

ОДИТЕН ДОКЛАД

№ 0300200422

**за извършен Одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания,
инновации и дигитализация“, за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г.**

Настоящият окончателен одитен доклад е приет с Решение № 289 от 03.09.2024 г.
на Сметната палата (Протокол № 31)

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА.....	3
ТЕРМИНОЛОГИЧЕН РЕЧНИК.....	4
РЕЗЮМЕ	8
ВЪВЕДЕНИЕ	15
1. Основание и причини за извършване на одита	15
2. Описание на обекта на одит.....	16
ОДИТЕН ОБХВАТ И ПОДХОД	20
1. Цели на одита	20
2. Обхват на одита.....	20
3. Одитни критерии и показатели.....	21
4. Одитна методология	21
4.1. Одитен подход	21
4.2. Методи за събиране и анализ на данни и информация и за получаване на одитни доказателства	21
КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ.....	22
I. Организация за разработване, представяне и приемане от Европейската комисия на Програмата	22
1. Институционален и административен капацитет за разработване и управление на Програмата.....	23
1.1. Осигуряване на институционален капацитет за разработване на Програмата	23
1.2. Управляващи органи и структурни звена за програмиране на Програмата.....	27
2. Тематичната работна група за разработване на Програмата	30
2.1. Определен състав на Тематичната работна група и срок за разработване на Програмата	31
2.2. Вътрешни правила за работата на Тематичната работна група.....	35
2.3. Проведени заседания и взети решения от Тематичната работна група.....	36
2.4. Приемане на Програмата от Министерския съвет и одобряване от Европейската Комисия	39
II. Условия за ефективно разходване на средства от Европейския фонд за регионално развитие за подпомагане на научните изследвания, иновациите и дигитализацията.....	40
1. Дизайн на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.	40
1.1. Изисквания на европейските регламенти към разработване на Програмата	40
1.2. Приоритети, интервенции/действия и тяхната обосновка	41
1.4. Рамка за качество на изпълнението	66
1.5. Финансов ресурс за изпълнение на Програмата	70
1.6. Тематични отключващи условия	80
2. Създадени условия за управление и контрол на Програмата	84
2.1. Организация за изготвяне и приемане на правила и процедури за управление и контрол.....	84
2.2. Структурни звена за изпълнение и контрол в Управляващия орган на Програмата.....	87
2.3. Споразумения с Междинните звена на Програмата.....	89
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	93
ПРЕПОРЪКИ	96
<i>Приложение № 1 - Критерии и показатели за одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“.....</i>	<i>96</i>
<i>Приложение № 2 Адресиране на целите на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. и на предвидените приоритетни направления към предизвикателствата и научените уроци, заложиени в програмата.....</i>	<i>98</i>
<i>Приложение № 3 Интервенции/действия и тяхната обосновка за включване в Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. по Приоритетно направление 3 „Трансфер на технологии и знания“ от Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“ и връзката им с процедури по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.</i>	<i>101</i>
<i>Приложение № 4 Численост на състава на работните групи за изготвяне на Наръчник по Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. и Описание на действащите функции и процедури по Програмата, съгласно Заповед № РД-02-16-94 от 13.09.2022 г. на министъра на иновациите и растежа и Заповед № РД-02-16-26/13.01.2023 г. на ръководителя на Управляващия орган на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.....</i>	<i>104</i>
<i>Приложение № 5 Договори по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., със статус към 31.12.2022 г., основа за програмиране на действията по Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.....</i>	<i>105</i>
ОПИС на одитните доказателства към Одитен доклад № 0300200422	107

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ГД ЕФК	Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ в Министерство на иновациите и растежа
ДАНИИ	Държавна агенция за научни изследвания и иновации
Дирекция ЦКЗ	Дирекция „Централно координационно звено“ в Министерски съвет/Министерство на финансите
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейските структурни и инвестиционни фондове
ЕСП	Европейска сметна палата
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗУСЕФСУ	Закон за управление на средства от европейски фондове за споделено управление
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИСИС 2021–2027 г.	Иновационната стратегия за интелигентна специализация
ИСУН 2020	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове
МСП	Малки и средни предприятия
МИ	Министерство на икономиката
МИР	Министерство на иновациите и растежа
МОН	Министерство на образованието и науката
МС	Министерския съвет
НИРД	Научноизследователска и развойна дейност
НИС	Национален икономически съвет
НСРНИРБ 2017-2030 г.	Национална стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030 г.
ПКИП	Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията
ПМС	Постановление на Министерския съвет
ПНИИДИТ	Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 г.
РМС	Решение на Министерския съвет
ТРГ	Тематична работна група
УО на ПНИИДИТ	Управляващ орган на Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 г.
УЕПП	Управление на европейски програми и проекти

ТЕРМИНОЛОГИЧЕН РЕЧНИК

Данни¹	Всяко цифрово представяне на актове, факти или информация, както и всяка съвкупност от такива актове, факти или информация, включително под формата на звукозапис, видеозапис или аудио-визуален запис
Европейско партньорство²	Инициатива, подготвена чрез участие на ранен етап на държавите членки и асоциираните държави, при която Съюзът заедно с партньори от частния и/или публичния сектор, като например представители на промишлеността, университети, научноизследователски организации, органи със задължение за обществена услуга на местно, регионално, национално или международно равнище или организации на гражданското общество, включително фондации и неправителствени организации, се ангажират да подпомагат съвместно разработването и изпълнението на програма за научноизследователски и иновационни дейности, в това число свързани с възприемането от пазара, нормативната уредба и политиката
Екосистема за иновации³	Екосистема, която обединява участниците или образуванията на равнището на Съюза, чиято функционална цел е да се създават условия за технологично развитие и за иновации; тя включва отношенията между материалните ресурси (като средства, оборудване и съоръжения), институционалните образувания (като висши училища и поддържащи услуги, организации за научни изследвания и технологии, дружества, инвеститорите в рисков капитал и финансови посредници) и националните, регионалните и местните образувания, които определят политиките и осигуряват финансирането
Иновационни клъстери⁴	Структури или организирани групи от независими страни (като например новосъздадени иновационни предприятия, малки, средни и големи предприятия, както и организации за научни изследвания и разпространение на знания, организации с нестопанска цел и други свързани икономически субекти), създадени с цел да се стимулират иновационните дейности чрез съвместно използване на съоръжения и обмен на познания и опит и чрез ефективен принос за трансфера на знания, изграждането на мрежи, разпространението на информация и сътрудничеството между предприятията и други организации в клъстера
Информационна защита⁵	Комплекс от организационни, юридически, технически и технологични мерки за мониторинг, анализ, активна превенция, намаляване влиянието на уязвимости, споделяне на информация за тях, включително отстраняване на последствията от инциденти
Квазикапиталова инвестиция⁶	Вид финансиране, нареждащо се между собствения капитал и дълга, което носи по-висок риск от първостепенния дълг и по-нисък риск от базовия собствен капитал и което може да бъде структурирано като дълг, обикновено необезпечен и подчинен, а в някои случаи конвертируем в капитал, или в привилегирован капитал
Кибератака⁷	Опит за разрушаване, разкриване, променяне, забрана, кражба или получаване на неупълномощен достъп до/или неупълномощено използване на информационен актив
Киберзаплаха⁸	Възможността за злонамерен опит да се повреди или прекъсне компютърната мрежа, системата, услугите и данните

¹ чл. 2, § 1 от Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г. относно европейска рамка за управление на данните и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (Акт за управление на данните)

² чл. 2, § 3 Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 година за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013;

³ чл. 2, § 47 Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 година за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013;

⁴ т. 1 Приложно поле и определения, т. 1.3 Определения, т. 15, б. „г“ от Съобщение на Комисията „Рамка за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации“ (2014/C 198/01);

⁵ т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закон за киберсигурност, обн., ДВ, бр. 94 от 13.11.2018 г., посл. изм., бр. 25 от 29.03.2022 г., в сила от 29.03.2022 г.

⁶ чл. 2, § 52 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012

⁷ т. 10 от Допълнителните разпоредби на Закон за киберсигурност

⁸ т. 11 от Допълнителните разпоредби на Закон за киберсигурност

Киберсигурност⁹	Състояние на обществото и държавата, при което чрез прилагане на комплекс от мерки и действия в киберпространството е защитено от заплахи, свързани с неговите независими мрежи и информационна инфраструктура или които могат да нарушат работата им. Киберсигурността включва мрежова и информационна сигурност, противодействие на киберпрестъпността и киберотбрана
Киберпространство¹⁰	Глобална мрежа от системи за компютърна обработка, електронни съобщителни мрежи, компютърни програми и данни
Междинно звено¹¹	Публичен или частен субект, за чиито действия отговаря управляващ орган или който изпълнява функции или задачи от името на такъв орган
Междинна цел¹²	Междинна стойност, която трябва да бъде достигната в даден времеви момент през периода на допустимост спрямо показател за краен продукт включен по дадена специфична цел
Мрежова и информационна сигурност¹³	Способността на мрежите и информационните системи да се противопоставят на определено ниво на въздействия, засягащи отрицателно наличието, истинността, целостта или поверителността на съхранявани, пренасяни или обработвани данни или на свързаните с тях услуги, предлагани от тези мрежи и информационни системи или достъпни чрез тях
Научноизследователска инфраструктура¹⁴	Съвкупност от съоръжения, оборудване и ресурси, включително съответните човешки ресурси, използвани за провеждане на научни изследвания, включващи научно оборудване или набор от инструменти, експертиза и средства, основани на знанието, свързаните с тях дейности, структурирана научна информация, както и всички останали възможности и способности, позволяващи провеждане на научни изследвания; когато е уместно, те могат да се използват и за други цели освен за научни изследвания, например с образователна цел или за обществени услуги.
Научна организация¹⁵	Организация по чл. 47, ал. 1 от Закона за висшето образование; друго юридическо лице, за което едновременно са налице следните условия: - осъществява научноизследователска дейност, за която е отчело повече от половината си разходи през всяка една от последните три години; - има научни публикации в индексирани и реферирани научни издания; - назначени са на трудово правоотношение за извършване на научни изследвания най-малко 7 лица, които са придобили образователна и научна степен „доктор“
Национална пътна карта за научна инфраструктура¹⁶	Дългосрочен стратегически документ, чрез който се планира развитието на научната инфраструктура и съдържа списък с нови и в процес на обновяване инфраструктурни обединения от национално и европейско значение. Инфраструктурите, включени в пътната карта, са както физически обекти и мрежови структури, така и консорциуми, свързани с членство на страната в международни организации с научна инфраструктура
Организация за научни изследвания и разпространение на знания или научноизследователска организация¹⁷	Субект (като например университети или научноизследователски институти, агенции за технологичен трансфер, иновационни посредници, ориентирани към изследователска дейност, физически или виртуални организации за сътрудничество), независимо от неговия правен статут (дали е учреден съгласно публичното или частното право) или начин на финансиране, чиято основна цел е да извършва независими фундаментални научни изследвания, индустриални научни изследвания или експериментално развитие и/или да разпространява в широк мащаб резултатите от тези дейности посредством преподаване, публикации или трансфер на знания. Когато тези субекти упражняват и стопански дейности, финансирането, разходите и приходите от тези стопански дейности трябва да се отчитат отделно. Предприятия, които могат да окажат решаващо влияние върху такъв субект, например в качеството на акционери или

⁹ чл. 2, ал. 1 и ал. 2 от Закон за киберсигурност, обн. ДВ. бр.94 от 13 ноември 2018 г., изм. ДВ. бр.25 от 29 март 2022 г.

¹⁰ т. 17 от Допълнителните разпоредби на Закон за киберсигурност

¹¹ чл. 2, § 8 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика

¹² чл. 2, § 12 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

¹³ чл. 2, ал. 1 и ал. 2 от Закон за киберсигурност

¹⁴ § 1, т. 6 от Допълнителна разпоредба на Закон за насърчване на научните изследвания и иновациите, обн., ДВ, бр. 39 от 1.05.2024 г.

¹⁵ § 1, т. 1 от Допълнителна разпоредба на Закон за насърчване на научните изследвания и иновациите

¹⁶ Националната пътна карта за научна инфраструктура 2021-2027 г., приета с Решение № 328 на Министерския съвет от 09.04.2021 г.; <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1337>

¹⁷ т. 1 Приложно поле и определения, т. 1.3 Определения, т. 15, б. „бб“ от Съобщение на Комисията „Рамка за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации“

	членове, не могат да се ползват от преференциален достъп до постигнатите от него резултати
Отключващо условие ¹⁸	Предварително условие за ефективното и ефикасно изпълнение на специфичните цели
Печат за високи постижения ¹⁹	Знакът за качество, присъждан от Комисията на предложение, който показва, че предложението, което е било оценено в рамките на покана за предложения по инструмент на Съюза, се счита, че отговаря на минималните изисквания за качество по съответния инструмент на Съюза, но не е могло да бъде финансирано поради липса на наличен бюджет за тази покана за предложения и може да получи подкрепа от други източници на финансиране на равнището на Съюза или на национално равнище
Повторно използване на данни ²⁰	Използването от физически или юридически лица на данни, притежавани от организации от общественения сектор, за търговски или нетърговски цели, различни от първоначалната цел в рамките на обществената задача, за която данните са били създадени, с изключение на обмена на данни между организации от общественения сектор с единствената цел за изпълнение на техните обществени функции
Показател за краен продукт ²¹	Показател за измерване на конкретните резултати от интервенцията
Показател за резултат ²²	Показател за измерване на последиците от получените подкрепа интервенции от гледна точка по-специално на преките адресати, целевата група от населението или ползвателите на инфраструктурата
Стратегия за интелигентна специализация ²³	Националните или регионалните стратегии за иновации, които определят приоритети с цел създаване на конкурентно предимство чрез развитие и съобразяване на собствените силни страни в областта на научноизследователски и иновационни дейности с потребностите на бизнеса, за да се отговори последователно на новите възможности и промени на пазара, като се избегне дублирането и разпокъсането на усилията, включително тези, които са под формата на или са включени в национална или регионална стратегическа рамка на политиката в областта на научноизследователски и иновационни дейности и чрез изпълняване на благоприятстващото условие определено в съответната разпоредба от Регламента за общоприложимите разпоредби за периода 2021-2027 г.
Технологичен трансфер ²⁴	Трансфер на знания и технологии, чиято цел е придобиване, събиране и споделяне на конкретни и потенциални знания, включително умения и компетенции по отношение както на стопански, така и на нестопански дейности, като научно сътрудничество, консултантска дейност, развитие на жизнения цикъл на технологията от идеята за нейното създаване до индустриалната и пазарната ѝ реализация, както и предприемане на мерки за защитата ѝ с права на интелектуална собственост, лицензиране, обособяване на нови организации, публикации и мобилност на изследователите и другите служители, участващи в тези дейности. Освен научните и технологичните знания, това обхваща други видове знания, включително използването на стандарти и правила, в които се съдържат, и условията в реална експлоатационна среда и методите за организационни иновации, както и управление на знания, свързани с установяването, придобиването, предпазването, защитаването и използването на нематериални активи.
Точка за обмен в интернет (ТОИ) ²⁵	Мрежово средство, което дава възможност за свързване на повече от две независими автономни системи преди всичко с цел улесняване на обмена на интернет трафик. Чрез ТОИ се осъществява свързване само на автономни системи. Свързването чрез ТОИ не изисква интернет трафикът, преминаващ

¹⁸ чл. 2, § 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

¹⁹ чл. 2, § 45 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

²⁰ чл. 2, § 2 от Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г. относно европейска рамка за управление на данните и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (Акт за управление на данните)

²¹ чл. 2, § 13 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

²² чл. 2, § 14 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

²³ чл. 2, § 2 Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 година за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013

²⁴ § 1, т. 14 от Допълнителна разпоредба на Закон за насърчване на научните изследвания и иновациите

²⁵ т. 33 от Допълнителните разпоредби на Закон за киберсигурност

	между които и да е две участващи автономни системи, да преминава през трета автономна система, нито изменя или засяга този трафик по друг начин
Трансфер на знания ²⁶	Всеки процес, чиято цел е придобиване, събиране и споделяне на конкретни и латентни знания, включително умения и компетенции по отношение както на стопански, така и на нестопански дейности като научно сътрудничество, консултантска дейност, лицензиране, обособяване на нови организации, публикации и мобилност на изследователите и другите служители, участващи в тези дейности. Освен научните и технологичните знания това включва други видове знания, като например относно използването на стандарти и правила, в които се съдържат, и условията в реална експлоатационна среда и методите за организационни иновации, както и управление на знания, свързани с установяването, придобиването, предпазването, защитаването и използване на нематериални активи
Финансов инструмент ²⁷	Форма на подкрепа, предоставяна чрез структура, чрез която на крайните получатели се предоставят финансови продукти
Център за върхови постижения ²⁸	Научни комплекси на най-високо ниво, в които се провеждат научни изследвания в съответствие с най-добрите световни стандарти и практики. Работата на ЦВП ще се оценява по отношение на качеството и въздействието на тяхната научна продукция (напр. издания попадащи в първите 10 на сто на научните публикации в съответната научна област. Тези центрове трябва да имат критична маса от учени на високо ниво, добре дефинирана организационна структура и собствена програма за научни изследвания
Център за компетентност ²⁹	Научни комплекси на най-високо ниво, в които научните изследвания, технологичното развитие и иновациите са напълно интегрирани, в съответствие с най-добрите световни стандарти и практики.
Целева стойност ³⁰	Предварително договорена стойност, която трябва да бъде достигната до края на периода на допустимост спрямо показател, включен по дадена специфична цел
Цифрова инфраструктура ³¹	Инфраструктура, която включва ТОИ, доставчици на DNS услуги и регистри на имената на домейни от първо ниво.
Цифрова услуга ³²	Услуга по смисъла на чл. 1, параграф 1, буква „б“ от Директива (ЕС) № 2015/1535 на Европейския парламент и на Съвета от 9 септември 2015 г. установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите регламенти и правила относно услугите на информационното общество (ОВ, L 241/1 от 17 септември 2015 г.), от категориите, посочени в приложение № 2 от Закона за киберсигурност

²⁶ т. 1 Приложно поле и определения, т. 1.3 Определения, т. 15, б. „х“ от Съобщение на Комисията „Рамка за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации“

²⁷ чл. 2, § 16 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

²⁸ Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОПНОИР) 2014-2020 г., версия 3.0, стр. 52
https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/opseig/docs/2020-01/Programme_2014BG05M2OP001_3_0_bg_0.pdf

²⁹ ОПНОИР 2014-2020 г., версия 3.0, стр. 53

³⁰ чл. 2, § 11 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

³¹ т. 36 от Допълнителните разпоредби на Закон за киберсигурност

³² т. 35 от Допълнителните разпоредби на Закон за киберсигурност

РЕЗЮМЕ

Обект на настоящия одит са предприетите действия от компетентните органи - Министерския съвет, Държавна агенция за научни изследвания и иновации и Министерство на иновациите и растежа за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г. по програмиране и планиране на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ - един от източниците на европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация за програмен период 2021-2027 г.

Научните изследвания и иновациите са определени като едни от най-значимите европейски политики за стимулиране на икономиките и конкурентоспособността на Съюза в световен мащаб, съгласно Стратегическия план на Главна дирекция „Научни изследвания и иновации“ към Европейската комисия за периода 2020-2024.³³ Със способността си за стимулиране на растежа за създаване на до 320 000 нови висококвалифицирани работни места до 2040 г. и за добавянето от 11 евро допълнителни инвестиции за всяко инвестирано евро, политиката за научни изследвания и иновации е двигател на зеления и цифров преход и стълба към „бъдещето, към което се стремим“.³⁴

Решението за създаването на Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за икономическа трансформация 2021-2027 г., наричана накратко в настоящия одитен доклад - „Програмата“ е в отговор на стратегическите нужди и приоритети на страната ни, обвързващи в обща политика развитието на научните изследвания и иновациите в полза на ускореното икономическо развитие на Република България и процеса на сближаване с равнището на ЕС, както и дигитална трансформация на публичния сектор.³⁵

За оценка на ефективността на предприетите действия по програмиране и планиране на Програмата, от компетентните органи и Управляващия орган на Програмата са анализирани:

- устойчивостта на институционалния и административния капацитет за разработване и управление на Програмата;
- действията на Тематичната работна група за навременно разработване и одобряване на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.;
- дизайн на Програмата за преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията;
- създадените условия за управление и контрол.

Анализът и оценката на дизайна на Програмата за преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията, включени в обхвата на одита, са ограничени до разглеждане на съответствието на целите/ приоритетите по ПНИИДИТ с тези по Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021–2027 и Национална стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017 - 2030.

В резултат от извършения одит са направени следните основни констатации и оценки:

1. Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация е една от програмите за подкрепа от европейските фондове за споделено управление за периода 2021-2027 г., която не е прилагана до сега. Решението за нейното обособяване като самостоятелен инструмент за финансиране на научните изследвания, иновациите и дигитализацията е взето от Министерския съвет през м. юли 2020 г., или една година и три месеца по-късно, в сравнение с решението за определяне на програмите от програмен период 2021-2027 г.³⁶

³³ Strategic Plan 2020-2024 DG Research And Innovation: https://commission.europa.eu/system/files/2020-11/rtd_sp_2020_2024_en.pdf

³⁴ Strategic Plan 2020-2024 DG Research And Innovation: https://commission.europa.eu/system/files/2020-11/rtd_sp_2020_2024_en.pdf

³⁵ ПНИИДИТ, версия 4.0, стр. 2, 13

³⁶ т. 9, буква „п“ - добавена т. 3, буква „п“ от РМС № 495 от 21.07.2020 г. за изменение и допълнение на РМС № 196 от 2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на национални приоритети за 2021-2027 г., на списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027 г., и на списък с програми и водещи ведомства за разработването им (изм. и доп., РМС № 495 от 2020 г.); изменение на РМС № 712 от 2020 г.;

За периода 2020-2022 г. отговорните ведомства за разработване на Програмата са променяни три пъти с актове на Министерския съвет.³⁷ В рамките на шест месеца, преди началото на програмния период, Програмата е разработвана от две отговорни ведомства:

- Администрацията на Министерския съвет, която като отговорно ведомство за разработване на Програмата, е сменена почти два месеца след определянето ѝ;

- Държавната агенция за научни изследвания и иновации, която е създадена – през м. септември 2020 г.³⁸ и година и пет месеца по-късно е закрыта³⁹, поради извършване на структурни промени в централната администрация на изпълнителната власт⁴⁰.

Разработването на Програмата е финализирано през м. декември 2022 г. от Министерство на иновациите и растежа, правоприменник на Държавна агенция за научни изследвания и иновации, създадено в резултат от преобразуване чрез разделяне на Министерството на икономиката на Министерство на икономиката и индустрията и на Министерство на иновациите и растежа, в изпълнение на Решение на Народното събрание от 13.12.2021 г.⁴¹

Към 31.12.2022 г. структурното звено в Управляващия орган на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г., с функции по разработване на Програмата изпълнява задълженията си, в т. ч. по финализиране на Програмата, с 33 на сто по-малко от предвидената численост на персонала.

Действията на компетентните органи, предприети във връзка с разработване и управление на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г., не осигуряват устойчив институционален и административен капацитет и не подпомагат навременното разработване на Програмата⁴².

2. Въз основа на предвидената възможност в Регламент (ЕС) 2021/1060⁴³ и Закона за управление на средства от европейски фондове за споделено управление⁴⁴, през м. юли 2022 г. с Решение на Министерския съвет са определени структури, които да изпълняват функции на междинни звена за Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.⁴⁵ Управлението на Приоритет 2 и на две от приоритетните направления на Приоритет 1 по Програмата е решено да се извършва чрез междинни звена извън от административните структури на Министерството на иновациите и растежа.

Разработването на Програмата е извършено в изпълнение на Постановление на Министерски съвет № 142 от 2019 г. като е сформирана Тематична работна група с осигурена приемственост и партньорство. През периода 2020-2022 г. се наблюдава разширяване на състава на Тематична работна група, от гледна точка на представените ведомства и организации, но е налице честа промяна на членовете на тематична група и неспазване на нормативните изисквания за представителност на всички ведомства и организации, с което не са създадени достатъчни условия за ефективна работа на Тематична работна група.

³⁷ Решение № 495 на МС от 21.07.2020 г. за изменение и допълнение на ПМС № 196 от 2019 г.; ПМС № 256 от 14.09.2020 г. за създаване на ДАНИИ (отм.) - обн., ДВ, бр. 82 от 18.09.2020 г., отм., бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 01.03.2022 г.; ПМС № 272 от 28.04.2022 г. за изменение на ПМС № 196 от 2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на национални приоритети за 2021-2027 г., на списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027 г., и на списък с програми и водещи ведомства за разработването им (изм. и доп., ПМС № 495 от 2020 г.); изменение на ПМС № 712 от 2020 г.

³⁸ ПМС № 256 от 14.09.2020 г. за създаване на ДАНИИ (отм.), в сила от 01.03.2022 г.

³⁹ ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и на МИР, обн., ДВ, бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г., изм., бр. 34 от 3.05.2022 г., в сила от 3.05.2022 г.

⁴⁰ ПМС № 892 от 30.12.2021 г. за предприемане на действия за подготовката на структурни и други промени в централната администрация на изпълнителната власт; <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?@lang=bg-BG&Id=6579> – доклад и оценка на въздействието към ПМС № 20 от 25.02.2022 г.; § 3. (1) от ПЗР на ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и на Министерството на иновациите и растежа

⁴¹ т. 2 и т. 3 на Решение на Народното събрание от 13.12.2021 г. за приемане на структура на Министерския съвет на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 15.12.2021 г., изм., бр. 110 от 2021 г.)

⁴² Предвид изискванията на чл. 21, § 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁴³ чл. 71, § 3 - Управляващият орган може да определи едно или няколко междинни звена, които да изпълняват определени задачи под негова отговорност

⁴⁴ чл. 9, ал. 3 от Закон за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (загл. изм. – ДВ., бр. 51 от 2022 г., в сила от 01.07.2022 г.)

⁴⁵ ПМС № 519 от 22 юли 2022 година за изменение на ПМС № 712 от 2020 г., изменено и допълнено с ПМС № 272 от 2022 г.

3. Официалното представяне на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 за одобрение от Европейската комисия е два месеца след срокът, определен в Регламент (ЕС) 2021/1060.⁴⁶ Програмата е одобрена на 05.12.2022 г. или две години по-късно от началото на новия програмен период 2021-2027 г., което създава предпоставки за забавяне на процесите по откриване и провеждане на процедурите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и намалява времето за изпълнение на дейностите.

4. Основен принос в разработване на дизайна на Програмата има Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ - Управляващ орган на Програмата. Взети са предвид Анализа на социално-икономическо развитие на България за периода 2007-2017 г., научените уроци от оперативни програми от предходни програмни периоди⁴⁷, коментарите на Европейската комисия и идентифицираните недостатъци в областта научноизследователската и иновационна система, както и в областта на цифровизацията и др.

Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 е насочена към предоставяне на инвестиции за развитие на научни изследвания, научна инфраструктура, иновации, както и за развитие на дигитализация, повишаване на качество и количество на данните, киберсигурност и доверие за изграждане на благоприятна цифрова среда във всички сектори, с оглед ускоряване темповете на икономическа, цифрова и социална трансформация.

Основният фокус на Програмата не е изграждането на нови, а надграждане и осигуряване на устойчиво развитие на съществуващите различни видове научноизследователски и иновационни инфраструктури.

5. Основната и специфични цели на политиките на Европейския съюз, определени в областта на науката и иновациите, заложи в общия и специфичните регламенти за периода 2021-2027 г. намират адекватно отражение при разработване на целите на Програмата като са дефинирани и цели, свързани с установените проблеми в страната. За тяхното постигане в дизайна на Програмата са включени приоритети, приоритетни направления и към всяко от тях – релевантни интервенции/ действия, които адресират идентифицираните в Програмата предизвикателства. По този начин е постигнато декомпозиране на целите и приоритетите на Програмата и са обхванати нуждите на научноизследователската, иновационната и дигиталната екосистема.

6. С планираните интервенции/действия по Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 за преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията са поставени амбициозни цели, но съществува риск за изпълнението на всички интервенции, поради необходимостта от:

а) преодоляване на трудности и предизвикателства, свързани с „развитие и устойчивост на Центровете за върхови постижения и Центровете за компетентност“.

По Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 са създадени 6 Центрове за върхови постижения и 10 Центрове за компетентност по приоритетните области на Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2014-2020 г. Към края на 2022 г. в 9 научни центрове не е изцяло изградена научноизследователската инфраструктура, тъй като се извършват строително-монтажни работи или дейности, свързани с доставка на научноизследователско оборудване, със срок на приключване до края на 2023 г. В случаи на забавяне, съществува риск за изпълнението на планираната интервенция по Програмата за преминаване на научните центрове в оперативна фаза, което не допринася за пълноценното им интегриране в научноизследователската и иновационна екосистема на страната и достигане до средно европейско ниво в края на 2025 г.⁴⁸;

⁴⁶ Чл. 21, § 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁴⁷ В т. ч. ОПНОИР 2014-2020, ОПИК 2014-2020 г., ОПДУ 2014-2020 г.

⁴⁸ Етап на ускорено развитие (2023 – 2025 г.)

- Необходимо условие за финансиране на научните центрове е да разработят програми за развитие и устойчивост с бизнес планове за период от 3-5 години, визия и стратегия за период от 10 години. В тази връзка от междинното звено Изпълнителна агенция „Програма за образование“ е изготвен Проект на насоки за разработване на програми за развитие и устойчивост от Центровете за върхови постижения и Центровете за компетентност. След утвърждаване на документа, от ръководителя на Управляващия орган на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020, е открита процедура за подготовка и представяне на програми за развитие и устойчивост с бизнес планове от страна на центровете за върхови постижения и центровете за компетентност, финансирани по програмата, центровете за компетентност от Националната пътна карта за научна инфраструктура и от Лабораторния комплекс към София Тех Парк. Прегледът и одобряването на програмите се осъществява от инструмента за техническа помощ на Европейската комисия JASPERS, а срокът за подаване на проекти на програми за част от кандидатите е удължен до 29.03.2024 г.

На 25.03.2024 г. стартира процедура по Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на същите потенциални бенефициенти, с краен срок за подаване на документите до 01.10.2024 г. Процедурата е обявена преди одобряване на програмите за развитие и устойчивост на потенциалните бенефициенти, въпреки че наличието на одобрени програми за развитие и устойчивост на центровете за върхови постижения на центровете за компетентност е условие за допустимост по процедурата.

;

- За изпълнение на целите, за които са изградени, Центровете за върхови постижения и Центровете за компетентност следва да бъдат с определен правен статут, уреждането на който е предвидено да се извърши в Закона за насърчване на научните изследвания и на иновациите. Въпросът с правната и ясно определена организационна структура на научните центрове е поставен и в стратегическата оценка на българските центрове за компетентност и центрове за върхови постижения, извършена от Съвместния изследователски център през 2021 г.⁴⁹

В Закона за насърчване на научните изследвания и иновациите, обнародван на 01.05.2024 г.,⁵⁰ са включени разпоредби относно правния статут на Центровете за върхови постижения и Центровете за компетентност, създадени по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г., но тъй като нямат задължителен характер, идентифицираните проблеми, свързани с правния статут на научните центрове, изградени в резултат на сдружаването на различни партньори по реда на Закона за задълженията и договорите не намира своето адекватно решение в Закона за насърчване на научните изследвания и иновациите;

б) Структуриране на Фонда за технологичен трансфер, което е предвидено по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020, но поради пандемията от COVID 19 и необходимостта от пренасочване на средствата към най-нуждаещите се предприятия – малки и средни предприятия, обявената процедура за възлагане на обществена поръчка за избор на мениджър на Фонда е прекратена. Включването на структурирането на Фонда като интервенция по Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 и планиране на над 60 млн. лв. за тази интервенция е под въпрос, предвид че Фондът за технологичен трансфер е нов инструмент и за неговото налагане на пазара е необходимо време.

в) по Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ – част от действията са нови и следват изискванията на новата концепция за пространства от данни, въведена с Европейската стратегия за данните през 2020 г. и Регламент (ЕС) 2022/868⁵¹ и за защитено

⁴⁹ Съвместният изследователски център е вътрешната служба на Комисията, която осигурява независима, основана на доказателства научна и техническа подкрепа за политиките на ЕС

⁵⁰ § 7 от ПЗР на ЗННИИ

⁵¹ Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 година относно европейска рамка за управление на данните и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (Акт за управление на данните)

киберпространство съгласно Регламент (ЕС) 2019/881⁵² и Директива (ЕС) 2016/1148⁵³. Тези действия са програмирани с цел надграждане на изградените през предходния програмен период информационни системи, регистри и бази данни чрез осигуряване на цифрова свързаност между научни изследвания, иновациите и достъпа до данни и научни резултати. В тази връзка, програмирането на действията се основава на проекти по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г. Към 31.12.2022 г. не са приключени 75 на сто от сключените договори по оперативната програма, свързани с информационни системи, регистри, портали и бази данни, които се очаква да се надградят по Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027. На 6 от неприключените договори, срокът за изпълнение е удължен до края на 2023 г., а впоследствие 2 от тези договори са прекратени през м. юли 2023 г. Това предопределя забавяне или нереализиране на част от програмираните действия, тъй като не е налична информация за резултатите и качеството на разработените информационни системи, регистри, портали и бази данни, необходими за изграждането на пространства на данни и единна уеб-базирана платформа, които са от ключово значение за развитието на обществото в цифрова среда.

Риск съществува и за своевременното и успешно приключване на действия, по отношение на киберсигурността, предвид тяхното взаимно обвързване в Програмата.

7. Общият размер на средствата за реализиране на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. е 1 093 млн. евро, от които европейско финансиране 885 млн. евро и национално съфинансиране – 208 млн. евро.

При разпределението на финансовия ресурс по Програмата, фокусът е към Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“ – (743 млн. евро), като концентрацията на средствата е към трансфера на технологии и знания, и устойчивото развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации. За Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ средствата са два пъти по-малко (325 млн. евро).

Програмирането и разпределението на финансовия ресурс по приоритетни направления/интервенции са въз основа на: процедури от програмен период 2014-2020 г.; проекти по други програми в съответните области; изпълнението на финансови инструменти; проучване на международен опит; статистически данни; експертна оценка и допускания. При разпределението на средствата по дейности, кодове на интервенции, категории региони липсва достатъчно ясна обосновааност, логическа последователност и мотивираност, което създава риск изпълнението на предвидените по Програмата интервенции да не адресира в най-висока степен, идентифицираните предизвикателства.

8. За осигуряване на предпоставки за ефективно и ефикасно използване на подкрепата от Съюза, предоставяна чрез фондовете за споделено управление, в Регламент (ЕС) 2021/1060 е изготвен списък на отключващи условия и критерии за тяхната оценка, като отключващите условия следва да бъдат свързани със съответна специфична цел. За специфичните цели на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. е определено тематично отключващо условие „Добро управление на национална или регионална стратегия за интелигентна специализация“. В случай, че условията не са изпълнени, разходите, свързани с операциите по съответните специфични цели няма да се възстановят от Комисията.

На национално ниво е създадена организация за изпълнение на тематичното отключващо условие още през 2019 г. като с Решение на Министерския съвет⁵⁴, са въведени

⁵² Регламент (ЕС) 2019/881 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 година относно ENISA (Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност) и сертифицирането на киберсигурността на информационните и комуникационните технологии, както и за отмяна на Регламент (ЕС) № 526/2013

⁵³ Директива (ЕС) 2016/1148 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 година относно мерки за високо общо ниво на сигурност на мрежите и информационните системи в Съюза, изменена с Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година относно мерки за високо общо ниво на киберсигурност в Съюза, за изменение на Регламент (ЕС) № 910/2014 и Директива (ЕС) 2018/1972 и за отмяна на Директива (ЕС) 2016/1148

⁵⁴ РМС № 368 от 25 юни 2019 година за одобряване на списък с действия, отговорни институции и срокове за изпълнение на хоризонталните и тематичните отключващи условия

конкретни изисквания в т. ч. отговорни административни структури, критерии, действия и срокове за изпълнение.⁵⁵ За реализиране на критериите в Решението на Министерския съвет е посочено подготовка и приемане на Стратегия за интелигентна специализация след 2020 г. и План за действие към нея. Иновационната стратегия интелигентна специализация 2021-2027 г. е приета с Решение на Министерския съвет⁵⁶ приблизително 4 месеца след определения срок, а Планът за действие към нея е приет през м. септември 2023 г. или 3 месеца след определения в решението на Министерския съвет срок. Закъснението при приемането на Плана създава предпоставки за забавяне изпълнението на Стратегията.

9. Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 е определена за един от инструментите за постигане на целите на Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г. Заложената цел в Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г., Национална стратегия за развитие на научните изследвания 2017-2030 г. и в Програмата за преминаване на страната от групата на „плахите иноватори“ в групата на „умерените иноватори“ е с различен времеви период за постигане. Това затруднява проследяване изпълнението и отчитането на целта и е предпоставка за докладване на некоректна информация на национално и европейско ниво.

10. От министъра на иновациите и растежа, в качеството му на Управляващ орган на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. са предприети действия за създаване на условия за управление и контрол на Програмата. Със заповеди са определени работни групи и поставени срокове за изготвяне на Наръчник по Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. и Описание на действащите функции и процедури по Програмата. Независимо от предприетите действия, до одобряването на Програмата от Европейската комисия, посочените документи не са утвърдени, т.е. Програмата стартира без наличието на правила и процедури за управление на средствата по нея.

Споразуменията с междинните звена са сключени приблизително шест месеца след одобряването на Програмата, а структурните звена, ангажирани с функции по изпълнение, наблюдение, контрол и отчитане на Програмата в Управляващия орган към 31.12.2022 г. изпълняват задълженията си със 17 на сто по-малка численост от предвидената.

Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация е една от програмите за подкрепа от европейските фондове за споделено управление за периода 2021-2027 г. и не е прилагана до сега в България. Разработена е в условия на пандемия от COVID 19 и динамична политическа обстановка.

Дизайнът на Програмата и интервенциите/ действията в нея са насочени към преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията. Ефективното използване на програмираните средства и изпълнението на всички дейности е предизвикателство за Управляващия орган и междинните звена, предвид програмирането на:

а) част от интервенциите/действията по Приоритет 1 и Приоритет 2 въз основа на неприключени проекти по оперативни програми от предходния програмен период;

б) взаимно обвързвани действия по отношение на данните и киберсигурността по Приоритет 2 и риска за тяхното своевременно и успешно приключване.

Предвид ограничения времеви период на прилагане на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г., е необходимо дългосрочно осигуряване и на други източници на финансиране и съгласуваност на всички програми в тази област, с оглед преодоляване на недостатъците в развитието на научноизследователската и иновационна екосистема, осигуряване на нейното устойчиво развитие, засилване на връзката между науката и икономиката и повишаване иновационното представяне на страната спрямо средното ниво за Европейския съюз.

⁵⁵ РМС № 272 от 28.04.2022 г. за изменение на РМС № 196 от 2019 г., (изм. и доп., Решение № 495 на Министерския съвет от 2020 г.)

⁵⁶ РМС № 1015 на 15.12.2022 г.

Отговорност за управленските решения по смисъла на чл. 6, ал. 1 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор през одитирания период носят: министрите на иновациите и растежа:

№	Име, презиме, фамилия	Заемана длъжност	Назначен от	Освободен от
Министерство на иновациите и растежа				
1.	Даниел Максим Лорер	Министър на иновациите и растежа	13.12.2021 г. ⁵⁷	02.08.2022 г.
2.	Александър Георгиев Пулев	Министър на иновациите и растежа	02.08.2022 г. ⁵⁸	06.06.2023 г.

Отговорността на Сметната палата се свежда до изразяване на обосновано заключение за ефективността на предприетите действия по програмиране и планиране на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027, от Министерството на иновациите и растежа - Управляващ орган на Програмата, за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г.

Одитът е извършен в съответствие с Рамката за професионални становища, издадена от Комитета за професионални стандарти на Международната организация на върховните одитни институции – ИНТОСАЙ.

⁵⁷ <https://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=166432>

⁵⁸ <https://www.president.bg/news6742/prezidentat-nasrochi-parlamentami-izbori-za-2-oktomvri-2022-g-i-naznachi-sluzhebno-pravitelstvo.html>

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Основание и причини за извършване на одита

1.1. Одитът се извършва на основание чл. 5, ал. 1, т. 3, чл. 6 от Закона за Сметната палата и в изпълнение на Заповед № ОД-03-02-004 от 01.09.2022 г., изменена със Заповед № ОД-03-02-002 от 16.01.2023 г. на заместник-председател на Сметната палата.

Одитът е планиран за изпълнение в Програмата за одитната дейност на Сметната палата за 2022 г. като одитна задача № 323, изменена с Решение № 288 от 16.08.2022 г. на Сметната палата и е предвидено да бъде извършен в Министерството на иновациите и растежа.

1.2. Научните изследвания и иновациите са определени като едни от най-значимите европейски политики за стимулиране на икономиките и конкурентоспособността на Съюза в световен мащаб, съгласно Стратегическия план на Главна дирекция „Научни изследвания и иновации“ към Европейската комисия (ЕК) за периода 2020-2024.⁵⁹ Съгласно плана със способността си за стимулиране на растежа за създаване на до 320 000 нови висококвалифицирани работни места до 2040 г. и за добавянето от 11 евро допълнителни инвестиции за всяко инвестирано евро, политиката за научни изследвания и иновации е двигател на зеления и цифров преход и стълба към „бъдещето, към което се стремим“. Европейските научни изследвания и иновации ще останат в челните редици на общия европейски отговор на здравните, социалните и икономическите предизвикателства, произтичащи от глобалната пандемия от COVID-19; на политиката за икономическо възстановяване и на постигането на климатична неутралност до 2050 г. Модернизирано европейско изследователско пространство и новата рамкова програма на Европейския съюз (ЕС) за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ с по-амбициозна политика за асоцииране и нейните ключови новости - мисии, партньорства и Европейския съвет за иновации – ще ускори постигането на европейските цели в областта на климата и цифровите технологии, като същевременно укрепи глобалното развитие на Европа. Очаква се повечето от дейностите и мерките за научноизследователска и иновационна дейност да бъдат проектирани и създадени съвместно с гражданите и заинтересованите страни, като по този начин се укрепва общата собственост върху научните изследвания и иновациите, като политика за насърчаване на общите изследователски и иновационни ценности.⁶⁰

Програмата „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. (ПНИИДИТ) обединява подкрепата за развитието на научните изследвания и иновациите, като е определен значителен финансов ресурс от 1 093 млн. евро, от които европейско финансиране 885 млн. евро и национално съфинансиране – 208 млн. евро. Програмата отговаря на стратегическите потребности и приоритети на България за прилагането на обща политика за развитието на научните изследвания и иновациите в полза на ускореното икономическо развитие на страната. Амбицията е да се повиши иновационното представяне на страната и се премине от „скромни“ към „умерени“ иноватори до 2030 г. Програмата е един от инструментите за постигане на тази цел заедно с интервенциите, заложи в Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и национални инструменти - Национален иновационен фонд, Фонд „Научни изследвания“, Национални научни програми.

Програмата подкрепя приоритетите на политиката, определени в Споразумението за партньорство 2021-2027⁶¹, свързани с:

⁵⁹ Strategic Plan 2020-2024 DG Research And Innovation: https://commission.europa.eu/system/files/2020-11/rtd_sp_2020_2024_en.pdf

⁶⁰ Strategic Plan 2020-2024 DG Research And Innovation: https://commission.europa.eu/system/files/2020-11/rtd_sp_2020_2024_en.pdf

⁶¹ Споразумение за партньорство 2021-2027, одобрено с Решение С (2022)4607 от 06.07.2022 г. на ЕК https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/eip/docs/2022-07/%D0%A1%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%B7%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%BF%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%202021-2027%2C%20%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BE%20%D0%BE%D1%82%20%D0%95%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%B8%D1%8F_0.pdf

- повишаване на качеството, капацитета и продуктивността на научноизследователската и иновационна екосистема;

- повишаване на темповете на цифровизация на публичния сектор в полза на гражданите и бизнеса, и има допълващ ефект по отношение на приоритетите, свързани с устойчивия растеж на предприятията, развитието на предприемаческата екосистема и бизнес среда и цифровизация на предприятията.

Водещ стратегически документ на политиката е Иновационната стратегия за интелигентна специализация (ИСИС), чиято актуализация за периода 2021-2027 г. е приета в края на одитирания период.⁶²

2. Описание на обекта на одит

Обектът на одит са предприетите действия по програмиране и планиране на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021 - 2027 г. от Министерството на иновациите и растежа - Управляващ орган на Програмата, за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г.

2.1. Европейската политика в областта на научните изследвания и технологичното развитие е важна част от европейското законодателство. Целта е укрепването на научната и технологичната база на Европейския съюз (ЕС), чрез създаването на европейско научноизследователско пространство, в което изследователите, научните знания и технологиите се движат свободно.⁶³ Ролята на иновациите е резултатите от научните изследвания да се превърнат в нови и по-добри услуги и продукти.⁶⁴ Приоритетното инвестиране в научни изследвания и иновации е важно за създаването на повече и по-добри работни места в Европа, за подобряването на качеството на живот на гражданите и за повишаването на конкурентоспособността на икономиката на ЕС.⁶⁵

В Регламент (ЕС) 2021/1060⁶⁶, който определя общоприложимите разпоредби и финансовите правила на фондовете на Съюза през програмен период 2021-2027 г., са представени целите на политиките. Една от поставените цели е „по-конкурентоспособна и по-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативна и интелигентна икономическа трансформация и регионална свързаност на ИКТ“ (Цел на политиката 1), за постигането на която се предоставя подкрепа от няколко фонда, един от които е Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР).⁶⁷

Европейският фонд за регионално развитие допринася за действията на Съюза, водещи до увеличаване на икономическото, социалното и териториалното сближаване в Съюза чрез целта „Инвестиции за работни места и растеж“.⁶⁸

⁶² Решение на Министерски съвет (ПМС) № 1015 от 15.12.2022 г.

⁶³ чл. 179 от Договора за функционирането на ЕС; <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12012E/TXT:BG:PDF>
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/bg/sheet/66/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%B2-%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%82%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%B8%D0%B7%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%8F-%D0%B8-%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%82%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B5>

⁶⁴ Основната цел на Европейското научноизследователско пространство е създаване на единен пазар на ЕС за научни изследвания, иновации и технологии, като се инвестира в научни изследвания и иновации за екологично и цифрово бъдеще; подобри достъпът на изследователите до инфраструктура и оборудване; подкрепа за мобилността, уменията и възможностите за кариера на изследователите; насърчаване равенството между половете и многообразието:
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/bg/sheet/67/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%B2-%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%82%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8%D1%82%D0%B5;>

⁶⁵ <https://www.consilium.europa.eu/bg/policies/european-research-area/>

⁶⁶ Чл. 5, ал. 1, б. „а“ Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика

⁶⁷ Чл. 5, ал. 1, б. „а“ Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика

⁶⁸ Чл. 5, ал. 2, б. „а“ от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

Специфичните цели на подкрепата от ЕФРР за постигане на Цел на политиката 1 са дефинирани в Регламент (ЕС) 2021/1058:⁶⁹

- развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии;
- усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи;
- засилване на устойчивия растеж и конкурентоспособността на малките и средни предприятия (МСП) и създаване на работни места в МСП, включително чрез продуктивни инвестиции;
- развитие на уменията за интелигентна специализация, промишлен преход и предприемачество;
- повишаване на цифровата свързаност.

На национално ниво една от програмите в областта на научните изследвания и иновациите е Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021 - 2027 г. Програмата е нова за България и е насочена към подобряване на взаимодействието между бизнеса, индустрията и науката за развиване на съвместна научноизследователска дейност и създаване на нови технологични решения и модерни продукти, както и в разработване на повече иновации.

Подкрепа за изпълнение на ПНИИДИТ се предоставя от ЕФРР. Програмата допринася за постигане на Цел на политиката 1 „По-конкурентоспособна и по-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативна и интелигентна икономическа трансформация и регионална свързаност на ИКТ“, на политиката в областта на научните изследвания и иновации, чрез три от петте специфични цели, определени в регламента:

- Специфична цел i) развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии;
- Специфична цел (ii) усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи;
- Специфична цел (iv) развитие на умения за интелигентна специализация, индустриален преход и предприемачество.

Интервенциите, предвидени в Програмата са насочени към три приоритета:

- „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“ - освен подобряване на сътрудничеството между научните организации, висшите училища и компаниите, по приоритета следва да бъдат подкрепени изградените вече центрове за върхови постижения и компетентност; внедряването на технологии; трансфера на знание и скъсяването на пътя от проучванията до иновациите; проекти, получили знака за качество „Печат за върхови постижения“ по програмите „Цифрова Европа“ и „Хоризонт Европа“ на (ЕК). Предвижда се да се инвестира и в нови индустриални иновационни програми за развитие на технологии, чрез които регионите на страната да станат по-конкурентоспособни и климатично неутрални. Специален акцент е поставен върху подобряването на умения и придобиването на нови компетенции в и за бизнеса;

- „Цифрова трансформация на публичния сектор“ - предвидено е финансиране за дигитализация на публичния сектор, включително повишаване на киберсигурността в администрацията. Планирано е да се изпълняват и проекти, свързани със създаването на пространства от данни, отворен достъп до наука и др.;

- „Техническа помощ“ - подкрепата е насочена към идентифицираните специфични нужди за повишаване на капацитета на Управляващия орган и междинните звена, свързан с планирането, управлението, изпълнението, наблюдението и контрола на ПНИИДИТ; укрепване на административния капацитет на бенефициентите и потенциалните бенефициенти по програмата; дейности за осигуряване на публичност и комуникация.

⁶⁹ Чл. 3, параграф 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд

Специфичните цели и направления към два от приоритетите от програмата са, както следва⁷⁰:

Приоритет 1: „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“:

- Специфична цел (i) „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии“;

Приоритетно направление 1: „Устойчиво развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации“;

Приоритетно направление 2 „Стимулиране на международното научно сътрудничество и участието в рамковите програми на ЕС“;

Приоритетно направление 3: „Трансфер на технологии и знания“;

Приоритетно направление 4: „Синергия с програми Хоризонт Европа и Цифрова Европа“;

- Специфична цел (iv) „Развитие на умения за интелигентна специализация, индустриален преход и предприемачество“;

Приоритет 2: „Цифрова трансформация на публичния сектор“:

- Специфична цел (ii) „Усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи“;

Приоритетно направление 1: „Данните като ключов капитал на обществото“;

Приоритетно направление 2: „Киберсигурност“.

Водещ хоризонтален приоритет е преходът към зелена, синя и кръгова икономика, както и цифровият преход.

2.2. През м. април 2019 г.,⁷¹ Министерският съвет (МС) одобрява списък с цели на политиките, които да бъдат подкрепени в България от фондовете на ЕС, списък с индикативни програми и водещи ведомства за разработването им, като ПНИИДИТ не е сред програмите за финансиране.⁷² През м. юли 2020 г., или една година и три месеца по-късно, Министерският съвет взема решение за нейното включване и определя Администрацията на МС за водещо ведомство за разработването ѝ.⁷³ През м. септември 2020 г. е създадена Държавна агенция за научни изследвания и иновации (ДАНИИ), като специализиран орган към МС за разработване и изпълнение на политиката по научни изследвания, иновации и трансфер на технологии в Република България.⁷⁴ През м. октомври 2020 г. ДАНИИ е определена за управляващ орган на програмата, на основание решение на МС⁷⁵. С Устройствения правилник на ДАНИИ, в структурата на специализираната администрация е обособена дирекция ПНИИДИТ. Дирекцията следва да изпълнява функцията на Управляващ орган на програмата, да координира работата на Тематичната работна група за изготвянето на програмата, да изпълнява функции на секретариат към нея и др.⁷⁶

⁷⁰ Версия 1.1 ПНИИДИТ https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/12/pniidit_2021_2027_ver.1.1.pdf

⁷¹ чл. 7, ал. 2, т. 3 от Закон за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (Загл. изм. – ДВ, бр. 51 от 2022 г., в сила от 1.07.2022 г.)

⁷² Решение № 196 на МС от 11.04.2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г., на Списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027 г., и на Списък с програми и водещи ведомства за разработването им;

⁷³ Решение № 495 на МС от 21.07.2020 г. за изменение и допълнение на Решение № 196 на Министерския съвет от 2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г., на Списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027, и на Списък с програми и водещи ведомства за разработването им.

⁷⁴ ПМС № 256 от 14.09.2020 г. за създаване на Държавна агенция за научни изследвания и иновации (отм.) - обн., ДВ, бр. 82 от 18.09.2020 г., отм., бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г.

⁷⁵ Решение № 712 на МС от 6.10.2020 г. за определяне на структурите, отговорни за управлението, контрола, отчетността, координацията и одита на програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд+, Кохезионния фонд, Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, Фонда за справедлив преход, Европейския фонд за гарантиране на земеделието, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, фонд "Вътрешна сигурност", фонд "Убежище и миграция" и Инструмента за финансово подпомагане на управлението на границите и за визите като част от Фонда за интегрирано управление на границите за програмен период 2021-2027 г., и програмите за сътрудничество, в които Република България участва за програмен период 2021-2027 г.

⁷⁶ Чл. 13, ал. 1 от Устройствен правилник на Държавната агенция за научни изследвания и иновации (отм.), приет с ПМС № 70 от 2.03.2021 г., обн., ДВ, бр. 20 от 9.03.2021 г., в сила от 9.03.2021 г., отм., бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г. Актът е отменен с ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и на Министерството на иновациите и растежа

През м. април 2022 г. МС взема решение Министерството на иновациите и растежа (МИР) да бъде отговорното ведомство за разработване на ПНИИДИТ, а Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ – Управляващ орган (УО) на програмата.⁷⁷

С Решение на МС № 572 от 01.08.2022 г. е одобрен проект на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 Програмата официално е подадена към ЕК на 26.10.2022 г. през SFC⁷⁸ и е одобрена от Комисията на 05.12.2022 г.⁷⁹

Финансовият ресурс за всички дейности по ПНИИДИТ е в размер на 1 093 446 113 евро, от които 885 510 000 евро – средства от ЕФРР и 207 936 113 евро – национални средства. Подпомагането от ЕФРР е според категорията регион. От предвидените от ЕФРР средства 76,85 на сто са разпределени за по-слабо развити райони и 23,15 на сто – за райони в преход.

Програмата следва изискванията на Регламент (ЕС) № 1060/2021 г.⁸⁰ за структурата и съдържанието на програмите, съфинансирани от европейските фондове по отношение посочване на ориентирано разпределение на средствата от ЕФРР за всяка една от трите специфични цели по:

- приоритети;
- категория региони (райони в преход и по-слабо развити региони);
- области на интервенция/действия (видовете интервенции са на базата на номенклатура, посочена в приложение I към Регламент (ЕС) № 1060/2021 г.)⁸¹;
- форма на финансиране;
- териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост.

Повече от половината от финансовия ресурс по програмата е насочен за реализация на приоритет П1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“, предимно за реализиране на цел „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии“. За приоритет П2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ средствата са два пъти по-малко в сравнение с тези за Приоритет 1. За техническа помощ по програмата са предвидени 2 на сто от ресурса за програмата. Подпомагането по програмата се осъществява предимно под формата на безвъзмездни средства, като само по П1, цел „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии“ е предвидено да се ползват финансови инструменти. По тази цел са предвидени и средства, които ще се реализират и чрез интегрирани териториални инвестиции.

⁷⁷ Решение № 272 на МС от 28.04.2022 г. за изменение на Решение № 196 на Министерския съвет от 2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на Националните приоритети за периода 2021-2027 г., на списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027 г., и на списък с програми и водещи ведомства за разработването им (изм. и доп., Решение № 495 на Министерския съвет от 2020 г.); изменение на Решение № 712 на Министерския съвет от 2020 г.

⁷⁸ SFC - електронна система за обмен на данни на Комисията

⁷⁹ Решение за изпълнение на Комисията от 06.07.2022 г. за одобряване на Споразумението за партньорство Република България (CCI 2021BG16FFPA00);

⁸⁰ Чл.21, т.3, чл.22, т.3 и Приложение V от Регламент (ЕС) № 1060/2021 г.

⁸¹ Чл.22, т.5 от Регламент (ЕС) № 1060/2021 г.

ОДИТЕН ОБХВАТ И ПОДХОД

1. Цели на одита

В съответствие с общите цели на одита на изпълнението, определени в Рамката за професионални становища, издадена от Комитета за професионални стандарти на Международната организация на върховните одитни институции – ИНТОСАЙ, настоящият одит има за цел да предостави на законодателната и изпълнителната власт, на ръководството на Министерството на иновациите и растежа, както и на други заинтересовани страни:

1.1. Независима и обективна оценка за:

- създадената организация за разработване и приемане на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.;
- осигурените условия за ефективно разходване на средства от Европейския фонд за регионално развитие за подпомагане на научните изследвания, иновациите и дигитализацията;

1.2. Да подпомогне ръководството на Министерството на иновациите и растежа чрез препоръки за подобрене при управлението на програмата.

2. Обхват на одита

Одитираният период е от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г.

2.1. Настоящият одит следва да даде отговор на следния основен въпрос: *Ефективни ли са предприетите действия по програмиране и планиране на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021 - 2027 г. за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г.?*

За да се отговори на основния одитен въпрос, одитът следва да отговори на следните специфични въпроси и подвъпроси:

Първи специфичен въпрос: <i>Създадена ли е своєвременна организация за разработване, представяне и приемане от Европейската комисия на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.?</i>	Подвъпроси: Осигурена ли е устойчивост на институционалния и административния капацитет за разработване и управление на ПНИИДИТ? Действията на Тематичната работна група осигуряват ли навременно разработване и одобряване на ПНИИДИТ?
Втори специфичен въпрос: <i>Осигурени ли са достатъчни условия за ефективно изразходване на средства от ЕФРР за подпомагане на научните изследвания, иновациите и дигитализацията?</i>	Подвъпроси: Дизайнът на Програмата допринася ли за преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията? Създадени ли са условия за управление и контрол на ПНИИДИТ?

2.2. В обхвата на одитната задача са включени анализ и оценка на:⁸²

- Устойчивостта на институционалния и административния капацитет за разработване и управление на ПНИИДИТ;
- Действията на ТРГ за навременно разработване и одобряване на ПНИИДИТ;
- Приетият дизайн на Програмата за преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията;
- Създадените условия за управление и контрол на ПНИИДИТ.⁸³

2.3. Анализът и оценката на дизайна на Програмата за преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията, включени в обхвата на

⁸² Приложение № 1 - Критерии и показатели за одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“

⁸³ Приложение № 1 – Критерии и показатели за одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“

одита, са ограничени до разглеждане на съответствието на целите/ приоритетите по ПНИИДИТ с тези по Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021–2027 и Национална стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017 - 2030.

3. Одитни критерии и показатели

Критериите и показателите за оценка на ефективността на предприетите действия за одита на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“ за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г., са представени в приложение № 1 към одитния доклад.⁸⁴

4. Одитна методология

4.1. Одитен подход

При изпълнение на одитната задача е ползвана комбинация от резултатно-ориентирания и системно-ориентирания одитен подход.

Системно-ориентираният подход е приложен за организацията на процеса по разработване, одобряване на ПНИИДИТ, приемането на правила и процедури за управление и контрол, сключването на споразумения между Управляващия орган и междинните звена.

Резултатно-ориентираният подход е използван при анализа и оценката на предприетите действия за разработване на дизайн на Програмата с оглед преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията, и ефективно разходване на средства от Европейския фонд за регионално развитие за подпомагане на научните изследвания, иновациите и дигитализацията.

4.2. Методи за събиране и анализ на данни и информация и за получаване на одитни доказателства

За събиране на данни и информация са ползвани:

- преглед и проучване на публично достъпна информация, данни и документи;
- писмено изискване на информация, данни и документи;
- писмено задаване на въпроси;
- провеждане на интервюта с длъжностни лица;

Методите за обработване на събраната информация са обобщаване и систематизиране на събраните данни и информация, анализ и сравнителен анализ по предварително определени критерии и показатели, таблично/графично представяне на информация и др.

⁸⁴ Приложение № 1 – Критерии и показатели за одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“

КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ

I. Организация за разработване, представяне и приемане от Европейската комисия на Програмата

През програмния период 2021 – 2027 г. изготвянето на програмните документи се основава на приоритетите, които следва да бъдат финансирани със средства от фондовете на Европейския съюз (ЕС)⁸⁵ и се ръководи от заместник министър-председател⁸⁶. Оперативната координация при изготвянето на програмните документи се осъществява от дирекция „Централното координационно звено“ (ЦКЗ) в специализираната администрация на Министерския съвет (МС).⁸⁷ Структурите, отговорни за разработването на програмите, финансирани със средства от европейските фондове за споделено управление (ЕФСУ) се определят от Министерския съвет.⁸⁸ Целите на политиката, които да бъдат включени в Споразумението за партньорство, списък с програми и водещо ведомство за разработването на всяка от тях се одобряват с решение на Министерския съвет.⁸⁹

Въз основа на извършен анализ „Социално-икономическо развитие на България за 2007-2017 г.“ са определени националните приоритети за периода 2021-2027 г. Анализът е одобрен с Решение на Министерския съвет (РМС) № 196 от 11.04.2019 г.⁹⁰ и показва продължаваща нужда от целенасочени интервенции в (почти) всички области на политиката. Въпреки напредъкът на страната в адресираните основни нужди за развитие през периода 2007-2027 г., идентифицираните области и предизвикателства налагат преосмисляне на логиката на (преобладаващата част от) осъществяваните интервенции, с оглед постигане на ефективност.⁹¹

Независимо от отбелязаното подобрене в развитието на иновационната система и информационните и комуникационни технологии (ИКТ), които са основен двигател на цифровата революция в глобален план, секторите се нуждаят от значително подобрене за ускоряване на икономическия растеж на страната. По отношение на научноизследователската и развойна дейност (НИРД), чрез която се постига изграждане на икономика, базирана на знанието, в анализа са посочени предизвикателствата, които следва да бъдат решени и за които е необходимо промяна в политиката - значително недофинансиране; неефективно взаимодействие между бизнеса и научната сфера; недостатъци в системата на висшето образование; недостатъчен приложен изследователски капацитет; липса на достатъчно модерни инфраструктури; недостатъчен зает персонал; допълнително оптимизиране на структурата на зетия персонал, в посока увеличаване на присъствието на частния сектор и особено на университетите; интеграция на българската наука и научни изследвания в европейското изследователско пространство.⁹²

България изостава в електронното управление и дигитализирането на икономиката. Ключови фактори за подобряване на бизнес средата са качеството и достъпността на административните услуги и намаляването на административната тежест. В тази връзка, усилията са насочени към разширяване на управление, по отношение на увеличаване на електронните обществени услуги както за бизнеса, така и за гражданите.⁹³ Продължава

⁸⁵ Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Европейския социален фонд +, Европейския фонд за морско дело и рибарство, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието

⁸⁶ Чл. 1 от ПМС № 142 от 7.06.2019 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете на Европейския съюз за програмния период 2021 – 2027 г., Обн., ДВ, бр. 46 от 11.06.2019 г., в сила от 11.06.2019 г., бр. 85 от 25.10.2022 г., в сила от 4.11.2022 г.

⁸⁷ Чл. 1, ал. 2 от ПМС № 142 от 7.06.2019 г.; чл. 69, ал. 2, т. 5 от Устройствен правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, приет с ПМС № 229 от 23.09.2009 г., обн., ДВ, бр. 78 от 2.10.2009 г., изм., бр. 70 от 2022 г., в сила от 31.08.2022 г.

⁸⁸ Чл. 7, ал. 2, т. 3 от ЗУСЕФСУ

⁸⁹ Чл. 2, ал. 4 от ПМС № 142 от 7.06.2019 г.;

⁹⁰ Решение № 196 на МС от 11.04.2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г., на Списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмния период 2021-2027 г., и на Списък с програми и водещи ведомства за разработването им

⁹¹ Одитно доказателство № 1.1.

⁹² Одитно доказателство № 1.1.

⁹³ Одитно доказателство № 1.1.

задълбочаването на регионалните различия между районите от ниво 2⁹⁴, на по-ниско териториално ниво, а също и по оста градски-селски райони.⁹⁵

На базата на идентифицираните нужди от развитие на посочените сектори, националните приоритети за програмен период 2021-2027 г., определени в анализа са „наука и иновации за конкурентоспособност“, и „цифровизация на икономиката“.⁹⁶

1. Институционален и административен капацитет за разработване и управление на Програмата

1.1. Осигуряване на институционален капацитет за разработване на Програмата

1.1.1. С Решение на МС № 196 от 11.04.2019 г. е одобрен и индикативен списък с програми за реализиране на националните приоритети и тяхното финансиране чрез фондовете за споделено управление на ЕС през програмен период 2021 - 2027 г. и водещи ведомства за разработването на програмите, като ПНИИДИТ 2021 - 2027 г. не е в списъка⁹⁷. Програма НИИДИТ не е включена и в списъка с оперативните програми за финансиране, представени в първоначалната версия на Споразумение за партньорство за програмен период 2021-2027 г.⁹⁸ С решението на МС от 2019 г. са определени трите водещи ведомства и оперативните програми, по които през програмен период 2021 - 2027 г. следва да бъдат програмирани европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация⁹⁹:

- „Оперативна програма за иновации и конкурентоспособност“ с водещо ведомство - Министерството на икономиката¹⁰⁰;

- „Оперативна програма за наука и образование“ с водещо ведомство - Министерството на образованието и науката¹⁰¹;

- „Оперативна програма за електронно управление и техническа помощ“ с водещо ведомство - Администрацията на Министерския съвет.

Решението на МС за включване на ПНИИДИТ в списъка с програмите за периода 2021-2027 г. е взето през м. юли 2020 г., или една година и три месеца по-късно, в сравнение с останалите програми.¹⁰²

Включването на новата ПНИИДИТ в структурата на Споразумението за партньорство и финансирането на интервенциите за научни изследвания, иновации и цифрова трансформация на публичния сектор от самостоятелен общ инструмент е във версията от м. февруари от 2021 г.¹⁰³ и е със следните мотиви:¹⁰⁴

- стратегическите уроци, отчетени при използване на европейските инвестиции за развитие на трите сфери за периодите 2007-2013 г. и 2014-2020 г., отчетени в Междинната

⁹⁴ Съгласно чл. 4, ал. 3 от Закона за регионалното развитие: Районите, които образуват ниво 2, са региони за планиране, не представляват административно-териториални единици и са с териториален обхват, както следва: 1. Северозападен район, включващ областите Видин, Враца, Ловеч, Монтана и Плевен; 2. Северен централен район, включващ областите Велико Търново, Габрово, Разград, Русе и Силистра; 3. Североизточен район, включващ областите Варна, Добрич, Търговище и Шумен; 4. Югоизточен район, включващ областите Бургас, Сливен, Стара Загора и Ямбол; 5. (изм. – ДВ, бр. 21 от 2020 г., в сила от 13.03.2020 г.) Югозападен район, включващ областите Благоевград, Кюстендил, Перник, София и София (Столична община); 6. Южен централен район, включващ областите Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян и Хасково

⁹⁵ Одитно доказателство № 1.1.

⁹⁶ Одитно доказателство № 1.1.

⁹⁷ Одитно доказателство № 1.7.; Одитно доказателство № 1.2.

⁹⁸ първо заседание на Работната група за разработване на споразумението, проведено чрез писмена процедура в периода 23-30.03.2020 г.; <https://www.eufunds.bg/bg/node/4825>

⁹⁹ Одитно доказателство № 8.23; Одитно доказателство № 1.7; Одитно доказателство № 1.2.; Одитно доказателство № 1.3.

¹⁰⁰ Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.

¹⁰¹ Оперативна програма „Наука, образование и интелигентен растеж“ 2014-2020 г.

¹⁰² т. 9, буква „п“ -добавена т. 3, буква „п“ от РМС № 495 от 21.07.2020 г. за изменение и допълнение на РМС № 196 от 2019 г.

¹⁰³ Споразумение за партньорство, версия от м. февруари 2021 г.: https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/eip/docs/2021-03/%D0%A1%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%B7%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%BE%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%202021-2027%20%D0%B3.%20%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%8F%20%D1%84%D0%B5%D0%B2%D1%80%D1%83%D0%B0%D1%80%D0%B8%202021%20%D0%B3_.pdf

¹⁰⁴ Одитно доказателство № 1.7; Одитно доказателство № 1.3.

оценка на ИСИС 2014-2020 г.¹⁰⁵ и представени в Концепцията за разработване на ПНИИДИТ¹⁰⁶;

- необходимостта от ревизиране на подхода за планиране на подкрепата от ЕС, породена от кризата на COVID 19. В отговор на кризата и за намаляването на отрицателните последици за социално-икономическото развитие на страната, е необходимо осигуряването на добре развита изследователска и иновационна система с надграден капацитет и модерна инфраструктура; ускоряване на дигитализацията в малките и средни предприятия, публичния сектор, образованието и здравеопазването, и увеличаване на способността на икономиката да реагира при кризи;¹⁰⁷

- създаване на държавна политика, насочена към максимална ефективност на дейностите в научните изследвания, иновациите и технологиите чрез тяхното допълване, и трансформация на българската икономика, основана на знанието, иновациите и технологиите.¹⁰⁸

Обособяването на научните изследвания, иновациите и дигитализацията в отделна програма следва да допринесе за изпълнение на изискването на Регламент (ЕС) 2021/1058¹⁰⁹ за развитието на приобщаващо цифрово общество, в което гражданите, научноизследователските организации, предприятията и публичните администрации се възползват пълноценно от възможностите, които предлага дигитализацията.

1.1.2. За периода 2020-2022 г. отговорните ведомства за разработване на ПНИИДИТ са променени три пъти с актове на Министерския съвет:¹¹⁰

Фигура № 1

Действията, предприети от Министерския съвет за определяне на отговорните ведомства са представени в следната таблица:

Отговорни ведомства за разработване на ПНИИДИТ	Основание	Предприети действия
Администрация на Министерския съвет	т. 9, буква „п“ от ПМС № 495 от 21.07.2020 г. ¹¹¹	Към индикативния списък с програми и водещи ведомства за разработването на всяка програма е добавена „Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ с водещо ведомство - Администрацията на Министерския съвет
Държавна агенция за научни изследвания и иновации (ДАНИИ)	ПМС № 256 от 14.09.2020 г. ¹¹²	Създаване на ДАНИИ, като специализиран орган към Министерския съвет за разработване и изпълнение на политиката по научни изследвания, иновации и трансфер на технологии в Република България;
	Чл. 1 от ПМС № 70 от 02.03.2021 г. ¹¹³	Приемане на Устройствения правилник на ДАНИИ;

	§ 3. (1) от ПЗР на ПМС № 20 от 25.02.2022 г. ¹¹⁴	Закриване на ДАНИИ;
	§ 5 от ПЗР на ПМС № 20 от 25.02.2022 г.	Отменяне на Устройственият правилник на ДАНИИ
Министерство на иновациите и растежа (МИР)	§ 3. (2) от ПЗР на ПМС № 20 от 25.02.2022 г.	Определяне на Министерството на иновациите и растежа за правоприемник на ДАНИИ;
	Чл. 2 от ПМС № 20 от 25.02.2022 г.	Приемане на Устройствен правилник на Министерството на иновациите и растежа;
	буква „г“ от РМС № 272 от 28.04.2022 г. ¹¹⁵	Определяне на Министерството на иновациите и растежа за водещо ведомство за разработване на ПНИИДИТ

А) От екип на дирекция ЦКЗ¹¹⁶ към Министерския съвет е разработена първата версия¹¹⁷ на Програмата.¹¹⁸

За осъществяване на държавната политика в областта на научните изследвания, иновациите и трансфера на технологиите, през 2020 г. е създадена Държавна агенция за научни изследвания и иновации (ДАНИИ) като самостоятелна административна структура към Министерския съвет.¹¹⁹ Председателят на Агенцията е второстепенен разпоредител с бюджет по бюджета на Министерския съвет.¹²⁰

Решението за създаване на ДАНИИ е предвид:

- слабата координация и фрагментация на институциите, които изпълняват политиките в областта на науката, технологиите и иновациите;¹²¹
- липсата на адекватна институционална осигуреност на политиката по изследвания, иновации и трансфер на технологии¹²² и необходимостта¹²³ от фокусиране и централизиране

¹⁰⁵ Междинна оценка на ИСИС 2014-2020 г., дейност 3, т. VII. Констатации, изводи и препоръки; стр. 12 на ПНИИДИТ, версия 1.1, <https://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/innovations/smartstrategyactivityreport%E2%84%963.pdf>
https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/12/pniidit_2021_2027_ver.1.1.pdf

¹⁰⁶ Одитно доказателство № 1.4.

¹⁰⁷ Одитно доказателство № 1.7, Одитно доказателство № 1.3.

¹⁰⁸ Одитно доказателство № 3.1,

Проект на ПМС за създаване на ДАНИИ <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5333>

¹⁰⁹ § 13 от Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд

¹¹⁰ Решение № 495 на МС от 21.07.2020 г. за изменение и допълнение на РМС № 196 от 2019 г.; ПМС № 256 от 14.09.2020 г. за създаване на ДАНИИ (отм.) - обн., ДВ, бр. 82 от 18.09.2020 г., отм., бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 01.03.2022 г.; РМС № 272 от 28.04.2022 г. за изменение на РМС № 196 от 2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на национални приоритети за 2021-2027 г., на списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027 г., и на списък с програми и водещи ведомства за разработването им (изм. и доп., РМС № 495 от 2020 г.); изменение на РМС № 712 от 2020 г.

¹¹¹ РМС № 495 от 21.07.2020 г. за изменение и допълнение на РМС № 196 от 2019 г.

¹¹² ПМС № 256 от 14.09.2020 г. за създаване на ДАНИИ (отм.), в сила от 01.03.2022 г.

¹¹³ ПМС № 70 от 2.03.2021 г. за приемане на Устройствен правилник на ДАНИИ (отм.), обн., ДВ, бр. 20 от 9.03.2021 г., в сила от 09.03.2021 г., отм., бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 01.03.2022 г.

¹¹⁴ ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и на Министерството на иновациите и растежа, обн., ДВ, бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г., изм., бр. 34 от 3.05.2022 г., в сила от 3.05.2022 г.

¹¹⁵ РМС № 272 от 28.04.2022 г. за изменение на РМС № 196 от 2019 г. (изм. и доп., Решение № 495 на Министерския съвет от 2020 г.); изменение на Решение № 712 на Министерския съвет от 2020 г.

¹¹⁶ дирекция ЦКЗ осъществява координация и участва в разработването на програми, инициативи, инвестиционни инструменти и други, съгласно чл. 75, ал. 1, т. 6 от Устройствен правилник на МС и неговата администрация, приет с ПМС № 229 от 23.09.2009 г., обн., ДВ, бр. 78 от 2.10.2009 г., в сила от 2.10.2009 г., изм., бр. 20 от 9.03.2021 г., в сила от 9.03.2021 г.

¹¹⁷ Версия 1.0 от м. ноември 2020 г.

¹¹⁸ Одитно доказателство № 1.8

¹¹⁹ ПМС № 256 от 14.09.2020 г.; чл. 2 от Устройствен правилник на ДАНИИ, отм., бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г.

¹²⁰ чл. 2, ал. 3 от Устройствен правилник на ДАНИИ, отм., бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г.

¹²¹ Доклад България Оценка на нуждите на страната и на комбинацията от политики в областта на науката технологиите и иновациите, изготвен от Световна банка, м. септември 2020 г., стр. 106-111

<https://www.mon.bg/nfs/2022/02/2.%20bulgaria%20country%20needs-bg.pdf>

¹²² <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5333> - Оценка на въздействието към ПМС № 256 от 14.09.2020

¹²³ Породена от слабостите на страната в областта като: липса на стратегическа визия и фокус за развитие на единна политика по иновации и научни изследвания; секторна разпокъсаност на целите и приоритетите, изразяваща се в разделяне на правомощията между две министерства (Министерство на образованието и науката – за научните изследвания и академичната дейност; Министерство на икономиката – за иновациите) и други институции; непоследователно и спорадично финансиране, както и непоследователност в ангажираността на частните институции. В резултат, по данни на Innovation Scoreboard за 2019 г. България се нарежда на 27-о място от 28 държави членки на ЕС с равнище на ефективност на развитието на иновациите и научната и развойна дейност под 50 на сто от средното за ЕС; <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5333> – доклад към ПМС № 256 от 14.09.2020 г.

на националната политика в областта, чрез изграждане на звено в централната администрация за планиране и управление на програми за изследователски и иновационни дейности,¹²⁴

- препоръката на Главна дирекция „Научни изследвания и иновации“ на ЕК от 2015 г. за изграждането на такова звено.¹²⁵

С Постановлението на МС за създаване на ДАНИИ е определен двумесечен срок за приемане на Устройствен правилник на Държавната агенция¹²⁶. Определеният срок не е спазен, като Устройственият правилник е приет със закъснение от четири месеца¹²⁷, което води до забавяне на организацията на работа на ДАНИИ, по отношение определяне на функциите, структурата и числеността на персонала и съответно затруднява процеса по програмиране на ПНИИДИТ.

На ДАНИИ е възложено осигуряване на координацията и синергията между националните и европейски мерки и интервенции за развитие на научните изследвания и иновациите и изпълнението на визията и целите на ИСИС на регионално и национално ниво.¹²⁸ Ангажираността на ДАНИИ (дирекция ПНИИДИТ) се изразява в участие в разработването на версия 2.0 и 3.0¹²⁹ на Програмата и съответно в участието в две писмени процедури на Тематичната работна група (ТРГ).¹³⁰

Една година и пет месеца след нейното създаване ДАНИИ е закрыта¹³¹, поради извършване на структурни промени в централната администрация на изпълнителната власт, предвидени в РМС № 892 от 30.12.2021 г.¹³² и ПМС № 20 от 25.02.2022 г.¹³³

Б) Правоприемник на ДАНИИ е Министерството на иновациите и растежа (МИР)¹³⁴, създадено в резултат от разделяне на Министерството на икономиката на Министерство на икономиката и индустрията и на Министерство на иновациите и растежа, в изпълнение на Решение на Народното събрание от 13.12.2021 г.¹³⁵

Министерството на иновациите и растежа е определено за водещото ведомство за разработване на ПНИИДИТ след закриването на ДАНИИ.¹³⁶

Министерството е юридическо лице на бюджетна издръжка, а министърът на иновациите и растежа е централен едноличен орган на изпълнителната власт и първостепенен разпоредител с бюджет¹³⁷, който разработва, организира, координира и контролира осъществяването на държавната политика в областта на иновациите, технологичното и икономическото развитие и растеж.

Част от функциите на МИР са съвместно с Министерството на образованието и науката (МОН) и са да разработват политики за осигуряване на устойчивост на научноизследователските и иновационните инфраструктури, достъпа и ползването на научноизследователското и иновационното оборудване и капацитет.¹³⁸

¹²⁴ Междинна оценка на ИСИС 2014-2020 г., дейност 3, стр. 18, VII. Констатации, изводи и препоръки; <https://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/innovations/smartstrategyactivityreport%E2%84%963.pdf>

¹²⁵ Одитно доказателство № 3.1

¹²⁶ ПМС № 256 от 14.09.2020 г.

¹²⁷ ПМС № 70 от 02.03.2021 г. обн., ДВ, бр. 20 от 9.03.2021 г., в сила от 9.03.2021 г., изм. и доп., бр. 27 от 2.04.2021 г., доп., бр. 64 от 3.08.2021 г., в сила от 3.08.2021 г.

¹²⁸ чл. 3 и 4 от Устройствен правилник на ДАНИИ

¹²⁹ Одитно доказателство № 1.5, Одитно доказателство № 1.6.

¹³⁰ Одитно доказателство № 1.5. Одитно доказателство № 1.6.

¹³¹ § 3. (1) от ПЗР на ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и на Министерството на иновациите и растежа, обн., ДВ, бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г.

¹³² РМС № 892 от 30.12.2021 г. за предприемане на действия за подготовката на структурни и други промени в централната администрация на изпълнителната власт; <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?@lang=bg-BG&Id=6579> – доклад и оценка на въздействието към ПМС № 20 от 25.02.2022 г.;

¹³³ § 3. (1) от ПЗР на ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и на Министерството на иновациите и растежа

¹³⁴ § 3. (2) от ПЗР на ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и на Министерството на иновациите и растежа

¹³⁵ т. 2 и т. 3 на Решение на Народното събрание от 13.12.2021 г. за приемане на структура на Министерския съвет на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 15.12.2021 г., изм., бр. 110 от 2021 г.)

¹³⁶ буква „г“ от РМС № 272 от 28.04.2022 г.

¹³⁷ Чл. 4 от ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и на Министерството на иновациите и растежа

¹³⁸ Чл. 2, чл. 3, чл. 24, т 5 от Устройствен правилник на МИР, приет с ПМС № 20 от 25.02.2022 г., обн., ДВ, бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г.

Ролята на МИР е водеща и по отношение на секторите и политиките в областта на науката, иновациите и цифровизацията, отразени в стратегическите документи¹³⁹, необходими за изготвяне на ПНИИДИТ. Политиките се разработват съвместно и в синергия с Министерството на образованието и науката¹⁴⁰ и Министерството на електронното управление.¹⁴¹

По-късното обособяване на самостоятелна програма НИИДИТ и честата смяна на отговорните ведомства за нейното разработване, са предпоставка за забавяне изпълнението както на националните процедури, свързани със съставянето, съгласуването и одобрението на проекта на Програмата, така и на процеса по преговорите със службите на ЕК и окончателното одобрение на ПНИИДИТ.¹⁴²

С образуването на Министерството на иновациите и растежа и преминаването на държавната политика в областта на иновациите, технологичното и икономическото развитие към него е изразена волята на правителството за извеждане на областта като приоритетна.¹⁴³

1.2. Управляващи органи и структурни звена за програмиране на Програмата

1.2.1. Държавите членки следва да определят за всяка програма управляващ орган, който да отговаря за управлението и контрола на средствата на Съюза.¹⁴⁴ Управляващите органи отговарят за цялостното програмиране на програмите, съфинансирани със средства от ЕФСУ.¹⁴⁵ За периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г. с актове на МС са определени Управляващите органи към съответните отговорни ведомства за разработване на ПНИИДИТ:

Таблица № 2

Управляващи органи на ПНИИДИТ	на	Основание
Определяне на ДАНИИ за Управляващ орган на ПНИИДИТ	за	РМС № 712 от 06.10.2020 г. ¹⁴⁶
Дирекция ПНИИДИТ в структурата на специализираната администрация	в	Чл. 13, ал. 1 от Устройствен правилник на ДАНИИ ¹⁴⁷
Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ (ГД ЕФК) на МИР	от	РМС № 272 от 28.04.2022 г. ¹⁴⁸

В структурата на специализираната администрация на ДАНИИ е обособената самостоятелна дирекция ПНИИДИТ - УО на програмата, на която е възложено организиране и координиране разработването и одобрението от ЕК на ПНИИДИТ.¹⁴⁹ Към 24.02.2022 г., датата на закриването на ДАНИИ,¹⁵⁰ числеността на персонала в дирекция

ПНИИДИТ е колкото, определената в Устройствения правилник на ДАНИИ¹⁵¹ - 60 бр., в т. ч. сътрудници по управление на европейски проекти и програми – 30 бр.¹⁵²

¹³⁹ НСРНИ 2017-2030 г., стр. 4; чл. 5, т. 1 от Устройствен правилник на МОН, ИСИС 2021-2027 г.; РМС № 272 от 28.04.2022 г., Приложение № 1 - Списък с действия, отговорни институции и срокове за изпълнението на тематичните отключващи условия за средствата от ЕФРР, ЕСФ+ и КФ периода 2021-2027 г. - МИР. Министерството на електронното управление гарантира политиката в областта на данните – чл. 3, чл. 42 от Устройствен правилник на МЕУ

¹⁴⁰ Чл. 24, ал. 7 от Устройствен правилник на МИР

¹⁴¹ ПНИИДИТ, версия, 1.1, стр. 7; чл. 3, ал. 1 от Устройствен правилник на МЕУ, приет с ПМС № 89 от 19.05.2022 г., обн., ДВ, бр. 38 от 20.05.2022 г., посл. изм. и доп., бр. 37 от 25.04.2023 г., в сила от 25.04.2023 г. – по отношение на Приоритет 2 на ПНИИДИТ, версия 1.1

¹⁴² Одитно доказателство № 8.20; Одитно доказателство № 1.9

¹⁴³ Административен регистър https://iisda.government.bg/ras/adm_structures/ministries

¹⁴⁴ Чл. 71, § 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060

¹⁴⁵ Чл. 9, ал. 5 от ЗУСЕФСУ (загл. изм. – ДВ, бр. 51 от 2022 г., в сила от 1.07.2022 г.), обн., ДВ, бр. 101 от 22.12.2015 г., изм. и доп. бр. 51 от 1.07.2022 г., в сила от 1.07.2022 г.

¹⁴⁶ РМС № 712 от 6.10.2020 г. за определяне на структурите, отговорни за управлението, контрола, отчетността, координацията и одита на програмите, съфинансирани от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ЕФМДРА, Фонда за справедлив преход, ЕФГЗ, ЕЗФРСР, фонд "Вътрешна сигурност", фонд "Убежище и миграция" програмен период 2021-2027 г.

¹⁴⁷ Чл. 13, ал. 1 от Устройствен правилник на ДАНИИ (отм.), приет с ПМС № 70 от 2.03.2021 г., обн., ДВ, бр. 20 от 9.03.2021 г., в сила от 9.03.2021 г., отм., бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г. Акът е отменен с ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и МИР

¹⁴⁸ Решение № 272 на МС от 28.04.2022 г. за изменение на РМС № 196 от 2019 г.

¹⁴⁹ Чл. 13, ал. 1, т. 1, а) от Устройствен правилник на ДАНИИ отм., Приет с ПМС № 70 от 2.03.2021 г., обн., ДВ, бр. 20 от 9.03.2021 г., отм., бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г.

¹⁵⁰ § 3. (1) от ПЗР на ПМС № 20 от 25.02.2022 г.

¹⁵¹ Приложение към чл. 7, ал. 2, изм. и доп. – ДВ, бр. 27 от 2021 г., изм., бр. 64 от 2021 г., в сила от 3.08.2021 г. от Устройствен правилник на ДАНИИ (отм.)

¹⁵² Одитно доказателство № 7.7

Освен отговорности по съставянето на Програмата, на ДАНИИ са възложени и функции по изпълнение на ПНИИДИТ.¹⁵³ Предвид, че през м. февруари 2022 г. ДАНИИ е закрыта¹⁵⁴, не е налична информация за административния капацитет, ангажиран за програмиране на ПНИИДИТ през периода на функциониране на ДАНИИ.¹⁵⁵

Като правопреемник на ДАНИИ, въз основа на РМС № 272 от 28.04.2022 г.¹⁵⁶, в Устройствения правилник на МИР са определени отговорностите на ГД ЕФК. Като УО на ПНИИДИТ на Главната дирекция са възложени функциите по организиране, координиране и участие в изготвянето и актуализирането, освен на ПНИИДИТ, и на други четири програми, които са с различен период на действие. За периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г. УО участва паралелно в разработването на ПНИИДИТ 2021-2027 г. и на ПКП 2021-2027 г.¹⁵⁷

Числеността на персонала от дирекция ПНИИДИТ в ДАНИИ е прехвърлена към ГД ЕФК. Поради факта, че при структурирането на новата главна дирекция в МИР са намалени щатните бройки на държавните служители, за сметка на сътрудниците по УЕПП (управление на европейски програми и проекти), част от държавните служители и от двете бивши дирекции (ГД ЕФК, в Министерство на икономиката и дирекция ПНИИДИТ в ДАНИИ) са преназначени като сътрудници по управление на европейски проекти и програми:¹⁵⁸

Таблица № 3

Ведомство/ дирекция	Обща численост бр.	Държавни служители бр.	Сътрудници по УЕПП бр.
Министерство на икономиката - ГД ЕФК	212	198	14
Министерство на иновациите и растежа - ГД ЕФК ¹⁵⁹	278	182	96

Източник: МИР

В структурата на Главната дирекция в отдел „Програмиране“ са обособени два сектора, от които единия е сектор ПНИИДИТ¹⁶⁰, с възложени следните функции: организиране и координиране процеса по разработването на ПНИИДИТ; събиране информация и извършване на

анализи за нуждите на програмирането и относно приноса на Програмата към целите на европейските и националните стратегически документи; организиране работата на Тематичната работна група за разработване на Програмата, провеждане на работни срещи, дискусии, работни групи и фокус групи, изпълнение функциите на Секретариат на Комитет за наблюдение (КН) и координиране дейностите по изготвяне на необходимите доклади и документи за заседанията на КН; участие в преговори с ЕК и подготовка на необходимата документация във връзка с промени в Програмата и тяхното съгласуване с КН.¹⁶¹

¹⁵³ Чл. 13, ал. 1, ал. 2 от Устройствен правилник на ДАНИИ отм.

¹⁵⁴ § 3. (1) от ПЗР на ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и МИР, обн., ДВ, бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г., изм., бр. 34 от 3.05.2022 г., в сила от 3.05.2022 г.

¹⁵⁵ от 14.09.2020 г. до 25.02.2022 г. – една година и 5 месеца

¹⁵⁶ Решение № 272 на МС от 28.04.2022 г. за изменение на Решение № 196 на Министерския съвет от 2019 г.

¹⁵⁷ Чл. 27, ал. 1, т. 2 от Устройствен правилник на МИР - Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., ОПИК 2014-2020 г., Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“ 2014-2020, Програмата за конкурентоспособност и иновации в предприятията 2021-2027 г.

¹⁵⁸ Одитно доказателство № 7.8

¹⁵⁹ Заклучителни разпоредби на Устройствен правилник на МИР, приет с ПМС № 20 от 25.02.2022 г., обн., ДВ, бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 01.03.2022 г.

¹⁶⁰ Одитно доказателство № 6.1.; Одитно доказателство № 8.27.

¹⁶¹ Одитно доказателство № 6.1.

Числеността на персонала в сектор ПНИИДИТ към 28.02.2022 г. е 5 бр. (без ръководителя на сектора), при предвидени 12 бройки:¹⁶²

Таблица № 4					
Отдел Програмиране	Утвърдена численост бр.	Назначени към 31.12.2022 г. бр.	Напуснали до 31.12.2022 г. бр.	Наличност към 31.12.2022 г. бр.	Незаети длъжности бр.
Сектор ПНИИДИТ	12, в т. ч. ръководител сектор	6, в т. ч. ръководител сектор	2, без ръководител сектор	5, в т. ч. ръководител сектор	7, без ръководител сектор
<i>Източник: МИР</i>					

Към 31.12.2022 г. броят на незаетите длъжности надвишава този на заетите в сектор ПНИИДИТ, в резултат на което служителите изпълняват задълженията си, в т. ч. по финализиране на Програмата само с 33 на сто от предвидения капацитет за сектора. Това създава риск от затруднения, забавяне и неточно изпълнение на процедурите по програмиране.

1.2.2. Въз основа на предвидената възможност за определяне от УО на едно или няколко междинни звена, които да изпълняват определени задачи под негова отговорност¹⁶³, през м. юли 2022 г. с Решение на Министерски съвет са определени структури, които да изпълняват функции на междинни звена за ПНИИДИТ,¹⁶⁴ във връзка с управлението на Приоритет 2 и на две от приоритетните направления на Приоритет 1 на ПНИИДИТ:

Таблица № 5		
Междинни звена за управление на ПНИИДИТ		
Изпълнителна агенция „Програма за образование“ (ИАПО) на Министерството на образованието и науката		Дирекция „Управление на програми и проекти“ на Министерството на електронното управление
Приоритетно направление 1 „Устойчиво развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации“	Приоритетно направление 2 „Стимулиране на международното научно сътрудничество и участието в рамковите програми на ЕС“	Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“
Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема		
<i>Източник: ПНИИДИТ</i>		

Чрез възлагане управлението на посочените приоритети на междинните звена се осигурява приемственост, тъй като:

- Изпълнителна агенция „Програма за образование“ е бившата Изпълнителна агенция „Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ - УО на ОПНОИР 2014-2020 г., по която са изградени Центрове за върхови постижения (ЦВП) и Центрове за компетентност (ЦК), а същите ще са директен бенефициент по Приоритетно направление 1¹⁶⁵ към Специфична цел 1¹⁶⁶;

- Министерството на електронното управление е правоприменик на Държавната агенция за електронно управление (ДАЕУ)¹⁶⁷ и осъществява правомощия по отношение на

¹⁶² Одитно доказателство № 7.1; Одитно доказателство № 6.1.

¹⁶³ чл. 71, § 3 от Регламент (ЕС) 2021/1060 - Управляващият орган може да определи едно или няколко междинни звена, които да изпълняват определени задачи под негова отговорност; чл. 9, ал. 3 от Закон за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (загл. изм. – ДВ., бр. 51 от 2022 г., в сила от 01.07.2022 г.)

¹⁶⁴ РМС № 519 от 22 юли 2022 година за изменение на РМС № 712 от 2020 г., изменено и допълнено с РМС № 272 от 2022 г.

¹⁶⁵ Устойчиво развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации

¹⁶⁶ Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии

¹⁶⁷ § 9 от ДР, § 11 от ПЗР на Закон за електронното управление, обн., ДВ, бр. 46 от 12.06.2007 г., в сила от 13.06.2008 г., посл. изм. и доп., бр. 15 от 22.02.2022 г., в сила от 22.02.2022 г.

управлението на данни и тяхната оперативна съвместимост, инфраструктурата за пространствена информация, мрежовата и информационната сигурност, както и за работа със заинтересованите институции по изграждане на пространства от данни по сектори и области от обществен, изследователски и бизнес интерес.¹⁶⁸

Наличието на междинни звена, извън административните структури на МИР, предполага съвременна координация, комуникация и синергия между УО и междинните звена, които управляват различните приоритета на ПНИИДИТ¹⁶⁹. Отговорността за действията на междинните звена и за изпълнението на Програмата е на УО¹⁷⁰. Отсъствието на съвременна координация може да създаде риск за ефективността на изпълнение на Програмата, предвид факта, че УО на ПНИИДИТ администриране още четири програми на ЕС и управлението на техните ресурси¹⁷¹. Това е становището на ЕК, отразено в хода на неофициалните наблюдения върху проекта на Програмата.¹⁷²

Опитът на УО на Оперативна програма „Конкурентоспособност” (ОПК) 2007-2013 г. за работа с междинни звена¹⁷³, показва, че през м. май 2012 г. междинно звено Изпълнителна агенция за насърчване на малките и средните предприятия на ОПК 2007-2013 г. е закрито, поради „извършена институционална реформа и с оглед премахване дублирането на отговорностите и функции за мониторинг и контрол, съкращаване на сроковете за преглед на документи и произнасяне“.¹⁷⁴ Закриването на Междинното звено, е оценено като допринасящо за „опростяване на комуникацията, съкращаването на времето за реакция и намаляването на документооборота“ и е отчетено в ОПИК 2014-2020 г.¹⁷⁵ Това поставя под въпрос ефективността на подхода на управление на ПНИИДИТ чрез междинни звена.

От Министерския съвет и Министерството на иновациите и растежа не са предприети действия за осигуряване на устойчив институционален и административен капацитет за разработване и управление на ПНИИДИТ, с което не са създадени достатъчно условия за ефективно и навременно разработване на ПНИИДИТ, тъй като:

- отговорното ведомство за разработване на Програмата е сменено почти два месеца след неговото определяне, независимо, че ПНИИДИТ е стартирана по-късно в сравнение с останалите програми, финансирани от фондовете за споделено управление на ЕС. По този начин, в рамките на шест месеца, преди началото на програмен период 2021-2027 г. Програмата е разработвана от две ведомства, от които едното е новосъздадено и в следствие е закрито, а е финализирана от трето;

- са определени два различни управляващи органа – единият през 2020 г., другият през 2022 г., към две от отговорните ведомства, както и изпълнението на част от дейностите по двата приоритета на Програмата, възложени на междинни звена, независимо от негативния опит при управлението на ОПИК 2007-2013;

- наличието на недостатъчен административен капацитет на структурното звено по програмиране в УО на ПНИИДИТ, което подготвя окончателния версия на Програмата.

2. Тематичната работна група за разработване на Програмата

Принципът на партньорство е основен елемент в изпълнението на фондовете за споделено управление, основаващ се на подхода на многостепенното управление и

¹⁶⁸ ПНИИДИТ, версия 1.1 https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/12/pniidit_2021_2027_ver.1.1.pdf

¹⁶⁹ Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“; Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“

¹⁷⁰ Чл. 2, т. 8 и чл. 71, т. 3 от Регламент (ЕС) 2021/1060; чл. 9, ал. 3 от ЗУСФСУ

¹⁷¹ Чл. 27, ал. 1, т. 2 от Устройствен правилник на Министерството на иновациите и растежа - Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г., Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“ 2014-2020, Програмата за конкурентоспособност и иновации в предприятията 2021-2027 г. и Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027г.

¹⁷² Одитно доказателство № 4.2

¹⁷³ С Решение № 965 от 16.12.2005 г. на Министерски съвет (изменено и допълнено с Решения на МС № 747 от 2006 г., № 886 от 2007 г., № 113 от 2008 г., № 67 от 2009 г. и № 493 от 15.07.2010 г. Описание на СУК на ОПРКБИ http://www.opcompetitiveness.bg/images/module6/files/137/538_8_61_suk_variant_8.pdf,

¹⁷⁴ ОПИК 2014-2020 https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/opic/docs/2022-12/Programme_2014BG16RFOP002_7_1_bg.pdf

¹⁷⁵ ОПИК 2014-2020 г., версия 7.1, стр. 138

https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/opic/docs/2022-12/Programme_2014BG16RFOP002_7_1_bg.pdf

гарантиращ участието на регионални, местни, общински и други публични органи, на гражданското общество, на икономически и социални партньори и, където е приложимо, на научноизследователски организации и университети.¹⁷⁶

Съгласно Регламент (ЕС) 2021/1060, през периода 2021-2027 г. всяка държава членка следва да изготвя програмите за изпълнение на фондове при споделено управление като организира и реализира всеобхватно партньорство в съответствие със своята институционална и правна рамка и предвид спецификите на фондовете.¹⁷⁷

В съответствие с европейските изисквания, в Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ)¹⁷⁸ е заложено програмирането, изпълнението, наблюдението и оценката на Споразумението за партньорство и програмите да се осъществяват в партньорство с централните и териториалните органи на изпълнителната власт, общините, национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, с организации, представляващи гражданското общество, и с представители на академичната общност.¹⁷⁹

2.1. Определен състав на Тематичната работна група и срок за разработване на Програмата

Ръководството, оперативната координация и изготвянето на стратегическите и програмните документи на Република България в областта на Кохезионната политика, Общата селскостопанска политика и Общата политика по рибарство на Европейския съюз за програмния период 2021 – 2027 г. са регламентирани с ПМС № 142 от 7.06.2019 г.¹⁸⁰ С акта се предвижда създаване на тематични работни групи (ТРГ) за разработване на програмите, финансирани от фондовете за програмния период 2021 – 2027 г. Поименният състав на всяка от ТРГ следва да се определя със заповед на ръководителя на съответното водещо ведомство или оправомощено от него лице, или от ръководителя на първостепенния разпоредител с бюджетни средства, в чиято структура е водещото ведомство, съгласувано със заместник министър-председателя¹⁸¹. Заповедта за създаване на работната група следва да съдържа и срок за изготвяне на програмите.¹⁸² С постановлението се определят функциите на ТРГ¹⁸³ и се въвеждат изисквания за разработване на Вътрешни правила за нейната работата¹⁸⁴ от съответното водещо ведомство.¹⁸⁵ При създаването на ТРГ са поставени и изисквания за участие на определени представители на ведомства и организации, в т. ч. и на юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ), работещи в обществена полза, според мерките, които ще се финансират по съответната програма.¹⁸⁶ Изборът на ЮЛНЦ следва да се извършва при определени условия и ред.¹⁸⁷

Юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, желаещи да участват в състава на ТРГ за разработване на ПНИИДИТ са поканени да представят заявление за участие през м. август и м. ноември 2020 г, като поканите са

¹⁷⁶ § 14 от Преамбула на Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика и Параграф 8 от Преамбула на Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд

¹⁷⁷ Чл. 21, § 1, във връзка с чл. 8 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

¹⁷⁸ Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (Загл. изм. – ДВ, бр. 51 от 2022 г., в сила от 1.07.2022 г.), обн., ДВ, бр. 101 от 22.12.2015 г., посл. изм. и доп., бр. 102 от 23.12.2022 г., в сила от 1.01.2023 г.

¹⁷⁹ Чл.12, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (Загл. изм. – ДВ, бр. 51 от 2022 г., в сила от 1.07.2022 г.), обн., ДВ, бр. 101 от 22.12.2015 г., посл. изм. и доп., бр. 102 от 23.12.2022 г., в сила от 1.01.2023 г.

¹⁸⁰ за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете на Европейския съюз за програмния период 2021 – 2027 г., обн., ДВ, бр. 46 от 11.06.2019 г., в сила от 11.06.2019 г., посл. изм. и доп., бр. 85 от 25.10.2022 г., в сила от 4.11.2022 г.

¹⁸¹ Чл. 7, ал. 6 от ПМС № 142 от 07.06.2019 г.

¹⁸² Чл.13, във връзка с чл.7, ал.6 от ПМС № 142 от 07.06.2019 г.

¹⁸³ Чл.10 от ПМС №142 от 07.06.2019 г.

¹⁸⁴ Чл. 7, ал. 8 от ПМС № 142 от 07.06.2019 г.

¹⁸⁵ Чл.13, във връзка с чл.7, ал. 6 от ПМС № 142 от 07.06.2019 г.

¹⁸⁶ Чл.7 и чл. 8 от ПМС № 142 от 07.06.2019 г.

¹⁸⁷ Чл. 9 и Приложение № 2 към ПМС № 142 от 07.06.2019 г.

публикувани на Единния информационен портал на Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕИП).¹⁸⁸

За периода 2020 г. - 2022 г., поименният състав на ТРГ за разработване на ПНИИДИТ е определен със заповеди на министър-председателя и заповед на министъра на иновациите и растежа:¹⁸⁹

Таблица № 6

Състава на ТРГ на ПНИИДИТ					
Заповед (№ и дата)	Издадена от	Ведомства и организации (бр.)	Членове (без председател и заместник - председатели (бр.)	Ведомства и организации с промяна на:	
				титуляр	титуляр и резервен член
P-127 от 04.09.2020 г.	министър-председател	42	49	нп	нп
P-175 от 25.11.2020 г. ¹⁹⁰ изм.	министър-председател	46	53	нп	нп
P-71 от 07.05.2021 г. ¹⁹¹	министър-председател	49	56	нп	нп
P-101 от 01.07.2021 г.	министър-председател	51	58	14	7
P-183 от 03.11.2021 г.	министър-председател	51	58	19	6
РД-14-114 от 24.06.2022 г.	министър на иновациите и растежа	48	52	14	4

Източник: МИР

а) Със заповед на министър-председателя от м. септември 2020 г. е определен първоначалният състав на ТРГ, като е предвиден четиримесечен срок за разработване на Програмата – до 31.12.2020 г.¹⁹²

В състава на ТРГ са включени представители на водещото ведомство за разработването на Програмата – администрацията на Министерския съвет¹⁹³ в лицето на служители от три дирекции¹⁹⁴ и ведомствата, отговорни за политиките, мерки по които ще се финансират от съответната програма – Министерството на образованието и науката¹⁹⁵, Министерството на икономиката¹⁹⁶, Изпълнителна агенция „Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020¹⁹⁷ и др.

При преглед на състава на ТРГ на ПНИИДИТ се установи, че някои от членовете и резервните членове са включвани в състава на ТРГ за разработване на програмите ОПИК, ОПДУ и ОПНОИР от програмен период 2014-2020 г. Например: от ТРГ на ОПДУ 2014-2020 г. са включени общо 7 представители (титуляри и заместници);¹⁹⁸ Трима представители от ТРГ на ОПНОИР 2014-2020 г., участват на последното заседание на ТРГ на Програмата¹⁹⁹. Трима от заповедта за състава на ТРГ на ОПИК 2014-2020 г. са включени в състава на ТРГ на ПНИИДИТ, като единият от тях изпълнява и функции на секретар на работната група²⁰⁰.

¹⁸⁸ Одитно доказателство № 1.10=; Покана за участие в избор на ЮЛНЦ <https://www.eufunds.bg/bg/node/5431> - 14.08.2020 г.; [https://www.eufunds.bg/bg/node/6246 - 25.11.2020](https://www.eufunds.bg/bg/node/6246-25.11.2020) г.

¹⁸⁹ Одитно доказателство № 8.1.; Одитно доказателство № 1.11.

¹⁹⁰ За изм. и доп. на заповед № P-127 от 04.09.2020 г. на министър-председателя

¹⁹¹ За изм. и доп. на заповед № P-127 от 04.09.2020 г., изм. и доп. със заповед № P-175 от 25.11.2020 г. на министър-председателя; Одитно доказателство № 1.11

¹⁹² Одитно доказателство № 8.2

¹⁹³ Отговорно ведомство за разработване на ПНИИДИТ е администрацията на МС, съгласно т. 3, буква „п“ на ПМС; ПМС № 495 от 21.07.2020 г. за изменение и допълнение на ПМС № 196 от 2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г., на Списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027, и на Списък с програми и водещи ведомства за разработването им

¹⁹⁴ дирекция „Добро управление“, дирекция „Икономическа и социална политика“ и дирекция ЦКЗ

¹⁹⁵ заместник-министър на образованието и науката, определен за втори заместник-председател на ТРГ

¹⁹⁶ главен директор на ГД „Европейски фондове за конкурентоспособност“ (титуляр) и държавен експерт в отдел „Програмиране и договаряне“ (резервен член/заместник)

¹⁹⁷ заместник изпълнителен директор на агенцията – титуляр, държавен експерт в дирекция „Програмиране, наблюдение и оценка“ -резервен член

¹⁹⁸ Одитно доказателство № 9; Одитно доказателство № 8.2.

¹⁹⁹ Одитно доказателство № 10; Одитно доказателство № 8.2

²⁰⁰ Одитно доказателство № 6.2.; Одитно доказателство № 8.2

С включването в състава на ТРГ на ПНИИДИТ на представители на ведомствата, които са определени като водещи за разработване на аналогичните програми за програмен период 2014-2020 г., са положени усилия за осигуряване на приемственост в процеса по програмиране и продължение на дейностите за научни изследвания, иновации и дигитализация и през новия програмен период 2021-2027 г.

В първоначално определения със заповед на министър-председателя състав на ТРГ не са включени:

- представители на дирекция „Права на човека“ на Министерството на външните работи и на Регионалния съвет за развитие на Североизточен район²⁰¹;
- резервен член на представителите на дирекция ЦКЗ и на Конфедерация на труда (КТ) „Подкрепа“²⁰²;
- представители на ЮЛНЦ, работещи в обществена полза²⁰³;
- по двама резервни членове на представителите на Българска академия на науките (БАН), Съвета на ректорите на висшите училища (СРВУ), Селскостопанска академия (СА) и на Национално представителните организации на и за хората с увреждания²⁰⁴.

б) Два месеца по-късно заповедта на министър-председателя от м. септември 2020 г. е изменена по отношение на срока за разработване на Програмата и допълнена в частта на състава на ТРГ - срокът за разработване на Програмата е удължен с шест месеца (до 30.06.2021 г.), а съставът на ТРГ е разширен с представители на Държавна агенция „Безопасност на движение по пътищата“ (ДА БДП), НПО и две ЮЛНЦ за общественополезна дейност^{205, 206};

в) През м. май 2021 г. заповедта от м. септември 2020 г. отново е изменена и допълнена в посока разширяване на състава на ТРГ и удължаване на срока за разработване на Програмата с още три месеца (до 30.09.2021 г.)²⁰⁷ Председателят на ТРГ е председателя на новосъздадената през м. септември 2020 г. Държавна агенция „Научни изследвания и иновации“²⁰⁸, което е същото физическо лице, изпълнявало тази функция, но като председател на Управителния съвет на „Фонд мениджър на финансови инструменти“ ЕАД. Към състава на ТРГ се присъединяват представители на още 3 организации²⁰⁹. Във Вътрешните правила за дейността на ТРГ е предвидено функциите на „Секретар“ на ТРГ да се изпълняват от експерт в отдел „Стратегическо планиране и програмиране“ в дирекция ЦКЗ, но в заповедта не е определено конкретно лице.²¹⁰

г) през м. юли 2021 г. е издадена нова заповед на министър-председателя за актуализиране състава на ТРГ²¹¹ - промените са по отношение на нови заместник-председатели²¹² и двама нови секретари²¹³. В състава са включени представители на дирекция „Права на човека“ на Министерството на външните работи и на Регионален съвет за развитие на Североизточен район, които липсват в заповедта²¹⁴ за първоначално определения състав на ТРГ, но отново отсъства резервен член на КТ „Подкрепа“ и втори резервен член на

²⁰¹ съгласно изискванията на чл. 7, ал. 4, т. 5 и т. 9 от ПМС № 142 от 2019 г.

²⁰² Одитно доказателство № 8.3

²⁰³ съгласно изискванията на чл. 7, ал. 4, т. 14 на ПМС № 142 от 2019 г.

²⁰⁴ съгласно чл. 8 на ПМС №142 от 2019 г.

²⁰⁵ представители на организациите, работещи в сферата на образованието, науката и културата и на организации, работещи в сферата на иновации и научни изследвания

²⁰⁶ Одитно доказателство №.8.4.

²⁰⁷ Одитно доказателство № 1.12

²⁰⁸ ПМС № 256 от 14.09.2020 г. за създаване на Държавна агенция за научни изследвания и иновации (отм.), обн., ДВ, бр. 82 от 18.09.2020 г., отм., бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г.

²⁰⁹ работещи в сферата на равенство между мъжете и жените, недискриминацията и равните възможности; в сферата на социалното включване и интегрирането на маргинализираните групи и на организации, работещи в сферата на развитие на информационните и комуникационните технологии

²¹⁰ Чл. 3, ал. 2 и чл. 4, ал. 2 от Вътрешни правила за дейността на ТРГ на ПНИИДИТ, приети на първо заседание. Изпълняващият позицията до този момент (съгласно Заповед № Р-127 от 04.09.2020 г., изм. и доп. със Заповед № 175 от 25.11.2020 г.), е назначен за резервен член на ЦКЗ; Одитно доказателство № 8.3.

²¹¹ Одитно доказателство № 8.5.

²¹² заместник-министър на образованието и науката и директор на дирекция ПНИИДИТ на ДАНИИ

²¹³ служители от дирекция ПНИИДИТ от ДАНИИ

²¹⁴ Одитно доказателство № 8.2

представителите на БАН, СРВУ, СА и на Национално представителните организации на и за хората с увреждания²¹⁵.

Със заповедта е определен срок за работа на ТРГ до официалното одобряване на проекта на Програма от ЕК²¹⁶

В състава на актуализираната ТРГ от общо 58 членове 24,14 на сто са нови членове²¹⁷, като при половината от случаите²¹⁸ са променени и резервните членове. Независимо, че съставът на ТРГ е разширен, отново не са включени представители на екологични организации.²¹⁹

д) През м. ноември 2021 г. е издадена нова заповед на министър-председателя като са извършени следните промени²²⁰:

- сменен е единият от заместник-председателите на ТРГ, тъй като е определен нов заместник-министър на образованието и науката;

- определен е резервен член на представителя на КТ „Подкрепа“;

- увеличени са на двама резервните членове на БАН, СРВУ и СА²²¹, но отново не са определени по двама резервни членове за представителните организации на и за хора с увреждания, признати от МС по реда на Закона за хората с увреждания²²²;

- отново не са включени представители на екологични организации.

От общо 58 членове на ТРГ 32,76 на сто са нови членове²²³. При 31,58 на сто²²⁴ от случаите на промяна на титуляра е налице и промяна на резервните членове.

е) През м. юни 2022 г., във връзка с определяне на МИР за отговорно ведомство за разработването на Програмата²²⁵ и изискванията на ПМС № 142 от 2019 г. за определяне на поименния състав на ТРГ²²⁶, от министъра на иновации и растежа е издадена заповед²²⁷, с която се извършват следните промени в състава на ТРГ:²²⁸

- председател на ТРГ става заместник-министъра на МИР, който е изпълнявал функциите на заместник-председател на първоначално сформирания ТРГ през 2020 г.²²⁹;

- сменени са заместник-председателите на ТРГ, поради смяна на определения за заместник-министър на образованието и науката и определянето на представител на МИР за втори заместник-председател, който е бил основен член на МИ при първоначално сформирания ТРГ през 2020 г.²³⁰;

- не са определени конкретни лица за секретари, а е посочено само структурното звено от МИР, което ще изпълнява тази дейност;

- включен е нов член - представител на МИР, който е бил резервен член на МИ при първоначално сформирания ТРГ през 2020 г.²³¹;

- не са включени представители на регионалните съвети за развитие в районите от ниво 2 – Регионален съвет за развитие на Югозападен район (ЮЗР), Регионален съвет за развитие на Югоизточен район (ЮИР), Регионален съвет за развитие на Северозападен район (СЗР), Регионален съвет за развитие на Северен централен район (СЦР).

²¹⁵ съгласно чл. 8 на ПМС № 142 от 2019 г.

²¹⁶ Одитно доказателство № 8.5.

²¹⁷ МК, МИ, МТСП, МЗМ, МС дирекция „Икономическа и социална политика“, МОН, ММС, ПВ, РСР ЮЗР, РСР СЗР, РСР СЦР, БАН, СА, Фонд мениджър на финансовите инструменти в България.;

²¹⁸ МК, МЗ, МС дирекция „ИСП“, РСР ЮЗР, РСР СЗР, РСР СЦР, СА

²¹⁹ Чл. 7, ал.4, т.14, буква „в“ и „д“ на ПМС №142 от 2019 г.

²²⁰ Одитно доказателство № 8.6

²²¹ Чл. 8, ал. 1 на ПМС № 142 от 2019 г.

²²² Чл. 8, ал. 2 на ПМС № 142 от 2019 г.

²²³ ИАОС, ДФЗ, ММС, ПВ, КЗК, ССИ, МИ, МТСП, МРРБ, МОСВ, МС дирекция „ДУ“, МВР, МВнР, МТИС дирекция НТП, МЕ, КТ „Подкрепа“, организации на хора с увреждания, ДАБД, Писмо на МИР от 23.09.2022\Одит\по т. II Предоставяне на документи\т.3\3 заседание

²²⁴ ИАОС, ДФЗ, ММС, ПВ, КЗК, ССИ; Одитно доказателство № 8.7 Писмо на МИР от 23.09.2022, по т. II Предоставяне на документи, т. 3, 3 заседание

²²⁵ т. 1, буква „г“ от Решение № 272 на МС от 28.04.2022 г. за изменение на РМС № 196 от 2019 г., изм. РМС № 495 от 2020 г.

²²⁶ чл. 7, ал. 6 от ПМС №142 от 2019 г.

²²⁷ Одитно доказателство № 8.8

²²⁸ Одитно доказателство № 8.8

²²⁹ Одитно доказателство № 8.2

²³⁰ Одитно доказателство № 8.2.

²³¹ Одитно доказателство № 8.2

В заповедта отново не са определени двама резервни членове за представителните организации на и за хора с увреждания, признати от МС по реда на Закона за хората с увреждания²³² и не са включени представители на екологични организации.²³³

При определянето на състава на ТРГ от министъра на иновациите и растежа, 26,92 на сто от общо 52 основни членове на ТРГ са променени. При 28,57 на сто от случаите при промяна на титуляря са променени и резервните членове²³⁴.

За периода от м. септември 2020 г. до м. юни 2022 г., в който е разработвана Програмата, съставът на ТРГ е допълван и изменян многократно. При първоначалното определяне на състава на ТРГ са положени усилия за осигуряване на приемственост, като в нея са включени членове, които са участвали в разработването на програмите от програмен период 2014-2020 г., по които са финансирани дейности в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията (ОПНОИР, ОПИК и ОПДУ). Наблюдава се разширяване на състава на ТРГ, както по отношение на ведомствата и организациите, представени в нея така и на броя на членовете. Въпреки това, честата промяна на поименния състав и неспазване на нормативните изисквания за представителност на всички ведомства и организации, не създават достатъчни условия за ефективна работа на ТРГ.

2.2. Вътрешни правила за работата на Тематичната работна група

В съответствие с изискванията на ПМС № 142 от 07.06.2019 г.²³⁵ на проведеното първо заседание, ТРГ на ПНИИДИТ приема Вътрешни правила за дейността си, с които са определени функциите и задачите, състава, реда и начина на свикване на заседания, вземане на решения, осигуряване на публичност и прозрачност.²³⁶ Изисква се попълване на декларация за информираност, липса на конфликт на интереси и безпристрастност от председателя, заместник-председателя, всички членове и резервни членове. До края на 2022 г., Вътрешните правила са променяни два пъти²³⁷ в частта на: отговорното лице за определяне на състава на ТРГ²³⁸; структурата, отговорна за изпълнението на функциите на Секретариат²³⁹, както и публикуване на проекта на Програма²⁴⁰. Извършените изменения са във връзка с актовете на МС за промени в отговорната институция за разработване на Програмата и нормативните изисквания на ПМС № 142 от 2019 г.²⁴¹

Измененията на вътрешните правила не са извършвани своевременно по отношение определянето на Секретариата на ТРГ:²⁴²

- съгласно Устройствения правилник на ДАНИИ, от м. март 2021 г. дирекция ПНИИДИТ следва да координира работата на ТРГ за изготвянето на Програмата и да изпълнява функциите на Секретариат към нея²⁴³. Вътрешните правила за работата на ТРГ са променени 8 месеца по-късно, на проведеното третото заседание през м. ноември 2021 г.²⁴⁴;

- съгласно Устройствения правилник на МИР, в сила от м. март 2022 г. Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ следва да координира работата на ТРГ и да

²³² Чл. 8, ал. 2 на ПМС №142 от 2019 г.

²³³ Чл. 7, ал. 4, т. 14, буква „в“ и „д“ на ПМС №142 от 2019 г.

²³⁴ МК, ПВ, АХУ; Одитно доказателство № 8.8

²³⁵ чл. 7, ал. 8 от ПМС № 142 от 07.06.2019 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете на Европейския съюз за програмния период 2021 – 2027 г., редакция – ДВ, обн., ДВ, бр. 46 от 11.06.2019 г., в сила от 11.06.2019 г., посл. изм. бр. 85 от 25.10.2022 г., в сила от 4.11.2022 г.

²³⁶ Одитно доказателство № 8.3

²³⁷ Одитно доказателство № 8.9.; Одитно доказателство № 8.10

²³⁸ Чл. 7, ал. 6 от ПМС № 142 от 07.06.2019 г.; Одитно доказателство № 8.9; Одитно доказателство № 8.10

²³⁹ Одитно доказателство № 8.9; Одитно доказателство № 8.10

²⁴⁰ Одитно доказателство № 8.9; Одитно доказателство № 8.10

²⁴¹ Чл. 7, ал. 6, чл. 15 от ПМС № 142 от 2019 г., ПМС № 256 от 14.09.2020 г. за създаване на Държавна агенция за научни изследвания и иновации (отм.) - обн., ДВ, бр. 82 от 18.09.2020 г., отм., бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г.; УП на ДАНИИ (отм.), приет с ПМС № 70 от 2.03.2021 г.; РМС № 272 на МС от 28.04.2022 г., РМС № 712 на МС от 6.10.2020 г.

²⁴² Одитно доказателство № 8.9; Одитно доказателство № 8.10

²⁴³ Чл. 13, ал. 1, т. 1 от Устройствен правилник на ДАНИИ, приет с ПМС № 70 от 02.03.2021 г., обн., ДВ, бр. 20 от 9.03.2021 г., в сила от 09.03.2021 г. и отм., бр. 17 от 01.03.2022 г., в сила от 01.03.2022 г.

²⁴⁴ Одитно доказателство № 8.10.

изпълнява функциите на Секретариат към нея.²⁴⁵ Промените са извършени на четвърто заседание на ТРГ през м. юли 2022 г., или четири месеца по-късно.²⁴⁶

С ПМС № 142 от 2019 г. е въведено изискване проектите на програми да се публикуват на Портала за обществени консултации, на Единния информационен портал и на интернет страницата на съответното водещо ведомство преди изпращането им за одобрение от ЕК.²⁴⁷ Вътрешните правила за дейността на ТРГ за разработване на Програмата не съдържат изрични текстове със срокове и ред за публикуване преди изпращане на Програмата на ЕК.²⁴⁸

На официалната страница на Единния информационен портал са публикувани 3 проекта на Програмата, с изключение на проектите на Програма от четвъртото заседание на ТРГ и преди изпращането ѝ на ЕК.²⁴⁹

Вътрешните правила за дейността на ТРГ за разработване на ПНИИДИТ не са изменени своевременно, съобразно настъпилите промени, по отношение на структурите и отговорните ведомства за разработване на Програмата, с функции за координиране и организиране на дейността на ТРГ, което създава риск за ефективността на нейната работа.

Проектът на Програма преди изпращането ѝ на ЕК не е публикуван на Единния информационен портал, с което не са спазени изискванията на ПМС № 142 от 2019 г.

Не е осигурена достатъчна публичност и прозрачност за работата на ТРГ в хода на разработването на Програмата, предвид непубликуване на всички проекти, с което е пропусната възможността за получаване на бележки и становища от по-широк кръг заинтересовани лица.

2.3. Проведени заседания и взети решения от Тематичната работна група

През периода 2020-2022 г. са проведени четири заседания на ТРГ.²⁵⁰ Поради обявената противоепидемична обстановка във връзка с пандемията от COVID-19, три от тях са чрез писмени процедури и последното заседание - чрез платформа за видеокомуникации.²⁵¹

Първото заседание е реализирано от администрацията на МС, второ и трето – от ДАНИИ, а четвъртото заседание – от МИР.²⁵² От изготвените протоколи от заседанията на ТРГ не става ясно коя на практика е структурата, изпълнявала функциите на Секретариат, предвид несвоевременното приваждане на Вътрешните правила за дейността на ТРГ в съответствие с нормативните актове.²⁵³

Таблица № 7

Заседания на ТРГ на ПНИИДИТ през периода 2020-2022 г		
Заседания	Проведени на	Документи за взетите решения при проведените заседания
Първо заседание на ТРГ на ПНИИДИТ	17.11-24.11.2020 г.	Протокол от 10.12.2020 г. с приложения: Приложение № 1 - Одобрени Вътрешни правила за дейността на ТРГ за разработване на ПНИИДИТ; Приложение № 2 - Справка за отразяване на становища по Вътрешните правила; Приложение № 3- Справка за отразяване на постъпили коментари по проекта на ПНИИДИТ; Приложение № 4 - версия 1.0 на ПНИИДИТ

²⁴⁵ Чл. 27, ал. 1, т. 6 от Устройствен правилник на МИР, Приет с ПМС № 20 от 25.02.2022 г., обн., ДВ, бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г.

²⁴⁶ Одитно доказателство № 8.9.

²⁴⁷ Чл.15, ал. 1 на ПМС № 142 от 2019 г.

²⁴⁸ Одитно доказателство № 8.3, Одитно доказателство № 8.9.; Одитно доказателство № 8.10.

²⁴⁹ Одитно доказателство № 11

²⁵⁰ Одитно доказателство № 1.13

²⁵¹ Одитно доказателство № 1.14

²⁵² Одитно доказателство № 4.1

²⁵³ Виж т. 1.2.2 от одитния доклад; Одитно доказателство № 8.11, Одитно доказателство № 8.12, Одитно доказателство № 8.13; Одитно доказателство № 8.14

Второ заседание на ТРГ на ПНИИДИТ	25.06-06.07.2021 г.	Протокол от 16.07.2021 г. с приложения: Приложение № 1 - Справка за отразяване на постъпили становища и бележки по проекта на ПНИИДИТ(Версия 2.0). Приложение № 2 - Ревизиран вариант на проект на ПНИИДИТ 2021 – 2027 (Версия 2.0) с отразени коментари на членовете на ТРГ
Трето заседание на ТРГ на ПНИИДИТ	04.11-15.11.2021 г.	Протокол от 06.12.2021 г. с приложения: Приложение № 1 - Справка за отразяване на постъпили становища и бележки по проекта (Версия 3.0); Приложение № 2 - Ревизиран вариант на проект на ПНИИДИТ (версия 3.0) с отразени коментари на членовете на ТРГ; Приложение № 3 Изменени Вътрешни правила за дейността на ТРГ на Програма НИИДИТ
Четвърто заседание на ТРГ на ПНИИДИТ	25.07.2022 г.	Протокол от 27.07.2022 г. и Решение с приложения: Приложение № 1 - Изменени Вътрешни правила за дейността на ТРГ на ПНИИДИТ; Приложение № 2 - Ревизиран вариант на проект на ПНИИДИТ (Версия 4.0)

2.3.1. Първото заседание (писмена процедура) е проведено в края на 2020 г., два месеца и половина след определяне на състава на ТРГ. През този период са изготвени Вътрешни правила за дейността на ТРГ и проект на Програма от администрацията на МС - водещо ведомство за разработване на ПНИИДИТ.²⁵⁴ При провеждане на писмената процедура е използвана възможността за участие в заседанията на ТРГ на представители и на други ведомства и организации, които не са в състава, но имат отношение към изпълнението на политиките, финансирани от фондовете за програмния период 2021 – 2027 г.²⁵⁵ Поканени за представяне на становища са определените в резултат от проведена процедура на избор представители на:

- юридическите лица с нестопанска цел за общественополезна дейност, работещи в сферата на образованието, науката и културата и организации, работещи в сферата на иновациите и научните изследвания;
- организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище, признати от Министерския съвет по реда на Кодекса на труда и
- Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата“.

Посочените представители са включени в проекта на заповед за промяна на поименния състав на ТРГ²⁵⁶, който е изменен със заповедта на министър-председателя от 25.11.2020.²⁵⁷

В протокола от проведеното заседание е посочено наличие на необходимия кворум, но не и броят на участвалите в заседанието членове.²⁵⁸

2.3.2. Второто заседание (писмена процедура) е проведено в периода 25.06-06.07.2021 г. Писмената процедура е проведена във връзка с обсъждане на ревизиран вариант на проект на Програмата (Версия 2.0) след проведени неформални консултации със службите на ЕК. На заседанието е актуализиран съставът на ТРГ.²⁵⁹ Резултатите от заседанието са документирани в протокол, в който е посочено, че е изготвен от Секретариата на ТРГ, но не са посочени изрично взетите решения.²⁶⁰

2.3.3. Третото заседание (писмена процедура) е проведено в периода 04.11-15.11.2021 г. Стартира непосредствено след ново актуализиране на състава на ТРГ със заповед от

²⁵⁴ РМС № 495 от 21.07.2020 г. за изменение и допълнение на РМС № 196 от 2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г., на Списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027, и на Списък с програми и водещи ведомства за разработването им; Одитно доказателство № 8.2, Одитно доказателство № 8.3, Одитно доказателство № 8.4; Одитно доказателство № 8.11

²⁵⁵ Чл. 7, ал. 7 на ПМС № 142 от 7.06.2019 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете на Европейския съюз за програмния период 2021 – 2027 г.

²⁵⁶ Одитно доказателство № 8.4,

²⁵⁷ Одитно доказателство № 8.11.; Одитно доказателство № 8.4,

²⁵⁸ Одитно доказателство № 8.11.

²⁵⁹ Виж т. 1.2.1 от одитния доклад; Одитно доказателство № 8.5, Одитно доказателство № 8.12, Одитно доказателство № 8.15.; Одитно доказателство № 8.16.

²⁶⁰ Одитно доказателство № 8.12

03.11.2021 г. на министър-председателя.²⁶¹ Процедурата е инициирана във връзка с обсъждане на ревизиран вариант на проект на Програма (Версия 3.0).²⁶²

По предложение на МОН е проведена виртуална среща през м. ноември 2021 г. За участие в нея са поканени членовете на ТРГ и представители на организации, имащи отношение към изпълнението на политиките, обект на финансиране от ПНИИДИТ като: иновационни клъстери, София Тех парк, Българската стартъп асоциация и организации в сферата на информационните и комуникационните технологии.²⁶³

В протокола от заседанието не се съдържа информация за взетите на заседанието решения.²⁶⁴

2.3.4. Четвъртото заседание е проведено чрез видео платформа през м. юли 2022 г. Документирано е в протокол, който съдържа дневен ред, състава и участниците, но не е посочено от кого е съставен. В протокола са посочени мненията на представители от МОН и МЕУ (междинни звена), както и извършените промени във версия 4.0 на Програмата по отношение на²⁶⁵:

- реорганизация на логиката на интервенциите в областта на дигитализацията по отношение на данните и на киберсигурността. Интервенциите по Приоритет 2²⁶⁶ са фокусирани върху изграждането на пространства от данни във всички сектори;

- в областта на киберсигурността интервенциите са насочени към доизграждане на националната екосистема и надграждане на капацитета на националните и секторни звена, които са отговорни за киберсигурността.²⁶⁷

На заседанието е представена презентация на проекта на Програмата от председателя на ТРГ, което е добра практика, предвид разнородния състав на ТРГ.²⁶⁸ Версия 4.0 е одобрена от ТРГ на ПНИИДИТ и е даден мандат за официални преговори с ЕК. Резултатите от проведеното заседание са официално документирани в решение, като са посочени и последващите действия - публикуване на Програмата за обществено обсъждане и официално изпращане на ЕК.²⁶⁹

Процедурата за обществено обсъждане е открита два дни след заседанието на ТРГ на 27.07.2022 г. и е със срок на провеждане до 28.08.2022 г., но провеждането ѝ на практика е формално, тъй като Министерският съвет одобрява Програмата с решение на 01.08.2022 г.²⁷⁰ или година и осем месеца след началото на програмния период 2021-2027.

Към датата на одобряване на Програмата от Министерския съвет, все още не е приет основополагащият стратегически документ за определяне на дейностите по Програмата - ИСИС 2021-2027 г.,²⁷¹

Провеждане на заседанията основно чрез писмени процедури, при трикратна смяна на отговорното водещо ведомство за разработване на ПНИИДИТ и променящ се състав на членовете на ТРГ, създават трудности в организацията на работа, пълноценното участие на всички представени организации и ведомства, което предопределя забавяне на темповете при разработване на ПНИИДИТ.

Дейността на ТРГ е провеждана в условия на неприета от Министерския съвет ИСИС 2021-2027, което създава риск за процеса на програмиране.

²⁶¹ Одитно доказателство № 8.17; Одитно доказателство № 8.6.

²⁶² Одитно доказателство № 8.18

²⁶³ чл. 7, ал. 7 от ПМС № 142 от 07 юни 2019 г.; чл. 6, ал. 6 от Вътрешните правила за дейността на ТРГ; Одитно доказателство № 8.13

²⁶⁴ Одитно доказателство № 8.13

²⁶⁵ Одитно доказателство № 8.14

²⁶⁶ Цифрова трансформация на публичния сектор

²⁶⁷ Одитно доказателство № 8.14

²⁶⁸ Одитно доказателство № 1.15

²⁶⁹ Одитно доказателство № 8.19

²⁷⁰ РМС № 572 от 01.08.2022 г. за одобряване на Програма "Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация" 2021 - 2027 г. Крайният срок на общественото обсъждане на вариант 4.0 е 28.08.2022 г.; Одитно доказателство № 13; Проект на ПНИИДИТ на портала за обществени консултации; <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6993>

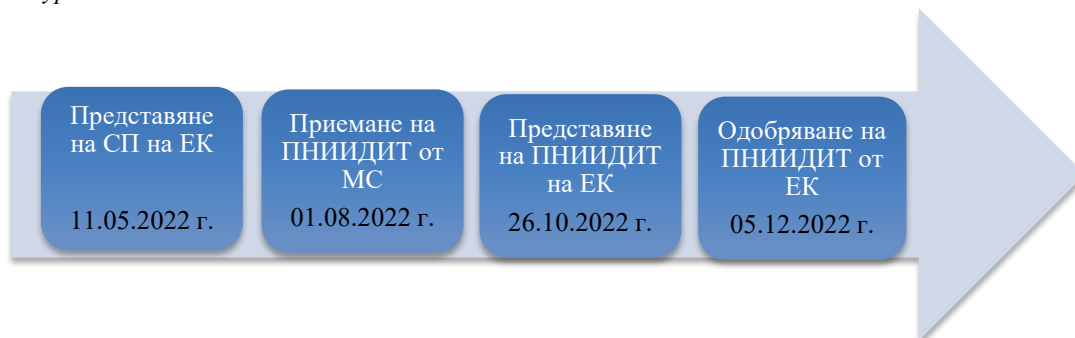
²⁷¹ <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=7006>; Одитно доказателство № 8.20

2.4. Приемане на Програмата от Министерския съвет и одобряване от Европейската Комисия

Съгласно Регламент (ЕС) 2021/1060 срокът за представяне на програмите от държавите членки на ЕК следва да е не по-късно от 3 месеца след представянето на Споразумението за партньорство.²⁷²

Споразумението за партньорство е представено на ЕК на 11.05.2022 г.²⁷³, а приетата от МС Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“, версия 4.0, е представена чрез електронната система за обмен на данни на Комисията на 26.10.2022 г.²⁷⁴, или два месеца след нормативно определения срок.

Фигура № 2

Източник: Решения на ЕК и на МС

Причините за неспазването на срока по Регламент (ЕС) 2021/1060 са по-късното стартиране на процеса по програмиране на ПНИИДИТ, промените в отговорната институция за разработването на Програмата и честата смяна на членовете на ТРГ.²⁷⁵

Съгласно Регламент (ЕС) № 2021/1060 одобряването на Програмата от Комисията следва да бъде не по-късно от 5 месеца след датата на първото ѝ представяне от държавата членка.²⁷⁶ Решението на Комисията за одобряване на ПНИИДИТ за подкрепа от ЕФРР по цел „Инвестиции за работни места и растеж“ в България е издадено на 05.12.2022 г., или един месец след представянето ѝ, което е по-рано от определения 5 месечен срок.²⁷⁷

Разработването на ПНИИДИТ е извършено в изпълнение на ПМС № 142 от 2019 г. като е сформирана Тематична работна група с представители на национални и местни власти, икономически и социални партньори, представители на гражданското общество, национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, представители на академичната общност и др., с което са осигурени партньорство и публичност.

През периода 2020-2022 г. се наблюдава разширяване на състава на ТРГ от гледна точка на представените ведомства и организации, но честата смяна на състава и провеждането на заседанията чрез писмена процедура затруднява адекватната работа на ТРГ.

Одобряването на Програмата две години по-късно от началото на програмния период 2021-2027 г. води до забавяне на процесите по откриване и провеждане на процедурите за предоставяне на БФП и намалява времето за изпълнение на дейностите.

²⁷² Чл. 21, § 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

²⁷³ Споразумението за партньорство за периода 2021-2027 г. е представено на 11.05.2022 г. за одобрение от ЕК (Съгласно чл. 1 от Решение за изпълнение на Комисията от 06.7.2022 г. за одобряване на Споразумението за партньорство на Република България (ССИ 2021BG16FFPA001); Одитно доказателство № 8.21; Одитно доказателство № 8.22

²⁷⁴ Решение за изпълнение на Комисията от 5.12.2022 година за одобряване на програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ за подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие по цел „Инвестиции за работни места и растеж“ в България (ССИ 2021BG16RFPR002), т. 1; Одитно доказателство № 1.18; <https://www.mig.government.bg/vodestha-novina/mir-izprati-za-odobrenie-v-bryuksel-programata-za-nauka-i-inovaczii-za-nad-2-mlrd-iv/>

²⁷⁵ Одитно доказателство № 1.9 т. 8 от Писмо от МИР от 20.02.2023 г. към отговори относно ТРГ

²⁷⁶ Чл. 23, § 4 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 год.

²⁷⁷ Одитно доказателство № 1.18 Писмо на МИР от 20.02.2023 г., ПНИИДИТ – Документи, Отключващи условия, по т. 5 - Решение за изпълнение на комисията от 5.12.2022 г. за одобряване на програма ПНИИДИТ за подкрепа от ЕФРР по цел „Инвестиции за работни места и растеж“ в България ССИ 2021BG16RFPR002; Одитно доказателство № 3.2 писмо от 07.04.2023 г. – Приложения 1 и 2 към Решение ССИ 2021BG16RFPR002

II. Условия за ефективно разходване на средства от Европейския фонд за регионално развитие за подпомагане на научните изследвания, иновациите и дигитализацията

1. Дизайн на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.

Определянето на подходящ дизайн при програмирането е от съществено значение за ефективното разходване на средствата по ПНИИДИТ с принос към преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията.

Държавите членки следва да изготвят програми за изпълнение на фондовете за периода 1 януари 2021 г. - 31 декември 2027 г., по образец, който съдържа:

- програмна стратегия - основни предизвикателства пред развитието и отговори на политиката;

- приоритети и специфична цел;
- интервенции по линия на фондовете;
- показатели за краен продукт и за резултат;
- индикативна разбивка на програмираните средства от ЕС;
- план за финансиране;
- отключващи условия и др.²⁷⁸

Програма НИИДИТ е изготвена по образца на структурата за програмите, подкрепяни от ЕФРР, приложен към Регламент (ЕС) 2021/1060²⁷⁹.

1.1. Изисквания на европейските регламенти към разработване на Програмата

1.1.1. Цели на Програмата

Списъкът на целите на политиките, които да бъдат подкрепени в България от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури през програмен период 2021-2027 г., са одобрени с РМС № 196 от 2019 г. и съответстват на Регламент (ЕС) 2021/1060²⁸⁰, независимо от по-късното приемане на регламента.

Една от поставените цели в Регламент (ЕС) 2021/1060 е „по-конкурентоспособна и по-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативна и интелигентна икономическа трансформация и регионална свързаност на ИКТ“ (ЦП 1), за постигането на която се предоставя подкрепа от няколко фонда за споделено управление, един от които е ЕФРР.²⁸¹ Посочената цел е дефинирана в Споразумението за партньорство 2021-2027 г.²⁸² и една от програмите, предвидени за нейното постигане е ПНИИДИТ.²⁸³ Изборът на целта е обоснована с представяне на слабостите в научноизследователска и иновационната система, както и в дигитализацията и киберсигурността, заложили като предизвикателства в ПНИИДИТ.²⁸⁴

За постигане на ЦП 1²⁸⁵ в Регламент (ЕС) 2021/1058, който определя специални правила, приложими за ЕФРР и Кохезионния фонд, са заложили пет специфични цели:²⁸⁶

- развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии;

²⁷⁸ Чл. 21, т. 1 и т. 3 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика;

²⁷⁹ Приложение V към член 21, т. 3, чл. 22, т. 3 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година; ПНИИДИТ, версия 1.1; https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/12/pniidit_2021_2027_ver.1.1.pdf

²⁸⁰ Одитно доказателство № 1.7 т. 1-3 от писмо от 20.02.2023 г. на МИР; РМС № 196 от 2019 г.; чл. 5, § 1, б. „а“ от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

²⁸¹ Чл. 5, ал. 1, б. „а“ Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

²⁸² т. 1 от Споразумение за партньорство 2021-2027 г., одобрено от ЕК на 06.07.2022 г.

²⁸³ т. 8 от Споразумение за партньорство 2021-2027 г., одобрено от ЕК на 06.07.2022 г.

²⁸⁴ т. 1 от Споразумение за партньорство 2021-2027 г., одобрено от ЕК на 06.07.2022 г.

²⁸⁵ „по-конкурентоспособна и по-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативна и интелигентна икономическа трансформация и регионална свързаност на ИКТ“

²⁸⁶ Чл. 3, т. 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

- усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи;
- засилване на устойчивия растеж и конкурентоспособността на МСП и създаване на работни места в МСП, включително чрез продуктивни инвестиции;
- развитие на уменията за интелигентна специализация, промишлен преход и предприемачество;
- повишаване на цифровата свързаност.

Приносът на ПНИИДИТ 2021-2027 г. за постигането на ЦП 1 е чрез три от петте специфични цели от регламент (ЕС) 2021/1058.^{287, 288}

Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021 - 2027 г. е нова за България и е насочена към:

- предоставяне на инвестиции за развитие на научни изследвания;
- научна инфраструктура;
- иновации и интелигентна индустрия, както и за развитие на:
- дигитализация;
- повишаване на качество и количество на данните;
- киберсигурност и доверие за изграждане на благоприятна цифрова среда във всички сектори, с оглед ускоряване темповете на икономическа, цифрова и социална трансформация.²⁸⁹

Основният фокус на ПНИИДИТ не е изграждането на нови, а надграждане и осигуряване на устойчиво развитие на съществуващите различни видове научноизследователски и иновационни инфраструктури²⁹⁰. Разграничаването на ПНИИДИТ от Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ (ПКИП) 2021-2027 г. е в това, че ПНИИДИТ подкрепя сътрудничеството между предприятията, научните организации, висшите училища и другите участници в иновационната екосистема, докато ПКИП 2021-2027 г. подкрепя вътрешни за предприятията иновации.²⁹¹

Основната цел на ПНИИДИТ не е ясно дефинирана, но освен специфичните цели²⁹² от Регламент (ЕС) 2021/1058, за които допринася ПНИИДИТ, са определени и цели на приоритетните направления, които адресират идентифицираните предизвикателства в научноизследователска и развойна дейност, и политиката на цифровизация в България, както и научените уроци от програмен период 2014-2020 г.²⁹³

Основната и специфични цели на политиките на ЕС, определени в областта на науката и иновациите, заложен в общия и специфичните регламенти за периода 2021-2027 г. са намерили адекватно отражение при разработване на целите на Програмата като са дефинирани и цели, свързани с установените проблеми в страната.

1.2. Приоритети, интервенции/действия и тяхната обосновка

Одобрената ПНИИДИТ с дефинираните приоритети, приоритетни направления и интервенции към тях е на база следните документи:

- Анализ на социално-икономическото развитие на България за периода 2007-2017 г.²⁹⁴;

²⁸⁷ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 17-21

²⁸⁸ развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии; усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи и развитие на уменията за интелигентна специализация, промишлен преход и предприемачество

²⁸⁹ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 7, 14; https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/12/nov-programen-period-2021-2027-g-30_ver.1.1.pdf

²⁹⁰ Одитно доказателство № 4.2

²⁹¹ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 15; ПКИП, стр. 25; https://pniidit.egov.bg/wps/wcm/connect/pniidit.egov.bg27326/ac742dec-1d6e-4141-8526-9dfb5d30f088/pniidit_2021_2027_ver.1.1.pdf?MOD=AJPERES&CVID=oy-6TEY

²⁹² Специфична цел: RSO1.1. Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии (ЕФРР); Специфична цел: RSO1.2. Усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи (ЕФРР) и Специфична цел: RSO1.4. Развитие на уменията за интелигентна специализация, промишлен преход и предприемачество (ЕФРР)

²⁹³ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 13, 14; Приложение № 2 към настоящия доклад

²⁹⁴ <https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/eip/docs/201904/%D0%A0%D0%9C%D0%A1%20196%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5.pdf>

- докладите²⁹⁵ на Международната банка за възстановяване и развитие²⁹⁶: „Оценка на нуждите на страната и на комбинацията от политики в областта на науката, технологиите и иновациите“ и „Анализ на управлението и функционален анализ“²⁹⁷;

- препоръки от доклада на Съвместния изследователски център на ЕК „Стратегическа оценка на българските Центрове за компетентност и Центрове за върхови постижения и препоръки за тяхното бъдещо развитие“²⁹⁸ и др.;

- Специфични препоръки на ЕК към България в рамките на Европейския семестър за 2019 г. и 2020 г.²⁹⁹;

- Обобщен доклад от извършена междинна оценка на ОПИК 2014-2020 г.³⁰⁰;

- доклади, анализи, проучвания на международен опит в областта на електронното управление³⁰¹;

- неформални коментари на ЕК³⁰²;

- получени становища/бележки от заседанията на ТРГ.³⁰³

Взети са предвид европейски и националните стратегически документи като: Европейската стратегия за данните³⁰⁴, Стратегия на ЕС за киберсигурност за цифровото десетилетие³⁰⁵; Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г. (ИСИС), Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030 г. (НСРНИРБ), Националната пътна карта за научна инфраструктура 2020-2027 г. (НПКНИ); Цифрова трансформация на България за периода 2020-2030 г.; Актуализирана Национална стратегия „Киберустойчива България 2023“; Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2025 г. и др.

При програмирането на ПНИИДИТ са взети предвид и препоръките на ЕК, посочени като основни недостатъци в областта на научноизследователската и иновационна система, както и в областта на цифровизацията в Докладите за България за 2019 г. и 2020 г., по отношение на: ниските равнища на публични и частни инвестиции в научни изследвания и иновации; разпокъсаност на публичната научна база; слабите връзки между науката и бизнеса; ограниченото участие в европейски програми; много слаби резултати от навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото и др.³⁰⁶

Програмата е насочена към свързване на инвестициите в научни изследвания и иновации с инвестиции в развитието на дигитализация, повишаване на качество и количество на данните, киберсигурност, и в изграждане на благоприятна цифрова среда във всички сектори – публичен, научен и частен, с оглед ускоряване темповете на икономическа, цифрова и социална трансформация.³⁰⁷

За определяне на конкретния дизайн на ПНИИДИТ са осъществени наблюдения, предложения, коментари от страна на ЕК, по-интензивни от които са били през 2022 г. с участието на УО на ПНИИДИТ.³⁰⁸ В хода на разработването на Програмата, в коментарите на ЕК и на заседанията на ТРГ, са давани конкретни предложения и са обсъждани всички елементи на Програмата³⁰⁹, както обвързаността и логиката на съответните приоритети.³¹⁰

²⁹⁵ Въз основа на споразумение през м. юни 2020 г. между ОПНОИР, МОН и Световната Банка, с което се цели преглед и оценка на резултатите от стратегиите и оперативните инвестиции в образованието за периода 2014-2020 г.; <https://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=149346>;

²⁹⁶ Международната банка за възстановяване и развитие е основната организация от Групата на Световната банка

²⁹⁷ <https://sf.mon.bg/?go=news&p=detail&newsId=953/>

²⁹⁸ <https://www.eufunds.bg/bg/opseig/term/486>

²⁹⁹ https://commission.europa.eu/publications/2020-european-semester-country-specific-recommendations-commission-recommendations_en;
https://commission.europa.eu/publications/2019-european-semester-country-specific-recommendations-commission-recommendations_en

³⁰⁰ <https://opic.bg/uploads/2020/09/otsenka-na-op-1.docx>

³⁰¹ Одитно доказателство № 7.2

³⁰² Одитно доказателство № 1.20; Одитно доказателство № 4.2

³⁰³ Одитно доказателство № 1.16; Одитно доказателство № 4.4; Одитно доказателство № 7.3

³⁰⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy_bg

³⁰⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020JC0018&from=EN>

³⁰⁶ Одитно доказателство № 20.7 Доклади - Европейски семестър 2019 г., Доклад за България за 2019 от 27.02.2019 Европейски семестър 2020 г., Доклад за България за 2020 г. от 26.2.2020 г. <https://www.minfin.bg/bg/867>

³⁰⁷ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 14

³⁰⁸ Одитно доказателство № 1.20.; Одитно доказателство № 4.2; Одитно доказателство № 1.21; Одитно доказателство 1.22.

³⁰⁹ Приоритети, приоритетни направления, интервенции/действия

³¹⁰ Чл. 22, т. 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

Фокусът на препоръките на ЕК е за по-ясна формулировка на интервенциите и повече подробности за действията, които ще бъдат подкрепени.³¹¹ В тази връзка, от УО на ПНИИДИТ са изготвени и предоставени на ЕК допълнителни документи с подробна мотивирана обосновка за всяка от планираните интервенции³¹². Препоръките от ЕК са отразени в одобрената Програма³¹³, но формулировката на интервенциите и обясненията все още не са достатъчно ясни и конкретни. Една от причините е липсата на определения/дефиниции в Програмата, чрез които да се получи ясно, изчерпателно и еднозначно разбиране за ключови понятия, ползвани в нея като „спин-оф компания“, „стартъп“, „иновационна екосистема“, „хакатоми“, „бридж схеми“, „водородна долина“ и др.³¹⁴

В обнародвания на 01.05.2024 г. Закон за насърчаване на научните изследвания и иновациите³¹⁵ са дадени определения за част от ползваните в Програмата понятията, като „научноизследователска инфраструктура“, „технологичен трансфер“ и „стартиращо предприятие“. Съдържанието на други понятия като Центрове за върхови постижения (ЦВП) и Центрове за компетентност (ЦК) могат да се извлекат от контекста на предвидените в ОПНОИР 2014-2020 интервенции, но това не променя факта, че в ПНИИДИТ липсват препратки към документи, които могат да пояснят, ползваните ключови понятия.

Отсъствието на определения за съдържанието на част от ключовите понятия и недостатъчните пояснения към заложените интервенции/действия в Програмата водят до риск от неправилна интерпретация и правят текстовете в ПНИИДИТ недостатъчно разбираеми и достъпни за по-широк кръг лица.

1.2.1. Приоритети на Програмата

Държавата членка следва да изготвя програма, която да съдържа един или няколко приоритета. Всеки приоритет следва да съответства на една цел на политиката, на специфичната цел на Фонда за справедлив преход или на техническата помощ³¹⁶. Приоритет, който съответства на една цел на политиката, се състои от една или няколко специфични цели, като на една и съща цел на политиката или на специфичната цел може да съответства повече от един приоритет.³¹⁷

В дизайна на ПНИИДИТ са включени три приоритета³¹⁸ като два³¹⁹ от тях са пряко свързани с трите специфични цели от европейските регламенти.³²⁰ Изборът на двата приоритета – 1. Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема и 2. Цифрова трансформация на публичния сектор е съобразен с националните приоритети, определени в Анализа на социално-икономическо развитие на България за периода 2007-2017 г.³²¹ и приоритетите³²², заложи в Споразумението за партньорство.³²³

По отношение на включването в ПНИИДИТ на Приоритет 2 „Цифрова трансформация в публичния сектор“, на писмената процедура на ТРГ, проведена в периода 25 юни – 6 юли 2021 г., е предложено изваждане на приоритета от Програмата и неговото обособяване в отделна програма. Становището на представители на ТРГ е, че цифровата трансформация на публичния сектор е важна цел за бизнеса, а ПНИИДИТ следва да се фокусира само върху

³¹¹ Одитно доказателство № 1.; Одитно доказателство № 4.2

³¹² Одитно доказателство № 1.24; Одитно доказателство № 1.25; Одитно доказателство № 23

³¹³ Одитно доказателство № 1.20; Одитно доказателство № 4.2; https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/12/pniidit_2021_2027_ver.1.1.pdf

³¹⁴ Одитно доказателство № 4.2; Одитно доказателство № 8.18;

³¹⁵ § 1, т. 6, 14 от Допълнителна разпоредба на Закон за насърчаване на научните изследвания и иновациите, обн., ДВ, бр. 39 от 1.05.2024 г.

³¹⁶ изпълнявана съгласно чл. 36, т. 4 или чл. 37 Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

³¹⁷ Чл. 22, т. 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

³¹⁸ Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема; Цифрова трансформация на публичния сектор; Техническа помощ

³¹⁹ Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема; Цифрова трансформация на публичния сектор

³²⁰ Приложение № 2 Адресиране на целите на ПНИИДИТ и на предвидените приоритетни направления към предизвикателствата и научените уроци, заложи в програмата към одитния доклад

³²¹ „науча и иновации за конкурентоспособност“ и „цифровизация на икономиката“; Одитно доказателство № 1.1 писмо от 20.02.2023 г. на МИР по ел. поща, приложение – Q 1 ПНИИДИТ, анализ „Социално-икономическо развитие на България за 2007-2017 г.“

³²² „Повишаване на качеството, капацитета и продуктивността на научноизследователската и иновационна система“; „Повишаване на темповете на дигитализация на предприятията и дигитализация на публичните услуги в полза на гражданите и бизнеса“; „Осигуряване на високо ниво на киберсигурност“

³²³ т. 8 от Споразумението за партньорство 2021-2027 г., одобрено от ЕК на 06.07.2022 г.

научноизследователската и развойната дейност, т. е. върху насърчаване развитието и създаването на нови сътрудничества и партньорство между бизнеса и науката.³²⁴ Според УО на ПНИИДИТ, „предложението за структуриране на програма в научните изследвания и иновациите с дигитализацията на публичния сектор, е в резултат от необходимостта от приоритетно подпомагане и развитие на двете сфери в отговор на създалата се пандемична обстановка през първата половина на 2020 г. Предложението е обсъдено и подкрепено от ЕК“³²⁵. По време на писмената процедура на ТРГ, с оглед напредналия процес на преговори с ЕК по Споразумението за партньорство и по програмите за период 2021-2027 г., УО не счита за целесъобразно извършване на съществени промени в програмите, каквато би била промяната на нейните приоритети.³²⁶ Настоящата структура на ПНИИДИТ с дефинираните приоритети Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“ и Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ е резултат от изключването на Оперативна програма „Електронно управление и техническа помощ“ от списъка с програми за реализиране на националните приоритети и тяхното финансиране чрез фондовете за споделено управление на ЕС през програмен период 2021 - 2027 г. и включването на ПНИИДИТ.³²⁷ За програмен период 2021-2027 г. интервенции в областта на цифровата трансформация, насочени към публичния сектор, са предвидени единствено в Приоритет 2 на ПНИИДИТ.³²⁸ В ПК ИП 2021-2027 г. са заложили дейности по отношение на дигитализация и киберсигурност³²⁹, но подкрепата е за повишаване нивото на цифровизиране в предприятията за разработване/въвеждане на технологии от Индустрия 4.0, и осигуряване на поверителност на данните.³³⁰

При разработването на ПНИИДИТ, в коментарите на ЕК и при проведената процедура по обществени консултации, е подчертана липсата на свързаност и логика между двата приоритета (като не е отчетен потенциалът и нуждите на научноизследователската и развойна дейност от развитие на дигитализацията по отношение на работата с големи данни, отворен достъп, киберсигурност и др.)³³¹ В одобрената от ЕК Програма пропускът е отстранен, чрез интервенцията „Развитие на иновационни клъстери“³³² по Приоритетно направление 3 „Трансфер на технологии и знания“ на Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“. Предвидено е и при изграждането на пространства от данни по Приоритетно направление 1 „Данните като ключов капитал на обществото“ от Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ да участват и ЦВП и ЦК, като по този начин освен постигане на целите на приоритетното направление се реализира и синергия с Приоритет 1 на ПНИИДИТ.³³³

При подготовката на ПНИИДИТ не е извършвана предварителна оценка³³⁴, тъй като в Регламент (ЕС) 2021/1060 за установяване на общоприложимите разпоредби за фондовете за споделено управление не съществува изискване, аналогично на предвиденото в Регламент (ЕС) № 1303/2013³³⁵. *Въпреки това наличието на предварителна оценка би спомогнало за повишаване качеството на Програмата, както и увереност за постигане на нейните цели.*

³²⁴ Одитно доказателство № 8.16

³²⁵ Одитно доказателство № 8.16

³²⁶ Одитно доказателство № 8.18

³²⁷ Одитно доказателство № 1.2.

³²⁸ Одитно доказателство № 1.26; ПНИИДИТ, версия 1.1., https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/12/nov-programen-period-2021-2027-g-30_ver.1.1.pdf

³²⁹ по Специфична цел: RSO1.2. Усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи (ЕФРР) от ПК ИП 2021-2027 г.

³³⁰ Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията 2021-2027 г., стр. 35, 36; https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/12/nov-programen-period-2021-2027-g-30_ver.1.1.pdf

³³¹ Одитно доказателство № 1.16; Одитно доказателство № 1.27

³³² ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 24

³³³ Одитно доказателство № 7.4

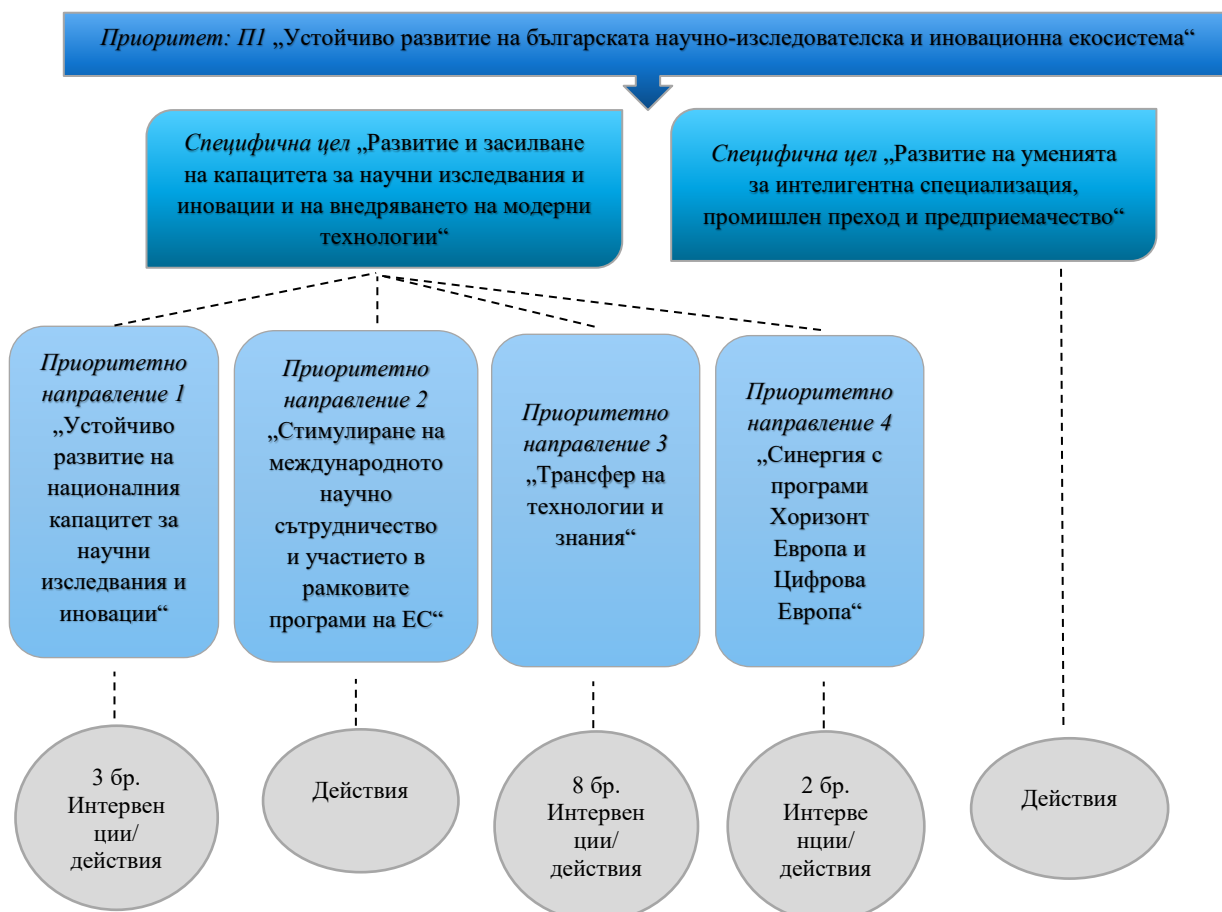
³³⁴ Извършена е Предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти по ПК ИП 2021-2027 и ПНИИДИТ, на основание чл. 58 от Регламент (ЕС) 2021/1060.

³³⁵ § 53, чл. 55 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета

1.2.1.1. Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“

Приоритетът допринася за постигане на две³³⁶ от трите специфични цели от Регламент (ЕС) 2021/1058 и заложи в ПНИИДИТ.³³⁷ Фокусът на интервенциите/действията е насочен върху укрепване на капацитета на научните организации и висшите училища; засилване на сътрудничеството им с индустрията; скъсяване на пътя от научните изследвания до иновациите; внедряване, трансфер на технологии и знания и тяхната пазарна реализация; създаване на условия за интернационализация и повишаване дела на заетите с НИРД в публичния и частния сектор; преодоляване на регионалните дисбаланси:

Фигура № 3

Източник: ПНИИДИТ

Предвидените интервенции/действия по Приоритетни направления 1 и 2 от Приоритет 1 на ПНИИДИТ надграждат мерките от ОПНОИР 2014-2020 г.³³⁸ с фокус върху устойчивото развитие на изградени научни инфраструктури, ЦВП и Центрове за компетентност ЦК³³⁹ и процедурите по ОПИК 2014-2020 г., свързани със създаване на научно-технологичен парк и регионални иновационни центрове³⁴⁰

³³⁶ Специфична цел: RSO1.1. Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии; Специфична цел: RSO1.4. Развитие на уменията за интелигентна специализация, промишлен преход и предприемачество

³³⁷ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 17-21

³³⁸ процедури „Изграждане и развитие на центрове за компетентност“, „Изграждане и развитие на центрове за върхови постижения“, „Допълваща подкрепа за научни организации с одобрени проекти по Рамкова програма Хоризонт 2020, конкурс widespread-teaming, фаза 2“

³³⁹ Одитно доказателство № 7.

³⁴⁰ Одитно доказателство № 7.2

Центровете за върхови постижения и центровете за компетентност са съвременни научни комплекси, които концентрират научния потенциал в приоритетните области на ИСИС 2021-2027 г.³⁴¹

А) Интервенциите/действията по *Приоритетно направление 1 „Устойчиво развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации“* от Приоритет 1 на ПНИИДИТ са насочени към общо 6 от идентифицираните 9 предизвикателства, идентифицирани в Програмата:

- Регионални различия в развитието на научния и иновационния потенциал;
- Недостатъчни публични и частни инвестиции в научноизследователската и развойна дейност, водещи до нисък иновационен капацитет на икономиката;
- Разпокъсаност на системата за научни изследвания и висше образование е основна пречка пред подобряването на нейното функциониране;
- Развитие на човешкия капацитет за провеждане на висококачествени и върхови изследвания и приложни научни изследвания;
- Неефективно сътрудничество между научните звена, висшите училища и бизнеса и ниски нива на трансфер на технологии и знания;
- Недостатъчно високи нива на участие в европейски програми и мрежи.

За преодоляване на регионалните дисбаланси на научноизследователското и иновационното развитие³⁴², чрез ПНИИДИТ е предвидена:

- подкрепа за ограничен брой (до 2) инфраструктури от Националната пътна карта за научна инфраструктура или техни обединения и Лабораторен комплекс към научно-технологичен парк „София Тех Парк“;
- подкрепа за научноизследователски проекти в тематичните области на ИСИС и целите за устойчиво развитие на ООН.

Предвидено е посочените проекти и инфраструктури за подпомагане да имат принос за развитието на слаборазвитите райони в страната.³⁴³

- развитие и устойчивост на ЦВП и ЦК, изградени по ОПНОИР 2014-2020 г. - планирано е изградените центрове да преминат в оперативна фаза, да се интегрират в научноизследователската и иновационна екосистема на страната и да се увеличи приносът им към интелигентната икономическа трансформация.³⁴⁴

Създаването и развитието на научните центрове е заложено в НСРНИ 2017-2030 г., като в края на 2030 г. се очаква достигане до световно ниво на научните изследвания и стойностите на индикаторите да съответстват на тези за „силни иноватори“.³⁴⁵ По Приоритетна ос 1 на ОПНОИР 2014-2020 г. до 2022 г. са създадени 6 ЦВП и 10 ЦК по приоритетните области на ИСИС.³⁴⁶ Чрез изпълнение на договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедури BG05M2OP001-1.001 „Изграждане и развитие на центрове за върхови постижения“ и BG05M2OP001-1.002 „Изграждане и развитие на центрове за компетентност“, сключени с краен срок до 2023 г., следва напълно да бъде изградена тяхната научноизследователската инфраструктура.³⁴⁷

Към края на 2022 г. е изцяло изградена научноизследователската инфраструктура на 1 ЦВП и 6 ЦК. В 9 от научните комплекси (5 ЦВП и 4 ЦК) се извършват строително-монтажни

³⁴¹ НСРНИ 2017-2030 г., стр. 46

³⁴² ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 22, 23; Приложение № 2 Адресиране на целите на ПНИИДИТ и на предвидените приоритетни направления към предизвикателствата и научените уроци, заложи в програмата към настоящия доклад – Предизвикателство 8 и научени уроци 8

³⁴³ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 23

³⁴⁴ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 22, 23

³⁴⁵ НСРНИ 2017-2030 г., стр. 61; ИСИС 2021-2027 г. стр. 32 - От 2021 г. ЕК направи ново разпределение на страните-членки в четири групи според иновационното им представяне, както следва: иновационни лидери – страни с иновационно представяне над 125% от средноевропейското; силни иноватори – между 100% и 125% от средноевропейското ниво; умерени иноватори – между 70% и 100% от средноевропейското ниво; нововъзникващи иноватори – страни с иновационно представяне под 70% от средноевропейското ниво

³⁴⁶ „Информатика и информационни и комуникационни технологии“, „Мехатроника и микроелектроника“, „Индустрия за здравословен живот, биоикономика и биотехнологии“, „Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии“, „Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика“; <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1569>;

Годишен доклад за изпълнението по целта „Инвестиции за растеж и работни места“ за 2021 г. на ОПНОИР 2014-2020 г., ПО 1 „Научни изследвания и технологично развитие“, стр. 8; ИСИС 2021-2027 г., стр. 119

³⁴⁷ Одитно доказателство № 7.5

работи или дейности, свързани с доставка на научноизследователско оборудване, които се очакват да приключат до края на 2023 г.³⁴⁸

В случай на забавяне на изпълнението на договорите, съществува риск за изпълнението на планираната интервенция по ПНИИДИТ за преминаването на научните центрове в оперативна фаза, което не допринася за пълноценното им интегриране в научноизследователската и иновационна екосистема на страната и достигане до средно европейско ниво в края на 2025 г.³⁴⁹ и световно ниво на научните изследвания в края на 2030 г.³⁵⁰

Центровете за върхови постижения и ЦК са включени и в НПКНИ 2021-2027 г. Реализацията на пътната карта е планирана на три етапа, като изпълнението на втория и третия етап, т. е. устойчивото развитие на ЦВП и ЦК е планирано да бъде финансирано чрез ПНИИДИТ.³⁵¹

За да бъдат финансирани по ПНИИДИТ необходимо условие е центрите да разработят програми за развитие и устойчивост с бизнес планове.³⁵² Осигуряването на устойчивост е заложено и в доклад „Стратегическа оценка на българските ЦК и ЦВП и препоръки за тяхното бъдещо развитие“ на Съвместния изследователски център на ЕК (СИЦ)“, като е дадена препоръка³⁵³ за разработване от центрите на бизнес планове за период от 3-5 г., и визия и стратегия за период от 10 год., след изпълнението на съответните проекти по ОПНОИР 2014-2020 г., т. е. след изграждането на научните центрове.³⁵⁴ В тази връзка, от ИАПО³⁵⁵ е изготвен Проект на Насоки за разработване на програми за развитие и устойчивост с бизнес планове от ЦВП и ЦК, финансирани по ОПНОИР 2014-2020 г.³⁵⁶ Проектът на Насоки е представен на заседание на Комитета за наблюдение (КН) на ОПНОИР 2014-2020 г., проведено на 23.06.2022 г.³⁵⁷ Насоките са одобрени от ръководителя на УО на ОПНОИР 2014-2020 на 17.07.2023 г., след проведено второ заседание на КН на ПНИИДИТ на 11.07.2023 г., на което са приети „Методология и критерии за подбор на операция за процедура за директно предоставяне на конкретни бенефициенти „Устойчиво развитие на ЦВП и ЦК, в т. ч. и на конкретни инфраструктури или техни обединения от НПКНИ“. Приемането на насоките, непосредствено след приемане на методологията и критериите за подбор по процедурата, е предвид необходимостта от обвързване на окончателните текстове на двата документа.

На 18.07.2023 г. от ИАПО е публикувана покана³⁵⁸ към конкретните бенефициенти за участие в процедура за подготовка на програми за развитие и устойчивост с бизнес планове. Прегледът и одобряването на програмите за развитие и устойчивост с бизнес планове е предвидено да се реализира чрез инструмента за техническа помощ на Европейската комисия JASPERS. Първоначално обявеният срок за подаване на проекти на програми за част от кандидатите е удължен до 29.03.2024 г.³⁵⁹ Същевременно, по ПНИИДИТ е открита процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16RFPR002-1.014 „Устойчиво развитие на Центрове за върхови постижения и Центрове за компетентност, в т. ч. и на конкретни инфраструктури или техни обединения от НПКНИ“. Едно от условията за допустимост на кандидатите за финансиране е наличие на разработени програми за развитие и устойчивост с бизнес планове, надграждащи програмите, с които са одобрени за включване в НПКНИ и следва да обосновават тяхното бъдещо развитие в определена тематична област

³⁴⁸ Одитно доказателство № 7.5

³⁴⁹ Етап на ускорено развитие (2023 – 2025 г.)

³⁵⁰ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 22; НСРНИ 2017-2030 г., стр. 61

³⁵¹ Одитно доказателство № 1.24; Одитно доказателство № 23

³⁵² ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 22, 23

³⁵³ т. 7.3 Препоръки – „Разработване на план за устойчиво развитие“; https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/opseig/docs/2021-01/bulgarian_centres_report_0.pdf

³⁵⁴ Одитно доказателство № 20.1 https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/opseig/docs/2021-01/bulgarian_centres_report_0.pdf <https://sf.mon.bg/?go=committee&p=records>

³⁵⁵ Междинно звено по ПНИИДИТ

³⁵⁶ Одитно доказателство № 1.28

³⁵⁷ т. 3 от Протокол от № 16 от 16-то заседание на Комитета за наблюдение на ОПНОИР, проведено на 23.06.2022 г.; презентация, <https://sf.mon.bg/?go=committee&p=records>

³⁵⁸ <https://sf.mon.bg/?go=news&p=detail&newsId=1200>

³⁵⁹ <https://sf.mon.bg/?go=news&p=detail&newsId=1313>

на ИСИС 2021- 2027 г. Срокът за кандидатстване е от 25.03.2024 г. до 01.10.2024 г., т. е. процедурата стартира преди прегледа и одобряването от JASPERS на всички програми за развитие и устойчивост.³⁶⁰ Това създава риск, при закъснение при одобряването на програмите за развитие и устойчивост на ЦВП и ЦК по процедурата, финансирана по инструмента за техническа помощ на Европейската комисия JASPERS, конкретните бенефициенти по процедурата на ПНИИДИТ да не могат да подадат документи за финансиране в определените срокове, доколкото наличието на одобрена програма за развитие и устойчивост е условие за допустимост на кандидатите.

С цел развитие на регионалния иновационен капацитет и преодоляване на регионалните дисбаланси на научноизследователската и иновационна екосистема, се очаква на ЦВП и ЦК да бъде възложено да изпълняват регионални научноизследователски задачи. Изпълнението на тези задачи е предвидено да се реализира чрез насоките за кандидатстване по процедурите на ПНИИДИТ, като бъде включено изискване, научните центрове да дефинират конкретни регионални задачи на базата на тематичните области на ИСИС 2021-2027 г. в разработените програми за развитие и устойчивост.³⁶¹

За изпълнение на целите, за които са изградени, е необходимо ЦВП и ЦК да бъдат с определен правен статут, уреждането на който се очаква да се извърши в новия Закон за насърчване на научните изследвания и на иновациите (ЗННИИ), съгласно Концепцията на закона.³⁶² В концепцията, е предвидено, че към центрoвете се създават от едно или повече юридически лица (участници в научноизследователската екосистема) и са дадени дефиниции на „центровете за върхови постижения“ и на „центровете за компетентност“.³⁶³ Въпросът с правната и ясно определена организационна структура на научните центрове е поставен и в „Стратегическа оценка на българските центрове за компетентност и центрове за върхови постижения и препоръки за тяхното развитие“, извършена от Съвместния изследователски център на ЕК през 2021 г.³⁶⁴

ЦВП³⁶⁵ и ЦК³⁶⁶ са изградени въз основа на Договор за партньорство във връзка с изпълнение на съответния проект по ОПНОИР 2014-2020 г.³⁶⁷ Договорът се подписва от водещия кандидат и всички партньори в научния център, които участват съвместно в техническото и/или финансовото изпълнение на проекта.³⁶⁸ Основната цел на партньорството е извършване на независими фундаментални научни изследвания, индустриални научни изследвания или експериментално развитие и/или разпространение на резултатите от дейностите посредством преподаване, публикации или трансфер на знания.³⁶⁹ Договорът за партньорство е приложение към административния договор за БФП по ОПНОИР 2014-2020 за всеки проект.³⁷⁰ Един ЦВП е със статут на институт по смисъла на Закона за висшето образование³⁷¹, а друг - ЦВП е със статут на юридическо лице с нестопанска цел по Закона за юридическите лица с нестопанска цел³⁷². Към края на 2022 г. останалите 14 научни центрове са с неуреден статут.³⁷³

³⁶⁰ Т. 6 от Условия за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ПНИИДИТ 2021-2027 по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16RFPR002-1.014 „Устойчиво развитие на Центрове за върхови постижения и Центрове за компетентност, в т.ч. и на конкретни инфраструктури или техни обединения от НПКНИ“ (стр. 10); <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Procedure/Info/f013a482-35c3-4afb-950c-cf094e5e3025>

³⁶¹ Одитно доказателство № 1.29

³⁶² <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6988>

³⁶³ <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6988>

³⁶⁴ https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/opseig/docs/2021-01/bulgarian_centres_report_0.pdf, III, т. 1,2

³⁶⁵ създадени по процедура BG05M2OP001-1.001 „Изграждане и развитие на центрове за върхови постижения“ на ОПНОИР 2014-2020 г.

³⁶⁶ създадени по процедура BG05M2OP001-1.002 „Изграждане и развитие на центрове за компетентност“ на ОПНОИР 2014-2020 г.

³⁶⁷ Одитно доказателство № 15

³⁶⁸ Одитно доказателство № 7.5 ; Одитно доказателство № 15

³⁶⁹ Чл. 3, § 1 от Договор за партньорство; Одитно доказателство № 15

³⁷⁰ Одитно доказателство № 15

³⁷¹ чл. 266 от Закона за висшето образование

³⁷² Одитно доказателство № 7.5

³⁷³ Одитно доказателство № 7.5 ; Одитно доказателство № 15

Законът за насърчаване на научните изследвания и иновациите е обнародван на 01.05.2024 г.,³⁷⁴ но в него не са намерили отражение, предвидените в Концепцията легални дефиниции на понятията „центрове за върхови постижения“ и на „центрове за компетентност“³⁷⁵. В § 7 от ПЗР на закона е регламентирано, че ЦВП и ЦК, създадени по ОПНОИР 2014-2020 продължават да осъществяват дейността си, като могат да бъдат преобразувани в институти³⁷⁶, но законодателят не е определил срок за това. Участниците в ЦВП и ЦК висши училища или научни организации, могат да създават и търговски дружества при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.³⁷⁷ Предвид незадължителния характер на цитираните разпоредби, може да се направи заключение, че идентифицираните проблеми, свързани с правния статут на ЦВП и ЦК, изградени със средства по ОПНОИР 2014-2020 в резултат на сдружаването на различни партньори по реда на Закона за задълженията и договорите не намира своето адекватно решение в Закона за насърчаване на научните изследвания и иновациите.

Б) Приоритетно направление 2 „Стимулиране на международното научно сътрудничество и участието в рамковите програми на ЕС“ от Приоритет 1 на ПНИИДИТ

Обособяването на приоритетното направление е свързано със Специфична цел 2 „Увеличаване на участието на български изследователи и научни организации в международно сътрудничество“ на Приоритетна ос 1³⁷⁸ на ОПНОИР 2014-2020 г. Действията са насочени към повишаване на капацитета и развитие на човешкия капитал чрез специализации в чуждестранни научни организации на учени в различен етап на научната кариера, програма за привличане на учени от чужбина в български научни организации и др.³⁷⁹ Подкрепата е допълващо финансиране за:

- 2 нови проекта тип „Teaming“ на български организации в случай, че получат финансиране от ЕК, по сходна операция, като операция „Допълваща подкрепа за български научни организации с одобрени проекти по Програма Хоризонт 2020 - WIDESPREAD-Teaming, фаза 2“,³⁸⁰ от ОПНОИР 2014-2020 г.³⁸¹

- проекти Twinning и ERA Chairs³⁸², преминали праговете за оценка по програма „Хоризонт Европа“.³⁸³

Програма „Хоризонт Европа“³⁸⁴ е рамковата програма на ЕС в областта на научните изследвания и иновациите за периода 2021 – 2027 г., създадена с Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета³⁸⁵. Програмата е продължение на програма „Хоризонт 2020“.³⁸⁶ Очакванията са програмата да засили ролята на ЕС в секторите на науката и технологиите с цел преодоляване на основните глобални предизвикателства в области от жизненоважно значение като здравеопазването, застаряването на населението, сигурността, замърсяването и изменението на климата. В тази връзка „Хоризонт Европа“ следва да насърчава високите постижения и да предоставя подкрепа на най-добрите изследователи и новатори, за дългосрочни промени, необходими за гарантиране на зелена, здрава и устойчива Европа. Програма „Хоризонт Европа“ включва три стълба:

³⁷⁴ Закон за насърчаване на научните и изследвания и иновациите от 01.05.2024 г.

³⁷⁵ <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6988>

³⁷⁶ създадени по реда на Закона за висшето образование, Закона за Българската академия на науките, Закона за Селскостопанската академия или като институти към две или повече висши училища и/или научни организации – чл. 47, ал. 1, ал. 2 от ЗННИИ; § 7, ал. 1 от ПЗР на ЗННИИ

³⁷⁷ § 7, ал. 1 от ПЗР на ЗННИИ; чл. 47, ал. 5 от ЗННИИ

³⁷⁸ „Научни изследвания и технологично развитие“ на ОПНОИР 2014-2020 г.

³⁷⁹ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 23

³⁸⁰ Специфична цел 2 „Увеличаване на участието на български изследователи и научни организации в международно сътрудничество“ на ПО

1 „Научни изследвания и технологично развитие“; <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Procedure/InfoEnded/9bce7ca3-2734-4960-b06a-0557a6d95e01> - научноизследователски организации, подписали споразумение за финансиране с Европейската комисия по конкурс WIDESPREAD-01-2016-2017-Teaming Phase 2; https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/opseig/docs/2021-05/Programme_2014BG05M2OP001_5_0_bg_0.pdf, стр. 63, 64

³⁸¹ Одитно доказателство № 7.2

³⁸² Twinning и ERA Chairs

³⁸³ Одитно доказателство № 7.2

³⁸⁴ <https://www.consilium.europa.eu/bg/policies/horizon-europe/> ;

³⁸⁵ Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 година за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013 (текст от значение за ЕИП)

³⁸⁶ <https://www.consilium.europa.eu/bg/policies/horizon-europe/>

- високи постижения в научната област;
- глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост

- подпомагане на научни изследвания, насочени към обществените предизвикателства и промишлените технологии в области като цифровите технологии, енергетиката, мобилността, храните и природните ресурси;

- иновативна Европа - насърчаване на иновациите чрез създаване на Европейски съвет по иновациите, който следва да предлага „обслужване на едно гише“ на новаторите с голям потенциал.³⁸⁷

Предвидените действия по *Приоритетно направление 2*³⁸⁸ адресират 2 от идентифицираните предизвикателства в ПНИИДИТ - „Развитие на човешкия капацитет“ и „Недостатъчно високи нива на участие в европейски програми и мрежи“.

В) При планирането на *Приоритетни направления 3 „Трансфер на технологии и знания“* и *4 „Синергия с програми Хоризонт Европа и Цифрова Европа“* са взети предвид необходимостта от засилване на иновативния потенциал на научните организации и висшите училища, както и подкрепа за бизнеса, индустрията и предприятията.³⁸⁹

*Приоритетно направление 3*³⁹⁰ е представено в ПНИИДИТ с най-много 8 бр. интервенции/действия. Програмирането на интервенциите/действията е основано на дадените препоръки относно акцента на подкрепата през програмен период 2021-2027 г. в доклада от Междинната оценка на ОПИК 2014-2020 г., при отчитане на научените уроци, предизвикателства и конкретните нужди на целевите групи по ОПИК 2014-2020 г.³⁹¹ Дадените препоръки основно са по отношение на: сътрудничеството между различните участници в НИРД, инвестиции в НИРД и иновации;³⁹² насърчаване на интернационализацията, комерсиализацията на нови продукти и услуги;³⁹³ насърчаване на взаимодействието между науката, образованието и бизнеса, и инвестициите в иновации;³⁹⁴ регионална/териториална приоритизация;³⁹⁵ изграждане на партньорска мрежа с представители на научните организации;³⁹⁶ подобряване на капацитета за научни изследвания и иновации;³⁹⁷ изграждане на мрежи за сътрудничество и клъстери³⁹⁸.

При извършения анализ и оценка на ефективността и ефикасността на изпълнението на ОПИК 2014-2020 г. е взето предвид и съответствието на предоставената подкрепа и потребностите на бенефициентите, като е отчетен висок интерес от страна на бенефициентите при процедури относно „Подкрепа за внедряване на иновации в предприятията“³⁹⁹, „Подкрепа за разработване на иновации от стартиращи предприятия“⁴⁰⁰, „Разработване на продуктови и производствени иновации“.⁴⁰¹ С цел надграждане на постигнатите резултати, посочените процедури са взети предвид при планиране на интервенциите/действията по *Приоритетно направление 3*⁴⁰², като са включени и процедурите, планирани за обявяване в началото на 2020 г.⁴⁰³, но нестартирани поради пандемията от COVID-19 и пренасочване на свободния финансов ресурс към подпомагане на ликвидността на МСП.⁴⁰⁴

³⁸⁷ <https://www.consilium.europa.eu/bg/policies/horizon-europe/> ;

³⁸⁸ „Стимулиране на международното научно сътрудничество и участието в рамковите програми на ЕС“

³⁸⁹ Одитно доказателство № 7.2

³⁹⁰ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 23-24

³⁹¹ Одитно доказателство № 7.2; <https://opic.bg/uploads/2020/09/otsenka-na-op-1.docx>

³⁹² Обобщен доклад от Междинната оценка на ОПИК 2014-2020 г., стр. 110; <https://opic.bg/uploads/2020/09/otsenka-na-op-1.docx>

³⁹³ Обобщен доклад от Междинната оценка на ОПИК 2014-2020 г., стр. 110; <https://opic.bg/uploads/2020/09/otsenka-na-op-1.docx>

³⁹⁴ Обобщен доклад от Междинната оценка на ОПИК 2014-2020 г., стр. 120; <https://opic.bg/uploads/2020/09/otsenka-na-op-1.docx>

³⁹⁵ Обобщен доклад от Междинната оценка на ОПИК 2014-2020 г., стр. 115; <https://opic.bg/uploads/2020/09/otsenka-na-op-1.docx>

³⁹⁶ Обобщен доклад от Междинната оценка на ОПИК 2014-2020 г., стр. 118; <https://opic.bg/uploads/2020/09/otsenka-na-op-1.docx>

³⁹⁷ Обобщен доклад от Междинната оценка на ОПИК 2014-2020 г., стр. 120; <https://opic.bg/uploads/2020/09/otsenka-na-op-1.docx>

³⁹⁸ Обобщен доклад от Междинната оценка на ОПИК 2014-2020 г., стр. 120; <https://opic.bg/uploads/2020/09/otsenka-na-op-1.docx>

³⁹⁹ BG16RFOP002-1.001 „Подкрепа за внедряване на иновации в предприятията“

⁴⁰⁰ BG16RFOP002-1.002 „Подкрепа за разработване на иновации от стартиращи предприятия“

⁴⁰¹ BG16RFOP002-1.005 „Разработване на продуктови и производствени иновации“; Междинна оценка на ОПИК 2014-2020 г., стр. 91

⁴⁰² Приложение № 3 от одитния доклад „Интервенции/действия и тяхната обосновка за включване в ПНИИДИТ по Приоритетно направление 3 „Трансфер на технологии и знания“ от Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научно-изследователска и иновационна екосистема“ и връзката им с процедури по ОПИК 2014-2020 г.

⁴⁰³ „Стимулиране внедряването на иновации от съществуващи предприятия“ и „Създаване и развитие на Регионални иновационни центрове (РИЦ)“, всяка една с бюджети от близо 116 млн. лв. от Европейския фонд за регионално развитие

⁴⁰⁴ Одитно доказателство № 8.23; Одитно доказателство № 7.2; Приложение № 3 от одитния доклад

Заложените в ПНИИДИТ интервенции/действия⁴⁰⁵ по приоритетното направление са по отношение на:

а) развитие на модел за трансфер на знания и технологии⁴⁰⁶, който да стимулира развитието на капацитета на съществуващи или нововъзникващи офиси за технологичен трансфер към висши училища, научни организации и ЦВП, ЦК и др. в сътрудничество с бизнеса. Заложено е определяне на звено (съществуващо) с ясно поставен мандат и цели за реализиране на дейностите по технологичен трансфер, изпълнението на които е свързано с приемането на ЗННИИ⁴⁰⁷. В закона обаче липсва дефиниция и определен мандат и статут на звеното за технологичен трансфер както и ред за реализиране на дейностите по технологичен трансфер от звеното⁴⁰⁸;

б) програми за създаване на дългосрочно сътрудничество между всички участници в иновационната екосистема - индустрията, МСП, научни организации и висши училища за постигане на значителен напредък и принос към регионалната икономика като например в областта на изграждане на водородни долини. Програмите могат да бъдат насочени към конкретни приоритетни области или към всички области на ИСИС 2021-2027 г.;

в) изграждане на партньорства между:

- български предприятия и научноизследователска организация/ висше училище за конкретно възникнала производствена потребност „бърза писта“ за технологични нива на иновации, концепции и бизнес модели, които да доведат до структурирането на нови пазарни ниши и/или значително разширяване на съществуващи;

- МСП за намирането на трансформиращи иновации и решения в областта на зелените и дигиталните технологии с принос към националните климатични цели. Възможните области за подкрепа са алтернативни и устойчиви горива в трудните за декарбонизиране индустрии, зелен водород и др.;

г) реализиране на финансов инструмент за Технологичен трансфер за подкрепа на: инвестиции в „спин-оф“ компании; стартиращи високотехнологични предприятия и предприятия, базирани на знанието; превръщане на научни разработки в пазарно приложими продукти и технологии, комерсиализация и управление на интелектуална собственост и др., чрез създаването на Фонд за технологичен трансфер. Структурирането на Фонда за технологичен трансфер е планирано по ОПИК 2014-2020.⁴⁰⁹ Предвид пандемията от COVID 19 и необходимостта от пренасочване на средствата към най-нуждаещите се МСП с цел осигуряване на оборотен капитал, обявената процедура за възлагане на обществена поръчка за избор на мениджър на Фонда е прекратена.⁴¹⁰

Включването на Фонда като интервенция по ПНИИДИТ е резултат от Предварителната оценка на финансовите инструменти на ПКПП и ПНИИДИТ, в която е анализиран капацитетът на фонда и потенциалните бенефициенти за усвояване на средства по този инструмент.⁴¹¹ Въпреки направените анализи, адекватността на решението за планиране на 60 млн. лв. за изпълнение на тази интервенция в ПНИИДИТ е под въпрос, тъй като:

- В ЗННИИ⁴¹² е определено, че финансирането на технологичния трансфер ще се извършва по пътя на Закона за държавните помощи⁴¹³, в т.ч. когато средствата са от фондовете

⁴⁰⁵ Приложение № 3 от одитния доклад Интервенции/действия и тяхната обосновка за включване в ПНИИДИТ по Приоритетно направление 3 „Трансфер на технологии и знания“ от Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научно-изследователска и иновационна екосистема“ и връзката им с процедури по ОПИК 2014-2020 г.

⁴⁰⁶ включващ национални стандарти, принципи и правила

⁴⁰⁷ ПНИИДИТ, версия 1.1, т. 2 Приоритети, стр. 23; чл. 51, ал. 3, т. 9 от ЗННИИ

⁴⁰⁸ Закон за насърчване на научните изследвания и иновациите, обн. ДВ, бр. 39 от 1.05.2024 г.

⁴⁰⁹ <https://opic.bg/news/fond-na-fondovete-startira-protsedura-za-izbor-na-menidzhr-na-fond-za-tekhnologichen-transfer>;

https://www.fmfb.bg/media/Presentations/20161207_OPIC_FMFB_presentation_BG_1_.pdf, стр. 2, 3, 12

⁴¹⁰ <https://www.fmfb.bg/bg/buyer/procedure/49>, Решение за прекратяване от 06.07.2020 г., Обявление за прекратяване на поръчката от 05.08.2020 г.; Приложение № 3 от одитния доклад Интервенции/действия и тяхната обосновка за включване в ПНИИДИТ по Приоритетно направление 3 „Трансфер на технологии и знания“ от Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научно-изследователска и иновационна екосистема“ и връзката им с процедури по ОПИК 2014-2020 г.

⁴¹¹ Одитно доказателство № 7.2

⁴¹² Закон за насърчване на научните изследвания и иновациите, обн. ДВ, бр. 39 от 1.05.2024 г.

⁴¹³ Чл. 70 от ЗННИИ

на ЕС⁴¹⁴ и/или чрез Националния иновационен фонд, а не чрез Фонда за технологичен трансфер⁴¹⁵;

- Липсата на опит при прилагането на финансови инструменти чрез Фонда за технологичен трансфер в предходния програмен период поради прекратяването на процедурата по ОПИК 2014-2020, създава риск за неговия успех;

- Фондът за технологичен трансфер е нов инструмент, за налагането на пазара на който е необходимо време, а същевременно е от значение за постигането на целевите стойности, заложиени по интервенцията.

- ⁴¹⁶

Коментар в тази посока е направен и от ЕК.⁴¹⁷

д) иновативни грантове (ваучерна схема) за МСП⁴¹⁸, с оглед тяхното насърчаване за по-широко използване на капацитета на научните организации в процесите на въвеждане на иновативни решения, решаването на различни технологични проблеми на предприятието, в дигитализацията;

е) развитие на вече изградени, жизнеспособни иновационни кълъстери, които работят в тематичните области на ИСИС 2021-2027 г. и развиват ефективна дейност на ниво регион, в т. ч. създаване на сътрудничество между тях, надграждане на капацитета им за работа с пространства от данни, изградени по Приоритет 2 и др.;

ж) програми за интересекторната мобилност на учени в предприятията, завръщане на учени от чужбина и привличането им на работа в предприятия.⁴¹⁹

Г. По *Приоритетно направление 4 „Синергия с програми Хоризонт Европа и Цифрова Европа“*⁴²⁰ са планирани две интервенции:

- *подкрепа за Европейски цифрови иновационни хъбове (ЕЦИХ)* – подкрепата от ПНИИДИТ е допълваща за 4 бр. ЕЦИХ от 17 предварително определени, одобрени и получили финансиране по програма „Цифрова Европа“. На бенефициентите по програмата въз основа на договор се предоставя 50 на сто от одобрените средства. Останалата част е допълваща от ПНИИДИТ.⁴²¹

Програма „Цифрова Европа“ е нова програма на ЕС, създадена с Регламент (ЕС) 2021/694⁴²² и има за цел укрепване и насърчаване капацитета на Европа в ключови области на цифровите технологии, приети като специфични цели,⁴²³ чрез широкомащабно внедряване; разширяване разпространението и развитието на европейските ключови цифрови технологии, като насърчава цифровата трансформация и достъпа до цифрови технологии в частния сектор и в области от обществен интерес.⁴²⁴ Освен това е предвидена и подкрепа на 8 бр. ЕЦИХ, получили „Печат за високи постижения“ по програма „Цифрова Европа“.⁴²⁵ Бюджетът за тях е базиран на бюджетите на оценените и отличени с Печат проекти.⁴²⁶

⁴¹⁴ Чл. 73 от ЗННИИ

⁴¹⁵ Чл. 59, ал. 1, т. 2 от ЗННИИ

⁴¹⁶ Одитно доказателство № 12.1

⁴¹⁷ Одитно доказателство № 1.27

⁴¹⁸ които се нуждаят от професионално ноу-хау, от специализирана инфраструктура и/или оборудване и специалисти, включително в областта на работа с данни и киберсигурност, за да развият своя иновационен, технологичен, цифров и НИРД потенциал

⁴¹⁹ Приложение № 3 от одитния доклад Интервенции/действия и тяхната обосновка за включване в ПНИИДИТ по Приоритетно направление 3 „Трансфер на технологии и знания“ от Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научно-изследователска и иновационна екосистема“ и връзката им с процедури по ОПИК 2014-2020 г.

⁴²⁰ ПНИИДИТ, версия 1.1

⁴²¹ Одитно доказателство № 7.2; <https://opic.bg/news/evropeyskata-komisiya-szdava-mrezha-ot-evropeyski-tsifrovi-inovatsionni-khbove>

⁴²² Чл. 1 от Регламент (ЕС) 2021/694 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 година за създаване на програмата „Цифрова Европа“ и за отмяна на Решение (ЕС) 2015/2240

⁴²³ Специфична цел 1: Високопроизводителни изчислителни технологии; Специфична цел 2: Изкуствен интелект; Специфична цел 3: Киберсигурност и доверие; Специфична цел 4: Задълбочени цифрови умения; Специфична цел 5: Внедряване и използване по най-добрия начин на цифровия капацитет и оперативна съвместимост

⁴²⁴ Чл. 3 от Регламент (ЕС) 2021/694 на Европейския парламент и на Съвета; <https://opic.bg/news/evropeyskata-komisiya-szdava-mrezha-ot-evropeyski-tsifrovi-inovatsionni-khbove>

⁴²⁵ Одитно доказателство № 6.4; Одитно доказателство № 7.2;

<https://opic.bg/news/evropeyskata-komisiya-szdava-mrezha-ot-evropeyski-tsifrovi-inovatsionni-khbove>

⁴²⁶ Знакът за качество се дава на проекти, които са кандидатствали и не са получили финансиране по програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“, но идеите и разработките са достатъчно качествени и имат потенциал от тях да се развият нови продукти и услуги с висока добавена стойност за икономиката на страната. Затова проектите ще получат средства от Националния план за възстановяване и устойчивост (бюджет

Европейските цифрови иновационни хъбове са одобрени за територията на България по програма „Цифрова Европа“, чиято цел е създаване на мрежа от ЕЦИХ, която да покрива всички региони на Европа. ЕЦИХ са предназначени да изпълняват ролята на контактна точка на ЕК при подкрепата на изпълнението на специфични секторни политики, политики, насочени към предприятията (в това число МСП, дружества със средна пазарна капитализация, разрастващи се предприятия) и към публичния сектор.⁴²⁷

Създаването на ЕЦИХ е чрез открита състезателна процедура между субекти, определени от държавите членки. За тази цел държавите членки предлагат кандидатите в съответствие със своите национални процедури и национални административни и институционални структури.⁴²⁸ С изграждането на ЕЦИХ се създава национална контактна мрежа и въпреки че са регионално насочени, хъбовете ще оказват подкрепа на фирми от цялата страна, както и на фирми от ЕС, в случаи че се нуждаят от помощ.⁴²⁹

От ПНИИДИТ ще се финансират и проекти, получили „Печат за високи постижения“ по конкурсите на Европейския иновационен съвет, но подкрепата е планирана след 2024 г., с оглед недопускане на двойно финансиране, тъй като до края на 2023 г. подкрепата е допустима по Плана за възстановяване и устойчивост⁴³⁰;

- *подкрепа за участие в Европейски партньорства* – подкрепата е предвидена за български мрежи от предприятия в сътрудничество с изследователски организации и висши училища и тяхното участие в покани за проектни предложения по европейски партньорства на Рамкова програма „Хоризонт Европа“, по приоритетните направления на ИСИС 2021-2027 г.⁴³¹

Европейските партньорства са големи обединения от европейска индустрия и научни организации от една страна и ЕК от друга, които изпълняват политиките на ЕК. България участва с 1 голям проект по Европейското партньорство и интервенцията е предвидена за този проект⁴³², както и за участие до 10 проекта за периода на ПНИИДИТ.⁴³³

По този начин са адресирани 4 предизвикателства от ПНИИДИТ.⁴³⁴

Посочените четири приоритетни направления са насочени към постигане на специфична цел 1 „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии“ от приоритет 1 на ПНИИДИТ.

Д) За постигането на *Втората специфична цел „Развитие на уменията за интелигентна специализация, промишлен преход и предприемачество“* към Приоритет 1, не са предвидени приоритетни направления а са предвидени действия, насочени към развитието на човешкия капитал, знания, умения и компетентности в предприятията, липсата на които биха довели до загуба на персонал, поради дигиталната и зелена трансформация на икономиката.

Подкрепата е и за придобиването на специфични умения, необходими за работа, например с високопрецизно оборудване. Действията следва да се реализират в сътрудничество с научноизследователските организации и висшите училища в Европа.⁴³⁵ Предвидените действия не предоставят директен ефект и резултат за пазарна реализация, комерсиализация или нетни печалби за предприятията, но допринасят за сътрудничеството на предприятията с

от 118 млн. лв.) и от Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ - <https://www.mig.government.bg/vsichki-novini/balgariya-podkrepya-s-blizo-240-mln-lv-kompanii-s-pechat-za-kachestvo-ot-ek/>

⁴²⁷ § 17 от Регламент (ЕС) 2021/694 на Европейския парламент и на Съвета;

<https://opic.bg/news/evropeyskata-komisiya-szdava-mrezha-ot-evropeyski-tsifrovi-inovatsionni-khbove>

⁴²⁸ § 18 от Регламент (ЕС) 2021/694 на Европейския парламент и на Съвета; Одитно доказателство № 7.2

⁴²⁹ <https://www.mig.government.bg/vsichki-novini/balgariya-podkrepya-s-blizo-240-mln-lv-kompanii-s-pechat-za-kachestvo-ot-ek/>

⁴³⁰ Одитно доказателство № 1.24; Одитно доказателство № 23; Одитно доказателство № 6.4

⁴³¹ Одитно доказателство № 1.24, Отключващи условия, т. 6; Одитно доказателство № 23; ПНИИДИТ, версия 1.1, Приоритетно направление 4: Синергия с програми Хоризонт Европа и Цифрова Европа, стр. 24

⁴³² очакваното съфинансиране по ПНИИДИТ е 8 000 000 евро

⁴³³ Одитно доказателство № 7.2

⁴³⁴ Приложение № 2 от одитния доклад Адресиране на целите на ПНИИДИТ и на предвидените приоритетни направления към предизвикателствата и научените уроци, заложи в програмата; П1 „Недостатъчни публични и частни инвестиции в научноизследователската и развойна дейност, водещи до нисък иновационен капацитет на икономиката; П5 „Неефективно сътрудничество между научните звена, висшите училища и бизнеса и ниски нива на трансфер на технологии и знания“; П6 „Недостатъчно високи нива на участие в европейски програми и мрежи“; П7 „Незадоволителни резултати в областта на иновационната дейност на предприятията“

⁴³⁵ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 34

участниците в научно-иновационната екосистема. Подкрепата е допълваща на действията за развитие на човешкия капитал по Специфична цел „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии“ на ПНИИДИТ.⁴³⁶

Съгласно допълнителните документи с обосновки на интервенциите/действията, изпратени на ЕК от УО на Програмата, за изпълнение на специфичната цел са предвидени две схеми⁴³⁷:

- „Развитие на Академии за умения на 21-ви век“ - нова схема за създаване на мрежи между академични и неакадемични организации на подпрограма „Мария Кюри“, базирана на европейската практика от програма „Хоризонт 2020“ и програма „Хоризонт Европа“;

- „Бридж схеми“ за бизнеса - развитие на умения в персонала на МСП и акселераторски програми за предприемачески умения. Схемите ще се реализират на базата на опит от обучения по процедури по ОПРЧР 2014-2020 г.⁴³⁸ и на регионални инициативи, които развиват специфични умения и предлагат обучения в силно специализирани технически и технологични направления.⁴³⁹

Чрез посочените схеми, финансирани от ПНИИДИТ ще се насърчават индустриите за създаване на вътрешни академии за знания, в които да се привличат студенти, докторанти, пост-докторанти, млади учени за квалификация, придобиване на практически умения и надграждане на обучението с цел да се стимулира задържането на човешкия потенциал в България.⁴⁴⁰

Заложените в ПНИИДИТ действия за постигането на посочената специфична цел следва да допринесат за развитие на човешкия капитал, което е едно от идентифицираните предизвикателства по ПНИИДИТ.⁴⁴¹

Интервенциите/ действията по Приоритет 1 на ПНИИДИТ основно са насочени към надграждане и осигуряване на устойчиво развитие на съществуващите различни видове научноизследователски и иновационни центрове, инфраструктури и клъстери.⁴⁴² По тази причина, характерът на предвидените интервенции не е инвестиционен, а е свързан с развитие на научния потенциал на човешкия капитал, изграждането на партньорства, насърчаването на сътрудничество и трансфер на знания и технологии.

1.2.4. Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.

Действията за подпомагане по Приоритета са групирани в две приоритетни направления,⁴⁴³ и са насочени към постигането на специфична цел „Усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи“ на ПНИИДИТ:

⁴³⁶ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 21

⁴³⁷ Одитно доказателство № 1.24

⁴³⁸ BG05M9OP001-1.023 Подкрепа за предприемачество,

<https://eumis2020.government.bg/bg/s/Procedure/InfoEnded/46eb5ec4-3bce-4a7e-93f1-310c360fc4b9> ;

BG05M9OP001-1.057 Умения, <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Procedure/InfoEnded/980dfe0b-e763-43c5-b819-a8da08f2d38b>

⁴³⁹ Одитно доказателство № 6.4; Одитно доказателство № 7.2

⁴⁴⁰ Одитно доказателство № 1.24; Одитно доказателство № 23

⁴⁴¹ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 34, 35; Приложение № 2 от одитния доклад Адресиране на целите на ПНИИДИТ и на предвидените приоритетни направления към предизвикателствата и научените уроци, заложен в програмата

⁴⁴² Одитно доказателство № 4.2

⁴⁴³ Приоритетно направление 1: Данните като ключов капитал на обществото; Приоритетно направление 2: Киберсигурност

Фигура № 6

Източник: ПНИИДИТ

През м. февруари 2020 г. ЕК очертава петгодишна стратегия за мерки в политиката и инвестиции в подкрепа на икономиката, основана на данни. Целта на Европейската стратегия за данните е създаването на единен пазар за данни, който да гарантира конкурентоспособността и суверенитета на Европа в световен мащаб.⁴⁴⁴

В началото на 2021 г. визията за развитие на електронното управление в България е актуализирана, като данните са поставени в основата на цифровата трансформация на публичния сектор - от инвестиции в изграждане и надграждане на индивидуални ИКТ решения в държавната администрация и създаването и развитието на ИКТ механизми за интеграцията им с оглед реализирането на модела на комплексно административно обслужване, се преминава към изграждането на единни пространства от данни, в които се прилагат единни, общи модели на данни и се ползва общ стандартизиран инструментариум за работа с данните в публичния сектор.⁴⁴⁵

Цифровата трансформация е процес на повсеместно внедряване и комбиниране на цифрови технологии във всички сфери на обществения и стопански живот, основен приоритет и на европейско ниво.⁴⁴⁶ Цифровата трансформация следва да се изгражда въз основа на устойчива, конкурентоспособна и основана на човешките ресурси икономика на данните, която трябва да се базира на качеството на данните и да защита правата и неприкосновеността на личния живот, за което са необходими действия за стимулиране събирането, съхраняването и високоефективното обработване на данни и тяхната ефикасна и повторна употреба. Основните акценти на цифровата трансформация са върху разширяването на обема на отворените данни, генерирани и обработвани от държавните институции и бизнеса и улесняването на споделянето на данни между частните субекти.⁴⁴⁷

Цифровата свързаност е ядрото на цифровата трансформация, а сигурното киберпространство и доверието са основни фактори за нейното успешно осъществяване.⁴⁴⁸

⁴⁴⁴ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите - Европейска стратегия за данните, Брюксел, 19.2.2020, COM(2020) 66 final – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52020DC0066&from=EN>, стр. 1; <https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/policies/strategy-data>

⁴⁴⁵ Одитно доказателство № 1.25; Одитно доказателство № 23

⁴⁴⁶ стр. 3, 4 от Цифрова трансформация на България за периода 2020-2030 г.

<https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1318>

https://www.mtc.government.bg/sites/default/files/cifrova_transformaciya_na_bulgariya_za_perioda_2020-2030.pdf

⁴⁴⁷ стр. 7 от Цифрова трансформация на България за периода 2020-2030 г.

⁴⁴⁸ стр. 12 от Актуализирана Национална стратегия за киберсигурност „Киберустойчива България 2023“

<https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1587>

Част от основните цели на ПНИИДИТ и на предвидените приоритетни направления са за развитие на икономика, основана на данните, чрез изграждане, развитие и популяризиране на секторни пространства от данни, и реализиране на цифрови услуги, базирани на данни; създаване на условия за научни изследвания и развитие на иновации, основани на данни, както и повишаване на сигурността и качеството на публичните услуги, чрез осигуряване на високи нива на киберсигурност и киберзащита.⁴⁴⁹ Планираните действия по Приоритет 2 са насочени към постигане на посочените цели и предизвикателствата, заложи в ПНИИДИТ по отношение на цифровата трансформация.⁴⁵⁰ Включването на мерки, чрез които да се ползва потенциала и нуждите за научноизследователската и иновационната дейност, напр. свързани с големи данни, отворен достъп и др., и за подобряване на взаимовръзките с вече финансирани проекти, вкл. със създадените по ОПНОИР 2014-2020 г. ЦВП и ЦК, някои от които са специализирани в областта на ИТ и големите данни е предложение, дадено в резултат на проведената процедура по обществени консултации.⁴⁵¹

1.2.4.1. При програмирането на действията по *Приоритетно направление 1 „Данните като ключов капитал на обществото“* на Приоритет 2 са взети предвид новата концепция за пространства от данни, въведена с Европейската стратегия за данните през 2020 г. и Регламент (ЕС) 2022/868⁴⁵² (Акт за управление на данните). Целта на пространствата от данни е усвояване на потенциала на данните, които се генерират във всички области от публичния, частния и научния сектори, създаване на стойност на данните чрез тяхното използване и повторното използване.⁴⁵³ Прилагането на новата концепция за пространства от данни на ЕС съвпада с програмен период 2021-2027 г. Програмирането на действията по приоритетното направление на ПНИИДИТ се основава на процедури/проекти⁴⁵⁴ по Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ) 2014-2020 г., като референтна архитектура за оперативна съвместимост, хоризонтални и централни информационни системи, дигитализирани регистри, Държавен хибриден частен облак (ДХЧО) и др.⁴⁵⁵ За осъществяването на този подход към използването на данни е необходимо инвестициите да бъдат насочени в изцяло нови елементи на екосистемата на дигиталния публичен сектор, като рамка за управление на данните; пространства на данни в девет стратегически сектори и области от обществен интерес⁴⁵⁶ съгласно Европейската стратегия за данните⁴⁵⁷; платформа за интелигентно управление, базирано на данните; инструментариум и технологични средства за работа с данни и др.⁴⁵⁸ В тази връзка, за програмирането на ПНИИДИТ са извършвани анализи и е ползвана информация и опит по планиране и изпълнение на процедури/проекти/работни програми на ЕС, тъй като на територията на страната не са идентифицирани проекти с висок процент на сходство в изпълняваните дейности, като обем и обхват.⁴⁵⁹

Действията по приоритетното направление са програмирани с цел надграждане към необходимостта от цифрова свързаност между научни изследвания, иновациите и достъпа до данни и научни резултати⁴⁶⁰. Пандемията от COVID-19 засили важността и необходимостта от изграждане на информационно общество, ползващо възможностите на дигиталните технологии, вкл. ускоряване и финализиране на дигитализацията на публичните услуги и поддържане на адекватна цифрова среда. Затова е необходимо извършване на преход към управление, основаващо се на потенциала на данните, т. е. ефективното създаване, съхранение, използване на данни, свързани данни, големи масиви от данни, повторно

⁴⁴⁹ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 14

⁴⁵⁰ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 11; Приложение № 2 от одитния доклад

⁴⁵¹ Одитно доказателство № 1.16 ПНИИДИТ, стр. 40

⁴⁵² Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 година относно европейска рамка за управление на данните и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (Акт за управление на данните)

⁴⁵³ Одитно доказателство № 1.16,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52020DC0066&from=EN>

⁴⁵⁴ Одитно доказателство № 16

⁴⁵⁵ Одитно доказателство № 7.2

⁴⁵⁶ Здравеопазване, Производство, Селско стопанство, Финанси, Мобилност, Зелена сделка, Енергетика, Публична администрация, Умения

⁴⁵⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52020DC0066&from=EN>, т. 4

⁴⁵⁸ Одитно доказателство № 1.25 Одитно доказателство № 23

⁴⁵⁹ Одитно доказателство № 7.2

⁴⁶⁰ Одитно доказателство № 7.2; Одитно доказателство № 5; ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 19

използване на данните. Данните са един от ключовите ресурси за развитието на обществото и са основа за взимането на информирани решения във всяка сфера на обществения живот. Данните са и неизменна част както от научните изследвания, така и от създаването на иновативни услуги и продукти, които насърчават допълнителни инвестиции, създават работни места, повишават качеството на живот, подпомагат опазването на околната среда и повишават ресурсната ефективност.⁴⁶¹

Действията по *Приоритетно направление 1* кореспондират с идентифицираното в ПНИИДИТ предизвикателство „недостатъчни инвестиции в електронно управление и в инфраструктура за създаване, споделяне и използване на данни, и изоставане в равнищата на дигитализация спрямо тези в по-напредналите икономики“.⁴⁶²

Планираните 7 действия за подкрепа по *Приоритетно направление 1* на Приоритет 2 от ПНИИДИТ са насочени към:

Таблица № 8

Действие по ПНИИДИТ	Действия за подкрепа ⁴⁶³
D-1	<i>Изграждане на стратегическа, организационна и техническа рамка за управление и за оперативна съвместимост, за която е необходимо извършване на предварителен анализ и подготовка на стратегическите насоки, координационните механизми, правила и техническите изисквания, т. е. разработване на политика на данните, съобразена с европейските изисквания в Европейската стратегия за данните и националното законодателството, в т. ч. и пътна карта/план за действие за изграждането на националните пространства на данни - дейността е подготвителна за последващото изграждане на пространствата на данни, тяхното управление и функциониране. Чрез интервенцията следва да бъде разширен обхватът на Референтната архитектура за оперативна съвместимост, финансирана по ОПДУ 2014 – 2020 г.⁴⁶⁴, с оглед повишаване оперативната съвместимост и качеството на данните в частния и публичния сектор, в т. ч. научните организации, академичните центрове и висшите училища;</i>
D-2	<i>Изграждане, укрепване и развитие на капацитет на организациите от публичния сектор за работа, управление и анализ на данни – чрез разработване и изпълнение на програми за обучение; обмен на иновации, опит и най-добри практики; обучения на служители на компетентните органи и организации, свързани с изпълнение на нормативните задължения, със създаване и развитие на оперативни съвместими модели на данни;</i>
D-3	<i>Изграждане на пространства на данни по стратегически сектори и области от обществен интерес; разработване на оперативно съвместими модели на данни и модели на свързани данни, които са от ключово значение за развитието на обществото в цифровата среда; създаване и внедряване на инфраструктура за данни и за цифрови услуги, базирани на данни – интервенцията е насочена към реализиране и внедряване на архитектурната рамка, изградена в рамките на процедура D1, за изграждане на реално функциониращи пространства от данни по приоритетни сектори;</i>
D-4	<i>Разработване на единна уеб-базирана платформа (one stop-shop) за достъп до данни и инструментариум за работа с тях в националната екосистема за данни – действието надгражда предвиденото в действия D1 и D3. Платформата следва да осигурява централизиран, оторизиран и автоматизиран достъп до данни от съществуващи и изградени (включително в рамките на D3) информационни системи, съхраняващи публични данни. Целта е консолидиране и предоставяне на интегриран достъп до всички публични данни и данни на трети страни за целите на пространства от данни, в т. ч. данни, създадени през програмен период 2014-2020 г. в ЦВП, ЦК и София Тех Парк АД. По този начин се създадат възможности заинтересованите страни от всички сектори да си сътрудничат с цел разработване на иновации и предоставяне на нови продукти и услуги, адаптирани към нуждите на отделния гражданин, бизнес и обществото. Действие D4 е необходимо условие за стартиране на процедури по действие D5.</i>

⁴⁶¹ Споразумение за партньорство 2021-2027 г., одобрено от ЕК на 06.07.2022 г., стр. 34-35

⁴⁶² Приложение № 2 от одитния доклад - Адресиране на целите на ПНИИДИТ и на предвидените приоритетни направления към предизвикателствата и научените уроци, заложи в програмата

⁴⁶³ Одитно доказателство № 1.24; Одитно доказателство № 23; Одитно доказателство № 5; ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 40-41

⁴⁶⁴ Процедура BG05SFOP001-1.013 „Реализиране на приоритетни мерки от Пътната карта за изпълнение на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2023 г.“;

<https://eumis2020.government.bg/bg/s/Procedure/InfoEnded/0dfda83f-262e-4e1c-adc8-407c9d9e0b34>;

Проект „Разработване и прилагане на Референтна архитектура за оперативна съвместимост и на Информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри“;

<https://e-gov.bg/wps/portal/agency/all-projects/projects-DAEU/projects-opdu1/project%20developing%20raos%20and%20iscipr>

D-5	<i>Пилотно проектиране и внедряване на решения за обработка на данни и извличане на знание, включително модели, продукти и услуги чрез нови технологии и изкуствен интелект в публичния сектор – подкрепата е насочена към проекти, вкл. пилотни, които да използват данните за нуждите и целите на взимане на информирани решения и политики, базирани на доказателства и данни; за създаването на иновации, научни разработки между администрация, академични екипи и бизнес, и за добавяне на икономическа стойност. Целта е насърчаване създаването на инструменти за анализ и работа с данни, консолидирани в пространство в рамките на действие D3, за научна, образователна и иновационна дейност;</i>
D-6	<i>Развитие на трансгранични услуги за използване и споделяне на данни и интеграция с облачни инфраструктури на европейско ниво, както и предоставяне на трансгранични цифрови услуги, базирани на оперативно съвместими данни – целта е развитие на механизми и средства за улесняване на трансграничното използване и споделяне на данни;</i>
D-7	<i>Стратегически комуникации, разпространение, повишаване на осведомеността и изграждане на доверие чрез популяризиране на възможностите, нормативната рамка и потенциала за създаване и използване на данните с цел по-добро управление и за създаване на добавена стойност за икономиката и обществото, включително чрез събития, семинари, обучения и хакатони – целта е постигне на по-широка информираност сред обществото и реализиране на проактивен подход за предоставяне на цифрови публични услуги. Предвидени са дейности за повишаване осведомеността на всички заинтересовани страни от частния, академичния, неправителствения, публичния сектор и гражданите по отношение на техните права за използване на данните, които генерират, правомощията и инструментите, с които да упражняват контрол върху своите данни. За тази цел е предвидено разработване на комуникационна стратегия⁴⁶⁵ за популяризиране и насърчаване ползването и повторното използване на данните и за реализирането на управление, базирано на данни.</i>

*Източник: ПНИИДИТ и
Non-paper PRIDST_2021-2027_final EC comments reflected_21.10.2022 г.*

С действието по изграждане на пространства от данни – D 3 следва да се надградят информационните системи, регистри, портали и бази данни, разработени по проекти, финансирани по приоритетна ос 1 на ОПДУ 2014-2020. Част от тези проекти обаче, към края на програмния период 2014-2020 г. не са приключени.⁴⁶⁶ Същевременно, изпълнението на действие D-3 по ПНИИДИТ е основа за реализирането на действията по т. D 4 и D 5 от ПНИИДИТ.

По информация, предоставена от междинното звено⁴⁶⁷ на ПНИИДИТ и ИСУН 2020, броят сключените договори по приоритетна ос 1 „Административно обслужване и електронно управление“ на ОПДУ 2014-2020, свързани с информационни системи, регистри, портали и бази данни, които се очаква да се надградят по ПНИИДИТ е 20.⁴⁶⁸ От тези 20 договора, към 31.12.2022 г., когато ПНИИДИТ стартира, все още не са приключени 15 или 75 на сто. На 6 от неключените договори, срокът за изпълнение е удължен до края на 2023 г., а впоследствие 2 от тези договори са прекратени през м. февруари 2023 г.⁴⁶⁹ Закъсненията при изпълнението на проектите за електронно управление по ОПДУ 2014-2020 г. и необходимостта от анализиране на причините, с оглед недопускане на забавяне/проблеми с проектите и през програмния период 2021-2027 г. е коментирано и от ЕК в процеса на програмиране на ПНИИДИТ.⁴⁷⁰

Акцент в Европейската стратегия за данните е поставен върху наличието и навлизането на облачните инфраструктури и услуги, които предоставят сигурни, енергийно ефективни, достъпни и висококачествени капацитети за обработка на данни, необходими за цифровата трансформация на икономиката на ЕС.⁴⁷¹ Изграждане на облачна инфраструктура за

⁴⁶⁵ и план с различни видове действия за информиране на обществеността чрез мултимедия, видео, информационни кампании, форуми, семинари, създаване на академии за работа с данни и др.

⁴⁶⁶ Одитно доказателство № 20 и Приложение № 5

⁴⁶⁷ Дирекция „Управление на програми и проекти“ на Министерство на електронното управление

⁴⁶⁸ Одитно доказателство № 7.2; Одитно доказателство № 7.4; Приложение № 5 от одитния доклад - Договори по ОПДУ 2014-2020 г., със статус към 31.12.2022 г., основа за програмиране на действията по Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на ПНИИДИТ

⁴⁶⁹ Одитно доказателство № 20; Приложение № 5 от одитния доклад - Договори по ОПДУ 2014-2020 г., със статус към 31.12.2022 г., основа за програмиране на действията по Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на ПНИИДИТ

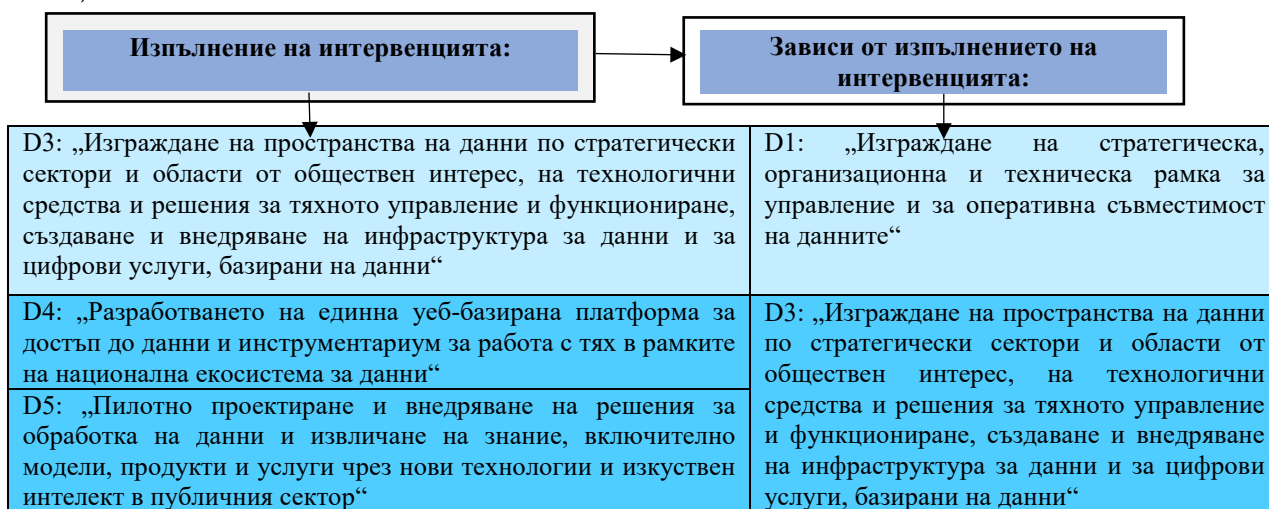
⁴⁷⁰ Одитно доказателство № 1.27

⁴⁷¹ т. 4 от Европейска стратегия за данните

предоставяне на облачни услуги е финансирано по ОПДУ 2014-2020 чрез проекта за надграждане и развитие на Държавен хибриден частен облак (ДХЧО) за нуждите на електронното управление, който към 31.12.2022 г. е в процес на изпълнение.⁴⁷² Услугите, осигурени чрез хибридният облак, са предназначени за подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса и рационализация на административните процеси⁴⁷³, тъй като *технологиите за виртуализация и облачни услуги се използват едва в 6 на сто от публичния сектор*⁴⁷⁴. Наличието на ДХЧО позволява реализирането на следващите стъпки за интеграция и консолидация в единните европейски облачни пространства. С финансиране по ПНИИДИТ на действие D 6⁴⁷⁵ се предвижда приобщаване към облачните инфраструктури на европейско ниво⁴⁷⁶, които осигуряват условия за използване на данни от научноизследователската и образователна общност. Трансграничната инфраструктура за споделяне на данни следва да позволи и предоставянето на трансгранични цифрови услуги, насърчавайки икономика, основана на данните.⁴⁷⁷

Действията, заложен в *Приоритетно направление 1* от Приоритет 2 на ПНИИДИТ следват новите европейски изисквания, но са амбициозни, предвид закъснението при изпълнението на част от проектите, финансирани по Приоритетна ос 1 на ОПДУ 2014-2020⁴⁷⁸, и факта, че част от действията по ПНИИДИТ (D 1, D 3, D 4, D 5) са взаимно обвързани, като изпълнението на едната интервенция произтича от изпълнението на друга и/или се основава на резултата от нея⁴⁷⁹ и евентуалното забавяне в реализацията на една интервенция ще доведе до забавяне/неизпълнение на друга.

Таблица № 9

Източник: МИР – ПНИИДИТ, стр. 40-41

Програмирането на действия за надграждане на неприключени към момента на стартиране на ПНИИДИТ⁴⁸⁰ проекти, финансирани по ОПДУ 2014-2020 създава риск част от предвидените действия по приоритетното направление на Програмата да бъдат

⁴⁷² Одитно доказателство № 7.4; Приложение № 5 от одитния доклад - Договори по ОПДУ 2014-2020 г., със статус към 31.12.2022 г., основа за програмиране на действията по Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на ПНИИДИТ; стр. 8 от Годишен доклад за изпълнението на Оперативна програма „Добро управление“ за 2022 г.;

https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/opgg/docs/2022-10/Implementation%20report_2014BG05SFOP001_2021_0_bg.pdf; т. 32 и т. 33 от Актуализирана пътна карта за изпълнение на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България (2019 – 2023 г.), <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?Id=892>

⁴⁷³ Доклад от извършена междинна оценка на напредъка по изпълнението на приоритетни оси 1, 2 и 3 на ОПДУ, април 2020 г., стр. 25, <https://www.eufunds.bg/bg/opgg/node/4604>

⁴⁷⁴ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 13

⁴⁷⁵ Развитие на трансгранични услуги за използване и споделяне на данни и интеграция с облачни инфраструктури на европейско ниво, както и предоставяне на трансгранични цифрови услуги, базирани на оперативно съвместими данни

⁴⁷⁶ например GAIA-X, GEANT и други

⁴⁷⁷ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 41

⁴⁷⁸ Одитно доказателство № 16; Приложение № 5 от одитния доклад - Договори по ОПДУ 2014-2020 г., със статус към 31.12.2022 г., основа за програмиране на действията по Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на ПНИИДИТ

⁴⁷⁹ Посочено в ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 41

⁴⁸⁰ ПНИИДИТ е одобрена от ЕК на 05.12.2022 г.

забавени или да не се реализират, тъй като липсва информация за резултатите и качеството на информационните системи, регистри, портали и бази данни, от които зависи изпълнението на дейностите по изграждане на пространства на данни - D-3 и единна уеб-базирана платформа – D-4.

Б. Приоритетно направление 2 „Киберсигурност“ е свързано със защита на цифровата информация и активи. Киберсигурността се определя като състояние на обществото и държавата, при което чрез прилагане на комплекс от мерки и действия киберпространството е защитено от заплахи, свързани с неговите независими мрежи и информационна инфраструктура или които могат да нарушат тяхната работа.⁴⁸¹

Предвидените по приоритетното направление 6 бр. интервенции/действия са насочени към допълване и доизграждане на националната екосистема за киберсигурност с оглед подобряване на националния капацитет в киберсигурността и адаптиране към променящите се рискове и заплахи.⁴⁸² Изборът на конкретните интервенции е във връзка с Регламент (ЕС) 2019/881⁴⁸³, Директива (ЕС) 2016/1148⁴⁸⁴ и е съобразен с областите и приоритетни насоки за действие, включени в Актуализирана Национална стратегия за киберсигурност „Киберустойчива България 2023“⁴⁸⁵. В Стратегията⁴⁸⁶ е предвидено разработване на Пътна карта за изпълнение на целите и набелязаните мерки, която следва да се приеме от Министерския съвет, съгласно Закона за киберсигурност.⁴⁸⁷ През 2021 г. от Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ) е изготвен Проект на пътна карта към Стратегията, с включени проекти за изпълнение, преобладаващата част от които са с финансиране от ПНИИДИТ.⁴⁸⁸ Проектът на пътна карта не е приет⁴⁸⁹, тъй като в периода 2021-2022 г. за дейностите, включени в нея не е осигурено финансиране⁴⁹⁰ и пакетът от документи за Пътната карта не е напълно окомплектован⁴⁹¹.

По-конкретно по приоритетното направление ще се подкрепи.⁴⁹²

Таблица № 10

Действия по ПНИИДИТ	Действия за подкрепа
CS 1	- изграждане на национална система за киберсигурност - надграждане на съществуващи и изграждане на нови елементи от цялостната екосистема на киберсигурността чрез изграждане на интегриран център за оперативно наблюдение на събития, системи, които събират и обработват оперативна техническа информация от националното киберпространство и платформа за симулация на комплексни дейности по кибератака и защита (Cyber Range)
CS 2	- насърчаване и повишаване на доверието и сътрудничеството между партньорите в областта на киберсигурността на национално ниво - развиване на партньорска мрежа от публични и частни организации за колективна реакция при кибератаки и осъществява контрол съгласно Европейския механизъм за прилагане на европейските схеми за сертифициране в областта на киберсигурността съгласно Регламент (ЕС) 2019/881

⁴⁸¹ стр. 4 от Актуализирана Национална стратегия за киберсигурност „Киберустойчива България 2023“

⁴⁸² Одитно доказателство № 8.14; ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 42

⁴⁸³ Регламент (ЕС) 2019/881 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 година относно ENISA (Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност) и сертифицирането на киберсигурността на информационните и комуникационните технологии, както и за отмяна на Регламент (ЕС) № 526/2013

⁴⁸⁴ Директива (ЕС) 2016/1148 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 година относно мерки за високо общо ниво на сигурност на мрежите и информационните системи в Съюза, изменена с Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година относно мерки за високо общо ниво на киберсигурност в Съюза, за изменение на Регламент (ЕС) № 910/2014 и Директива (ЕС) 2018/1972 и за отмяна на Директива (ЕС) 2016/1148

⁴⁸⁵ Приета с РМС № 301 от 02.04.2021 г.; към Национална стратегия за киберсигурност, приета с РМС № 583 от 18.07.2016 г.; Постигането на стратегическа цел - киберустойчиво общество и държава, изисква системна и последователна политика и действия в следните ключови области: установяване и развитие на национална система за киберсигурност; постигане на устойчивост на киберпространството чрез мрежова и информационна сигурност; защита и устойчивост на стратегическите обекти и първични администратори; ефективно противодействие на престъпността; киберотбрана и защита на националната сигурност.

⁴⁸⁶ Актуализирана Национална стратегия за киберсигурност „Киберустойчива България 2023“, стр. 6-7;

⁴⁸⁷ чл. 10, т. 2 от Закон за киберсигурност, обн., ДВ, бр. 94 от 13.11.2018 г., изм., бр. 25 от 29.03.2022 г., в сила от 29.03.2022 г.

⁴⁸⁸ <https://e-gov.bg/wps/portal/agency/strategies-policies/network-security/mis-rules>

⁴⁸⁹ https://e-gov.bg/wps/wcm/connect/e-gov.bg-18083/f8d63fb3-47b8-42f9-9ff375168d028271/Putna_karta_public_v.0.7_Website.pdf?MOD=AJPERES

⁴⁹⁰ ПНИИДИТ е одобрена от ЕК на 05.12.2022 г.

⁴⁹¹ съгласно приложение № 2.2 на чл. 35, ал. 1, т. 4, б. „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация - към всеки проект на акт, който има въздействие върху държавния бюджет се прилага финансова обосновка; Одитно доказателство № 7.9

⁴⁹² Одитно доказателство № 1.24; Одитно доказателство № 23; ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 42

CS 3	- укрепване капацитета на Национални компетентни органи (НКО) и секторните екипи за реагиране при инциденти с компютърната сигурност за постигане на високо ниво на киберсигурност в критичните сектори като здравеопазване, финанси, образование и др.;
CS 4	- изграждане киберсигурна среда за уязвими обществени и бизнес организации – създаване на система за оценка на кибер-рисковете в уязвими обществени и бизнес организации, събития и инициативи, насочени към противодействие на кибератаките в цифровата икономика;
CS 5	- изграждане на система за киберзащита на споделените информационни ресурси – изграждане на защитено споделено информационно пространство на електронното управление и държавната администрация
CS 6	- повишаване мрежовата и информационна сигурност в инфраструктура на компетентни органи с цел защита на публичните услуги - повишаване нивата на мрежовата и информационна сигурност във ведомства с критични за националната сигурност системи, база данни и регистри, напр. Министерство на вътрешните работи ⁴⁹³ .

*Източник: ПНИИДИТ и
Non-paper PRIDST_2021-2027_final EC comments reflected_21.10.2022 г.*

По приоритетното направление е предвидено част от заложените действия да доразвиват и надграждат постигнатото по проекти от процедури по програмен период 2014-2020 г. – 1 бр. от ОПДУ 2014-2020 г.⁴⁹⁴, 2 бр. с финансиране по Националната програма на България по фонд „Вътрешна сигурност“⁴⁹⁵ и 1 бр. от „Механизъм за свързване на Европа (CEF)“⁴⁹⁶, с бенефициенти ДАЕУ и МЕУ⁴⁹⁷. Към 31.12.2022 г. договорите са с удължен срок на изпълнение до 31.12.2023 г.⁴⁹⁸ Резултатите от изпълнението на проектите:⁴⁹⁹

- представляват основа и са част от компонентите от изграждането на функционираща Национална система за киберсигурност, предвидена по действие CS1 „Изграждане на национална система за киберсигурност“ на ПНИИДИТ;

- създават допълващи структури и модел за изпълнението на процедурите по действие CS3 „Укрепване на капацитета на Национални компетентни органи (НКО) и секторните екипи за реагиране при инциденти с компютърната сигурност към тях“ на ПНИИДИТ;

- изградените технологичен и административен капацитет при изпълнението на проекта по Механизъм за свързване на Европа⁵⁰⁰ предоставят и екосистемата, в която да функционира изгражданото по действие CS5⁵⁰¹ - защитено споделено информационно пространство на електронното управление, предвидено за финансиране по ПНИИДИТ;

- създаденият по проект „Изграждане на елементи от национална система за киберсигурност“⁵⁰² Национален център по киберпрестъпност е основа за надграждане усилията на компетентните органи, напр. Министерство на вътрешните работи, по действие CS6 „Повишаване на мрежовата и информационна сигурност в инфраструктура на компетентни органи с цел защита на публичните услуги“ на ПНИИДИТ,⁵⁰³

- проект „Надграждане и развитие на Държавен хибриден частен облак за нуждите на електронното управление“ по ОПДУ 2014-2020 г., (който освен, че е източник на данни е

⁴⁹³ Одитно доказателство № 1.24; Одитно доказателство № 23; ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 42

⁴⁹⁴ „Надграждане и развитие на Държавен хибриден частен облак за нуждите на електронното управление“

⁴⁹⁵ Проект „Изграждане на елементи от национална система за киберсигурност“ по приключила процедура BG65ISNP001-6.007 - „Мерки за изпълнение, развиване и прилагане на националната стратегия за киберсигурност „Киберустойчива България 2020“ по Националната програма на България по фонд „Вътрешна сигурност“;

<https://eumis2020.government.bg/bg/s/Procedure/InfoEnded/d90feedb-e128-4e91-8ab2-667ce9fee678>;

<https://e-gov.bg/wps/portal/agency/all-projects/projects-DAEU/projects-mis>;

https://www.mvr.bg/docs/librariesprovider51/default-document-library/igrp_fvs_2018_izmenena.pdf?sfvrsn=3f559d6d_0 – стр. 7;

Проект BG65ISNP001-6.008-0001-C01- „Изграждане на Център за мониторинг и реакция на киберинциденти в стратегически обекти“⁴⁹⁵ стартиран 2021 г., дата на приключване 2022 г. –

<https://e-gov.bg/wps/wcm/connect/e-gov.bg-18083/04ee5d03-b4c3-4722-959d-74154d68a816/BG65ISNP001-6.008-0001-C01.pdf?MOD=AJPERES&CVID=nDgX50M&useDefaultText=0&useDefaultDesc=0>

⁴⁹⁶ <https://www.mtc.government.bg/bg/category/243/mekhanizmt-za-svrzvanе-na-evropa-obscha-informaciya>;

Изграждане на капацитет и подобряване на услугите, предоставяни от CERT България, по процедура CEF-TC-2018-3;

<https://e-gov.bg/wps/portal/agency/all-projects/projects-DAEU/projects-mis-eu/CEF>;

⁴⁹⁷ Одитно доказателство № 7.3; Одитно доказателство № 7.

⁴⁹⁸ Одитно доказателство № 22; Приложение № 5 от одитния доклад

⁴⁹⁹ Одитно доказателство № 7.3; Одитно доказателство № 7.2; Одитно доказателство № 5

⁵⁰⁰ „Изграждане на капацитет и подобряване на услугите, предоставяни от CERT България“

⁵⁰¹ „Изграждане на система за киберзащита на споделените информационни ресурси“

⁵⁰² по Национална програма на България по фонд „Вътрешна сигурност“

⁵⁰³ Одитно доказателство № 7.3; Одитно доказателство № 7.2

необходимо да бъде и защитен) - ще бъде надграден по действие CS1 от ПНИИДИТ чрез изграждане на компоненти от Националната система за киберсигурност и действие CS5 чрез изграждане на елементи от система за киберзащита на споделените информационни ресурси.⁵⁰⁴ Проектът осигурява връзката на Приоритетно направление 2 с ИСИС 2021-2027 г.⁵⁰⁵

Интервенциите/действията за постигане на целите са релевантни на приоритетните направления и адресират идентифицираните предизвикателства в ПНИИДИТ. По този начин е постигнато декомпозиране на целите и приоритетите на ПНИИДИТ и са обхванати нуждите на научноизследователската, иновационната и дигиталната екосистема.

С планираните интервенции/действия в ПНИИДИТ, за преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията, основният фокус на които е надграждане на резултати, постигнати от предходни програмни периоди, са поставени амбициозни цели, но изпълнението на всички интервенции е свързано със:

- навременно създаване на нормативни и организационни предпоставки за изпълнение на интервенциите;

- успешното приключване на всички проекти по оперативните програми от предходния програмен период, свързани с ПНИИДИТ⁵⁰⁶;

- наличие на нов инструмент за подпомагане, обособен като интервенция в Програмата и за утвърждаването на пазара, на който е необходимо време;

- своевременно и успешно приключване на действия, по отношение на данните и киберсигурността, предвид тяхното взаимно обвързване.

Преодоляването на посочените предизвикателства е от решаващо значение за успешното изпълнение и постигане на поставените цели на ПНИИДИТ.

1.2.5. Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. и целите на Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021–2027 г. и Национална стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030 г.

1.2.5.1. ПНИИДИТ е определена за един от инструментите⁵⁰⁷ и източниците на финансиране⁵⁰⁸ за постигане на целите на Иновационната стратегия за интелигентна специализация (ИСИС) 2021-2027 г.⁵⁰⁹ Стратегията е и тематично отключващо условие по две от специфичните цели на Програмата.⁵¹⁰

ИСИС 2021-2027 г. е стратегически документ, който определя насоките на политиката за периода и рамка за постигане на поставените цели. През програмния период 2021-2027 г. стратегиите за интелигентна специализация на европейско ниво, в т. ч. и националната, са насочени към укрепване на капацитета за научни изследвания и иновации, дигитализацията, развитието на уменията, необходими за прилагането на интелигентна специализация⁵¹¹, каквато е насоката и на ПНИИДИТ.⁵¹² Новата обща политика на взаимодействие е в основата на ИСИС 2021-2027 г. като целта е чрез:

- взаимодействието между научните изследвания, иновациите и технологиите;

⁵⁰⁴ Одитно доказателство № 7.4; Одитно доказателство № 5

⁵⁰⁵ ИСИС 2021-2027 г., т. 5.8

⁵⁰⁶ ОПНОИР 2014-2020 г., ОПДУ 2014-2020 г.

⁵⁰⁷ ИСИС 2021-2027 г., стр. 62, т. 4.2

⁵⁰⁸ Приложение № 14: Финансов план за ИСИС 2021 – 2027 г. от приложенията към ИСИС

<https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/12/isis-2021-2027-prilozheniya.pdf>

⁵⁰⁹ Приета с РМС № 1015 от 15.12.2022 г.; <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1569>

⁵¹⁰ Приложение № 2 към т. 1 към РМС № 368 от 25 юни 2019 година за одобряване на списък с действия, отговорни институции и срокове за изпълнение на хоризонталните и тематичните отключващи условия; РМС № 272 от 28.04.2022 г. за изменение на РМС № 196 от 2019 г., (изм. и доп., Решение № 495 на Министерския съвет от 2020 г.), РМС № 368 от 2019 г. и др.; ПНИИДИТ, версия, 1.1, стр. 69-70

⁵¹¹ ИСИС 2021-2027 г., стр. 6

⁵¹² ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 7, 14

- повишаване на международното и междусекторното сътрудничество и интензивно използване на данни за ускорена специализация в продукти и услуги с висока технологична и научна интензивност и значими икономически въздействия за устойчива конкурентоспособност;

- технологична трансформация на икономиката,

- повишаване на ресурсната ефективност и цифровизацията, България да се превърне в иновативна, интелигентна, зелена, цифрова и свързана страна.⁵¹³ Този модел на взаимодействие е заложен и в резултат на направени изводи, научени уроци и предизвикателства в сектора на научноизследователската и развойна дейност от програмен период 2014-2020 г.⁵¹⁴

Стратегическата цел на ИСИС 2014-2020 г. е до 2020 г. България да премине от групата на „плахите иноватори“ в групата на „умерените иноватори“.⁵¹⁵ Посочената цел не е достигната и през програмен период 2021-2027 г. отново е заложена в стратегическия документ, с хоризонт до 2027 г.⁵¹⁶ Амбицията, страната да повиши иновационното си представяне, е заложена и в ПНИДИИТ, като инструмент за подпомагане реализирането на целта.⁵¹⁷

ИСИС 2021-2027 г. е политическа концепция за подкрепа на регионалното приоритизиране в иновативни сектори, области или технологии чрез подхода „отдолу-нагоре“ и да се даде възможност на съответния регион максимално да развие това, което най-добре развива съобразно своите научни и технологични дадености.⁵¹⁸ ИСИС 2021-2027 доразвива и актуализира стратегията от програмния период 2014-2020 г. В ИСИС 2021-2027 г. са определени 5 тематични области⁵¹⁹, за разлика от ИСИС 2014-2020, в която са дефинирани 4.⁵²⁰ Област „Мехатроника и чисти технологии“ от ИСИС 2014-2020 е преобразувана в две тематични области - „Мехатроника и микроелектроника“ и „Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика“. Причината за разделянето през програмен период 2021-2027 г. на област „Мехатроника и чисти технологии“ в две отделни области е в резултат от извършен преглед на финансираните проекти в областта, при който е установено, че почти всички проекти са в областта на „мехатрониката“ и малка част – в областта на „чистите технологии“. Целта на разделянето е в тематична област „Мехатроника и микроелектроника“ да се доразвие и надгради наличния капацитет в 19 области на страната⁵²¹, а в тематична област „Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика“ да се насърчи и изгради капацитет като хоризонтална приоритетна област за всички области в страната.⁵²²

В ИСИС 2021-2027, в частта на дейностите и инструментите за постигане на трите оперативни цели, ПНИИДИТ е посочена по две от тях.⁵²³ Същевременно, в индикативния финансов план на стратегията, Програмата е предвидена като източник на финансиране и на трите оперативни цели общо за 945,46 млн. евро:⁵²⁴

⁵¹³ ИСИС 2021-2027 г., стр. 7

⁵¹⁴ ИСИС 2021-2027 г., стр. 6

⁵¹⁵ ИСИС 2014-2020 г., стр. 10; <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=975>

⁵¹⁶ ИСИС 2021-2027 г., стр. 60, 103; Оперативна цел № 1: Подобряване на научноизследователската система и иновационното представяне на предприятията. С реализирането на тази цел амбицията е да се достигнат нива от 70% спрямо средното за ЕС, което ще затвърди позицията на България в групата на умерените иноватори до 2027 г.; ИСИС 2021-2027 г. стр. 32 - От 2021 г. ЕК направи ново разпределение на страните-членки в четири групи според иновационното им представяне, както следва: иновационни лидери – страни с иновационно представяне над 125% от средноевропейското; силни иноватори – между 100% и 125% от средноевропейското ниво; умерени иноватори – между 70% и 100% от средноевропейското ниво; нововъзникващи иноватори – страни с иновационно представяне под 70% от средноевропейското ниво

⁵¹⁷ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 7

⁵¹⁸ ИСИС 2021-2027 г., стр. 5

⁵¹⁹ „Информатика и информационни и комуникационни технологии“, „Мехатроника и микроелектроника“, „Индустрия за здравословен живот, биоикономика и биотехнологии“, „Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии“, „Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика“;

<https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1569>

⁵²⁰ „Информационни и комуникационни технологии“, „Мехатроника и чисти технологии“, „Индустрии за здравословен живот и биотехнологии (включително храни)“, „Нови технологии в креативни (творчески) и рекреативни индустрии“;

<https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=975>

⁵²¹ ИСИС 2021-2027 г., стр. 79

⁵²² ИСИС 2021-2027 г., стр. 50

⁵²³ т. 4.2., 4.3, 4.4, 4.5 от ИСИС 2021-2027 г., стр. 62-70

⁵²⁴ ИСИС 2021-2027 г., Приложение № 14 – Финансов план

Таблица №

ИСИС 2021-2027 г.	Планиран финансов ресурс от ПНИИДИТ (млн. евро)		
	общо	ЕФРР	НФ
Оперативна цел № 1: „Подобряване на научноизследователската система и иновационното представяне на предприятията	742,80	598,00	144,80
Оперативна цел № 2: „Повишаване на технологичния капацитет на предприятията, повишаване на екологичността и интернационализацията на българските продукти и услуги	182,66	138,29	44,37
Оперативна цел № 3: „Подобряване на капацитета на човешкия ресурс в областта на новите технологии и иновациите“	20,00	17,00	3,00
Общо в Приложение № 14 Финансов план към ИСИС 2021-2027 г.	945,46	753,29	192,17
Общо в ПНИИДИТ - версия 1.1	1 093,45	885,51	207,94

Източник: ИСИС 2021-2027 г.

При анализа на данните се установи, че заложеният финансов ресурс за Оперативна цел 1 на Стратегията, в размер на 742, 8 млн. евро, съответства на размера на средствата за реализиране на Приоритет 1 на ПНИИДИТ.⁵²⁵ Финансовият план на Стратегията не съдържа пояснения за определените стойности на средствата и предвид неприетия от министъра на иновациите и растежа План за изпълнение на ИСИС 2021-2027⁵²⁶ до одобряване на Програмата, не е ясно чрез кои интервенции/действия от нея следва да се изпълнят оперативни цели 2 и 3 на Стратегията.⁵²⁷ Планът за изпълнение на ИСИС 2021-2027 за периода 2023-2024 г. е приет през м. септември 2023 г.⁵²⁸ или 9 месеца след началото на периода за който се отнася. Макар и със закъснение, дейностите в Плана са обвързани със стратегическите и оперативни цел на Стратегията и с Приоритетите и дейностите на ПНИИДИТ.⁵²⁹

1.3.2. Целите за развитие на научните изследвания в периода до 2030 г. са заложили и в Национална стратегия за развитие на научните изследвания (НСРНИ) 2017-2030 г.⁵³⁰ Стратегията предвижда към 2030 г. България да разполага с модерна и устойчиво поддържана научноизследователска инфраструктура за провеждане на висококачествени научни изследвания и обучение с акцент върху приоритетните направления на ИСИС 2021-2027 г., да се осигури достъп на изследователите до уникална научна инфраструктура, да се повиши общественото доверие към науката, да се задържат и привлекат млади и водещи учени в България.⁵³¹ За осъществяването на основната цел на Стратегията е предвидено прилагане на взаимосвързани и допълващи се политики⁵³², като за всяка са дефинирани специфични цели, мерки и дейности.⁵³³ По информация, предоставена от УО и междинното звено⁵³⁴ на

⁵²⁵ Одитно доказателство № 12.1; ПНИИДИТ, версия 1.1, таблица 11, т. 3,6, Приоритет 1

⁵²⁶ Одитно доказателство № 17.1

⁵²⁷ Одитно доказателство № 17.1 т; ПНИИДИТ, Приложение № 14 – Финансов план

⁵²⁸ Одитно доказателство № 17.1.

⁵²⁹ Одитно доказателство № 17.1.

⁵³⁰ Приета с РМС № 282 от 19.05.2017 г.; Приета с Решение на Народното събрание от 7 юни 2017 г., обнародвана в Държавен вестник, брой 47 от 13 юни 2017 г.; НСРНИ 2021-2027 г., стр. 3, стр. 24, 26, 27, 29, 30, 31; <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1231>

<https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1231>

⁵³¹ НСРНИ 2021-2027 г., стр. 26, 32; <https://www.efunds.bg/bg/ipseig/node/4623>

⁵³² За развитите на човешкия потенциал, за развитие на съвременна научна инфраструктура, развитие на фундаментални научни изследвания и насърчаване на върхови научни постижения, стимулиране на приложни научни изследвания, за интеграция в Европейското изследователско пространство и разширяване на международното научно сътрудничество

⁵³³ НСРНИ 2021-2027 г., стр. 32-55;

⁵³⁴ Изпълнителна агенция „Програма за образование“ на Министерството на образованието и науката

ПНИИДИТ, интервенциите/действията, планирани по Приоритет 1 на Програмата следва да допринесат за постигане на 6⁵³⁵ от 10-те специфични цели на НСРНИ 2017-2030 г.⁵³⁶

Реализирането на НСРНИ 2017-2030 г. е предвидено в *три етапа*⁵³⁷, като първият етап обхваща периода 2017-2022 г. В първия етап⁵³⁸ е заложено в края на 2022 г., да са създадени подходящи условия за научни изследвания⁵³⁹ и стойностите на индикаторите, свързани с научните изследвания, да достигнат стойностите, съответстващи на „умерен иноватор“.⁵⁴⁰ В ИСИС 2021-2027, за достигането на тази цел е посочен период до 2027 г.⁵⁴¹, а в ПНИИДИТ – до 2030 г., *което показва липсата на синхрон на основните стратегически документи в областта на научните изследвания и иновации с един от инструментите за нейното постигане – ПНИИДИТ, въпреки че Програмата и ИСИС 2021-2027 са одобрени през м. декември 2022 г., а НСРНИ 2017-2030 г. не е актуализирана от приемането ѝ – 2017 г.*⁵⁴² Заложеният различен времеви период за постигането на целта затруднява проследяването на нейното изпълнение и отчитане и е предпоставка за докладване на некоректна информация на национално и европейско ниво.

- За изпълнение на първия етап на НСРНИ 2017-2030 г. е приет оперативен план⁵⁴³. В Стратегията е предвидено разглеждане и приемане от Народното събрание на отчетите на Министерския съвет за изпълнение на отделните етапи на НСРНИ 2017-2030.⁵⁴⁴ Отчетът за изпълнението на първия етап (2018-2022 г.) на НСРНИ 2017-2030 г. е приет с РМС № 362 от 23 май 2024 г., или близо година и половина след отчетния период⁵⁴⁵

Във връзка с изпълнението на проект „Анализ на изпълнението на Оперативния план за първи етап 2018-2022 г. на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017–2030 и предложение за актуализацията му с оглед на новите европейски политики и на постигнатото въздействие при решаването на обществени предизвикателства“, реализиран по ОПДУ 2014-2020, е извършена „Оценка на изпълнението на Оперативния план за изпълнението на Националната стратегия за развитие на научните изследвания“⁵⁴⁶ въз основа на която е разработена „Актуализация на Оперативния план за втория етап от изпълнението на Националната стратегия за развитие на научните изследвания“⁵⁴⁷. Оперативният план за втория етап от изпълнението на Националната стратегия за развитие на научните изследвания и Проект на Решение на МС за приемане на оперативния план са публикувани на портала за обществени консултации със срок за обсъждане – 29.04.2024 г.⁵⁴⁸ Към 20.06.2024 г.⁵⁴⁹ Оперативен план за изпълнение на втория етап на Стратегията все още не е приет, въпреки че в НСРНИ 2017-2030 г. е заложено вторият

⁵³⁵ СЦ 4. Развитие, поддръжане и ефективно използване на модерна инфраструктура, балансирана по тематични области и региони и осигуряване на необходим достъп до европейска и международна инфраструктура; СЦ 5. Устойчиво възстановяване на международните позиции на страната по количество и качество на международно видима научна продукция; СЦ 6. Повишаване на количеството и качеството на научните изследвания, свързани с проблеми от регионално и национално значение; СЦ 7. Повишаване на приложните научни изследвания и фокусирането им върху приоритетните области на ИСИС; СЦ 9. Разширяване на участието на българската научна общност в европейското изследователско пространство и разширяване на международното научно сътрудничество; СЦ 10. Значително интензифициране на връзките на науката с образованието, бизнеса, държавните органи и обществото като цяло

⁵³⁶ Одитно доказателство № 7.10

⁵³⁷ I. Етап на възстановяване (2017 – 2022 г.), II. Етап на ускорено развитие (2023 – 2025 г.), III. Етап на научни изследвания на световно ниво (2026 – 2030 г.)

⁵³⁸ I. Етап на възстановяване (2017 – 2022 г.), II. Етап на ускорено развитие (2023 – 2025 г.), III. Етап на научни изследвания на световно ниво (2026 – 2030 г.)

⁵³⁹ НСРНИ 2017-2030 г., стр. 61; Оперативен план за изпълнение на първия етап на Национална стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017 – 2030, Специфична цел 4;

<https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1231>

⁵⁴⁰ НСРНИ 2017-2030 г., стр. 61

⁵⁴¹ ИСИС 2021-2027 г., стр. 7

⁵⁴² ИСИС 2021-2027 г. - приета с РМС № 1015 от 15.12.2022 г.; ПНИИДИТ - одобрена от ЕК на 05.12.2022 г.; НСРНИ 2021-2027 г. - приета с Решение № 282 на Министерския съвет от 19.05.2017 г.

⁵⁴³ РМС № 640 от 5 септември 2018 г.; https://www.mon.bg/nfs/2021/08/operativen-plan-sstrategy_2030_bg_11082021.pdf

⁵⁴⁴ т. 5.3. „Контрол по изпълнението на стратегията“ от НСРНИ 2017-2030 г.; <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1231>

⁵⁴⁵ <https://www.mon.bg/nauka/strategicheski-i-normativni-dokumenti/strategicheski-dokumenti/>

⁵⁴⁶ Оценка на изпълнението на Оперативния план за изпълнението на Националната стратегия за развитие на научните изследвания - <https://arcfund.net/wp-content/uploads/2024/01/otsenka-analiz-na-vazdeystvie-i-SWOT.pdf#page=19&zoom=100,90,180>

⁵⁴⁷ Актуализация на Оперативния план за втория етап от изпълнението на Националната стратегия за развитие на научните изследвания - <https://arcfund.net/wp-content/uploads/2024/01/aktualizatsia-operativen-plan.pdf>

⁵⁴⁸ <https://www.strategy.bg/publicconsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=8253>

⁵⁴⁹ Одитно доказателство № 7.10.

етап да обхване периода 2023 – 2025 г.⁵⁵⁰. Това предопределя забавяне на втория етап от изпълнението на НСРНИ 2017-2030⁵⁵¹, през който ЦВП и ЦК следва да преминат в оперативна фаза, чрез подкрепа от ПНИИДИТ, пълноценно да се интегрират в научноизследователската и иновационна екосистема на страната⁵⁵² и да допринесат за достигане средно европейско ниво на научните изследвания.⁵⁵³

Липсата на план за изпълнение на втория етап на НСРНИ 2017-2030 г. с конкретизирани мерки, финансиране, период за изпълнение и отговорни институции, в периода на разработване на ПНИИДИТ води до неяснота при планиране на действията в Програмата и очакваните резултати от тях.

1.4. Рамка за качество на изпълнението

Всяка държава членка следва да определя рамка за качество на изпълнението, за да даде възможност за мониторинг, докладване и оценка на качеството на изпълнението на програмата и за да допринесе за измерването на общите резултати на фондовете. Рамката за качество на изпълнението се състои от:

а) показатели за краен продукт и за резултат, свързани със специфичните цели, определени в регламентите за отделните фондове и избрани за съответната програма;

б) междинни цели, които да бъдат постигнати до края на 2024 г., по отношение на показателите за краен продукт;

в) целеви стойности, които да бъдат постигнати до края на 2029 г., по отношение на показателите за краен продукт и за резултат.⁵⁵⁴

Във всяка програма за всяка специфична цел следва да се посочват показателите за „краен продукт“ и „показателите за резултат“ със съответните междинни цели и целеви стойности.⁵⁵⁵

Показателят за „краен продукт“ измерва изпълнението на интервенцията, вместо ползваният през периода 2014-2020 „индикатор за изпълнение“.⁵⁵⁶

Общите показатели за крайния продукт и за резултат за ЕФРР и Кохезионния фонд са посочени в приложение I на Регламент (ЕС) 2021/1058 по цел на политика и специфична цел. Междинните цели, определени за 2024 г., и целевите стойности, определени за 2029 г., са кумулативни.⁵⁵⁷

За определяне на рамката за качество на изпълнението, държавите членки следва да изготвят и представят на Комисията методика, която включва: прилаганите критерии за подбора на показатели; използваните данни или доказателства; осигуряването на качеството на данните и метода на изчисление; факторите, които могат да повлияят на постигането на междинните цели и целевите стойности, и начина, по който тези фактори са взети под внимание.⁵⁵⁸

1.4.1. Показатели, предвидени в Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.

В съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2021/1060, за измерване степента на постигане на всяка специфична цел в одобрената ПНИИДИТ, са планирани показатели за краен продукт и показатели за резултат.⁵⁵⁹ За приоритет „Техническа помощ“ са предвидени само показатели за краен продукт.⁵⁶⁰

Показателите със съответните наименования и идентификатори са в съответствие с Приложение I от Регламент (ЕС) 2021/1058. За показателите за краен продукт са определени

⁵⁵⁰ НСРНИ 2017-2030 г., стр. 61

⁵⁵¹ Етап на ускорено развитие (2023 – 2025 г.)

⁵⁵² ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 22

⁵⁵³ НСРНИ 2017-2030 г., стр. 61

⁵⁵⁴ Чл. 16, § 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁵⁵⁵ Чл. 22, § 3, б. г), ii. от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁵⁵⁶ Чл. 2, т. 13 и т. 14 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁵⁵⁷ Чл. 8, § 1 и 2 от Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета, Приложение I

⁵⁵⁸ Чл. 17 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁵⁵⁹ ПНИИДИТ, стр. 27-30, 37, 44-46, 52

⁵⁶⁰ Чл. 22, § 3, б. д), ii., б. г), ii. от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета; ПНИИДИТ, стр. 52

стойности за междинна цел за 2024 г., с изключение на част от показателите по Специфична цел „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии“ (Приоритет 1 на ПНИИДИТ)⁵⁶¹ и Специфична цел „Усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи“ (Приоритет 2 на ПНИИДИТ)⁵⁶², като за тях е заложена стойност „нула“:

- По Приоритет 1 за два от показателите⁵⁶³, свързани с финансови инструменти, междинната цел за 2024 г. е определена с нулева стойност, тъй като финансовият инструмент е нов, необходимо е време за неговото структуриране и залагането на конкретни целеви стойности до 2024 г. не е реалистично;⁵⁶⁴

- По Приоритет 2 изпълнението на всички интервенции е насочено към публични органи и администрации.⁵⁶⁵ В периода на изготвянето на ПНИИДИТ⁵⁶⁶ част от проектите по ОПДУ 2014-2020⁵⁶⁷, изпълнението на които следва да бъде надградено по Приоритета не са приключени, тъй като срокът за тяхното изпълнение е удължен.⁵⁶⁸ Други показатели за Приоритет 2 са свързани с изпълнението на нови действия⁵⁶⁹, а не се основават на вече съществуващи резултати.⁵⁷⁰ Поради това планирането на стойности до 2024 г., различни от нула е нереалистично⁵⁷¹, каквото е и становището на УО на ПНИИДИТ по време на преговорите с ЕК.⁵⁷²

Целеви стойности за 2029 г. са заложени за всички показатели за резултат, като е посочен и източникът на данни.⁵⁷³

В съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2021/1060⁵⁷⁴ от УО на ПНИИДИТ е разработена Методология за установяване на рамката за качество на изпълнението⁵⁷⁵, в т. ч. методология за индикаторите и кодовете по интервенции⁵⁷⁶, като съпътстващ документ към Програмата. Изготвянето на методологията е и с оглед по-лесна проследимост и прегледност по отношение на планираните индикатори по отделните интервенции. Документът предоставя информация и за разпределението на бюджета по отделните действия/интервенции със съответстващите им специфични цели; използваните бази данни и предоставя информация относно критериите, прилагани за избор на индикатори и метода на изчисление за определяне на междинните цели и целевите стойности на индикаторите.⁵⁷⁷ Методологията е подкрепящ работен документ, използван за целите на преговорите с ЕК и предоставя допълнителна обосновка за избраните в ПНИИДИТ показатели за краен продукт и показатели за резултат.⁵⁷⁸

⁵⁶¹ ПНИИДИТ, стр. 27, 28

⁵⁶² ПНИИДИТ, стр. 44, 45;

⁵⁶³ RCO03 Предприятия, получаващи подпомагане чрез финансови инструменти – преход, по-слабо развити региони; RCO05 Подпомагани нови предприятия - преход, по-слабо развити региони

⁵⁶⁴ Одитно доказателство № 12.1; Одитно доказателство № 1.29; Одитно доказателство № 17;

⁵⁶⁵ ПНИИДИТ, стр. 44, 45

⁵⁶⁶ 2020 – 2022 г.

⁵⁶⁷ изграждане на пространства от данни по стратегически сектори и области от обществен интерес, както и на технологични средства и решения за тяхното управление и функциониране

⁵⁶⁸ Одитно доказателство № 16; Приложение № 5 от одитния доклад - Договори по ОПДУ 2014-2020 г., със статус към 31.12.2022 г., основа за програмиране на действията по Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на ПНИИДИТ

⁵⁶⁹ разработване и внедряване на инфраструктура за данни за цифрови услуги, базирани на данни; разработване на уеб-базирана платформа за достъп до данни и инструментариум за работа с данни в рамките на национална екосистема от данни; пилотно проектиране и внедряване на решения за обработка на данни и извличане на знания, включително модели, продукти и услуги, чрез нови технологии и изкуствен интелект в публичния сектор

⁵⁷⁰ Одитно доказателство № 7.3; Одитно доказателство № 1.29; Одитно доказателство № 16

⁵⁷¹ Одитно доказателство № 1.29; Одитно доказателство № 17; Показатели за краен продукт - RCO14 Публични институции, получаващи подпомагане за разработване на цифрови услуги, продукти и процеси – преход; RCO13 Стойност на цифрови услуги, продукти и процеси, разработени за предприятия - по-слабо развити региони; RCO14 Публични институции, получаващи подпомагане за разработване на цифрови услуги, продукти и процеси - по-слабо развити региони; SO07 Потребители на данни през единна платформа за управление и достъп до данни, в това число организации, бизнес и институции - по-слабо развити региони; SO09 Стойност на цифрови услуги, продукти и процеси, разработени за публични власти, граждани и академични институции - по-слабо развити региони

⁵⁷² Одитно доказателство № 1.29.

⁵⁷³ ПНИИДИТ, стр. 29, 37, 45, 46

⁵⁷⁴ Чл. 16 и чл. 17 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁵⁷⁵ Одитно доказателство № 1.31; Одитно доказателство № 23

⁵⁷⁶ Одитно доказателство № 12.1

⁵⁷⁷ Одитно доказателство № 1.31; Одитно доказателство № 23; Одитно доказателство № 12.1

⁵⁷⁸ Одитно доказателство № 1.32

В документа са идентифицирани факторите, които могат да повлияят върху постигането на целевите стойности за всички индикатори по специфичните цели на ПНИИДИТ:⁵⁷⁹

Таблица № 12

Специфична цел	Фактор
Специфична цел: RSO1.1. „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии“ (ЕФРР)	- стартиране на дейностите по операциите след края на 2023 г.; недостатъчен опит на предприятия от регионите в преход за търсене на сътрудничество с научни организации и висши училища и/или невъзможност за комбиниране на търсена компетентност с предлагана в региона; забавяне при обявяване и изпълнение на тръжни процедури; липса на интерес от страна на индустрията и на капацитет за управление на големи иновативни проекти и др.
Специфична цел: RSO1.4. „Развитие на уменията за интелигентна специализация, промишлен преход и предприемачество“ (ЕФРР)	- необходимост от устойчивост на платформите (развитие на Академии за умения на 21-ви век, развитие на умения в персонала на МСП и акселераторски програми за предприемачески умения) и ясен ангажимент от страна на заинтересованите страни за тяхното поддържане и др.
Специфична цел: RSO1.2. „Усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи“ (ЕФРР)	- забавяне при обявяване на процедурите за подбор на проектни предложения; забавяне при изпълнението на проектите; ограничен административен капацитет в областта на политиката за данни и на изграждането на пространства на данни по различните стратегически сектори и области от обществен интерес; недостатъчна информираност на обществото за изпълнението на действията по изграждане на пространства на данни и техния потенциал за икономическото и социално развитие; ниски темпове на усвояване на технологични решения от потребителите и др.

Източник: УО на ПНИИДИТ

1.4.1.1. Планираните показатели за „краен продукт“ и „резултат“ по Специфична цел „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии“ на ПНИИДИТ обхващат всички интервенции/ действия, включени в четирите приоритетни направления на Приоритет 1. С оглед по-точно отчитане на ефекта от изпълнението на тези интервенции/действия, в Програмата са включени и специфични показатели за резултат.⁵⁸⁰ Показателите с техните стойности са планирани и по категория район в „преход“ и „слабо развити райони“. С оглед избягване на двойно отчитане, стойностите на междинната цел за 2024 г. и целевата стойност за 2029 г. на показателя за „краен продукт“ „*подпомагани предприятия* (в т. ч.: микро-, малки, средни, големи предприятия)“, представляват сбор от съответните стойности на показателите за „*подпомагани предприятия*“ - чрез безвъзмездни средства; чрез финансови инструменти и нови предприятия, като е предвидено, едно подпомогнато предприятие да се отчита еднократно по индикатора, независимо от броя и вида подкрепа⁵⁸¹ съгласно Работен документ на Комисията от м. юли 2021 г.⁵⁸²

При извършения сравнителен анализ на показателите, планирани в ПНИИДИТ и тези, посочени в Методологията се установи, че:⁵⁸³

- за показателя за „резултат“ „подкрепени МСП от мрежата ЕЦИХ“⁵⁸⁴ не е посочена обосновка за метода на калкулиране на стойностите;⁵⁸⁵

Междинната цел за 2024 г. и целевата стойност за 2029 г. на показателите „предприятия, които си сътрудничат с научноизследователски организации“⁵⁸⁶ и „изследователски работни

⁵⁷⁹ Одитно доказателство № 12.1

⁵⁸⁰ ПНИИДИТ стр. 29 - SR 9 Подкрепени МСП от мрежата ЕЦИХ; SR 10 Подкрепени предприятия с Печат за върхови постижения; SR 14 Реализирани програми за мобилност; Таблица 9 „Общи и специфични за програмата показатели за резултата за ЕФРР, Кохезионния фонд, ФСП и ЕФМДРА“ (член 42, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета;

Одитно доказателство № 12.1

⁵⁸¹ ПНИИДИТ, стр. 27; RCO01=RCO02+RCO03+RCO05

⁵⁸² Одитно доказателство № 18

⁵⁸³ Одитно доказателство № 12.1

⁵⁸⁴ RCR09

⁵⁸⁵ Одитно доказателство № 12.1

⁵⁸⁶ RCO10

места, създадени в подкрепяните структури⁵⁸⁷ и „публикации от подкрепяни проекти“⁵⁸⁸ за „краен продукт“ и за „резултат“ съответно за райони в „преход“ и „слабо развити райони“, посочени в двата документа не си съответстват.

Според УО на ПНИИДИТ „Методологията е работен документ, необходим да демонстрира начина на изчисление на разпределението на разходите, отчитайки необходимите специфики, заложи в Регламенти 1060/2021 и 1058/2021. Междинните цели и целевата стойност са окончателно заложи при въвеждането на Програмата в портала на ЕК и актуалните показатели за продукт и резултат са именно в текста на одобрената от ЕК Програма“.⁵⁸⁹

Доколкото мотивите и критериите за избор на индикаторите, заложи в ПНИИДИТ и методите за оценка на тяхното изпълнение са определени единствено в Методологията, е необходимо да се осигури изчерпателност и съответствие между стойностите, определени в двата документа.

1.4.1.2. За Специфична цел „Развитие на уменията за интелигентна специализация, промишлен преход и предприемачество“ е предвиден по един показател за „краен продукт“ и „резултат“ съответно за райони в „преход“ и „слабо развити райони“, като стойностите им, заложи в ПНИИДИТ съответстват на стойностите, определени в Методологията.⁵⁹⁰ В обосновката за метода на калкулиране е пояснено какво измерва показателя, а не конкретния метод за образуване на стойностите.⁵⁹¹

1.4.1.3. Избраните показатели за „краен продукт“ и „резултат“ по Специфична цел „Усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи“ в ПНИИДИТ обхващат действията, включени в двете приоритетни направления⁵⁹² на Приоритет 2⁵⁹³. С оглед по-точно отчитане на резултатите и ефекта от изпълнението на действия в Програмата, са включени и специфични показатели за „краен продукт“⁵⁹⁴ и за „резултат“.⁵⁹⁵ Стойностите на показателите, предвидени в ПНИИДИТ съответстват на стойностите, определени в Методологията, с изключение на показателя за „краен продукт“ за райони в преход RCO14 „Публични институции, получаващи подпомагане за разработване на цифрови услуги, продукти и процеси“, стойността за междинната цел за 2024 г., на който, се различава от стойността, заложи в Методологията.⁵⁹⁶

В Методологията по приоритети и специфични цели за показателите за „краен продукт“ и за „резултат“ е включена обосновка за базата данни и метода на изчисление на стойностите на показателите, като са взети предвид - проучване сред успешни проекти на български предприятия в конкурсите на Хоризонт 2020; проекти, отличени в първия конкурс на програма Цифрова Европа; резултати от Предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти; информацията от годишни доклади за изпълнение на ОПНОИР 2014 – 2020 г. за 2021 г.; данни от Национален статистически институт; професионална оценка на базата на финансиране за дигитализация по ОПДУ 2014-2020 г.; международен опит и др., но не за всеки показател, заложи в Програмата има обосновка за заложените цели/междинни стойности.⁵⁹⁷

⁵⁸⁷ RCR102

⁵⁸⁸ RCR08

⁵⁸⁹ Одитно доказателство № 17.1

⁵⁹⁰ Одитно доказателство № 12.1; Показатели; ПНИИДИТ, стр. 37

⁵⁹¹ Одитно доказателство № 12.1

⁵⁹² Приоритетно направление 1 „Данните като ключов капитал на обществото“; Приоритетно направление 2 „Киберсигурност“

⁵⁹³ Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“; ПНИИДИТ, стр. 44-46

⁵⁹⁴ SO06 „Изградени пространства на данни по приоритетните области“; SO07 „Потребители на данни през единна платформа за управление и достъп до данни, в това число организации, бизнес и институции“; SO08 „Действащи национални компетентни органи и секторните екипи за реагиране при инциденти с компютърната сигурност към тях“; SO09 Стойност на цифрови услуги, продукти и процеси, разработени за публични власти, граждани и академични институции“

⁵⁹⁵ ПНИИДИТ, стр. 44-46; SR 15 „Нива на електронно споделяне на данни“; SR 16 „Дял на свободно достъпни данни“; SR 19 „Участници в партньорската мрежа за сътрудничество в областта на киберсигурността и в обмяна на информация във връзка с регистрирани заплахи и атаки“; SR 20 „Брой публични организации, обхванати от системата за киберсигурност“; Таблица 9 „Общи и специфични за програмата показатели за резултата за ЕФПР, Кохезионния фонд, ФСП и ЕФМДРА (член 42, § 2, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁵⁹⁶ Одитно доказателство № 12.1

⁵⁹⁷ Одитно доказателство № 12.1

1.4.2. Междинен преглед и суми за гъвкавост

Решението за одобряване финансирането на всяка програма от ЕФРР⁵⁹⁸ и уведомяването на съответната държава членка представлява правно задължение.⁵⁹⁹ В Решението се определя общото финансово участие на Съюза по фондове и по години. Съгласно Регламент (ЕС) 2021/1060 за всяка програма във всяка държава членка следва да се запазва сума, съответстваща на 50 на сто от участието за 2026 г. и 2027 г. („сума за гъвкавост“), която се разпределя окончателно за програмата само след приемането на решението на Комисията след междинния преглед.⁶⁰⁰

Държавите членки следва да извършват междинен преглед на всяка от програмите, получаващи подкрепа от ЕФРР. Прегледът позволява промяна на програмите на база качество на изпълнението, като е предоставена възможност за отразяване на идентифицирани нови предизвикателства и съответните специфични за държавите препоръки, публикувани през 2024 г.⁶⁰¹ До 31 март 2025 г. държавата членка следва да представи на Комисията оценка на резултатите от междинния преглед на всяка програма, която включва предложение за окончателното разпределяне на сумата за гъвкавост.⁶⁰² След междинния преглед или в случай, че са набелязани нови предизвикателства държавата членка следва да представи на Комисията оценката заедно с изменената програма. Промените могат да включват и преразгледани или нови целеви стойности. Комисията следва да одобри изменената програма, включително окончателното разпределение на сумата за гъвкавост.⁶⁰³

До приемането на Решението на Комисията, с което се потвърждава окончателното разпределение на сумата за гъвкавост, тази сума не е налична за подбор на операции.⁶⁰⁴

През новия програмен период 2021-2027 г. е проявена гъвкавост по отношение резултатите от междинния преглед, като е предоставена възможност за промяна в програмата дори при непостигане на стойностите на показателите, определени като междинни цели за 2024 г. и в случай на недобро изпълнение на рамката за качество.⁶⁰⁵

За всяка специфична цел на ПНИИДИТ са определени показатели за „краен продукт“ и за „резултат“. За всеки показател е определена целева стойност за проследяване изпълнението на специфичните цели към средата и края на програмния период, в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2021/1060.⁶⁰⁶ Разработена е и Методология с пояснителна информация за метода на калкулиране на всеки един от показателите, но е под въпрос адекватното определяне на целевите стойности по заложените показатели, тъй като:

- не всички проекти по програми от предходния програмен период⁶⁰⁷, които са ползвани за база при планиране на стойностите на част от показателите са приключени;
- липсва обосновка за определяне на заложените в Програмата целеви стойности по част от индикаторите за резултат и за краен продукт.

1.5. Финансов ресурс за изпълнение на Програмата

1.5.1. Определяне на бюджета на Програмата

За реализиране на ПНИИДИТ от Министерския съвет с РМС № 496 от 21.07.2020 г.⁶⁰⁸ са одобрени индикативни средства от ЕФРР в размер на 883,29 млн. евро, от които 19 млн. евро за техническа помощ. Средствата са осигурени чрез преразпределение на финансовия

⁵⁹⁸ Одитно доказателство № 1.18; Одитно доказателство № 3.2

⁵⁹⁹ Чл. 86, § 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁶⁰⁰ Чл. 86, § 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁶⁰¹ § 24 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁶⁰² Чл. 18, § 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁶⁰³ Чл. 18, § 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁶⁰⁴ Чл. 18, § 5 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁶⁰⁵ Чл. 18, § 2 и 5 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

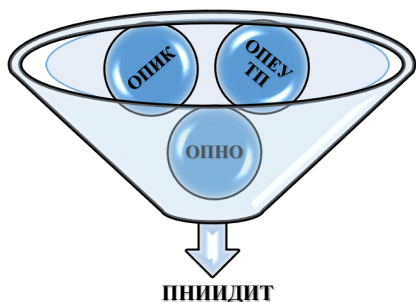
⁶⁰⁶ Чл. 22, § 3, б. г), ii. от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета

⁶⁰⁷ Одитно доказателство № 16; Одитно доказателство № 7.5

⁶⁰⁸ РМС № 496 от 21.07.2020 г. за изменение на Решение № 335 на Министерския съвет от 2019 г. за одобряване на индикативно финансово разпределение на средствата от Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд за програмен период 2021 – 2027 г. по цели на политиката и програми; Одитно доказателство № 7.11; Одитно доказателство № 8. 25

ресурс по Цел на политиката 1⁶⁰⁹ на ЕФРР за три от програмите, по които първоначално е предвидено през програмен период 2021-2027 г. да се финансират дейностите за научни изследвания, иновации и дигитализация – Оперативна програма за наука и образование (ОПНО), Оперативна програма за иновации и конкурентоспособност (ОПИК) и Оперативна програма за електронно управление и техническа помощ (ОПЕУТП).⁶¹⁰ С РМС № 495 от 21.07.2020 г., с което ПНИИДИТ е обособена като нова програма за периода 2021-2027 г.,⁶¹¹ са извършени и промени в наименованията на трите програми.

Фигура № 5

Източник: РМС № 335 от 2019 г.

Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход (ФСП) и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) за програмен период 2021-2027 г. по цели на политиката и програми е извършено в Споразумението за партньорство, одобрено от ЕК.⁶¹³ За ПНИИДИТ подкрепата от ЕФРР е увеличена на 885 млн. евро, в резултат от финалното разпределение на ресурса за техническа помощ между програмите.⁶¹⁴ Относителният дял на бюджета на Програмата (ЕФРР и национално финансиране) в общия размер на всички средства за програмите в Споразумението за партньорство 2021-2027 г. е 8 на сто.⁶¹⁵

Средствата, насочени за ПНИИДИТ са от:

- ОПИК, променена на „Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията“ - 300 млн. евро;
- ОПНО, променена на „Програма Образование“ - 300,21 млн. евро.
- ОПЕУТП, променена на „Програма техническа помощ“ - 264,08 млн. евро.⁶¹²

Окончателното финансово разпределение на средствата за България от Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие,

⁶⁰⁹ ЦП 1- „По-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативния и интелигентен икономически преход“; Приложение към РМС № 335 от 07.06.2019 г.

⁶¹⁰ РМС № 335 от 7.06.2019 г. за одобряване на индикативно финансово разпределение на средствата от Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд за програмен период 2021-2027 г. по цели на политиката и програми; РМС № 495 от 21.07.2020 г. за изменение на Решение № 335 на Министерския съвет от 2019 г. Одитно доказателство № 1.7; Одитно доказателство № 7.11;

⁶¹¹ РМС № 495 от 21.07.2020 г. изменение и допълнение на Решение № 196 на Министерския съвет от 2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г., на Списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027, и на Списък с програми и водещи ведомства за разработването им

⁶¹² РМС № 335 от 7.06.2019 г., РМС № 495 от 21.07.2020 г. за изменение на Решение № 335 на Министерския съвет от 2019 г.; РМС № 496 от 21.07.2021 г. за изменение и допълнение на РМС № 196 от 2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г., на Списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027, и на Списък с програми и водещи ведомства за разработването им; Одитно доказателство №.3.2

⁶¹³ РМС № 274 от 29.04.2022 г. за одобряване на проект на Споразумение за партньорство на Република България за периода 2021-2027 г. и Решение за изпълнение на Комисията от 6.7.2022 година за одобряване на споразумението за партньорство Република България (ССИ 2021BG16FFPA001) от 06.07.2022 г.; Одитно доказателство № 8.25

⁶¹⁴ Одитно доказателство № 1.32

⁶¹⁵ Одитно доказателства № 19

Фигура № 6

Източник: Споразумение за партньорство 2021-2027 г.

В съответствие със Споразумението за партньорство, с Решението на ЕК за одобряване на ПНИИДИТ са предвидени общо 1 093 446 113 евро, от които финансиране чрез ЕФРР - 885 510 000 евро и национално съфинансиране - 207 936 113 евро.⁶¹⁶ Финансовото участие от ЕФРР включва и „сума за гъвкавост“ по смисъла на Регламент (ЕС) 2021/1060.⁶¹⁷ Сумата съответства на 50 на сто от участието на ЕС за 2026 г. и 2027 г., която се запазва за програмите по цел „Инвестиции за работни места и растеж“ и нейното окончателното разпределение е след резултатите от междинен преглед, който следва да бъде представен на ЕК до 31.03.2025 г. от държавата членка.⁶¹⁸ До приемането на решението на Комисията, с което се потвърждава окончателното разпределение на „сумата за гъвкавост“, тя не може да бъде използвана.⁶¹⁹

1.5.2. Териториално разпределение

Съгласно Регламент (ЕС) 1060/2021 подкрепата от ЕФРР⁶²⁰ следва да се предоставя във всички региони, съответстващи на ниво 2 на общата класификация на териториалните единици за статистически цели („региони от ниво 2 по NUTS“).⁶²¹ Ресурсите от ЕФРР и ЕСФ+ се разпределят между следните три категории региони от ниво 2 по NUTS: по-слабо развити региони, региони в преход, по-силно развити региони. Категоризацията е според БВП на глава от населението спрямо средния брутен вътрешен продукт (БВП) на глава от населението на ЕС-27.⁶²²

⁶¹⁶Одитно доказателство № 1.18; Одитно доказателство № 3.2

⁶¹⁷ Чл. 86, § 1 на Регламент (ЕС) № 1060/2021 г. - За програмите по цел „Инвестиции за работни места и растеж“ обаче за всяка програма във всяка държава членка се запазва сума, съответстваща на 50 % от участието за 2026 г. и 2027 г. („сума за гъвкавост“), която се разпределя окончателно за програмата само след приемането на решението на Комисията след междинния преглед; т. 3.5 - Таблица 10 Финансови бюджетни кредити от фонд ЕФРР по години на ПНИИДИТ, версия 1.1, т.3.6 -Таблица 11: Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране

⁶¹⁸ Чл.18, чл. 86, § 2 от Регламент (ЕС) № 1060/2021 г. на Европейския парламент и на Съвета от 24.06.2021 г. за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика

⁶¹⁹ Чл.18, § 5 от Регламент (ЕС)1060/2021

⁶²⁰ ЕСФ+ и Кохезионния фонд за цел „Инвестиции за работни места и растеж“

⁶²¹ Чл.108, § 1 от Регламент (ЕС)1060/2021; Класификацията на териториалните единици за статистически цели е създадена с Регламент (ЕО) № 1059/2003, изменен с Регламент (ЕС) 2016/2066

⁶²² Чл. 108, § 2 от Регламент (ЕС)1060/2021:

а) по-слабо развити региони, чийто БВП на глава от населението е по-малък от 75 % от средния БВП на глава от населението на ЕС-27 („по-слабо развити региони“);
 б) региони в преход, чийто БВП на глава от населението е между 75 % и 100 % от средния БВП на глава от населението на ЕС-27 („региони в преход“);
 в) по-силно развити региони, чийто БВП на глава от населението е над 100 % от средния БВП на глава от населението на ЕС-27 („по-силно развити региони“). Класифицирането на регионите по една от трите категории региони се определя въз основа на съотношението между БВП

Със Закона за регионално развитие, за целите на планирането, програмирането, управлението, ресурсното осигуряване, наблюдението и оценката на регионалното развитие се обособяват райони, които се разделят на нива в съответствие с изискванията на общата класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана в Европейския съюз.⁶²³ Законът посочва обхвата на 6 района, които образуват ниво 2 и ги определя като райони за планиране⁶²⁴. Съгласно Споразумението за партньорство, всички райони за планиране в страната са по-слабо развити, с изключение на Югозападния район (ЮЗР), който се класифицира като регион в преход. Това се дължи основно на град София.⁶²⁵

Ставката на съфинансиране от ЕФРР⁶²⁶ на равнището на всеки приоритет е определена в Регламент (ЕС)1060/2021 и е диференцирана според категорията на региона. За по-слабо развитите райони следва да не надвишава 85 на сто, а за регионите в преход, класифицирани за периода 2014-2020 г. като по-слабо развити райони - 70 на сто.⁶²⁷ Общият размер на финансовия ресурс по Програмата, разпределен за района в преход (ЮЗР) и за петте по-слабо развити райони, в т. ч. национално и европейско финансиране е представен в следната таблица⁶²⁸:

За дейностите по Програмата, които следва да се осъществяват в по-слабо развитите райони са насочени 76,85 на сто от средствата с източник на

<i>Таблица № 13</i>			
Категория район	ЕФРР (евро)	НФ (евро)	Общо (евро)
По-слабо развити райони	680 553 756	120 097 722	800 651 478
Район в преход (ЮЗР)	204 956 244	87 838 391	292 794 635
Общо:	885 510 000	207 936 113	1 093 446 113

Източник: ПНИИДИТ

финансиране ЕФРР и 73,22 на сто от всички средства за Програмата.

Съгласно Споразумението за партньорство, за подкрепа на шестте по-слабо развити региона, всяка от програмите, съфинансирани от ЕСФ+, ЕФРР и КФ, с изключение на Програмата за транспортна свързаност, Програмата за храни и основно материално подпомагане и Програмата за техническа помощ, следва да заделя минимум 10 на сто от финансовите средства за изпълнение на интегрирани териториални инвестиции.⁶²⁹ Изискването е поставено още в началото в процеса на програмиране за периода 2021-2027 г. с РМС № 335 от 7.06.2019 г. по цели на политиката и програми.⁶³⁰

В ПНИИДИТ са предвидени 86 429 хил. евро за интегрирани териториални инвестиции, или 10 на сто от европейските средства по Програмата, без финансовия ресурс по Приоритет „Техническа помощ“.⁶³¹

1.5.3. Мотиви за разпределение на финансовия ресурс

на глава от населението, измерен по стандарт на покупателна способност (СПС) и изчислен въз основа на данни на Съюза за периода 2015—2017 г., и средния БВП на глава от населението за ЕС-27 през същия референтен период.

⁶²³ Чл. 4, ал. 1 от Закона за регионалното развитие - обн., ДВ, бр. 50 от 30.05.2008 г., в сила от 31.08.2008 г., посл. изм., бр. 51 от 1.07.2022 г., в сила от 1.07.2022 г.

⁶²⁴ чл. 4, ал. 3 от Закона за регионалното развитие - обн., ДВ, бр. 50 от 30.05.2008 г., в сила от 31.08.2008 г., посл. изм., бр. 51 от 1.07.2022 г., в сила от 1.07.2022 г. Районите, които образуват ниво 2, са райони за планиране, не представляват административно-териториални единици и са с териториален обхват, както следва: 1. Северозападен район, включващ областите Видин, Враца, Ловеч, Монтана и Плевен;

2. Северен централен район, включващ областите Велико Търново, Габрово, Разград, Русе и Силистра; 3. Северозточен район, включващ областите Варна, Добрич, Търговище и Шумен; 4. Югоизточен район, включващ областите Бургас, Сливен, Стара Загора и Ямбол; 5. Югозападен район, включващ областите Благоевград, Кюстендил, Перник, София и София (Столична община); 6. Южен централен район, включващ областите Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян и Хасково.

⁶²⁵ Стр. 81 от Споразумението за партньорство за периода 2021-2027 г.

⁶²⁶ за цел „Инвестиции за работни места и растеж“

⁶²⁷ Член 112, § 3 от Регламент (ЕС)№1060/2021

⁶²⁸ ПНИИДИТ, т. 3.6. Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране - Таблица 11: Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране

⁶²⁹ стр. 63 от Споразумение за партньорство

⁶³⁰ т. 2 от РМС № 335 от 7.06.2019 г. за одобряване на индикативно финансово разпределение на средствата от Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд за програмен период 2021-2027 г. по цели на политиката и програми

⁶³¹ Одитно доказателство № 12.1.; Одитно доказателство № 23; ПНИИДИТ, версия 1.1., Таблица 6: Измерение 3 Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост

С Регламент (ЕС)1060/2021 са въведени изисквания за представяне на определена информация за финансовия ресурс по приоритетите на Програмата, в т. ч. и по-конкретни данни за всяка специфична цел - видове интервенции и индикативна разбивка на програмираните ресурси по видове интервенции, планираното използване на финансови инструменти и териториалното им разпределение.⁶³² Видовете интервенции следва да са на базата на номенклатура, посочена в Регламент (ЕС) 2021/1060.⁶³³

Разпределението на средства по отделни приоритети и специфични цели е извършвано в хода на изготвяне на Споразумението за партньорство⁶³⁴. В първоначалната концепция на Програмата от м. октомври 2020 г., индикативното определяне на средствата от ЕФРР по приоритети, е обвързано със средствата, преразпределени с РМС № 496 от 21.07.2020 г. от програмите, по които първоначално е предвидено да се финансират дейностите за научни изследвания, иновации и дигитализация.⁶³⁵ За реализиране на Приоритет 1 са предвидени 600,21 млн. евро от ЕФРР, които представляват средствата от ОПИК и ОПНО, а за Приоритет 2 – средствата от ОПЕУТП (264,08 млн. евро).⁶³⁶

Детайлно разпределение на бюджета по отделни приоритетни направления, действия/интервенции на ПНИИДИТ, в т. ч. кодове на интервенции и категории региони се съдържа в работен документ „Методология за индикаторите и кодовете по интервенции“ (Методологията), изготвян от водещото ведомство и представян на ЕК в процеса на разработване на Програмата.⁶³⁷ Документът е във връзка с определяне на рамката за качеството на изпълнението по Регламент (ЕС) 2021/1060⁶³⁸ и е предназначен за осигуряване на по-лесна проследяемост и прегледност по отношение на планираните индикатори по отделните интервенции в ПНИИДИТ.⁶³⁹ За частта, която съдържа разпределението на бюджета по отделните направления и дейности към всеки приоритет няма пояснения, мотиви и обосновки за определяне на конкретните стойности.⁶⁴⁰ В „Методология за индикаторите и кодовете по интервенции“, обосновка и мотиви се съдържат само по отношение на определянето на показателите за измерване и оценка на степента на постигане на целите по Програмата⁶⁴¹.

По данни на УО на ПНИИДИТ и междинните звена, определянето и разпределението на финансовия ресурс по отделните приоритетни направления/действия са направени на база процедури от програмен период 2014-2020 г., проекти по други програми в съответните области; изпълнението на финансови инструменти от „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД; проучване на международен опит, статистически данни, експертна оценка и допускания.⁶⁴²

Липсата на достатъчно ясна обоснованост, логическата последователност и мотивираност при разпределение на средствата от ПНИИДИТ в процеса на програмиране по дейности, кодове на интервенции, категории региони създава риск изпълнението на предвидените по Програмата интервенции да не адресира в най-висока степен, идентифицираните предизвикателства.

Регламент (ЕС) 2021/1060 допуска ограничени прехвърляния на финансови средства между приоритетите на една и съща програма, без изрично решение на Комисията за изменение на Програмата, което осигурява гъвкавост при изпълнението и се намалява

⁶³² Чл. 22, § 3, буква „г“, точки vii) и viii) от Регламент (ЕС)1060/2021 г. и Приложение V Образец за програмите, подкрепяни от ЕФРР (цел „Инвестиции за работни места и растеж“), ЕСФ+, Кохезионния фонд, ФСП и ЕФМДРА

⁶³³ Чл. 22, § 5 от Регламент (ЕС) 2021/1060, в Приложение I

⁶³⁴ Одитно доказателство № 8.25

⁶³⁵ Одитно доказателство № 1.7

⁶³⁶ Одитно доказателство № 1.4

⁶³⁷ Документът е придружен с „Методология за определяне на рамката за изпълнение“; Одитно доказателство № 1.31; Одитно доказателство № 23; Одитно доказателство № 12.1

⁶³⁸ чл. 16 и чл. 17 от Регламент (ЕС) № 2021/1060

⁶³⁹ Одитно доказателство № 1.32

⁶⁴⁰ Одитно доказателство № 12.1; Одитно доказателство № 23; Одитно доказателство № 1.31

⁶⁴¹ Одитно доказателство № 12.1; Одитно доказателство № 23; Одитно доказателство № 1.31

⁶⁴² Одитно доказателство № 1.32, Одитно доказателство № 6.4; Одитно доказателство № 7.3

административната тежест за държавите членки. Тази възможност обаче не изключва необходимостта от прецизиране при програмиране на финансовия ресурс.⁶⁴³

1.5.4. Разпределение на финансовия ресурс

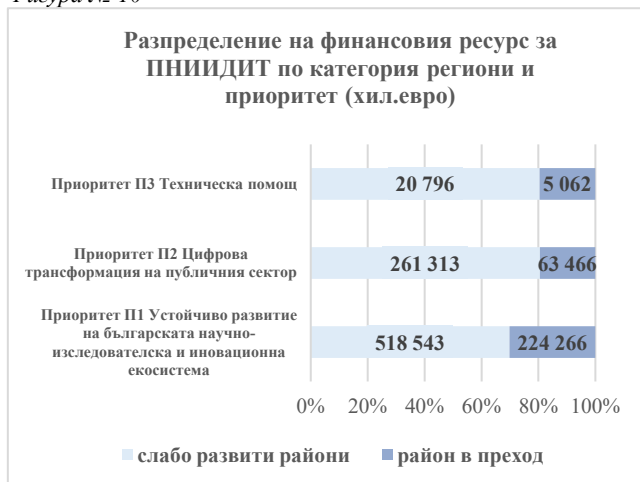
Повече от половината от финансовия ресурс за ПНИИДИТ е предвиден за реализиране на дейностите по Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“. За Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ средствата са два пъти по-малко⁶⁴⁴. Планираните средства за техническа помощ от Програмата са предназначени за информация и комуникация; оценка и проучвания, събиране на данни; подготовка, изпълнение, мониторинг и контрол; укрепване на капацитета на УО, междинните звена и бенефициентите.⁶⁴⁵ По отношение на хоризонталните и междусекторни обучения като държавни помощи, одит, обществени поръчки, предотвратяването и разкриването на измами, корупция и конфликти на интереси дейностите ще се реализират по Програма „Техническа помощ“ 2021-2027 г.⁶⁴⁶

Фигура № 9

Източник: ПНИИДИТ

Фигура № 10

Източник: ПНИИДИТ

В сравнителен план на трите приоритета, относителният дял на средствата за петте по-слабо развити райони са съответно: по Приоритет 1 – 69,71 на сто от средствата по приоритета, по Приоритет 2 - 80,46 на сто и по Приоритет 3 - 80,42 на сто.

За дейностите/интервенциите по Приоритет 1, средствата за по-слабо развитите райони са с по-нисък относителен дял, тъй като в рамките на приоритета е предвидено финансиране на ЦВП и ЦК, участниците на които са разположени предимно в ЮЗР.⁶⁴⁷ В Методологията към Програмата е извършено разпределение по категории региони за всяка интервенция/действие, но липсват мотиви и обосновки за определянето на конкретните стойности.⁶⁴⁸

1.5.4.1. Финансов ресурс за Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“

От средствата по Приоритет 1, в размер на 742 809 246 евро, преобладаващата част са за постигане на Специфична цел „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии“, които представляват 97,22 на сто от финансовия ресурс за приоритета и 66,04 на сто от всички средства по Програмата.

⁶⁴³ § 28 от Преамбул и чл. 24, § 5 от на Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁶⁴⁴ ПНИИДИТ - Таблица 11: Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране към т. 3.6. Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране на ПНИИДИТ

⁶⁴⁵ ПНИИДИТ, т. 2.2.1.3. Ориентировъчно разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията Таблица 4: Измерение 1 - Област на интервенция – за техническа помощ (стр. 52), 2.2.1.1. Интервенция на фондовете – стр. 49

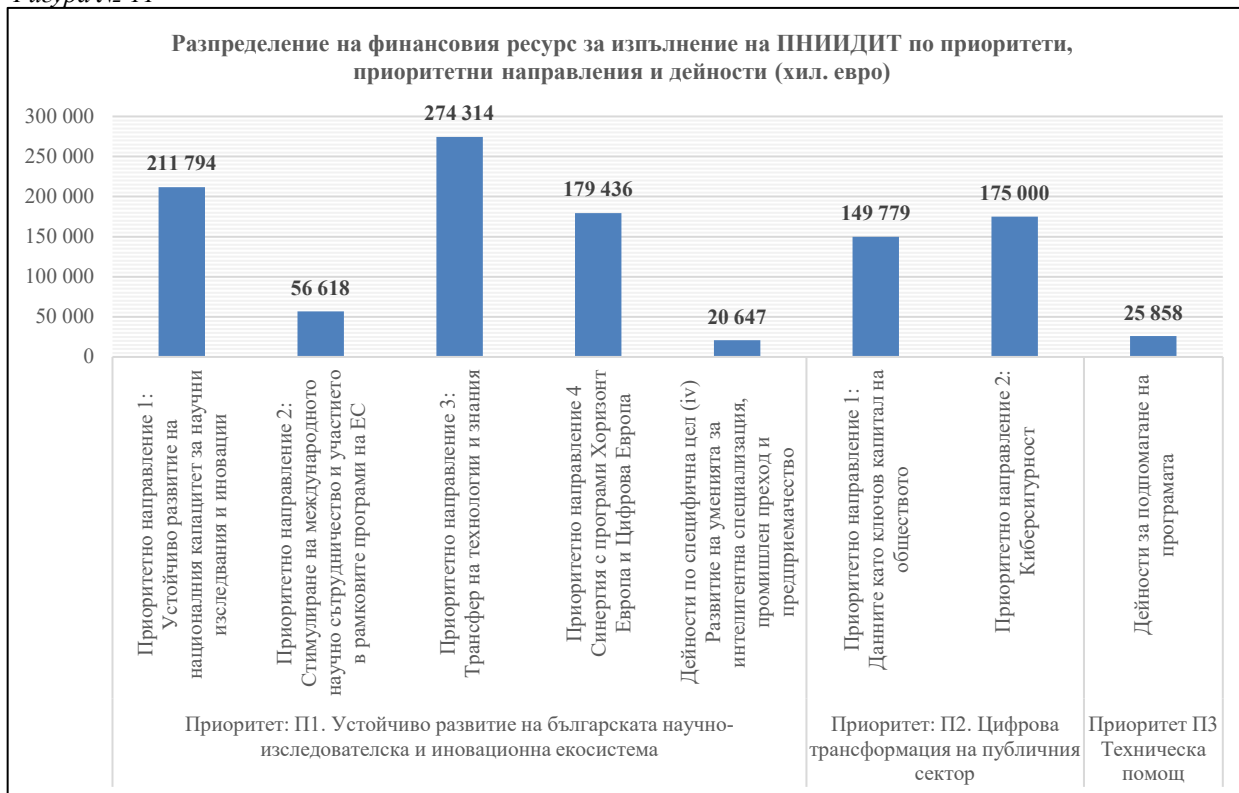
⁶⁴⁶ Одитно доказателство № 1.32

⁶⁴⁷ Одитно доказателство № 1.17; Одитно доказателство № 7.12

⁶⁴⁸ Одитно доказателство № 7.2

За Специфична цел „Развитие на умения за интелигентна специализация, индустриален преход и предприемачество“ средствата са 2,78 на сто от финансовия ресурс по приоритета и колко от Програмата?⁶⁴⁹

Фигура № 11

Източник: УО на ПНИИДИТ

А. В рамките на първия приоритет, по Специфична цел „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации“ с най-голям относителен дял са предвидените средства за *Приоритетно направление 3* „Трансфер на технологии и знания“. Те представляват една четвърт от всички за Програмата и 38 на сто от планираните 722 161 993 евро за постигане на целта, и съответно в него са предвидени най-много и най-разнородни дейности/интервенции.

В доклади от изследванията на Световната банка и Съвместния изследователски център (СИЦ), изготвени през 2020 г. и 2021 г., в тази област са идентифицирани съществуващи слабости и недостатъци в страната, като са дадени препоръки за преодоляването им⁶⁵⁰:

а) в доклад на Съвместния изследователски център за оценка на ЦВП и ЦК⁶⁵¹ са идентифицирани предизвикателства пред трансфера на технологии, тъй като:

- дейностите по технологичен трансфер са един от най-трудните проблеми за решаване (липсва квалифициран персонал и ресурси); повечето от създадените офиси за технологичен трансфер са по различни проекти и тяхната оперативна и финансова устойчивост се поставя под въпрос след като проектите приключат и само част от тях функционират⁶⁵²; „дейността по трансфер на технологии е сравнително ограничена; офисите за технологичен трансфер работят бавно; на изследователите липсват знания и умения за технологичен трансфер“;⁶⁵³

б) в доклад на Световната банка от 2020 г. „Увеличаване на приноса на публичните научни изследвания в България към иновациите: Диагностичен анализ на база извършено

⁶⁴⁹ Одитно доказателство № 12.1

⁶⁵⁰ Одитно доказателство № 20.1; Одитно доказателство №20.2; Одитно доказателство №20.3

⁶⁵¹ Одитно доказателство № 20.1

⁶⁵² Одитно доказателство № 20.1

⁶⁵³ Одитно доказателство № 20.1

проучване⁶⁵⁴ е отбелязано, че публичните институции обикновено не разполагат с устойчиво финансиране и ресурси за дейността, свързана с права за интелектуална собственост и технологичен трансфер и малко от тях имат ясно определена стратегия за технологичен трансфер и/или предприемачество. Посочено е, че като цяло липсва осведоменост сред изследователите относно националните и институционалните политики за трансфер на технологии;⁶⁵⁵

в) в доклад от 2021 г. на Световната банка при извършен преглед на публичните разходи в България в областта на науката, технологиите и иновациите⁶⁵⁶ се посочва, че подкрепата за трансфер на технологии е един от пропуските, който е установен при анализ на последователността на комбинацията от политики и установените потребности на страната, който пропуск следва да бъде взет предвид при разработването на следваща програма.⁶⁵⁷

От финансовия ресурс по *Приоритетно направление 3* „Трансфер на технологии и знания“, повече от половината е насочен за дейностите за реализиране на Програми за сътрудничество за иновации и трансфер на знания и технологии в областите на европейските вериги за създаване на стойност 41 на сто и за Фонд технологичен трансфер 21,89 на сто или общо 62, 89 на сто. За другите дейности за реализиране на Приоритетно направление 3 средствата варират от 3,33 до 11,33 на сто от приоритетното направление.⁶⁵⁸

Финансовите инструменти (ФИ) са една от формите на подкрепа, предвидени в Регламент (ЕС) 2021/1060. Подходящата подкрепа от фондовете чрез финансови инструменти се предоставя въз основа на предварителна оценка, която следва да се изготвя под ръководството на Управляващия орган.⁶⁵⁹ Заложените стойности в Програмата за Фонд технологичен трансфер, на основание доклад „Предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти по ПИКП и ПНИИДИТ“ от м. октомври 2022 г.⁶⁶⁰, са средства в размер на 60 033 хил. евро, от които от ЕФРР- 47 000 хил. евро.⁶⁶¹ Разпределението е в съотношение 60:40, в полза на по-слабо развити райони, предвид концентрацията на висши училища и научноизследователски организации в София и Благоевград, както и необходимостта от подкрепа на НИРД и в останалите пет района.⁶⁶² Подпомагането чрез финансови инструменти е предвидено да се осъществи под формата на капиталови и квази капиталови средства, както и на комбиниране на безвъзмездна финансова помощ в рамките на финансов инструмент.⁶⁶³ Капиталовите и квази капиталовите средства и безвъзмездни средства в рамките на финансов инструмент са 8,31 на сто от общия размер на средствата за постигане на Специфична цел „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации“.⁶⁶⁴

При извършени одити от Европейската сметна палата (ЕСП) за изразходването на европейските средства през предходни програмни периоди, е отбелязано предимството на финансовите инструменти, в сравнение с безвъзмездното предоставяне на средства.⁶⁶⁵ Това предимство е потвърдено и в доклада от предварителната оценка за ПНИИДИТ и ПКИП, като научен урок от прилагането им в България.⁶⁶⁶ Според ЕСП, при добро използване, финансовите инструменти влияят на поведението на крайните получатели и могат да доведат до по-добър резултат при изразходване на публичните средства и до по-малка вероятност

⁶⁵⁴ Одитно доказателство № 20.2

⁶⁵⁵ Одитно доказателство № 20.2

⁶⁵⁶ Одитно доказателство № 20.3

⁶⁵⁷ Одитно доказателство № 20.3

⁶⁵⁸ Одитно доказателство № 12.1

⁶⁵⁹ Чл. 58 параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/1060

⁶⁶⁰ Одитно доказателство № 3.4

⁶⁶¹ Одитно доказателство № 3.4; Одитно доказателство № 12.1

⁶⁶² Одитно доказателство № 3.4; Одитно доказателство № 12.1

⁶⁶³ Одитно доказателство № 3.4; Одитно доказателство № 12.1

⁶⁶⁴ Одитно доказателство № 12.1

⁶⁶⁵ Одитно доказателство № 20.4

⁶⁶⁶ Одитно доказателство № 3.4; Предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти по Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията 2021-2027 и за прилагане на финансови инструменти по Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 г. (V. Научени уроци стр.68); <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/financial-instruments-19-2016/bg>

крайните получатели да станат зависими от публична подкрепа. Отчетени са следните две конкретни предимства в сравнение с безвъзмездната финансова помощ:

- възможност за използване на лостов механизъм по отношение на публичните средства (т. е. мобилизиране на допълнителни публични и частни средства за допълване на първоначалното публично финансиране), както и

- револвиращ характер на предоставения капитал (т. е. неколккратно използване на едни и същи средства).⁶⁶⁷

При извършен от ЕСП през 2022 г. одит на приноса на подпомагане от ЕФРР на МСП през период 2014-2020 г., в контекста на програмен период 2021-2027 г., от ЕСП е дадена препоръка държавите членки да дадат приоритет на предоставянето на възстановима помощ за повишаване на конкурентоспособността на предприятията, като по този начин ще се използва по-добре финансирането от ЕФРР. Когато е възможно, безвъзмездна помощ следва да бъде предоставяна в комбинация с финансови инструменти.⁶⁶⁸

През м. юли 2022 г. са извършени изменения и допълнения в ЗУСЕФСУ по отношение на разпоредбите за предоставяне на помощ чрез финансовите инструменти, като една от формите за подкрепа от европейските фондове за споделено управление, в посока поясняване и разширяване на текстове. В съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 е предвидено финансовите инструменти да предоставят подкрепа на крайните получатели само за инвестиции в материални и нематериални активи, както и за текущи активи, които се очаква да бъдат финансово жизнеспособни и за които няма достатъчно финансиране от пазарни източници.⁶⁶⁹ В ЗУСЕФСУ е предвидено условията и правилата за предоставяне на подкрепа чрез финансови инструменти, комбинирането на финансови инструменти с безвъзмездна финансова помощ, изпълнението на финансовите инструменти и правилата за управление и контрол да се определят с нормативен акт на Министерския съвет по предложение на министъра на финансите.⁶⁷⁰ Срокът за приемане на нормативния акт е до края на 2022 г.⁶⁷¹ С Постановление на МС № 105 от 01.08.2023 г. или 8 месеца след определения в закона срок е приета Наредба за определяне на условията и правилата за предоставяне на подкрепа чрез финансови инструменти, комбинирането на финансови инструменти с безвъзмездна финансова помощ (Наредбата), изпълнението на финансовите инструменти и правилата за управление и контрол.

С приемането на Наредбата е регламентиран реда за предоставяне на финансиране чрез финансови инструменти, а с програмиране използването на финансови инструменти по ПНИИДИТ се очаква увеличаване на инвестициите в областта на научните изследвания и иновациите, чрез привличане и на частни инвестиции, както и стимулиране на потенциалните бенефициенти за постигане на по-добри резултати при трансфера на технологии и генериране на приходи.

Б. В рамките на Приоритет 1 значителен финансов ресурс е предвиден и за *Приоритетно направление 1 „Устойчиво развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации“, който е 29,33 на сто от средствата за постигне на Специфична цел „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии“.*⁶⁷²

От всички средства, заложили за реализиране на Приоритетно направление 1 (211 794 310 евро) преобладават средствата за ЦВП и ЦК, изградени по ОПНОИР 2014-2020 г., в размер на 66,95 на сто, следвани от дейности за подкрепа на:

- научноизследователски проекти във връзка с тематичните области на ИСИС 2021-2027 г. и целите за устойчиво развитие на ООН, с регионално значение за по-слабо развитите региони -18,89 на сто и

⁶⁶⁷ Одитно доказателство № 20.4

⁶⁶⁸ Одитно доказателство № 20.5

⁶⁶⁹ Чл. 58, § 2 от Регламент (ЕС), Евратом) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета, във връзка с чл.4а от ЗУСЕФСУ

⁶⁷⁰ Чл. 5а от ЗУСЕФСУ (Загл. изм. – ДВ, бр. 51 от 2022 г., в сила от 1.07.2022 г.)

⁶⁷¹ § 71, ал.1 от ПЗР на ЗУСЕФСУ (Загл. изм. – ДВ, бр. 51 от 2022 г., в сила от 1.07.2022 г.) - обн., ДВ, бр.51 от 1.07.2022 г.

⁶⁷² Одитно доказателство № 12.1

- на ограничен брой (до 2) инфраструктури от НПКНИ или техни обединения и Лабораторен комплекс към научно-технологичен парк „София Тех Парк“, които отговарят на приоритетните направления на ИСИС 2021-2027 г. и имат уникален принос по изпълнение на стратегически ангажменти на България по Зелената сделка, синята, нисковъглеродната и кръговата икономика, морските изследвания и имат ясно изразен принос за развитие на слаборазвитите райони (14,16 на сто).⁶⁷³

През периода 2014-2020 г. финансирането за ЦВП и ЦК е в съотношение 75:25 в полза на инфраструктура и оборудване спрямо научноизследователски и развойни проекти, заплати, услуги и др. разходи. С доклада на СИЦ е изразено становище, че след 2023 г. съотношението следва да се промени, предвид, че инфраструктурата е вече изградена и има нужда само от надграждане и разширение.⁶⁷⁴ Въз основа на анализа и препоръките на СИЦ за бъдещото развитие на ЦВП и ЦК, при разпределение на финансовия ресурс в приоритетното направление са предвидени най-много средства за научноизследователски и иновационни дейности, а не за инвестиции в материални и нематериални активи.⁶⁷⁵

В. За *Приоритетно направление 4* „Синергия с програми Хоризонт Европа и Цифрова Европа“ са предвидени 24,85 на сто от средствата за постигане на Специфична цел „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации“ и за *Приоритетно направление 2* „Стимулиране на международното научно сътрудничество и участието в рамковите програми на ЕС“ - 7,84 на сто.⁶⁷⁶

1.5.4.2. Финансов ресурс за Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“

В рамките на приоритета, насочен към Специфична цел „Усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи“ програмираните средства за *Приоритетно направление 1* „Данните като ключов капитал на обществото“ са 46,12 на сто и за *Приоритетно направление 2* „Киберсигурност“ - 53,88 на сто от общия размер на средствата по приоритета.⁶⁷⁷

От средствата за *Приоритетно направление 1* в размер на 149 778 441 евро, разпределени за седемте действия за подкрепа, повече от половината (68,77 на сто) са за действие D 3: „Изграждане на пространства на данни по стратегически сектори и области от обществен интерес, на технологични средства и решения за тяхното управление и функциониране, създаване и внедряване на инфраструктура за данни и за цифрови услуги, базирани на данни“. На второ място - 13,69 на сто са средства за дейностите по D 5 „Пилотно проектиране и внедряване на решения за обработка на данни и извличане на знание, включително модели, продукти и услуги чрез нови технологии и изкуствен интелект в публичния сектор“, създаване на инструментариум за работа, управление, споделяне, защита на данни, допълващ и доразвиващ постигнатите резултати по интервенции D3 и D4⁶⁷⁸. За другите пет действия средствата са между 2,54 на сто и 6,01 на сто.⁶⁷⁹

Средствата за *Приоритетно направление 2*, в размер на 175 000 340 евро, разпределени за шестте действия, основно са за действие CS1 „Изграждане на национална система за киберсигурност“ (55,43 на сто) и за действие CS5 „Изграждане на система за киберзащита на споделените информационни ресурси“ (24,57 на сто). За другите 4 действия средствата са между 1,43 на сто и 6,86 на сто.⁶⁸⁰

⁶⁷³ Одитно доказателство № 12.1

⁶⁷⁴ Одитно доказателство № 20.1; Доклад на Съвместния изследователски център „Стратегическа оценка на българските ЦВП и ЦК и препоръки за бъдещето им развитие“; [file:///D:/Users/UserSP/Downloads/bulgarian_centres_report%20\(2\).pdf](file:///D:/Users/UserSP/Downloads/bulgarian_centres_report%20(2).pdf)

⁶⁷⁵ Одитно доказателство № 20.1 Доклад на Съвместния изследователски център „Стратегическа оценка на българските ЦВП и ЦК и препоръки за бъдещето им развитие“; [file:///D:/Users/UserSP/Downloads/bulgarian_centres_report%20\(2\).pdf](file:///D:/Users/UserSP/Downloads/bulgarian_centres_report%20(2).pdf); Одитно доказателство № 12. 1; Одитно доказателство № 1.24; Одитно доказателство № 23

⁶⁷⁶ Одитно доказателство № 12.1

⁶⁷⁷ Одитно доказателство № 12.1

⁶⁷⁸D4 Разработване на единна веб-базирана платформа (one stop-shop) за достъп до данни и инструментариум за работа с тях в рамките на национална екосистема за данни

⁶⁷⁹ Одитно доказателство № 12.1

⁶⁸⁰ Одитно доказателство № 12.1

В резултат от изпълнението на ПНИИДИТ следва да се увеличат научните изследвания, иновации и дигитализация, тъй като разпределението на финансовия ресурс по Програмата е основно за дейности, насочени към устойчивото развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема, като концентрацията на средствата е към трансфера на технологии и знания, и устойчивото развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации.

За преодоляване на недостатъците в развитието на научноизследователската и иновационна екосистема, осигуряване на нейното устойчиво развитие и засилване на връзката между науката и икономиката, предвид ограничения времеви период на прилагане на ПНИИДИТ, е необходимо дългосрочно осигуряване и на други източници на финансиране и съгласуваност на всички програми в тази област.

1.6. Тематични отключващи условия

За осигуряване на необходимите предпоставки за ефективно и ефикасно използване на подкрепата от Съюза, предоставяна чрез фондовете, в Регламент (ЕС) 2021/1060 е изготвен списък на отключващи условия и критерии за тяхната оценка.⁶⁸¹ Отключващите условия следва да бъдат свързани със съответна специфична цел. В случай, че условията не са изпълнени, разходите, свързани с операциите по съответните специфични цели няма да се възстановят от Комисията⁶⁸². Държавите членки следва да гарантират изпълнението и спазването на отключващите условия през целия програмен период и да информират Комисията за всяко изменение, което се отнася до промяна на отключващите условия⁶⁸³. Отключващото условие се приема за изпълнено, когато всички критерии по него са изпълнени. Държавата членка следва да посочи във всяка програма или в изменението на програмата изпълнените и неизпълнените отключващи условия и да даде обосновка, ако счита дадено отключващо условие за изпълнено⁶⁸⁴. В регламента са предвидени срокове за комуникация между ЕК и държавата членка по отношение изпълнението на отключващото условие.⁶⁸⁵ В Регламент (ЕС) 2021/1060 за две от специфичните цели⁶⁸⁶ на ЕФРР, за които допринася ПНИИДИТ, е посочено отключващо условие „Добро управление на национална или регионална стратегия за интелигентна специализация“ и критерии за неговото изпълнение.⁶⁸⁷ Функциите по мониторинг следва да се осъществяват от Мониторингов комитет⁶⁸⁸, който следи за изпълнението на отключващите условия и тяхното прилагане за целия програмен период⁶⁸⁹.

1.6.1. Определяне на отговорни институции и срокове

С Решение на Министерски съвет № 368 от 25.06.2019 г. :

- са одобрени списък с действия, отговорни институции и срокове за изпълнението на хоризонталните и тематичните отключващи условия за средствата от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд+, Кохезионния фонд, Европейския фонд за морско дело и рибарство, Фонд „Убежище и миграция“, Фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за управление на границите и визите за програмен период 2021–2027 г.⁶⁹⁰;

⁶⁸¹ § 21, Приложение IV чл. 15, § 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския Парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁶⁸² (21) от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския Парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁶⁸³ Глава II, чл. 15 § 6 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския Парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁶⁸⁴ Глава II, чл. 15 § 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския Парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁶⁸⁵ Глава II, чл. 15 § 3 и 4 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския Парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁶⁸⁶ „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии“; „Развитие на уменията за интелигентна специализация, промишлен преход и предприемачество“

⁶⁸⁷ Приложение IV чл. 15, § 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския Парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁶⁸⁸ Чл. 38 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския Парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година - В срок от 3 месеца от датата, на която съответната държава членка бъде уведомена за решението за одобряване на програмата, и след консултация с управляващия орган всяка държава членка сформира комитет, който да осъществява мониторинг върху изпълнението на програмата (наричан по-нататък „мониторинговият комитет“).

⁶⁸⁹ Чл. 40, параграф 1, з) от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския Парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁶⁹⁰ Приложение № 2 към т. 1 към РМС 368 от 25 юни 2019 година за одобряване на списък с действия, отговорни институции и срокове за изпълнение на хоризонталните и тематичните отключващи условия

- е създадена междуведомствена работна група, чиито задължения и поименен състав следва да се определят със заповед на заместник министър председателя;

контролът по изпълнението на решението е предвидено да се осъществява от заместник министър-председателя. За отключващо условие „Добро управление на национална регионална стратегия за интелигентна специализация“ са посочени седем критерии за изпълнение.⁶⁹¹:

- анализ на пречките пред разпространението на иновациите;
- наличие на компетентна регионална/национална институция или орган, отговорен за управлението на стратегията за интелигентна специализация;
- инструменти за мониторинг и оценка с цел измерване на резултатите спрямо целите на стратегията;
- функциониране на сътрудничеството между заинтересованите страни (търсене на предприемачески потенциал);
- действия, необходими за подобряване на националните или регионални системи за научноизследователска дейност и иновации, където е приложимо;
- където е приложимо, действия за управление на индустриалния преход;
- мерки за интернационализация.

Във връзка с реализиране на критериите са посочени действия за изпълнение на съответното условие, в т. ч. подготовка и приемане на Стратегия за интелигентна специализация след 2020 г. и План за действие към нея и др. Необходимо условие за изпълнение на един от критериите е „включване на конкретни мерки за развитие на националната научноизследователска система в Плана за действие на Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г.“⁶⁹² За Стратегията и Плана за действие е определен срок за приемане 2021 г.⁶⁹³

За водеща отговорна административна структура е определено Министерството на икономиката, съвместно с Министерството на образованието и науката (МОН), Министерството на земеделието, храните и горите (МЗХГ), Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС), Министерството на околната среда и водите (МОСВ) и Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР), като за всеки от критериите са определени и срокове за изпълнение⁶⁹⁴.

В периода от м. март 2021 г. до м. март 2022 г., ръководството за разработване на ИСИС е в правомощията на председателя на ДАНИИ, но РМС № 368 от 25.06.2019 г., с което за водещо ведомство по разработването на ИСИС е определено Министерството на икономиката не е променено.

Изменение на РМС № 368 от 2019 г. е извършено през м. април 2022 г. с РМС № 272 от 28.04.2022 г., като по-съществените изменения са по отношение на⁶⁹⁵:

- водещата администрация – Министерството на икономиката е променено с Министерство на иновациите и растежа, както и някои от отговорните институции⁶⁹⁶. Министерството на икономиката още в края на 2021 г. е преобразувано, чрез разделяне на Министерство на икономиката и индустрията и Министерство на иновациите и растежа⁶⁹⁷. Изменението на РМС № 368 от 2019 г. е извършено два месеца по-късно от определяне на

⁶⁹¹ Приложение № 2 към т. 1 към РМС 368 от 25 юни 2019 година за одобряване на списък с действия, отговорни институции и срокове за изпълнение на хоризонталните и тематичните отключващи условия

⁶⁹² Критерии 5. Действия, необходими за подобряване на националните или регионални системи за научноизследователска дейност и иновации, по целесъобразност - РМС № 272 от 28.04.2022 г. за изменение на РМС № 196 от 2019 г., (изм. и доп., Решение № 495 на Министерския съвет от 2020 г.), РМС № 368 от 2019 г. и др.

⁶⁹³ Приложение № 2 към т. 1 към РМС № 368 от 25 юни 2019 година за одобряване на списък с действия, отговорни институции и срокове за изпълнение на хоризонталните и тематичните отключващи условия

⁶⁹⁴ Приложение № 2 към т. 1 към РМС № 368 от 25 юни 2019 година за одобряване на списък с действия, отговорни институции и срокове за изпълнение на хоризонталните и тематичните отключващи условия

⁶⁹⁵ РМС № 272 от 28.04.2022 г. за изменение на РМС № 196 от 2019 г., (изм. и доп., Решение № 495 на Министерския съвет от 2020 г.), РМС № 368 от 2019 г. и др.; Приложение 2: Сравнение на Решенията на Министерски съвет от настоящия документ

⁶⁹⁶ МЗХГ – МЗм, МТИТС – отпада, добавя се МИИ

⁶⁹⁷ т. 3 от Решение на НС за приемане на структура на Министерския съвет на Република България, обн., ДВ, бр.106 от 15.12.2021г., изм., бр. 110 от 24.12.2021 г.

правоомощията на министъра на иновациите и растежа за ръководство на разработването и изпълнението на ИСИС 2021-2027 с Устройствения правилник на МИР.⁶⁹⁸;

- нов срок за приемане на ИСИС 2021-2027 г. и Плана за действие към нея – м. август 2022 г. В същия срок е предвидено да се изпълнят и дейностите по всички критерии.

<i>Таблица № 14</i>		
Актове на Министерския съвет за изпълнение на тематично отключващо условие „Добро управление на национална или регионална стратегия за интелигентна специализация“	Водеща административни структури	Основание
РМС № 368 от 25.06.2019 г. ⁶⁹⁹	Министерство на икономиката	В Приложение № 2 към т. 1 от РМС № 368 от 25.06.2019г. е определена водеща административна структура за отключващото условие – Министерство на икономиката.
Устройствен правилник на Държавна агенция за научни изследвания и иновации, приет с ПМС № 70 от 02.03.2021 г., в сила от 09.03.2021г., (отм.) ⁷⁰⁰	Държавна агенция за научни изследвания и иновации	Съгласно чл. 4, ал. 1, т. 3 от УП на ДАНИИ в правоомощията на председателя е да ръководи разработването и изпълнението на ИСИС. На основание чл. 11, т. 14 дирекция „Политики и анализи“ следва да изпълнява функции по разработване, актуализиране и анализ на изпълнението на ИСИС. Правоомощията и функциите са в сила до 01.03.2022 г., предвид закриване на агенцията. ⁷⁰¹
Устройствен правилник на Министерството на иновациите и растежа, приет с ПМС № 20 от 25.02.2022 г., в сила от 01.03.2022 г. ⁷⁰²	Министерство на иновациите и растежа	С Решение на Народното събрание от 13.12.2021 г. ⁷⁰³ се приема структурата на МС, като Министерство на икономиката се преобразува, като се разделя на Министерство на икономиката и индустрията и Министерство на иновациите и растежа. ⁷⁰⁴ С чл. 5, ал.1, т. 4 от Устройствения правилник на МИР в правоомощията на министъра на иновациите и растежа е включено да ръководи разработването и изпълнението на ИСИС. Дирекция „Политики и анализи“ следва да участва в разработването и осъществяването на ИСИС (чл. 24, т. 5).
РМС № 272 от 28.04.2022 г. ⁷⁰⁵ за изменение на РМС № 368 от 25.06.2019 г.	Министерство на иновациите и растежа	Извършени са изменения в Приложение № 2 като за водеща административна структура за отключващото условие е определена МИР, вместо Министерство на икономиката.

Източник: АПИС

За изпълнение на тематичното отключващо условие за ПНИИДИТ е създадена организация още през 2019 г., преди влизане в сила (30.06.2021 г.) на Регламент (ЕС) 2021/1060. С решение на МС са въведени конкретни изисквания за изпълнение на тематично отключващо условие „Добро управление на национална или регионална стратегия за

⁶⁹⁸ ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и на МИР, обн., ДВ, бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г., изм., бр. 34 от 3.05.2022 г., в сила от 3.05.2022 г.

⁶⁹⁹ Приложение № 2 към т. 1 към РМС № 368 от 25 юни 2019 година за одобряване на списък с действия, отговорни институции и срокове за изпълнение на хоризонталните и тематичните отключващи условия

⁷⁰⁰ ПМС № 70 от 2.03.2021 г. за приемане на Устройствен правилник на ДАНИИ (отм.), обн., ДВ, бр. 20 от 9.03.2021 г., в сила от 9.03.2021 г., отм., бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 01.03.2022 г.

⁷⁰¹ § 3. (1) от ПЗР на ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и на МИР, обн., ДВ, бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г., изм., бр. 34 от 3.05.2022 г., в сила от 3.05.2022 г.

⁷⁰² ПМС № 20 от 25.02.2022 г. за приемане на устройствени правилници на Министерството на икономиката и индустрията и на МИР, обн., ДВ, бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г., изм., бр. 34 от 3.05.2022 г., в сила от 3.05.2022 г.

⁷⁰³ За приемане на структура на Министерския съвет на Република България, обн., ДВ, бр.106 от 15.12.2021г., изм., бр.110 от 24.12.2021

⁷⁰⁴ т. 3 от Решение на НС за приемане на структура на Министерския съвет на Република България, обн., ДВ, бр.106 от 15.12.2021г., изм., бр. 110 от 24.12.2021 г.

⁷⁰⁵ РМС № 272 от 28.04.2022 г. за изменение на РМС № 196 от 2019 г., (изм. и доп., Решение № 495 на Министерския съвет от 2020 г.), РМС № 368 от 2019 г. и др.

интелигентна специализация“, в т. ч. отговорни административни структури, критерии, действия и срокове за изпълнение. Промените в структурата и състава на Министерския съвет, довели промяна във водещата организация, отговорна за изпълнение на тематичното отключващо условие по ПНИИДИТ през периода от м. март 2021 г. до м. април 2022 г., са една от основните причини за забавяне на приемането на ИСИС 2021-2027.

1.6.2. Предприети действия от Министерство на иновациите и растежа за изпълнение на тематичното отключващо условие

За изпълнение на отключващото условие в решението на Министерския съвет е предвидено създаване на междуведомствена работна група, чиито задължения и поименен състав се определят със заповед на заместник министър-председателя.⁷⁰⁶

От МИР е предоставена заповед на министъра на иновациите и растежа от м. май 2022 г.⁷⁰⁷ за създаване на работна група със задача да актуализира и финализира окончателен вариант на проекта на ИСИС 2021-2027 г., а не заповед на заместник министър-председателя, както е предвидено в решението на МС.

За изпълнение на задачата е поставен срок до 30.09.2022 г., или един месец след крайния срок - м. август 2022 г., определен в РМС № 272 от 2022 г., с което МИР е определено за водеща структура по разработване на ИСИС 2021-2027⁷⁰⁸ Съставът включва председател и 10 члена, от които 7 служители в МИР и 4 външни експерти, като не е осигурено представителство на Министерство на икономиката и индустрията, Министерство на образованието и науката, Министерство на земеделието, Министерство на околната среда и водите и Агенция за устойчиво енергийно развитие, отговорни за тематичното отключващо условие, съгласно РМС № 272 от м. април 2022 г., с което е създаден риск от недостатъчна обезпеченост за изпълнение на отключващото условие и навременното приемане на ИСИС 2021-2027.

Председателят на работната група, определена със заповед на министъра на иновациите и растежа, следва да представи доклад за извършените дейности от работната група и окончателен вариант на ИСИС 2021-2027 г., в срок до 10.10.2022 г.⁷⁰⁹

На 01.08.2022 г. проектът на ИСИС 2021-2027 е публикуван за обществено обсъждане на Портала за обществени консултации на Министерския съвет с дата на приключване до 31 август на същата година.⁷¹⁰

ИСИС 2021-2027 г. е приета с РМС № 1015 на 15.12.2022 г.⁷¹¹, или приблизително 4 месеца след срока, определен в РМС № 272 от 2022 г. С решението е възложено на министъра на иновациите и растежа приемане на План за изпълнение на стратегията в 6-месечен срок от решението за приемане на ИСИС.

Процесът по разработването на Плана за изпълнение на ИСИС 2021-2027 г. започва през м. февруари 2023 г.⁷¹² В резултат на предприетите действия със заповед на министъра на иновациите и растежа е сформирана междуведомствена работна група (МРГ) за координация на изпълнението и проследяването на напредъка по ИСИС 2021- 2027 г.⁷¹³ Една от задачите на МРГ е разработване и представяне пред министъра на иновациите и растежа на Плана към ИСИС 2021-2027 г. Съставът на групата включва представители на 13 министерства (включително МИР), по двама представители от дирекции „Стратегическо планиране“ и ЦКЗ от администрацията на Министерски съвет и от Националния статистически институт.⁷¹⁴

Планът за изпълнение на ИСИС е приет от министъра на иновациите и растежа през м. септември 2023 г. или 3 месеца след определения в решението на Министерския съвет

⁷⁰⁶ т. 2 от РМС № 368 от 25.06.2019 г.

⁷⁰⁷ Одитно доказателство № 3.7

⁷⁰⁸ Приложение № 2 към т. 1 от РМС № 272 от 28.04.2022 г. за изменение на РМС № 196 от 2019 г., (изм. и доп., Решение № 495 на Министерския съвет от 2020 г.), РМС № 368 от 2019 г. и др.

⁷⁰⁹ Одитно доказателство № 3.7

⁷¹⁰ Одитно доказателство № 20.6

⁷¹¹ Одитно доказателство № 3.8

⁷¹² Одитно доказателство № 17.1

⁷¹³ Одитно доказателство № 7.13; Одитно доказателство № 17.1

⁷¹⁴ Одитно доказателство № 7.13

срок⁷¹⁵. Като причини за забавяне приемането на плана от МИР посочват усложнена политическа обстановка, предвид промени на правителството и „необходимостта от технологично време на политическото ръководство на МИР за запознаване с текущите теми и въпроси от компетентността на ведомството“.⁷¹⁶ За периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г. Министерският съвет на Република България е сменян 4 пъти, от които 3 са служебни Правителства.⁷¹⁷

От УО на ПНИИДИТ е предоставена електронна кореспонденция от 22.02.2023 г., между дирекция ЦКЗ в администрацията на МС (АМС) и отдел „Регионална и градска политика“, звено Е.3 „България, Хърватска, Словения“, Главна дирекция „Регионална и селищна политика“ на Европейската комисия, в която се отбелязва, че тематично отключващо условие 1.1. „Добро управление на национална или регионална стратегия за интелигентна специализация“ се счита за изпълнено⁷¹⁸. От дирекция ЦКЗ в АМС се „обръща внимание на посочената в кореспонденцията необходимост от продължаване на мониторинга от страна на ЕК по отношение на част от критериите за изпълнение на условието, както и на изискваната информация за статуса на проекта на Закон за научни изследвания и иновации.“⁷¹⁹ В кореспонденция от 22.03.2023 г. между ЦКЗ и УО на ПНИИДИТ се посочва, че потвърждението от ЕК относно изпълнението на отключващото условие е предварително и е необходимо предприемането на последващи действия за финализиране на формалната процедура по одобрение.⁷²⁰ С документ С(2023) 5961 final от 29.8.2023 г. ЕК уведомява българските власти за извършена оценка на тематичното отключващо условие „1.1. Добро управление на национална или регионална стратегия за интелигентна специализация“ и приема, че тематичното отключващо условие е изпълнено.⁷²¹

От Министерството на иновациите и растежа не са реализирани своевременни действия за изпълнение на тематично отключващо условие „Добро управление на национална или регионална стратегия за интелигентна специализация“ в сроковете, определени с Решенията на Министерския съвет за приемане на ИСИС 2021-2027 г. и Плана за действие към нея. Закъснението при приемането на Плана създава предпоставки за забавяне изпълнението на Стратегията.

2. Създадени условия за управление и контрол на Програмата

2.1. Организация за изготвяне и приемане на правила и процедури за управление и контрол

Приемането на правила и процедури за управление и контрол на ПНИИДИТ до одобряване на Програмата от ЕК е предпоставка за ефективно разходване на средства от ЕФРР и изпълнение на Програмата.

Държавите членки следва да разполагат със системи за управление и контрол на програмите си и да гарантират тяхното функциониране в съответствие с принципа на доброто финансово управление и ключовите изисквания за програмен период 2021-2027 г., описани в Регламент (ЕС) 2021/1060⁷²². Разработването на описанието на системата за управление и контрол следва да е в съответствие с приложения към регламента образец⁷²³ и системата за управление и контрол следва да се поддържа актуална, като се отразяват всички последващи изменения⁷²⁴. Регламентиран е срок за разработването на описание на системата за управление

⁷¹⁵ Одитно доказателство № 17.1

⁷¹⁶ Одитно доказателство № 17.1; Одитно доказателство № 7.14

⁷¹⁷ Одитно доказателство № 2

⁷¹⁸ Одитно доказателство № 3.9; Одитно доказателство № 7.15

⁷¹⁹ Одитно доказателство № 3.9; Одитно доказателство № 7.15

⁷²⁰ Одитно доказателство № 3.9; Одитно доказателство № 7.15

⁷²¹ Одитно доказателство № 25

⁷²² Чл. 69, § 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година, Приложение XI.

⁷²³ Приложение XVI Образец на описание на системата за управление и контрол от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁷²⁴ Чл. 69, § 11 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

и контрол - не по-късно от момента на подаване на заявлението за окончателно плащане за първата счетоводна година⁷²⁵ и не по-късно от 30.06.2023 г.⁷²⁶

Една от функциите на ГД ЕФК като УО на ПНИИДИТ е организиране, координиране и участие в изготвянето, актуализирането, изпълнението, наблюдението и оценката на програмите съгласно наръчниците по съответната програма, вътрешните правила на дирекцията, системите за управление и контрол, както и приложимото европейско и национално законодателство⁷²⁷.

От УО на ПНИИДИТ са положени усилия и е създадена организация за приемане на правила и процедури за управление и контрол като:

а) На 13.09.2022 г. от министъра на иновациите и растежа е издадена заповед⁷²⁸ за определяне състав на работна група за изготвяне на Наръчник по „Програма конкурентоспособност и иновации в предприятията“ (ПКИП) 2021-2027 г. и Наръчник по ПНИИДИТ, както и Описание на действащите функции и процедури по ПКИП 2021-2027 г. и по ПНИИДИТ⁷²⁹. В състава на работната група са включени общо 32 служители от всички отдели на ГД ЕФК, вкл. от Регионален сектор София, отдел „Изпълнение на проекти“.⁷³⁰ С най-голям брой по 6 служителя, са отделите „Подбор на проекти и договаряне“, „Финансово управление“ и „Управление на риска, контрол и сигурност“, които са от съществено значение за ефективното договаряне и изпълнение на проектите.

Отговорностите за координацията на работната група и консолидирането (обобщаването) на изготвените наръчници и приложенията към тях са възложени на служителите от отдел „Публичност и техническа помощ“.⁷³¹

Със заповедта е поставен едномесечен срок до 15.10.2022 г. за изготвяне на документите по двете програми - ПКИП 2021-2027 г. и ПНИИДИТ, както и за представяне на доклад за изпълнението на задачата⁷³², като контролът е възложен на главния директор на ГД ЕФК⁷³³. Срокът за изготвянето на документите⁷³⁴ по ПНИИДИТ не е спазен⁷³⁵ и доклад за изпълнение на задачите по заповедта не е съставен⁷³⁶. Като причини за неизготвянето в срок на документите по ПНИИДИТ, от УО на Програмата посочват необходимостта от изясняване на функциите и задачите за изпълнение на междинните звена⁷³⁷; нивата на контрол, които да бъдат заложили по отношение на правилата на Управляващия орган, с оглед спазване на изискванията, залегнали в националното и европейското законодателство.

Правилното структуриране на системите за управление и контрол и процедурния наръчник по ПНИИДИТ са от значение и за текстовете за междуинституционалните споразумения, които следва да се сключат между Управляващия орган и Междинните звена⁷³⁸. В тази връзка от главния директор на ГД ЕФК са предприети действия като са изпратени запитвания до:⁷³⁹

- дирекция ЦКЗ в администрацията на Министерския съвет - на 02.11.2022 г.⁷⁴⁰, или повече от един месец преди одобряването на ПНИИДИТ от ЕК⁷⁴¹ и повече от две седмици след

⁷²⁵ периодът от 1 юли до 30 юни на следващата година, с изключение на първата счетоводна година от програмния период, по отношение на която означава периодът от началната дата за допустимостта на разходите до 30 юни 2022 г.; за последната счетоводна година означава периодът от 1 юли 2029 г. до 30 юни 2030 г. – чл. 2, § 29 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁷²⁶ Чл. 69, § 11 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁷²⁷ Чл. 27, ал. 1, т. 2, буква а) от Устройствен правилник на Министерството на иновациите и растежа

⁷²⁸ Заповед изх. № РД-02-16-94 от 13.09.2022 г.

⁷²⁹ Одитно доказателство № 8.26

⁷³⁰ Одитно доказателство № 8.26; Одитно доказателство № 6.1

⁷³¹ Одитно доказателство № 8.26; Приложение № 4 към одитния доклад

⁷³² Одитно доказателство № 8.26.

⁷³³ Одитно доказателство № 8.26

⁷³⁴ Наръчник по ПНИИДИТ и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ

⁷³⁵ Одитно доказателство № 8.26.; Одитно доказателство № 6.6;

⁷³⁶ Одитно доказателство № 3.10.

⁷³⁷ Изпълнителна агенция „Програма образование“ към МОН; и Дирекция „Управление на програми и проекти“ към МЕРУ съгласно РМС № 519 от 22.07.2022 г.

⁷³⁸ Одитно доказателство № 6.6

⁷³⁹ Одитно доказателство № 6.6

⁷⁴⁰ Одитно доказателство № 3.12

⁷⁴¹ Одитно доказателство № 1.18; https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/12/pniidit_2021_2027_ver.1.1.pdf

изтичане на срока, определен в заповедта за изготвяне на документите на ПКИП и ПНИИДИТ.⁷⁴² Отговорът от дирекция ЦКЗ до ГД ЕФК е предоставен след три месеца⁷⁴³ - на 13.02.2023 г.⁷⁴⁴

- дирекция „Правна“ на МИР - на 10.01.2023 г.⁷⁴⁵, или повече от един месец след одобряването на ПНИИДИТ от ЕК.⁷⁴⁶ От дирекцията своевременно е изготвено становище по поставените въпроси и е предоставено на 19.01.2023 г.⁷⁴⁷

Краткият срок от един месец за разработване на Наръчник и описание на действащите функции и процедури по 2 програми, управлявани от УО на ПНИИДИТ е нереалистичен, въпреки идентичността на процесите по програмите и води до неизпълнение на възложените със заповедта на министъра на иновациите и растежа дейности.

б) На 12.12.2022 г. със заповед на министъра на иновациите и растежа, главния директор на ГД ЕФК е определен за изпълняващ функциите на ръководител на Управляващ орган по приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научно изследователска и иновационна екосистема“ и по приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на ПНИИДИТ⁷⁴⁸.

От ръководителя на УО⁷⁴⁹ на ПНИИДИТ, на 13.01.2023 г., е издадена нова заповед за определяне на състав на работна група за изготвяне на Наръчник по ПНИИДИТ и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ⁷⁵⁰. Издадената заповед е повече от един месец след одобряването на ПНИИДИТ от ЕК.⁷⁵¹

Определен е поименния състав на работната група, като отново са включени служители от всички отдели на ГД ЕФК, вкл. от Регионален сектор София, отдел „Изпълнение на проекти“.⁷⁵² С най-голям брой от 6 служители отново са отделите „Подбор на проекти и договаряне“ и „Финансово управление“. Броят на служителите от отдел „Управление на риска, контрол и сигурност“ е увеличен с 3 служители, а от отдел „Публичност и техническа помощ“ – с 2 служители.⁷⁵³

Координацията в работната група и обобщаването на частите от изготвения Наръчник, с приложенията към тях, са възложени конкретно на 3 от 6 служители от отдел „Публичност и техническа помощ“, включени в заповедта⁷⁵⁴. Срокът за изготвянето на Наръчник по ПНИИДИТ и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ, както и доклад от работната група за изпълнението на задачата е 10.02.2023 г.⁷⁵⁵ Контролът по изпълнението на заповедта е възложен на заместник главен директор на ГД ЕФК без да е посочен поименно⁷⁵⁶.

С увеличаване състава на работната група, както и възлагането на задача за изготвяне на документи само по ПНИИДИТ, са създадени предпоставки за своевременно приключване на дейността на работната група, но не и за своевременно разработване на документите, необходими за управление и изпълнение на Програмата.

Въпреки създадените предпоставки за разработване на Наръчник по ПНИИДИТ и Описание на действащите функции и процедури по Програмата, срокът за разработване на документите е удължен с един месец⁷⁵⁷ - от 10.02.2023 г. на 10.03.2023 г., въз основа на

⁷⁴² Одитно доказателство № 8.26

⁷⁴³ От 02.11.2022г. до 13.02.2023 г.

⁷⁴⁴ Одитно доказателство № 3.13

⁷⁴⁵ Одитно доказателство № 6.6; Одитно доказателство № 3.14

⁷⁴⁶ Решение за изпълнение на Комисията от 5.12.2022 година за одобряване на ПНИИДИТ за подкрепа от ЕФРР CCI 2021BG16RFPR002

⁷⁴⁷ Одитно доказателство № 3.15

⁷⁴⁸ Одитно доказателство № 7.16

⁷⁴⁹ по приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научно изследователска и иновационна екосистема“ и по приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“;

⁷⁵⁰ Одитно доказателство № 3.16

⁷⁵¹ Одитно доказателство № 1.18;

https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/12/pniidit_2021_2027_ver.1.1.pdf

⁷⁵² Одитно доказателство № 3.16; Одитно доказателство № 6.1; Приложение № 4 от одитния доклад

⁷⁵³ Одитно доказателство № 8.26; Одитно доказателство № 3.16; Приложение № 4 от одитния доклад

⁷⁵⁴ Одитно доказателство № 3.16

⁷⁵⁵ Одитно доказателство № 3.16

⁷⁵⁶ Одитно доказателство № 3.16

⁷⁵⁷ Наръчник по ПНИИДИТ и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ

издадена нова заповед⁷⁵⁸ на ръководителя на Управляващия орган⁷⁵⁹ на ПНИИДИТ.⁷⁶⁰ В заповедта е предвидено контролът по изпълнението да се осъществява от ръководителя на Управляващия орган⁷⁶¹ на ПНИИДИТ⁷⁶². До изтичане на срока за изпълнение на заповедта, доклад за резултатите от възложените със заповедта на ръководителя на УО на ПНИИДИТ задачи не е представен⁷⁶³.

в) Предвид неспазване на срока за изготвяне на документи по ПНИИДИТ от ръководителя на УО е издадена нова заповед на 20.02.2023 г.⁷⁶⁴, с която е разпоредено до утвърждаване на Наръчник и на Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ⁷⁶⁵, в случай на необходимост да се прилагат процедурите и образците на Наръчника по ПК ИП 2021-2027 г. и Описанието на действащите функции и процедури по ПК ИП, утвърдени със заповед⁷⁶⁶ на ръководителя на Управляващия орган на ПК ИП⁷⁶⁷.

Описание на действащите функции и процедури на ПНИИДИТ 2021-2027 г. са утвърдени със заповед от 30.06.2023 г. на ръководителя на УО на ПНИИДИТ,⁷⁶⁸ или в срока, определен с Регламент (ЕС) 2021/1060, но не е утвърден Наръчник по ПНИИДИТ.⁷⁶⁹ Наръчникът по ПНИИДИТ е утвърден със заповед на ръководителя на управляващия орган на Програмата на 10.08.2023 г. или 8 месеца след одобряване от ЕК на Програмата⁷⁷⁰

От Министерството на иновациите и растежа са положени усилия и е създадена организация за изготвяне на Наръчник по ПНИИДИТ и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ, като със заповеди са определени работни групи и поставени срокове за изпълнението. Въпреки спазването на крайният срок 30.06.2023 г. съгласно Регламент (ЕС) 2021/1060⁷⁷¹ за изготвянето на описание на системата за управление и контрол, до одобряването на ПНИИДИТ, документите по нея не са утвърдени, поради необходимост от уреждането на взаимоотношенията между Управляващия орган и междинните звена, което не осигурява готовност за стартиране на Програмата, непосредствено след одобряването ѝ от Европейската комисия.

2.2. Структурни звена за изпълнение и контрол в Управляващия орган на Програмата

Министърът на иновациите и растежа утвърждава структурата на административните звена и длъжностното разписание на длъжностите в министерството по предложение на главния секретар⁷⁷². Функциите на ГД ЕФК в качеството на Управляващ орган на ПНИИДИТ са регламентирани в Устройствения правилник на МИР.⁷⁷³

С Устройствения правилник е предвидено включване в структурата на ГД ЕФК на до 12 териториални звена в областни градове на страната. С длъжностното разписание на МИР министърът определя градовете, в които се създават териториалните звена, и определя тяхната численост и длъжностна структура.⁷⁷⁴

⁷⁵⁸ Заповед № РД-02-16-57/13.02.2023 г. на ръководителя на Управляващия орган

⁷⁵⁹ по приоритет 1 „ Устойчиво развитие на българската научно изследователска и иновационна екосистема“ и по приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“

⁷⁶⁰ Одитно доказателство № 3.17

⁷⁶¹ по приоритет 1 „ Устойчиво развитие на българската научно изследователска и иновационна екосистема“ и по приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“;

⁷⁶² Одитно доказателство № 3.17

⁷⁶³ Одитно доказателство № 3.10; Одитно доказателство № 3.16; Одитно доказателство № 3.17.

⁷⁶⁴ Одитно доказателство № 3.18 Одитно доказателство № 3.18

⁷⁶⁵ Одитно доказателство № 3.18; Одитно доказателство № 3.11

⁷⁶⁶ Заповед № РД-02-16-255/15.11.2022 г. ръководителя на Управляващия орган на ПК ИП

⁷⁶⁷ Одитно доказателство № 3.18; Одитно доказателство № 3.11

⁷⁶⁸ Одитно доказателство № 17.3

⁷⁶⁹ Чл. 69, § 11 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁷⁷⁰ Одитно доказателство № 25

⁷⁷¹ Чл. 69, §11 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година

⁷⁷² Чл. 12 от Устройствен правилник на Министерството на иновациите и растежа

⁷⁷³ Чл. 27, ал.1, т. 2 от Устройствен правилник на Министерството на иновациите и растежа, приет с ПМС № 20 от 25.02.2022 г.

⁷⁷⁴ Чл. 27, ал. 6 от Устройствен правилник на Министерството на иновациите и растежа

Общата численост на служителите в главната дирекция е 278 служители, включително 45 служители от териториалните звена⁷⁷⁵ /регионални сектори в София, Варна и Пловдив.⁷⁷⁶

За определяне на структурните звена с функции по ПНИИДИТ са ползвани функционалната характеристика и органограма на УО на ПК ИП 2021-2027 г., които са извадка от Описанието на действащите функции и процедури на ПК ИП, утвърдени със заповед⁷⁷⁷ на ръководителя на УО.⁷⁷⁸

Предвид че към 21.03.2023 г. Наръчник по ПНИИДИТ и Описание на действащите функции и процедури по Програмата не са изготвени и приети,⁷⁷⁹ а съгласно Устройствения правилник на МИР ГД ЕФК изпълнява функциите на УО на няколко оперативни програми и програми, в т. ч. на ПНИИДИТ⁷⁸⁰, функционалната характеристика на ПК ИП 2021-2027 г. е изцяло приложима и към УО на ПНИИДИТ.⁷⁸¹

Към 01.03.2023 г. в рамките на ГД ЕФК функциите по изпълнение, наблюдение, отчитане и контрол, в т. ч. на ПНИИДИТ са разпределени в 6 структурни звена (отдели), съгласно функционалната характеристика на ПК ИП 2021-2027 г. и съобразно Устройствения правилник на МИР.⁷⁸² Към 2 от отделите „Изпълнение на проекти“ и „Финансово управление“ са обособени сектори съответно сектор „Техническо изпълнение“ и сектор „Финансово управление и верификация на разходите“.⁷⁸³

В структурата на ГД ЕФК не са обособени звена/сектори към отделите конкретно за Програмата, освен сектор ПНИИДИТ към отдел „Програмиране“, с функции по програмиране и планиране.⁷⁸⁴ Функционално всички структурни звена и служители участват и изпълняват задълженията си по всички програми⁷⁸⁵, управлявани от ГД ЕФК⁷⁸⁶, в т. ч. и по ПНИИДИТ, което е отразено и в длъжностните характеристики с дефинирани преки задължения на конкретния служител.⁷⁸⁷

Към 31.12.2022 г., общо за 6-те структурни звена, с функции по изпълнение, наблюдение, отчитане и контрол, в т. ч. по ПНИИДИТ, заетите бройки са 207, а незаетите са 43, или 17 на сто по-малко от предвидения капацитет. Обезпокоителен е недостигът на служители в структурни звена с ключова роля по отношение изпълнението на проектите като:⁷⁸⁸

а) отдел „Финансово управление“, в който служителите са с 31 на сто по-малко. Основната цел на отдела е верификация на разходите по изпълнението на проектите и счетоводната отчетност, съгласно действащото българско и общностно законодателство;

- сектор „Финансово управление и верификация на разходите“, в който служителите са с 33 на сто по-малко - дейността на сектора е свързана с верификация на разходите и по-конкретно с контрола, проверката и потвърждаване на разходи за авансови, междинни и окончателни плащания на бенефициенти по програмите; удостоверяване, че съфинансираните разходи са действително изпълнени и са в съответствие с националните правила и с правилата на Общността;

- сектор „Финансово планиране и счетоводна отчетност“, с функции по осъществяване на плащания към бенефициентите; изготвяне и изпращане до бенефициентите на покани за възстановяване на недължимо платени и надплатени суми, и неправомерно получени или неправомерно усвоени средства; участие в изготвянето на Доклад за извършена верификация за целите на сертификацията на разходите по ПНИИДИТ и др. Функциите на сектора се изпълняват с 31 на сто по-малко персонал от предвидения.⁷⁸⁹

б) отдел „Законосъобразност на процедури и процесуално представителство“ – с 44 на сто по-малко от предвидените бройки - основната цел на отдела е контрол за законосъобразност на процедурите за определяне на изпълнител от страна на бенефициенти по оперативните програми и процесуално представителство по съдебни дела, в които страна е ръководителя на УО на оперативните програми.⁷⁹⁰

Таблица № 15			
Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ в МИР			
Структурни звена с функции по изпълнение и контрол, в т. ч. по ПНИИДИТ ⁷⁹¹	Утвърдени бройки към 01.03.2022 г. ⁷⁹²	Заети към 31.12.2022 г.	Незаети към 31.12.2022 г.

Отдел „Подбор на проекти и договаряне“	43	36	7
Отдел „Изпълнение на проекти“ в т. ч. началник на отдел и	93	89	4
Сектор „Техническо изпълнение“	47	44	3
Регионални сектори – София, Варна, Пловдив	45	44	1
Отдел „Финансово управление“, в т. ч. началник на отдел и	54	37	17
Сектор „Финансово управление и верификация на разходите“	40	27	13
Сектор „Финансово планиране и счетоводна отчетност“	13	9	4
Отдел „Законосъобразност на процедури и процесуално представителство“	18	10	8
Отдел „Управление на риска, контрол и сигурност“	24	18	6
Отдел „Публичност и техническа помощ“	18	17	1
Общо	250	207	43
<i>Източник: ГД ЕФК – УО на ПНИИДИТ</i>			

Към 31.12.2022 г. структурните звена, ангажирани с функции по изпълнение, наблюдение, контрол и отчитане на ПНИИДИТ изпълняват задълженията си с 83 на сто от предвидената численост на персонала и предвид че в обхвата на техните задължения са включени всички програми, управлявани от ГД ЕФК, не може да се потвърди наличието на достатъчен административен капацитет за ефективно изпълнение на Програмата.

2.3. Споразумения с Междинните звена на Програмата

Договореностите между Управляващия орган и междинните звена се изготвят в писмена форма, съгласно изискването на Регламент (ЕС) 2021/1060.⁷⁹³ Междинното звено е публичен или частен субект, за чиито действия отговаря Управляващият орган.⁷⁹⁴ Управляващият орган отговаря за управлението на Програмата и осъществява надзор над междинните звена⁷⁹⁵.

В Устройствения правилник на МИР е предвидена възможността ГД ЕФК, УО на ПНИИДИТ, да делегира, по своя преценка и в съответствие с установените на национално

⁷⁷⁵ Приложение към чл. 6, ал. 8, чл. 11, ал. 3 и чл. 27, ал. 6 от Устройствен правилник на Министерството на иновациите и растежа, в сила от 1.03.2022 г.

⁷⁷⁶ Одитно доказателство № 6.1

⁷⁷⁷ Заповед № РД-02-16-255/15.11.2022 г.; Одитно доказателство № 3.11

⁷⁷⁸ Одитно доказателство № 3.19; Одитно доказателство № 6.1

⁷⁷⁹ Одитно доказателство № 6.6

⁷⁸⁰ чл. 27, ал. 1, т. 2 от Устройствения правилник на Министерството на иновациите и растежа; Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007 – 2013 г., Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020 г., Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“ 2014 – 2020, Програмата за конкурентоспособност и иновации в предприятията 2021 – 2027 г., Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021 – 2027 г.

⁷⁸¹ Одитно доказателство № 3.19; Одитно доказателство № 6.1

⁷⁸² Устройствен правилник на МИР, приет с ПМС № 20 от 25.02.2022 г., обн., ДВ, бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г.; Одитно доказателство № 6.1; Одитно доказателство № 21.1

⁷⁸³ Одитно доказателство № 6.1; Одитно доказателство № 21.1

⁷⁸⁴ Одитно доказателство № 6.7

⁷⁸⁵ Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007 – 2013 г.; Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.; Оперативна програма „Инициатива за Малките и средни предприятия“; Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г.; Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021 – 2027 г.

⁷⁸⁶ Одитно доказателство № 6.8

⁷⁸⁷ Одитно доказателство № 7.17

⁷⁸⁸ Одитно доказателство № 6.1

⁷⁸⁹ Одитно доказателство № 6.1

⁷⁹⁰ Одитно доказателство № 6.1

⁷⁹¹ Данните са без отдел „Програмиране“ с численост от 24 служители.

⁷⁹² Съгласно Устройствен правилник на МИР, приет с ПМС № 20 от 25.02.2022 г., обн., ДВ, бр. 17 от 1.03.2022 г., в сила от 1.03.2022 г.

⁷⁹³ чл. 71, параграф 3 - Управляващият орган може да определи едно или няколко междинни звена, които да изпълняват определени задачи под негова отговорност.

⁷⁹⁴ Чл. 2, ал. 8 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г.

⁷⁹⁵ Чл. 72, параграф 1, буква г) от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г.

ниво правила, част от функциите си на междинни звена по програмите, по които е Управляващ орган и да контролира дейността им⁷⁹⁶.

До одобряване на Програмата от ЕК (05.12.2022 г.)⁷⁹⁷ не са сключени писмени споразумения между УО на ПНИИДИТ и Междинните звена⁷⁹⁸, определени с РМС № 519 от 22 юли 2022 г.⁷⁹⁹ Процесът по изготвяне на споразуменията започва от м. ноември 2022 г. с изпратените запитвания към дирекция ЦКЗ в АМС и към дирекция „Правна“ в МИР във връзка с възникнали въпроси и необходимост от определяне на обхвата на функциите на междинните звена по ПНИИДИТ от УО:

- поставените въпроси към дирекция ЦКЗ в АМС са относно: предстоящо⁸⁰⁰ реализиране на овластяване чрез определяне на лице, различно от административния ръководител на МИР, в чиято структура се намира УО на ПНИИДИТ, да изпълнява функциите на негов ръководител, както и допустимостта за преупълномощаване на лице/а извън административната структура, в която се намира съответния УО; възможността, отговорности, свързани с изпълнението на определени функции от ръководителя на УО на ПНИИДИТ да бъдат възложени на междинните звена по Програмата; актът, с който следва да се извърши оправомощаването и от кого следва да бъде издаден⁸⁰¹.

Становището на дирекция ЦКЗ в АМС относно делегирането на правомощия на лице извън администрацията, в която се намира УО на ПНИИДИТ, е това да стане с писмено споразумение между УО на Програмата и съответното междинно звено, като в него бъдат посочени конкретния обем на делегираните функции и задачи, както и договореностите за докладване, надзор и контрол по отношение на делегираните задачи⁸⁰².

- въпросите в изисканото правно становище от директора на дирекция „Правна“, в МИР⁸⁰³ са относно: допустимостта правомощията на ръководителя на УО да бъдат осъществявани от овластено от него лице, извън структурата на УО; допустимостта оправомощаването, да бъде извършено от лицето, което вече е определено по силата на заповед за ръководител на УО; делегирането на правомощия на междинните звена за издаване на конкретни актове: административни договори, заповеди за утвърждаване на Условия за кандидатстване, решения за финансови корекции, решения за отказ от предоставяне на безвъзмездна помощ и др.; акта, с който да бъде извършено овластяването на лицето, извън структурата на УО, за да се уредят конкретните функции и задачи към междинното звено⁸⁰⁴.

- в началото на 2023 г. е създадена вътрешна неформална група от експерти от всички отдели в рамките на ГД ЕФК за обсъждане на текстове за споразуменията и за комуникация с всяко от междинните звена съгласно спецификата на отделните приоритети и приоритетни направления⁸⁰⁵.

В резултат от предприетите от МИР действия са подписани Споразумения с междинните звена, съответно на 30.05.2023 г. с ИАПО - Междинно звено при управлението на Приоритетно направление 1⁸⁰⁶ и Приоритетно направление 2⁸⁰⁷ на Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“ на ПНИИДИТ и на 02.06.2023 г. с МЕУ, Междинно звено при управлението на Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на ПНИИДИТ или 5 месеца след одобряване на Програмата от ЕК⁸⁰⁸.

⁷⁹⁶ Чл. 27, ал. 1, т.3 от Устройствен правилник на Министерството на иновациите и растежа

⁷⁹⁷ Одитно доказателство № 1.18; https://www.mig.government.bg/wp-content/uploads/2022/12/pniidit_2021_2022_ver.1.1.pdf

⁷⁹⁸ Изпълнителна агенция „Програма образование“ към МОН и Дирекция „Управление на програми и проекти“ към МЕУ

⁷⁹⁹ РМС № 519 от 22 юли 2022 година за изменение на РМС № 712 от 2020 г., изменено и допълнено с РМС № 272 от 2022 г.; Одитно доказателство № 6.9 Писмо по електронна поща от 21.03.2023 г. - т. 2 от III. Относно: Наръчник и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ

⁸⁰⁰ Към датата на запитването 02.11.2022 г.;

⁸⁰¹ Одитно доказателство № 3.12

⁸⁰² Одитно доказателство № 3.13

⁸⁰³ Одитно доказателство № 3.14

⁸⁰⁴ Одитно доказателство № 3.

⁸⁰⁵ Одитно доказателство № 6.9

⁸⁰⁶ „Устойчиво развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации“

⁸⁰⁷ „Стимулиране на международното научно сътрудничество и участие в рамковите програми“

⁸⁰⁸ Одитно доказателство № 7.18; Одитно доказателство № 7.19

На Междинните звена⁸⁰⁹ е делегирано изпълнението на широк обхват от функции и задачи на Управляващия орган⁸¹⁰ за приоритета/приоритетните направления, които управляват като:

- изготвяне на проекти на методологии и критерии за подбор на операциите;
- изготвяне на проекти на условия за кандидатстване и условия за изпълнение, с приложенията към тях и тяхното утвърждаване;
- подбор на проектни предложения;
- провеждане на процедура по договаряне и сключване на административни договори за предоставяне на БФП;
- верифициране на дейностите и разходите, включени в исканията за плащане; извършване на проверки на място; извършване на авансови, междинни и окончателни плащания;
- опериране с информационните системи, използвани за програмите, финансирани от европейски фондове за споделено управление и др., подробно описани в чл. 3 от сключените Споразумения⁸¹¹.

Междинните звена⁸¹² имат задължението да изградят подходящи системи за управление и контрол под формата на точно описани одитни пътеки, с ясно дефинирани функции на участниците в процесите и в съответствие с принципа за разделение на отговорностите⁸¹³ за приоритета/приоритетните направления, които управляват.⁸¹⁴

В Споразуменията е посочено изискване, в едномесечен срок от утвърждаване на Системата за управление и контрол на ПНИИДИТ и Наръчника на УО на ПНИИДИТ и от предоставянето им на съответното междинно звено, да се изготви Наръчник на Междинното звено, който следва да се утвърди след предварително съгласуване от Управляващия орган. Наръчниците на Междинните звена на ПНИИДИТ следва да съдържат подробно описание на всяка една от функциите и задачите, делегирани със сключените споразумения и да са в съответствие със Системата за управление и контрол и Наръчника на Управляващия орган за ПНИИДИТ⁸¹⁵. Наръчниците на Междинните звена са представени за предварително съгласуване с УО на ПНИИДИТ, съобразно посоченото в Споразуменията, но 9 месеца след одобряване на Програмата от ЕК, поради закъснението при разработването и одобряването на Наръчника на УО⁸¹⁶.

Липсата на писмени споразумения с предвидените в ПНИИДИТ и РМС № 519 от 22 юли 2022 г. междинни звена⁸¹⁷ до одобряването на Програмата на 05.12.2022 г. показва недостатъчна готовност за своевременно стартиране изпълнението на ПНИИДИТ, непосредствено след одобрението от ЕК. Задължението на Междинните звена за изграждане на системи за управление и контрол за приоритета/приоритетните направления, които управляват и за разработването на Наръчник за изпълнение на делегираните функции и задачи отлага във времето готовността за изпълнение на Програмата, предвид закъснението при разработване на аналогичните документи на Управляващия орган на ПНИИДИТ.

До одобряване на Програмата от ЕК и към 31.12.2022 г. от министъра на иновациите и растежа, в качеството му на Управляващ орган на ПНИИДИТ са предприети действия за

⁸⁰⁹ Изпълнителна агенция „Програма образование“ към МОН и Дирекция „Управление на програми и проекти“ към МЕУ

⁸¹⁰ по чл. 72, параграф 1, букви „а“, „б“ и „д“ от Регламент (ЕС) 2021/1060; Одитно доказателство № 7.18

⁸¹¹ Одитно доказателство № 7.18; Одитно доказателство № 7.19

⁸¹² Изпълнителна агенция „Програма образование“ към МОН и Дирекция „Управление на програми и проекти“ към МЕУ

⁸¹³ Одитно доказателство № 7.18; Одитно доказателство № 7.19

⁸¹⁴ Изпълнителна агенция „Програма образование“ към МОН за приоритетно направление 1 „Устойчиво развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации“ и приоритетно направление 2 „Стимулиране на международното научно сътрудничество и участие в рамковите програми“ на Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“ на ПНИИДИТ; Дирекция „Управление на програми и проекти“ към МЕУ за Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на ПНИИДИТ - Решение № 519 от 22 юли 2022 г. за изменение на Решение № 712 от 2020 година

⁸¹⁵ Одитно доказателство № 7.18; Одитно доказателство № 7.19

⁸¹⁶ Одитно доказателство № 25

⁸¹⁷ Изпълнителна агенция „Програма образование“ към МОН и Дирекция „Управление на програми и проекти“ към МЕУ

създаване на условия за управление и контрол на Програмата, но те не са достатъчни, тъй като:

- не са разработени и утвърдени от ръководителя на Управляващия орган Наръчник по ПНИИДИТ и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ;

- не са сключени писмени споразумения с междинните звена⁸¹⁸;

- структурните звена, ангажирани с функции по изпълнение, наблюдение, контрол и отчитане на ПНИИДИТ изпълняват задълженията си със 17 на сто по-малка численост от предвидената и същевременно изпълняват и функции по други програми.

Всичко това не гарантира своевременното и ефективно стартиране и изпълнение на ПНИИДИТ.

⁸¹⁸ Изпълнителна агенция „Програма образование“ към МОН и Дирекция „Управление на програми и проекти“ към МЕР

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В резултат на извършения одит и въз основа на определените критерии за оценка са направени следните заключения:

I. За периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г. организацията за разработване, представяне и приемане от Европейската комисия на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. не може да се определи като съвременна, тъй като:

1. От компетентните органи не са предприети ефективни действия за осигуряване на устойчив институционален и административен капацитет за разработване и управление на Програмата, до началото на програмен период 2021-2027 г., предвид:

- отговорното ведомство за разработване на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. е сменено почти два месеца след неговото определяне.

- Програмата е разработвана от две ведомства (Министерския съвет и Държавна агенция за научни изследвания и иновации), от които едното е новосъздадено и впоследствие е закрито, а е финализирана от трето (Министерство на иновациите и растежа);

- недостатъчния административен капацитет на структурното звено по програмиране в Управляващия орган на ПНИИДИТ в Министерството на иновациите и растежа;

2. Въпреки осигуреното партньорство и представителност в състава на Тематичната работна група, нейните действия не осигуряват в навременното разработване и одобряване на Програмата, тъй като е налице:

а) честата промяна на поименния състав и неспазване на нормативните изисквания за представителност от всички ведомства и организации, което не подпомага ефективността на работа;

б) одобрение на Програмата от ЕК две години по-късно от началото на програмния период 2021-2027 г., което води до забавяне на процесите по откриване и провеждане на процедурите за предоставяне на БФП и намалява времето за изпълнение на дейностите.

II. През периода 2020-2022 г., в условия на пандемия от COVID 19 и усложнена политическа обстановка, от водещите ведомства са положени усилия за разработване на Програмата, в която са адресирани идентифицирани предизвикателства и научени уроци, насочени към преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията. Основен принос в разработване на дизайна на Програмата има Главна дирекция „Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ – Управляващ орган на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.

1. С планираните интервенции/действия в Програмата, основният фокус на които не е изграждането на нови, а осигуряване на устойчиво развитие на съществуващите различни видове научноизследователски и иновационни инфраструктури и надграждане на резултати, постигнати от предходни програмни периоди, са поставени амбициозни цели, но изпълнението на всички интервенции изисква:

- навременно създаване на нормативни и организационни предпоставки за изпълнение на интервенциите;

- успешно приключване на всички проекти по оперативните програми от предходния програмен период, резултатите от които следва да се надградят по Програмата;

- ефективно прилагане на нов финансов инструмент за подпомагане, обособен като интервенция в Програмата, за утвърждаването на пазара, на който е необходимо време;

- своевременно и успешно приключване на действия, по отношение на данните и киберсигурността, предвид тяхното взаимно обвързване.

2. Осигурените условия от компетентните органи за ефективно разходване на средства от Европейския фонд за регионално развитие за подпомагане на научните изследвания, иновациите и дигитализацията, не могат да се оценят като достатъчни, тъй като:

а) Заложената цел в националните стратегически документи – Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г., Национална стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030 г. и в Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. за преминаване на страната от групата на „плахите иноватори“ в групата на „умерените иноватори“ е с различен времеви период за постигане, което затруднява проследяването на нейното изпълнение и отчитане и е предпоставка за докладване на некоректна информация на национално и европейско ниво;

б) За измерване степента на постигане на всяка специфична цел в одобрената Програма, са планирани показатели за краен продукт и показатели за резултат със съответните междинни цели и целеви стойности, но е под въпрос адекватното определяне на целевите стойности, тъй като по част от индикаторите за резултат и за краен продукт липсва обосновка за определяне на заложените целеви стойности.

в) При разпределението на финансовия ресурс по Програмата фокусът е основно за дейности насочени към устойчивото развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема, като концентрацията на средствата е към трансфера на технологии и знания и устойчивото развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации. При програмирането на средствата обаче по дейности, кодове на интервенции и категории райони, липсва ясна обосновааност, логическа последователност и мотивираност.

г) Не са реализирани своевременни действия за изпълнение на тематичното отключващо условие „Добро управление на национална или регионална стратегия за интелигентна специализация“, в сроковете, определени с Решенията на Министерския съвет за приемане на Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г. и Плана за действие към нея. Закъснението при приемането на Плана създава предпоставки за забавяне изпълнението на Стратегията.

д) Предприетите действия от Министерството на иновациите и растежа и Управляващия орган на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. за създаване на условия за управление и контрол на Програмата, до одобряването ѝ от ЕК към 31.12.2022 г., не са достатъчни, тъй като:

- не е разработен своевременно и утвърден от ръководителя на Управляващия орган Наръчник по Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г;

- не са сключени писмени споразумения, с предвидените в Програмата и Решение на Министерския съвет № 519 от 22 юли 2022 г. междинни звена, за определяне обхвата на техните функции;

- структурните звена, ангажирани с функции по изпълнение, наблюдение, контрол и отчитане на Програмата изпълняват задълженията си със 17 на сто по-малка численост от предвидената.

Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация е една от програмите за подкрепа от европейските фондове за споделено управление за периода 2021-2027 г. и не е прилагана до сега в България. Разработена е в условия на пандемия от COVID 19 и динамична политическа обстановка.

Дизайнът на Програмата и интервенциите/ действията в нея са насочени към преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията. Ефективното използване на програмираните средства и изпълнението на всички дейности е предизвикателство за Управляващия орган и междинните звена, предвид програмирането на:

а) част от интервенциите/действията по Приоритет 1 и Приоритет 2 въз основа на неприключени проекти по оперативни програми от предходния програмен период;

б) взаимно обвързвани действия по отношение на данните и киберсигурността по Приоритет 2 и риска за тяхното своевременно и успешно приключване.

Предвид ограничения времеви период на прилагане на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г., е необходимо дългосрочно осигуряване и на други източници на финансиране и съгласуваност на всички програми в тази област, с оглед преодоляване на недостатъците в развитието на научноизследователската и иновационна екосистема, осигуряване на нейното устойчиво развитие, засилване на връзката между науката и икономиката и повишаване иновационното представяне на страната спрямо средното ниво за Европейския съюз.

ПРЕПОРЪКИ

Към министъра на иновациите и растежа:

1. Да се предприемат действия съвместно с други отговорни органи, за синхронизиране на Национална стратегия за развитие на научните изследвания 2017-2030 г., Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г. и Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. по отношение на крайния срок за достигане на стойностите на индикаторите, свързани с научните изследвания, съответстващи на „умерен иноватор“;⁸¹⁹

В подкрепа на констатациите са събрани 25 броя одитни доказателства, които заедно с работните документи, отразяващи отделните етапи на одитния процес, се намират в Сметната палата на адрес гр. София, ул. „Екзарх Йосиф“ № 37.

На основание чл. 50, ал. 2 от Закона за Сметната палата, министърът на иновациите и растежа следва да предприеме мерки за изпълнение на препоръките и да уведоми писмено за това председателя на Сметната палата в срок до 30.06.2025 г.

Настоящият одитен доклад е приет на основание чл. 48, ал. 1 от Закона за Сметната палата с Решение № 289 на Сметната палата от 03.09.2024 г. (Протокол № 31).

Приложение № 1 - Критерии и показатели за одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“

Основен въпрос: Ефективни ли са предприетите действия по програмиране и планиране на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021 - 2027 г. за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г.?

№ по ред	Специфични въпроси и подвъпроси	Критерии за оценка	Показатели
Област 1. Организация на процеса по разработване и одобряване на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“			
Първи специфичен въпрос: Създадена ли е своевременна организация за разработване, представяне и приемане от Европейската комисия на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“?			
1.1.	Осигурена ли е устойчивост на институционалния и административния капацитет за разработване и управление на ПНИИДИТ?	Устойчивост на институционалния и административния капацитет	Наличие на: - програми за финансиране чрез фондовете за споделено управление на ЕС през 2021-2027 г.; - органи за разработване на ПНИИДИТ; - управляващ орган на ПНИИДИТ; - междинни звена за управление на ПНИИДИТ; - ясно определени отговорности по програмиране на ПНИИДИТ на структурни звена в рамките на управляващите органи, до началото на програмния период 2021-2027 г.
1.2.	Действията на ТРГ осигуряват ли навременно разработване и одобряване на ПНИИДИТ?	Адекватност на действията на ТРГ	- определяне на състава на ТРГ и срок за разработване на ПНИИДИТ; - приети вътрешни правила за работата на ТРГ; - проведени заседания, взети решения и тяхното документизиране; - приета програма от Министерския съвет до началото на програмния период 2021-2027 г. или до представяне на Споразумението за партньорство пред ЕК по реда на чл. 10 от

⁸¹⁹ Раздел II, т. 1.2, т. 1.2.5.2

№ по ред	Специфични въпроси и подвъпроси	Критерии за оценка	Показатели
			Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета; - представена програма за одобряване от ЕК, съгласно срока по чл. 21, т. 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета
Област 2. Готовност за ефективно изпълнение на ПНИИДИТ			
Втори специфичен въпрос: Осигурени ли са достатъчни условия за ефективно разходване на средства от ЕФРР за подпомагане на научните изследвания, иновациите и дигитализацията?			
2.1.	Дизайнът на програмата допринася ли за преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията?	Подходящ дизайн на ПНИИДИТ	- ясно определени цели, приоритети и приоритетни направления/ дейности за изпълнение на ПНИИДИТ– анализи, мотивирана обосновка, оценка на потребностите, научни уроци по програми от предходния програмнен период за финансиране на научни изследвания, иновации и дигитализация (ОПНОИР, ОПИК, ОПДУ) ; - съответствие на целите/ приоритетите по ПНИИДИТ с тези в Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета; Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета; ИСИС 2021–2027 г. и НСРНИРБ 2017-2030 г.; - дефинирани измерими показатели за изпълнение и за резултат, с междинни цели и целеви стойности по приоритети/ специфични цели - мотивирана обосновка за определянето на показателите; - финансов ресурс за изпълнение на ПНИИДИТ – общ размер на планираните средства; обосновка за разпределението на средствата по приоритети и специфични цели; - своевременно изпълнено тематично отключващо условие
2.2.	Създадени ли са условия за управление и контрол на ПНИИДИТ?	Приети правила и процедури за управление и контрол	- определена работна група и срок за изготвяне на Наръчник по ПНИИДИТ и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ; - приети Наръчник по ПНИИДИТ и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ; - определени структурни звена в управляващия орган – отдели/ сектори с функции по управление и контрол на ПНИИДИТ; - сключени споразумения между управляващия орган и междинните звена

Приложение № 2 Адресиране на целите на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. и на предвидените приоритетни направления към предизвикателствата и научните уроци, заложи в програмата

Предизвикателства, заложи в ПНИИДИТ*	Научни уроци от ОПИК, ОПНОИР, ОПДУ, заложи в ПНИИДИТ*	Цели на програмата и на предвидените приоритетни направления и адресиране на целите към предизвикателствата и научните уроци	
		Цели	Адресиране на целите
1. Недостатъчни публични и частни инвестиции в научноизследователската и развойна дейност, водещи до нисък иновационен капацитет на икономиката	1. Приоритизиране на инвестициите в иновации и научни изследвания и превръщането им в приложими решения и технологии като ключов фактор за устойчивостта, продуктивността и конкурентоспособността на българската икономика	Подпомагане на устойчивото развитие на ЦВП и ЦК, които се изграждат по ОПНОИР. Настоящата програма ще подпомогне тяхното преминаване в оперативна фаза, стимулиране сътрудничеството им с бизнеса чрез трансфер на технологии, пълноценното им интегриране в научноизследователската и иновационна екосистема на страната и увеличаване на приноса им към интелигентната икономическа трансформация – <i>Приоритет 1, Приоритетно направление 1</i>	Предизвикателства (П) - 1, 2, 4, 5, 6 8; Научни уроци (НУ) – 1, 2 ,3, 8
2. Разпокъсаност на системата за научни изследвания и висше образование е основна пречка пред подобряването на нейното функциониране	2. Развитие на научните изследвания е тясно обвързано с тяхната отвореност и сътрудничество им с индустрията и бизнеса, трансфера на технологии и защитата на интелектуалната собственост	Подкрепа за изпълнение на стратегически ангажименти на България по отношение на Зелената сделка, синята икономика, нисковъглеродната и кръговата икономика – <i>Приоритет 1, Приоритетно направление 1</i>	Нова цел, която е в съответствие на хоризонталния приоритет на ПНИИДИТ „преходът към зелена, синя и кръговата икономика“
3. Модернизиране на законодателната рамка	3. Изградената и в процес на изграждане национална научна, развойна и иновационна инфраструктура се нуждаят от устойчива визия за развитие	Подкрепа за участието на българските предприятия в европейските партньорства и създаване на възможност за устойчиво развитие на националната иновационна екосистема чрез подкрепа на мрежата от европейски иновационни и дигитални хъбове и тяхното сътрудничество с други регионални структури, както и подкрепа за развитието на иновативни предприятия, отличени с „Печат за високи постижения“ – <i>Приоритет 1, Приоритетно направление 4</i>	П 1, П5, П 6, П7, П 8; НУ 1, НУ 8
4. Развитие на човешкия капацитет за провеждане на висококачествени и върхови изследвания и приложни научни изследвания	4. Изграждане на устойчива система на национално ниво за създаване, съхранение и споделяне на данни, в това число отворен достъп до информация за научна дейност и резултати от научни изследвания.	Стимулиране на международното научно сътрудничество и постигане на синергия със Стълб 1 на Хоризонт Европа „Високи научни постижения“ – <i>Приоритет 1, Приоритетно направление 2, Приоритетно направление 4</i>	П 1, П 4, П 5, П 6; НУ 2, НУ 8
5. Неефективно сътрудничество между научните звена, висшите училища и бизнеса и ниски нива на трансфер на технологии и знания	5. Дигиталната трансформация на публичния сектор е основна предпоставка за ефективно и ефикасно взаимодействие между гражданите, бизнеса, научните	Развитие на модел на трансфер на знания и технологии в т. ч. и създаване на ефективни партньорства между научните среди, МСП и индустрията от една страна, а от друга	П 2, П 3, П 5; НУ 2, НУ 3

	организации, неправителствените организации и администрацията	стимулиране на процесите на индустриални иновационни програми, в които водещата инициатива на бизнеса обединява около споделени предизвикателства академичните среди, малки и средни предприятия, неправителствен сектор и публични институции; Развитие на уменията, в т.ч. и от такива в сферата на зелените и цифровите технологии – <i>Приоритет 1, Приоритетно направление 3</i>	
6. Недостатъчно високи нива на участие в европейски програми и мрежи	6. Данните се определят като един от ключовите ресурси в публичния сектор и в икономиката. На европейско ниво това е заложено в Европейската стратегия за данните ⁸²⁰ (ЕСД), както и в Акта за управление на данните ⁸²¹ и предстоящият Акт за данните, които дават нормативната и процесната рамка, свързани с изграждането на устойчива екосистема за създаване на стойност от данните, с участието на публичните институции, бизнеса и научните организации.	Неразделна част от модела за трансфер на знания и технологии е продължението на усилията от предходния период (по ОПИК 2014-2020) за реализирането на специализиран финансов инструмент за Технологичен трансфер, с оптимизирана структура в комбинация с грантов компонент, за максимално ефективно покриване на идентифицираните пазарни ниши – <i>Приоритет 1, Приоритетно направление 3</i>	П 1, П 2, П 4, П 5; НУ 2, НУ 8
7. Незадоволителни резултати в областта на иновационната дейност на предприятията	7. Обединяване на ресурсите на електронното управление постави на дневен ред и въпроса за виртуализация и облачни услуги, като ефективно решение, което се използва в частния сектор, но едва в 6% от публичния сектор	Насърчаване на партньорства между български предприятия и научноизследователски организации, както чрез дългосрочна колаборация в рамките на иновационните клъстери, така и чрез краткосрочни взаимодействия в рамките на решаването на конкретни производствени и процесни предизвикателства с потенциал за надграждане – <i>Приоритет 1, Приоритетно направление 3</i>	П 1, П 2, П 5, П 6 НУ 1, НУ 2
8. Регионални различия в развитието на научния и иновационен потенциал	8. Преодоляването на регионалните дисбаланси в научноизследователското и иновационно развитие	Подкрепа за научноизследователски проекти с регионално значение за по-слабо развитите региони – <i>Приоритет 1, Приоритетно направление 1</i>	П 8; НУ 8
9. Недостатъчни инвестиции в електронно управление и в инфраструктура за създаване, споделяне и използване на данни, и изоставане в равнищата на дигитализация спрямо тези в по-напредналите икономики	9. Предприемане на инициативи за цялостна промяна и преобръщане на подхода за дигитализация на публичния сектор в унисон с европейското и световно цифрово развитие	Развитие на икономика, основана на данните, чрез изграждане, развитие и популяризиране на секторни пространства от данни, и реализиране на цифрови услуги, базирани на данни; създаване на условия за научни изследвания, базирани на данни, и за развитие на иновации, основани на данни и техния технологичен трансфер за създаване на нови технологии и продукти –	П 9; НУ 4, НУ 5 НУ 6, НУ 7, НУ 9

⁸²⁰ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/policies/strategy-data>

⁸²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:52020PC0767>

		<i>Приоритет 2, Приоритетно направление 1</i>	
	10. Въздействието на пандемията от COVID - 19 и нарастващите възможности на извършителите на киберзаплахи	Повишаване на сигурността и качеството на публичните услуги, чрез осигуряване на високи нива на киберсигурност и киберзащита и чрез внедряване на иновации, основани на данни – <i>Приоритет 2, Приоритетно направление 2</i>	НУ 4, НУ 5, НУ 6, НУ 7, НУ 9, НУ 10

* Номерата на предизвикателствата не съответстват на номерата на научените уроци и обратно

Приложение № 3 Интервенции/действия и тяхната обосновка за включване в Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. по Приоритетно направление 3 „Трансфер на технологии и знания“ от Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“ и връзката им с процедури по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.

№ по ред	Интервенции/действия	Обосновка
1.	Развитие на модел за трансфер на знания и технологии	Включването на интервенцията в ПНИИДИТ е въз основа на международни проучвания и анализи за необходимостта от въвеждане на еднакви принципи и стандарти, в т. ч. и на успешни модели към научните организации и висшите училища за поддържане на високо ниво на компетенции по отношение реализирането на технологичния трансфер. Взети с предвид и докладите на Международната банка за възстановяване и развитие: „Оценка на нуждите на страната и на комбинацията от политики в областта на науката, технологиите и иновациите“; „Повишаване на приноса на научните изследвания към иновациите: диагностика базирана на проучване“; „Анализ на управлението и функционален анализ“; препоръки от доклада на Съвместния изследователски център (JRC) на ЕК „Стратегическа оценка на българските ЦК и ЦВП и препоръки за тяхното бъдещо развитие“.⁸²² С интервенцията се цели развитие и надграждане капацитета на съществуващите офиси за технологичен трансфер към висши училища, научните организации и ЦВП и ЦК, Лабораторен комплекс към НТП СТП чрез национални правила, регламентиращи техните взаимоотношения, при сътрудничество с бизнеса, подпомагане участниците в научно-иновационната система в областта на технологичния трансфер и правата за интелектуална собственост, повишаване на културата и на информираността за защита и комерсиализация на ИС. Те ще бъдат определени на база новия закон за НИИ и препоръките от доклада на СИЦ. Предвидено е дейностите да бъдат реализирани посредством определянето на съществуващо звено, което да се ангажира с ясно поставен мандат и цели за постигането на практически и измерими резултати, постигани от екипите по трансфер на технологии в публично финансираните организации и научните инфраструктури.⁸²³ BG16RFOP002-1.022 „Стимулиране внедряването на иновации от съществуващи предприятия“ – ОПИК 2014-2020 г. – нестартирала поради COVID-19⁸²⁴
2.	Иновативни грантове (ваучерна схема) за МСП за насърчаване на сътрудничеството с ЦВП, ЦК, обектите от НПКНИ, Лабораторен комплекс към НТП СТП и други изследователски организации и лаборатории	Нов инструмент, който надгражда сходната схема - процедура BG16RFOP002-2.083 „Ваучерна схема за предоставяне на услуги за информационни и комуникационни технологии“ от ОПИК 2014-2020 г.⁸²⁵ и се допълва въз основа на опит от процедура BG16RFOP002-1.002 „Подкрепа за разработване на иновации от стартиращи предприятия“ от ОПИК 2014-2020 г.⁸²⁶ По ПНИИДИТ подкрепата чрез ваучери ще бъде насочена към предприятията, ползващи услуги само чрез научни организации и висши училища. Интервенцията е и в отговор на идентифицираните предизвикателства във връзка с недостатъчно добрата връзка между двата сектора.⁸²⁷ Основната цел е насърчаване на бизнеса за по-широко използване на капацитета на научните организации в процесите на въвеждане на иновативни решения, решаването на различни технологични проблеми на предприятието, в дигитализацията, въвеждането на нови бизнес модели, прототипиране и др.⁸²⁸
3.	Схема Smart България	По интервенцията са предвидени съвместни проекти на предприятия и екип от научна организация или висше училище, които могат да защитят значителен потенциал за спечелване на пазарен дял, генериране на икономическо въздействие и износ чрез идеи за изцяло нов продукт, услуга или процес или нова употреба на съществуващи такива, която значително разширява

⁸²² Одитно доказателство №пismo от 20.03.2023 г., отговори, finance

⁸²³ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 23

⁸²⁴ Одитно доказателство №пismo от 07.04.2023 г. на МИР, приложение – документи, по т. 2, Справка процедури ПНИИДИТ в Ексел; Одитно доказателство №т. 1 от писмо от 23.09.2022 г. на МИР

⁸²⁵ <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Procedure/InfoEnded/99cd3de1-503a-47f8-b976-7fbbe40f8ed1>

⁸²⁶ <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Procedure/InfoEnded/20adf23a-af5a-45ee-ba46-1a7a625f2a7c>

⁸²⁷ Одитно доказателство №пismo от 07.04.2023 г. на МИР, приложение – документи, по т. 2, Справка процедури ПНИИДИТ в Ексел

⁸²⁸ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 23

		възможностите на компанията. Това е „бърза писта“ за иновации, чрез която партньорството следва да отговори на специфична потребност/възникнала нужда или ниша.⁸²⁹ Действията са надграждаща стъпка към съвместното сътрудничество между предприятията и научноизследователските организации за реализирането на трансформиращи иновации за предприятията. Целта е да надградят вече съществуващите контакти, но и да развият нови. Фокусът е върху по-високи технологични нива на иновации, концепции и бизнес модели, които да доведат до структурирането на нови пазарни ниши, значително разширяване на съществуващи такива, възможност за развитие на нови/усъвършенствани продукти и услуги.⁸³⁰
4.	Зелени и цифрови партньорства за интелигентна трансформация	Стратегически проекти, насочени към МСП за повишаване на тяхната конкурентоспособност чрез превръщането на „зелените“ предизвикателства във възможности. Целта е да се създадат условия за устойчиви решения чрез предоставяне на зелени и/или цифрови услуги, създаване на пазарно предимство чрез въвеждането/разработването на „зелени и цифрови“ решения и екоинновации.⁸³¹ Тази дейност също ще се реализира чрез партньорство като целта е да бъде насочена към намирането на трансформиращи иновации и решения в областта на зелените и дигиталните технологии за допринасяне към националните климатични цели. Възможните области за подкрепа са алтернативни и устойчиви горива в трудните за декарбонизиране индустрии, зелен водород; работа с нови, устойчиви и с малко въглерод материали и др.⁸³² BG16RFOP002-1.022 „Стимулиране внедряването на иновации от съществуващи предприятия“ – ОПИК 2014-2020 г. - нестартирала поради COVID-19.⁸³³
5.	Програми за сътрудничество за иновации и трансфер на знания и технологии в областите на европейските вериги за създаване на стойност	Съвместни програми между индустрията, МСП и научните организации и висши училища за изграждане на дългосрочно сътрудничество (от 5 до 7 г.) и постигане на значителен напредък и принос към регионалната икономика като например в областта на изграждане на водородни долини. Програмите могат да бъдат два типа – фокусни в конкретни приоритетни области и хоризонтални по всички области на ИСИС 2021-2027 г. Програмите са амбициозни планове за сътрудничество между всички участници в иновационната екосистема за дълбока трансформация в секторите на интелигентна специализация с потенциал за системна промяна.⁸³⁴ Предвидена е подкрепа до 5 съвместни програми като поне 1 да бъде с акцент върху нисковъглеродната икономика.⁸³⁵ Дейността стъпва на близки интервенции от ОПИК и надгражда с необходимостта от устойчиво сътрудничество между науката и бизнеса⁸³⁶ - BG16RFOP002-1.001 „Подкрепа за внедряване на иновации в предприятията“⁸³⁷; BG16RFOP002-1.005 „Разработване на продуктови и производствени иновации“.⁸³⁸
6.	Програми за мобилност между индустрията, изследователски организации и висши училища	Програмите са предназначени за допълнително развитие на практическия капацитет и развитие на иновационния и технологичен потенциал на съответното предприятие. Програмите ще насърчават интерсекторната мобилност на учени в предприятията; завръщане на учени от чужбина и привличането им на работа в предприятия.⁸³⁹

⁸²⁹ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 23, 24

⁸³⁰ Одитно доказателство № 1.24 Писмо от 20.02.2022 г. на МИР, Отключващи условия, т. 6, Non-paper PRIDST_2021-2027_final EC comments reflected_21.10.2022 г. – допълнителен документ; Одитно доказателство № 23 Приемо-предавателен протокол

⁸³¹ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 24

⁸³² Одитно доказателство № 1.24 Писмо от 20.02.2022 г. на МИР, Отключващи условия, т. 6, Non-paper PRIDST_2021-2027_final EC comments reflected_21.10.2022 г. – допълнителен документ; Одитно доказателство № 23 Приемо-предавателен протокол

⁸³³ Одитно доказателство № 3.10 писмо от 07.04.2023 г. на МИР, приложение – документи, по т. 2, Справка процедури ПНИИДИТ в Ексел; Одитно доказателство № 8.23 т. 1 от писмо от 23.09.2022 г. на МИР

⁸³⁴ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 24

⁸³⁵ Одитно доказателство № 6.4 писмо от 21.03.2023 г., отговори, finance

⁸³⁶ Одитно доказателство № 3.20 писмо от 07.04.2023 г. на МИР, приложение – документи, по т. 2, Справка процедури ПНИИДИТ в Ексел

⁸³⁷ <https://opic.bg/procedure/bg16rfop002-1001-podkrepa-za-vnedryavane-na-inovatsii-v-predpriyatiyata-4>

⁸³⁸ <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Procedure/InfoEnded/67038580-6a7a-4140-b30b-37d76d33fd49>

⁸³⁹ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 24

		Предвижда се съвместно участие на научна организация/висше училище и предприятия за Индустрия-Академия схема за мобилност с ясна програма и до 24 месеца изпълнение. ⁸⁴⁰ BG16RFOP002-1.022 „Стимулиране внедряването на иновации от съществуващи предприятия“ – ОПИК 2014-2020 г. ⁸⁴¹
7.	Развитие на иновационни клъстери	Интервенцията е насочена основно към вече изградени иновационни клъстери по тематичните области на ИСИС 2021-2027 г. Целта е подкрепа на тяхното по-нататъшно развитие, в т. ч. и надграждане на капацитета им за работа с пространства от данни, изградени по Приоритет 2. ⁸⁴² Интервенцията цели и създаване на по-добра основа за сътрудничество между съществуващите иновационни клъстери, особено на тези, които работят в сходни тематични области. Фокусът е към подкрепа на жизнеспособни иновационни клъстери, които развиват ефективна дейност на ниво регион и могат да демонстрират конкретни резултати. Ще се насърчава коопериране между иновационните клъстери с мрежата EEN ⁸⁴³ и изградените ЕЦИХ чрез споразумения за партньорство. Ще се стимулира развитие на транснационални, интеррегионални и трансгранични инициативи на съществуващите клъстери с техни партньори от други държави-членки и осигуряване на синергия с целите на Европейската стратегия за Дунавския регион и на Общия морски дневен ред за Черно море. ⁸⁴⁴ Възможен подход при изпълнението на интервенцията е обявяването на няколко приема за кандидатстване в рамките на периода на изпълнение на ПНИИДИТ. ⁸⁴⁵ BG16RFOP002-1.016 „Развитие на иновационни клъстери“ ⁸⁴⁶
8.	Фонд за технологичен трансфер	Предназначен за подкрепа на инвестиции в спин-оф компании, стартиращи високотехнологични предприятия и предприятия, базирани на знанието като част от индустриални старт-ъп системи, превръщане на научни разработки в пазарно приложими продукти и технологии, комерсиализация и управление на интелектуална собственост. Ще се стимулира и процеса на разгръщане и акселерация на стартиращи компании около развити индустрии и клъстери, за високоефективно споделяне на ползите в областта на научните изследвания и иновациите и в полза на икономическото развитие на дадения сектор и регионите в страната. ⁸⁴⁷ Структурирането на Фонд за технологичен трансфер е било предвидено по ОПИК 2014-2020 г. ⁸⁴⁸ Предвид COVID 19 и необходимостта от пренасочване на средствата към най-нуждаещите се предприятия – МСП с цел осигуряване на оборотен капитал, отпада необходимостта от изпълнение на финансов инструмент Фонд за технологичен трансфер от ОПИК 2014-2020 г. и обявената процедура за възлагане на обществена поръчка за избор на мениджър на Фонда е прекратена. ⁸⁴⁹ Включването на Фонда като интервенция по ПНИИДИТ е резултат от Предварителната оценка на финансови инструменти на ПКИП и ПНИИДИТ, в която е анализиран капацитета на фондовете и потенциалните бенефициенти за усвояване на такъв тип инструменти. ⁸⁵⁰

⁸⁴⁰ Одитно доказателство № 6.4 писмо от 21.03.2023 г., отговори, finance

⁸⁴¹ Одитно доказателство № 3.20 писмо от 07.04.2023 г. на МИР, приложение – документи, по т. 2, Справка процедури ПНИИДИТ в Ексел; Одитно доказателство № 8.23 т. 1 от писмо от 23.09.2022 г. на МИР

⁸⁴² ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 24

⁸⁴³ <https://osha.europa.eu/bg/enterprise-europe-network>

⁸⁴⁴ Одитно доказателство № 1.24 Писмо от 20.02.2022 г. на МИР, Отключващи условия, т. 6, Non-paper PRIDST_2021-2027_final EC comments reflected_21.10.2022 г. – допълнителен документ; Одитно доказателство № 23 Приемо-предавателен протокол

⁸⁴⁵ Одитно доказателство № 1.24 Писмо от 20.02.2022 г. на МИР, Отключващи условия, т. 6, Non-paper PRIDST_2021-2027_final EC comments reflected_21.10.2022 г. – допълнителен документ; Одитно доказателство № 23 Приемо-предавателен протокол

⁸⁴⁶ <https://opic.bg/news/uo-na-opik-obyavyava-protsedura-za-podbor-na-proekti-bg16rfop002-1016-razvitie-na-inovatsionni-klsteri>

⁸⁴⁷ ПНИИДИТ, версия 1.1, стр. 24

⁸⁴⁸ <https://opic.bg/news/fond-na-fondovete-startira-protsedura-za-izbor-na-menidzhr-na-fond-za-tekhnologichen-transfer>;

https://www.fmfb.bg/media/Presentations/20161207_OPIC_FMFB_presentation_BG_1_.pdf, стр. 2, 3, 12

⁸⁴⁹ <https://www.fmfb.bg/bg/buyer/procedure/49>, Решение за прекратяване от 06.07.2020 г., Обявление за прекратяване на поръчката от 05.08.2020 г.

⁸⁵⁰ Одитно доказателство № 3.20 писмо от 07.04.2023 г. на МИР, приложение – документи, по т. 2, Справка процедури ПНИИДИТ в Ексел

Приложение № 4 Численост на състава на работните групи за изготвяне на Наръчник по Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. и Описание на действащите функции и процедури по Програмата, съгласно Заповед № РД-02-16-94 от 13.09.2022 г. на министъра на иновациите и растежа и Заповед № РД-02-16-26/13.01.2023 г. на ръководителя на Управляващия орган на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.

Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“	Заповед от 13.09.2022 г.	Заповед от 13.01.2023 г.
Отдел „Подбор на проекти и договаряне“	6	6
Отдел „Изпълнение на проекти“ Сектор „Техническо изпълнение“	4	3
Отдел „Финансово управление“ - сектор „Финансово планиране и счетоводна отчетност“ - сектор „Финансово управление и верификация на разходите“	6 6 -	6 3 3
Отдел „Законосъобразност на процедури и процесуално представителство“	2	2
Отдел „Управление на риска, контрол и сигурност“	6	9
Отдел „Публичност и техническа помощ“	4	6
Регионален сектор София, Отдел „Изпълнение на проекти“	1	1
Сектор ПК ИП, Отдел „Програмиране“;	2	-
Сектор ПНИИДИТ, Отдел „Програмиране“	1	2
Общо:	32	35

Приложение № 5 Договори по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., със статус към 31.12.2022 г., основа за програмиране на действията по Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.

№ по ред	Наименование и регистрационен номер на договора	Дата на сключване на договора	Първоначална крайна дата на договора	Актуална крайна дата на договора	Статус на договора	
1.	BG05SFOP001-1.017-0001-C04 „Създаване, надграждане и обединяване на електронни регистри на Националния център за информация и документация в областта на висшето образование“	04.12.2020 г.	01.05.2022 г.	01.08.2023 г.	в изпълнение	-
2.	BG05SFOP001-1.015-0001-C03 „Разработка и внедряване на система за е-архивиране“	10.02.2021 г.	30.09.2023 г.	30.09.2023 г.	в изпълнение	-
3.	BG05SFOP001-1.011-0001-C02 „Изграждане на Единна информационна система /ЕИС/ за нуждите на Комисията за финансов надзор“	23.07.2020 г.	30.09.2023 г.	30.09.2023 г.	в изпълнение	-
4.	BG05SFOP001-1.024-0001-C03 „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация“	13.07.2021 г.	30.09.2023 г.	30.04.2023 г.	в изпълнение	-
5.	BG05SFOP001-1.025-0001-C03 „Надграждане на основните системи на Агенция "Митници" за предоставяне на данни и услуги - БИМИС (фаза 3)“	29.11.2021 г.	31.12.2023 г.	31.12.2023 г.	в изпълнение	-
6.	BG05SFOP001-1.001-0001-C08 „Структуриране на данни и аналитични дейности в изпълнение на стратегическите документи за развитие на държавната администрация, развитие на електронното управление и въвеждане на електронното управление в сектор „Правосъдие“ - BG05SFOP001-1.001-0001-C08 „Инвентаризация на информационно-комуникационната инфраструктура за нуждите на електронното управление“	19.01.2016 г.	19.03.2017 г.	30.06.2020 г.	приключен	-
7.	BG05SFOP001-1.018-0001-C02 „Изграждане на Единен публичен регистър по устройствено планиране на територията, инвестиционно проектиране и разрешаване на строителството“	18.03.2021 г.	30.09.2023 г.	31.12.2023 г.	в изпълнение	прекратен - 13.07.2023 г.
8.	BG05SFOP001-1.004-0001-C03 „Надграждане на хоризонталните и централни системи на електронното управление“	12.12.2018 г.	31.12.2021 г.	31.12.2023 г.	в изпълнение	-
9.	BG05SFOP001-1.020-0001-C03 „Развитие и въвеждане на архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания“	15.01.2021 г.	30.09.2023 г.	31.12.2023 г.	в изпълнение	-
10.	BG05SFOP001-1.014-0001-C01 „Развитие на информационната система и публичния регистър на Комисията за защита на конкуренцията“	21.12.2020 г.	31.12.2022 г.	24.04.2023 г.	приключен	-
11.	BG05SFOP001-1.008-0001-C05 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“	16.04.2019 г.	31.12.2021 г.	31.12.2023 г.	в изпълнение	-

12.	BG05SFOP001-1.016-0001-C02 „Оптимизация и електронизация на регистрите и работните процеси в БАБХ“	12.02.2021 г.	30.07.2023 г.	30.12.2023 г.	в изпълнение	-
13.	BG05SFOP001-1.029-0001-C02 „Разработване на електронни административни услуги и внедряване на допълнителни функционалности в автоматизирани информационни системи в МВР“	28.09.2022 г.	31.12.2023 г.	31.12.2023 г.	в изпълнение	-
14.	BG05SFOP001-1.019-0001-C02 „Изграждане на система за управление на собствеността, включително единен регистър на държавната и общинската собственост“	19.02.2021 г.	30.06.2023 г.	31.12.2023 г.	в изпълнение	прекратен - 14.07.2023 г.
15.	BG05SFOP001-1.006-0001-C02 „Създаване, надграждане и интеграция на информационни системи и регистри на НАЦИД, за подобряване на процеса по предоставяне на административни и справочни услуги“	27.11.2018 г.	31.12.2020 г.	31.12.2020 г.	приключен	-
16.	BG05SFOP001-1.010-0001-C01 „Изграждане и развитие на информационните системи и регистри на КРС за подобряване на дейностите по регулиране и контрол и повишаване на качеството на административното обслужване“	08.06.2020 г.	31.12.2021 г.	10.06.2022 г.	приключен	-
17.	BG05SFOP001-1.007-0001-C04 „Надграждане на основните системи на Агенция „Митници“ за предоставяне на данни и услуги – БИМИС (фаза 2)“	15.04.2019 г.	31.12.2021 г.	30.09.2023 г.	в изпълнение	-
18.	BG05SFOP001-1.002 „Приоритетни проекти в изпълнение на Пътната карта за изпълнение на Стратегията за развитие на електронното управление в Република България за периода 2016-2020 г.“ - BG05SFOP001-1.002-0014-C05 „Национален портал за пространствени данни (INSPIRE)“	11.10.2017 г.	30.11.2018 г.	18.01.2022 г.	приключен	-
19.	BG05SFOP001-1.013-0001-C02 „Реализиране на приоритетни мерки от Пътната карта за изпълнение на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2023 г.“ - BG05SFOP001-1.013-0001-C03 „Разработване и прилагане на Референтна архитектура за оперативна съвместимост (РАОС) и на Информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри“	07.12.2020 г.	30.07.2022 г.	30.09.2023 г.	в изпълнение	-
20.	BG05SFOP001-1.005-0001-C06 „Надграждане и развитие на Държавен хибриден частен облак за нуждите на електронното управление“	25.10.2018 г.	31.12.2021	30.09.2023 г.	в изпълнение	-

Източник: ИСУН 2020

Легенда: В изпълнение – договори, които към 31.12.2022 г. са в процес на изпълнение
31.12.2023 г. – договори с удължен срок на договора до 31.12.2023 г.
Прекратен – договор, прекратен след 31.12.2022 г.

ОПИС на одитните доказателства към Одитен доклад № 0300200422

№	Одитни доказателства	Брой листа и ел. носители
1.	Писмо по ел. поща от 20.02.2023 г. до ръководителя на одитния екип относно получаване на информация и отговори на поставени въпроси от министерството на иновациите и растежа от МИР	Диск
1.1	<i>Папка ПНИИДИТ/архивирана папка приложение – Q 1 ПНИИДИТ:</i> Социално-икономическо развитие на България 2007-2017 г. (Определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г.)	
1.2	<i>Папка ПНИИДИТ/архивирана папка приложение – Q 1 ПНИИДИТ:</i> Решение № 196 на МС от 11.04.2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г., на Списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027 г., и на Списък с програми и водещи ведомства за разработването им	
1.3	<i>Папка ПНИИДИТ/архивирана папка приложение – Q 1 ПНИИДИТ:</i> Доклад относно проект на решение на Министерския съвет за изменение и допълнение на РМС № 196/2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г.	
1.4	<i>Папка ПНИИДИТ/архивирана папка приложение – Q 1 ПНИИДИТ:</i> Концепция от 20.10.2020 г. за ПНИИДИТ 2021 – 2027 (Concept Paper PRIDST 23 10 2020 г.)	
1.5	<i>Папка ТРГ на ПНИИДИТ:</i> Документи в папка ТРГ 2-ро заседание 25.06-06.07.2021 (Приложение V: Образец за програмите, подкрепяни от ЕФРР; Comments on Programme for Research, Innovation and Digitalization for Smart transformation, version 2 February 2021; Заповед № Р- 101 от 01.07.2021 г. на МС; Приложение № 1: Декларация за членовете в тематичната работна група за разработване на Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 г.); ПНИИДИТ, версия 2.0 от 17.06.2021 г.	
1.6	<i>Папка ТРГ на ПНИИДИТ:</i> Документи в папка ТРГ 3-то заседание 4-15.11.2021 (Коментари върху Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация, версия 2.0, октомври 2021; Comments on Programme for Research, Innovation and Digitalization for Smart transformation, version 2.0, October 2021; ПНИИДИТ версия 3.0; ПНИИДИТ, версия 3.0 с track change; Вътрешни правила за дейността на Тематичната работна група за разработване на Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация с изменения; Декларация за членовете в тематичната работна група за разработване на Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 г.; Заповед № Р-183 от 03.11.2021 г.); ПНИИДИТ, версия 3.0 от 04.11.2021 г.	
1.7	Отговори на въпроси 1-3 от писмото	
1.8	Отговор на въпрос 5 от писмото	
1.9	Отговор на въпрос 8 от писмото	
1.10	Отговор на въпрос 3 от писмото	
1.11	<i>Папка ТРГ на ПНИИДИТ:</i> Архивирана папка ТРГ_zarovedi (Писмо с номиниране на членове и техните заместници в ТРГ по ПНИИДИТ; Заповед № Р-71 от 07.05.2021 г. за изменение и допълнение на Заповед № Р-127 от 4 септември 2020 г. на МС, Заповед № Р-101 от 01.07.2021 г. за определяне на поименния състав на тематичната работна група за разработване на проект на Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация за период 2021-2027 г. от министър-председателя, Заповед № Р-127 от 04.09.2020 г. за определяне на поименния състав на тематичната работна група за разработване на Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация за период 2021-2027 г. и Заповед № Р-175 от 25.11.2020 г. за изменение и допълнение на Заповед № Р-127 от 04.09.2020 г. на министър-председателя)	
1.12	Заповед № Р-71 от 07.05.2021 г. на министър- председателя за изменение и допълнение на Заповед № Р-127 от 04.09.2020 г.	

1.13	Папка ТРГ на ПНИИДИТ с документи от първо, второ, трето, четвърто заседание, процедури за избор и заповеди	
1.14	Отговор на въпрос 6 от писмото	
1.15	<i>В папка ПНИИДИТ документи, папка Отключващи условия, т. 3:</i> Презентация на Програма “Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация” 2021-2027 г., версия 4.0, от 24.07.2022 г. ТРГ	
1.16	<i>В папка ТРГ на ПНИИДИТ, ТРГ 4-то заседание 25.07.2022 г.:</i> Коментари от обществено обсъждане на вариант 3,0: Справка за отразяване на постъпили становища, коментари и предложения, получени в рамките на проведената процедура по обществени консултации – 06.01.2022 – 07.02.2022 г. на проекта на Програма НИИДИТ	
1.17	<i>В архивирана папка Q_3 Други:</i> Коментари по ПНИИДИТ, версия 2.0 (General comments EC BG reaction table -15-06-2021 Final)	
1.18	<i>В папка ПНИИДИТ документи, Отключващи условия, по т. 5</i> Решение № ССИ 2021BG16RFPR002 за изпълнение на комисията от 5.12.2022 година за одобряване на ПНИИДИТ за подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие по цел „Инвестиции за работни места и растеж“ в България	
1.19	<i>В папка ПНИИДИТ документи, коментарни таблици:</i> 4 бр. Коментарни таблици от 02.09.2022 г., от 16.09.2022 г., от 18.08.2022 г. и от 30 септември и 06 октомври 2022 г. относно ПНИИДИТ	
1.20	<i>В папка ПНИИДИТ документи, коментарни таблици:</i> 3 бр. коментарни таблици от 02.09.2022 г., от 16.09.2022 г. и от 18.08.2022 г. относно ПНИИДИТ	
1.21	<i>ПНИИДИТ документи, ТРГ на ПНИИДИТ, 2 заседание:</i> Генерални коментари за ПНИИДИТ, версия 2 от февруари 2021 г.	
1.22	<i>ПНИИДИТ документи, ТРГ на ПНИИДИТ, 3-то заседание 4-15.11.2021 г.:</i> Коментари по ПНИИДИТ от 04.11.2021 г.	
1.23	<i>В папка ПНИИДИТ документи, коментарни таблици:</i> Коментарна таблица от 18.08.2022 г.	
1.24	<i>Папка Отключващи условия, т. 6</i> Допълнителен документ към програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021 – 2027 г. във връзка с коментари на ек от неформални консултации със службите по програмата, получени на 30.09.2022 г. И 06.10.2022 г. (Non paper)	
1.25	<i>Папка документи, ТРГ, 4 заседание:</i> Приложение 1: Аналитична част на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ (ПНИИДИТ)	
1.26	<i>В папка документи, ТРГ, 1 заседание:</i> Приложение 3: Справка за отразяване на постъпили становища и бележки по проект на Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027, ТРГ за разработване на ПНИИДИТ, писмена процедура, м. ноември 2020	
1.27	<i>В папка ТРГ, 3 заседание:</i> Коментари върху Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация, версия 2.0, октомври 2021 г, (на български и английски език)	
1.28	<i>В папка документи, отключващи условия, по т. 6:</i> Насоки за подготовка на програми за развитие и устойчивост с бизнес планове от страна на центровете за върхови постижения (ЦВП) и центровете за компетентност (ЦК), финансирани по оперативна програма „наука и образование за интелигентен растеж“	
1.29	<i>В папка ПНИИДИТ документи, коментарни таблици:</i> Коментарна таблица от 16.09.2022 г. (Additional comments from the Commission services on the latest version of Programme Research, Innovation and Digitalisation for Smart transformation 2021-2027 and methodology, to be integrated before the official submission)	
1.30	<i>В папка документи, Отключващи условия, по т. 6,</i> Таблица2: Разпределение на бюджета по Приоритет 1 по действия/интервенции и кодове на интервенции в Евро от Методология (екселски файл)	
1.31	<i>В папка документи, Отключващи условия, по т. 6,</i> Програма „Изследвания, иновации и цифровизация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. Методология за установяване на рамката за изпълнение (Programme “Research, Innovation and Digitalization for Smart Transformation” 2021-2027 Methodology for the establishment of the performance framework)	
1.32	Отговор на въпрос от обхвата на финансовия ресурс в писмото	

2.	Укази, от които следните документи: - Решение на НС от 13.12.2021 г. за избиране на Министерски съвет на Република България; - Указ № 129 от 10.05.2021 г. за назначаване на служебно правителство от 12 май 2021 г.; - Указ № 244 от 14.09.2021 г. за назначаване на служебно правителство от 16 септември 2021 г.; Линк с Указ № 212 на основание чл. 99, ал. 5 от Конституцията на Република България за назначаване на служебно правителство от 2 август 2022 г.	Диск
3.	Писмо по ел. поща от 07.04.2023 г. отговори на въпроси до ръководителя на одитния екип от началник сектор „Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“	Диск
3.1	Проект на Доклад на заместник министър председателя относно Проект на Постановление на Министерския съвет за създаване на Държавна агенция за изследвания и иновации и отговор от писмото в IV Други, т. 1	
3.2	Приложения 1 и 2 към Решение за изпълнение на Комисията № ССИ 2021BG16RFPR002 от 5.12.2022 година за одобряване на програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ за подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие по цел „Инвестиции за работни места и растеж“ в България	
3.3	2 бр. писма до ръководителя на управляващия орган Писмо до ръководител на управляващия орган на ПНИИДИТ към Министерство на иновациите и растежа от изпълнителен директор на ИАПО относно: Оказване на съдействие в рамките компетентността на Междинните звена на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. във връзка с текущ одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“ за периода от 01.01.2020 г. – 31.12.2022 г., провеждан от Сметната палата; Писмо до ръководител на управляващия орган на ПНИИДИТ относно: съдействие в рамките на компетентността на Междинните звена на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. (ПНИИДИТ) във връзка с текущ одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“ за периода от 01.01.2020 г. —31.12.2022 г., провеждан от Сметната палата от главен секретар на министерство на електронното управление	
3.4	<i>В папка Документи 07.04.2023\по т. 2:</i> Предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти по програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията 2021-2027 и за прилагане на финансови инструменти по програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 г. от октомври, 2022 г.	
3.5	<i>В папка Документи 07.04.2023\по т. 2:</i> Писмо до ръководител на управляващия орган на ПНИИДИТ относно: съдействие в рамките на компетентността на Междинните звена на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. (ПНИИДИТ) във връзка с текущ одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“ за периода от 01.01.2020 г. —31.12.2022 г., провеждан от Сметната палата от главен секретар на министерство на електронното управление	
3.6	<i>В папка Документи 07.04.2023\по т. 2:</i> Писмо до ръководител на управляващия орган на ПНИИДИТ към Министерство на иновациите и растежа от изпълнителен директор на ИАПО относно: Оказване на съдействие в рамките компетентността на Междинните звена на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. във връзка с текущ одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“ за периода от 01.01.2020 г. – 31.12.2022 г., провеждан от Сметната палата;	
3.7	<i>В папка Документи, т. 1:</i> Заповед № РД-14-70/19.05.2022 г. на министъра на иновациите и растежа за определяне на работна група за актуализиране и финализиране на окончателен вариант на проект на ИСИС	
3.8	<i>В папка Документи, т. 1:</i> Решение на МС № 1015 от 15.12.2022 г. за приемане на Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г.	
3.9	<i>В папка Документи, т. 1:</i> Кореспонденция с ЕК по ел. поща относно тематично отключващо условие	
3.10	Отговор на въпрос 2 от III. Относно: „Наръчник и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ“ от писмо от 21.03.2023 г.	
3.11	<i>В папка документи, т. 3:</i> Заповед № РД-02-16-255/15.11.2022 г. за утвърждаване на Наръчник по ПК ИП (Вариант 1), с приложенията;	

3.12	<i>В папка документи, т. 3:</i> Писмо от МИР, Изх. №26-У-365/02.11.2022г. до ЦКЗ Относно: Определяне на обхвата на функциите на междинните звена по ПНИИДИТ	
3.13	<i>В папка документи, т. 3:</i> Писмо Изх.№ 04-24-90/13.02.2023 г. (с Вх.№26-У-365-1/13.02.2023 г.) Относно: Обхват на функциите на Междинните звена по ПНИИДИТ	
3.14	<i>В папка документи, т. 3:</i> Служебна бележка № 91-Е-20/10.01.2023 г. от главен директор на ГД ЕФК до дирекция „Правна“ на МИР	
3.15	<i>В папка документи, т. 3:</i> Служебна бележка от Дирекция „Правна“ № 91-Е-20-1/19.01.2023 г.	
3.16	<i>В папка документи, т. 3:</i> Заповед № РД-02-16-26/13.01.2023 г. за определяне на състав на Работна група за Наръчник по ПНИИДИТ, Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ	
3.17	<i>В папка документи, т. 3:</i> Заповед № № РД-02-16-57/13.02.2023 г. за изменение на Заповед № РД-02-16-26/13.01.2023 г. за определяне на състав на Работна група за Наръчник по ПНИИДИТ и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ	
3.18	<i>В папка документи, т. 3:</i> Заповед № РД-02-16-70/20.02.2023 г. на главния директор и ръководителя на УО на ПНИИДИТ за прилагане от УО на процедурите и образците съгласно Наръчника по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г. и съгласно Описанието на действащите функции и процедури по ПК ИП, утвърдени със Заповед № РД-02-16-255/15.11.2022 г. на ръководителя на Управляващия орган на ПК ИП	
3.19	<i>Отговор на въпрос 1 от III. Относно: „Наръчник и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ“ от писмо от 21.03.2023 г.</i>	
3.20	<i>В папка документи, т. 2:</i> Справка ПНИИДИТ в екселски документ	
4.	Писмо по ел. поща от 14.10.2022 г. ръководителя на одитния екип във връзка с предоставяне на допълнителна информация от началник сектор ПНИИДИТ	Диск
4.1	Екранна снимка от отговор по ел. поща на МИР от 14.10.2022 г.	
4.2	Коментарна таблица от м. 04.2022 г., приложение към неофициалните наблюдения на ЕК при програмирането на ПНИИДИТ	
4.3	Обратна връзка от ЕК от август 2022 г. (EC feedback August 2022 (Autosaved))	
4.4	Справка за отразяване на постъпили становища и бележки по проект на Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 ТРГ за разработване на ПНИИДИТ, писмена процедура, м. ноември 2021	
4.5	<i>В папка документи:</i> Писмо с коментари от ЕК относно: Програмиране за периода 2021-2027 г.: неофициални забележки относно проектопрограмата „Научни изследвания, иновации и цифровизация за интелигентна трансформация“. (2022 04 08 Informal observations EN PRIDST 1)	
4.6	Бележки обобщение преди ТРГ (Получени становища/бележки по версия 4.0 на ПНИИДИТ преди заседанието на ТРГ на 25.07.2022 г.)	
4.7	Бележки към допълнително предоставените документи по получени неформални коментари от службите на ЕК	
4.8	Методология- индикатори (екселски файл) с данни за: - Общо финансови бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране в Евро; - Разпределение на бюджета по Приоритет 1 по действия/интервенции и кодове на интервенции в Евро; - Приоритет 1: устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема; - Разпределение на бюджета по Приоритет 2 по действия/интервенции и кодове на интервенции; - Разпределение на бюджета по Приоритет 3	
5.	Писмо от 26.07.2023 г. на МЕУ до ръководителя на одитния екип относно поредност и взаимовръзки между действията по Приоритет 2 на ПНИИДИТ	Диск
6.	Писмо по ел. поща от 21.03.2023 г. до ръководителя на одитния екип от началник сектор на „Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ в министерство на иновациите и растежа	Диск
6.1	Органиграма и функционална характеристика на УО на ПНИИДИТ	

6.2	Заповед № РД-16-1396/19.10.2012 г. на министъра на икономиката, енергетиката и туризма за определяне на поименния състав на ТРГ за разработване на оперативна програма за иновации и предприемачество за програмния период 2014-2020	
6.3	Коментарна таблица - ЕК м. 4 2022 г. ПНИИДИТ 27.07.2022	
6.4	Обосновка за разпределение на финансовия ресурс за ПНИИДИТ (екселски файл finance)	
6.5	<i>Отговор на въпрос 1 относно тематично отключващо условие от писмото</i>	
6.6	<i>Отговор на въпрос 1 от III. Относно: Наръчник и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ</i>	
6.7	<i>Отговор на въпрос 3 от III. Относно: Наръчник и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ</i>	
6.8	<i>Отговор на въпрос 4 от III. Относно: Наръчник и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ</i>	
6.9	<i>Отговор на въпрос 2 от III. Относно: Наръчник и Описание на действащите функции и процедури по ПНИИДИТ</i>	
7.	Писмо (с вх. № 04-22-7/07.08.2023 г.) по ел. поща от 22.06.2023 г. до ръководителя на одитния относно отговори във връзка с одит ПНИИДИТ от началник сектор на „Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ в Министерството на иновациите и растежа	8
7.1	Отговор по въпрос 11 от писмото и екранна снимка ЧР	
7.2	<i>В папка Документи:</i> Справка процедури ОПИК ОПДУ ОПНОИР-МЕУ (екселски документ)	
7.3	Отговор по въпрос 2 от писмо по ел. поща от 22.06.2023 г. на МИР	
7.4	Приложение 1: Обвързване на ПНИИДИТ 2021-2027 г. с ИСИС 2021-2027 г. и НСРНИ 2017-2030 г. - ОПНОИР; Приложение 1: Обвързване на ПНИИДИТ 2021-2027 г. с ИСИС 2021-2027 г. и НСРНИ 2017-2030 г. - МЕУ	
7.5	<i>В папка писмо от 28.06.2023 г. на ИАПО, инфо ОПНОИР</i> Писмо с № 92-00-252-4/09.06.23 г. до министър на иновациите и растежа и главен директор на главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ и ръководител на управляващия орган на ПНИИДИТ- Министерство на иновациите и растежа относно „Представяне на информация във връзка с извършването на одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“ за периода от 01.01.2020 г. – 31.12.2022 г., провеждан от Сметната палата“ от изпълнителния директор на изпълнителна агенция „Програма за образование“	
7.6	<i>писмо от 23.06.2023 г. на ИАПО, инфо ОПНОИР:</i> Приложение 1 и Приложение 1а	
7.7	<i>Отговор на въпрос 9 от писмото</i>	
7.8	<i>Отговор на въпрос 10 от писмото</i>	
7.9	<i>Отговор на въпрос 3 от писмото</i>	
7.10	<i>В папка документи:</i> Приложение 1: Обвързване на ПНИИДИТ 2021-2027 г. с ИСИС 2021-2027 г. и НСРНИ 2017-2030 г. и Екранна снимка от електронната страница на МОН“, линк към която е предоставен в рамките на процедурата по чл. 47, ал. 3 от Закона за Сметната палата;	
7.11	<i>В папка приложения Q1 ПНИИДИТ:</i> Доклад относно проект на решение на Министерския съвет за изменение на Решение № 335 на Министерския съвет от 2019 г. за одобряване на индикативно финансово разпределение на средствата от Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд за програмния период 2021 – 2027 г. по цели на политиката и програми (Доклад МС Промяна РМС 335-2019)	
7.12	Таблица: Териториално разпределение на Центровете за върхови постижения и Центровете за компетентност, създадени по ОПНОИР 2014-2020 г.	
7.13	<i>В папка SP-documents:</i> Заповед № РД-14-175 от 29.05.2023 г. на министъра на иновациите и растежа за създаване на междуведомствена работна група за координация на изпълнението и проследяване на напредъка по Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г.	
7.14	Отговор по въпрос 1 от тематично отключващо условие от писмото	
7.15	<i>В папка документи:</i> Екранна снимка от кореспонденция между ЕК и ЦКЗ	
7.16	<i>В папка документи:</i> Заповед № РД-14-355/12.12.2022 г. на министъра на иновациите и растежа за определяне на главен директор на ГД ЕФК за изпълнение на функциите на РУО по приоритет 1 „Устойчиво	

	развитие на българската научно изследователска и иновационна екосистема“ и по приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на ПНИИДИТ	
7.17	<i>Отговор на въпрос 12 от писмото</i>	
7.18	<i>В папка документи, папка споразумения МЗ:</i> Споразумение № РД-02-30-5/30.05.2023 г. за определяне на функциите и задачите, които ще бъдат изпълнявани от Междинно звено при управлението на приоритетно направление 1 и приоритетно направление 2 на Приоритет 1 на ПНИИДИТ /МИР, ИАПО/	
7.19	<i>В папка документи, папка споразумения МЗ:</i> Споразумение № РД-02-30-6/02.06.2023 г. за определяне на функциите и задачите, които ще бъдат изпълнявани от Междинно звено при управлението на при управлението на приоритет 2 - /МИР МЕУ/	
7.20	В папка документи, папка Наръчник ПКИП със следните папки за глава 1, глава 4, глава 5, глава 7, глава 8, глава 12 и глава 16	
8.	Писмо изх. № 92-00-274/ 5.09.2022 г. от СП, вх. № 92-00-252-3 от 30.09.2022 г. до ръководителя на одитния екип относно извършването на Одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“ за периода от 01.01.2020 г. – 31.12.2022 г. от министъра на иновациите и растежа	9 + 1 Диск
8.1	Отговор по т. II Предоставяне на документи, в. 3 от писмото и приложени документи към писмото по т. II Предоставяне на документи, т. 3: - От 1 заседания на ТРГ със документи: Заповед № Р-127 от 04.09.2020 г. на МС; Заповед за изменение на Заповед № Р-127 от 25.11.2020 г. на МС; Протокол от заседание на ТРГ за разработване на ПНИИДИТ от ноември 2020 г.; Приложение 1: Вътрешни правила за дейността на ТРГ на ПНИИДИТ; - От 2 заседание на ТРГ със документи: Писмо за актуализиране на състав на ТРГ с изх. № И-05-15-1 от 07.06.2021 г.; Заповед за актуализиране на състава на ТРГ № Р-101 от 01.07.2021 г.; Протокол от писмена процедура на ТРГ от 25.06-06.07 и приложения 1 и 2 към протокола; - От 3 заседание със документи: Писмо за актуализация на състава на ТРГ № И-05-15-4 от 08.10.2021 г.; Заповед Р-183 от 03.11.2021 г.; Протокол от писмена процедура от 04-15.11.2021 г.; Приложение 1 Справка за постъпили становища от 06.12.2021 г.; Приложение 2 ПНИИДИТ 2021-2027, версия_3.0 от 04.11.2021 г. след ТРГ 13.12.2021 г. и Приложение 3: Вътрешни правила ТРГ – изменение от 11.2021 г.; - От заседание 4: Инициращо писмо за актуализация МИР; Заповед РД-14-114 24.06.2022; Протокол от заседанието на ТРГ от 25.07.2022 г. с приложение 1 към него; Решение на ТРГ прието на присъствено онлайн заседание на групата проведено на 25.07.2022 г.;	
8.2	<i>По т. II Предоставяне на документи, т. 3, 1 заседание:</i> Заповед № Р-127 от 04.09.2020 г. за определяне на поименния състав на тематичната работна група за разработване на Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация за период 2021-2027 г., на министър-председателя	
8.3	Приложение 1: Вътрешни правила за дейността на ТРГ на ПНИИДИТ	
8.4	Заповед № 175 от 25.11.2020 г. на министър-председателя за изм. и доп. на заповед № Р-127 от 04.09.2020 г.	
8.5	<i>По т. II Предоставяне на документи, т. 3, 2 заседание:</i> Заповед № Р-101 от 01.07.2021 г. за определяне на поименния състав на тематичната работна група за разработване на проект на Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация за период 2021-2027 г. на министър – председателя	
8.6	<i>По т. II Предоставяне на документи, т. 3, 3 заседание:</i> Заповед № Р-183 от 03.11.2021 г. за определяне на поименния състав на тематична работна група за разработване на проект на Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация за период 2021-2027 г., на министър-председателя	
8.7	<i>По т. II Предоставяне на документи, т. 3, 3 заседание следните документи:</i> - Писмо за актуализация на състава на ТРГ № И-05-15-4 от 08.10.2021 г.; Заповед Р-183 от 03.11.2021 г.; Протокол от писмена процедура от 04-15.11.2021 г.; Приложение 1 Справка за постъпили становища от 06.12.2021 г.; Приложение 2 ПНИИДИТ 2021-2027, версия_3.0 от 04.11.2021 г. след ТРГ 13.12.2021 г. и Приложение 3: Вътрешни правила ТРГ – изменение от 11.2021 г.;	
8.8	<i>по т. II Предоставяне на документи, т. 3, 4 заседание:</i> Заповед № РД-14-114 от 24.06.2022 г. за определяне на поименния състав на тематична работна група за разработване на проект на Програма за научни изследвания, иновации и	

	дигитализация за интелигентна трансформация за периода 2021-2027 г., на министъра на иновациите и растежа	
8.9	Вътрешни правила за дейността на Тематичната работна група за разработване на Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация (Приложение 1)	
8.10	<i>по т. II Предоставяне на документи, т. 3, 3 заседание:</i> Вътрешни правила за дейността на Тематичната работна група за разработване на Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация	
8.11	<i>по т. II Предоставяне на документи, т. 3 – 1 заседание:</i> Протокол от ноември 2020 г. от заседание на Тематичната работната група за разработване на Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за икономическа трансформация 2021-2027, проведено чрез писмена процедура	
8.12	<i>по т. II Предоставяне на документи, т. 3 – 2 заседание</i> Протокол от проведена писмена процедура за обсъждане на ревизиран вариант на Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 /ПНИИДИТ/ от Тематичната работната група за разработване на ПНИИДИТ 25 юни – 06 юли 2021 г.	
8.13	<i>по т. II Предоставяне на документи, т. 3 – 3 заседание:</i> Протокол от писмена процедура 04-15.11.2021	
8.14	<i>по т. II Предоставяне на документи, т. 3 – 4 заседание:</i> Протокол от заседанието на ТРГ 25.07.2022	
8.15	<i>по т. II Предоставяне на документи, т. 3 – 2 заседание:</i> Писмо актуализиране на състав на ТРГ - И-05-15-1 07.06.2021	
8.16	<i>В папка т. II Предоставяне на документи, по т. 3, 2 заседание на ТРГ:</i> Справка за отразяване на постъпили становища и бележки по проект на програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 (Приложение 1)	
8.17	<i>по т. II Предоставяне на документи, т. 3, 3 заседание:</i> Писмо за актуализиране състава на ТРГ	
8.18	Приложение 1 Справка за отразяване на постъпили становища и бележки по проект на Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027, ТРГ за разработване на ПНИИДИТ от 06.12.2021	
8.19	<i>по т. II Предоставяне на документи, т. 3, 4 заседание:</i> Решение на ТРГ- прието на присъствено он-лайн заседание на ТРГ на ПНИИДИТ, проведено на 25.07.2022 г. в платформа Zoom)	
8.20	<i>Отговор на въпрос 7 от писмото</i>	
8.21	<i>т. I Въпроси, т. 2</i> последна версия на ПНИИДИТ	
8.22	<i>В папка одит, по т. I версия, т. 2 последна версия на ПНИИДИТ:</i> РМС № 572 за одобряване проект на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г от 01.08.2022 г.	
8.23	Отговор по въпрос 1 от писмото	
8.24	Отговор на въпрос 8 от писмото	
8.25	Отговор на въпрос 5 от писмото	
8.26	<i>В папка по т. II Предоставяне на документи, т. 5:</i> Заповед на министъра на иновациите и растежа с изх.№ РД-02-16-94 от 13.09.2022 г. за определяне на работна група за изготвяне на Наръчник по ПКИП 2021-2027 г.	
8.27	Отговор на въпрос 3 от писмото	
9.	Екранна снимка от сайт на единен информационен портал на европейските структурни и инвестиционни фондове за пето заседание в едно със Заповед № Р-88 от 28.04.2014 г. на Министерския съвет за определяне на поименния състав на тематична работна група за разработване на оперативна програма „Добро управление“ за период 2014-2020 г.	Диск
10.	Екранни снимки от сайт на министерството на образованието и науката със заседания на ТРГ на ОПНОИР2014-2020 заедно с Протокол от осмо заседание на тематичната работна група за разработване на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж ” от 23 септември 2014 г., 09.30 ч., София	Диск
11.	Екранна снимка от сайт на единен информационен портал на европейските структурни и инвестиционни фондове на Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация с достъпни първо второ и трето заседание на тематична работна група за разработване на ПНИИДИТ 2021-20227 г.	Диск

12.	Писмо по ел. поща от 15.02.2023 г. до ръководителя на одитния екип от началник сектор „Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“	
12.1	Екселски файл Методология (Methodology Indicators Codes of interventions PRIDST) с таблици за: - Общо финансови бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране в Евро; - Разпределение на бюджета по Приоритет 1 по действия/интервенции и кодове на интервенции в Евро; - Приоритетно направление 1: Устойчиво развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации; - Приоритет 1: устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема; - Развитие на Академии за умения на 21-ви век - съвместни схеми и Бридж схеми за бизнеса - развитие на умения в персонала на МСП и акселераторски програми за предприемачески умения; - Разпределение на бюджета по Приоритет 2 по действия/интервенции и кодове на интервенции; - Показатели за крайният продукт; - Разпределение на бюджета по Приоритет 3	Диск
13.	Екранна снимка за публикуване на проект на ПНИИДИТ на портала за обществени консултации;	Диск
14.	Екранна снимка – обществени консултации	Диск
15.	Два договора и два анекса към тях: - Административен договор за предоставяне на БФП № BG05M2OP001-1.001-0001 „Изграждане и развитие на Център за върхови постижения „Наследство БГ“, водещ бенефициент СУ „Св. Кл. Охридски“ с Приложение III: Договор за партньорство; - Административен договор за предоставяне на БФП № BG05M2OP001-1.002-0005 Център за компетентност „Персонализирана иновативна медицина (ПЕРИМЕД)“, водещ бенефициент Медицински университет – Пловдив и Приложение III: Договор за партньорство	Диск
16.	20 бр. екселски таблици с Договори по ОПДУ за следните процедури: - Създаване, надграждане и обединяване на електронни регистри на Националния център за информация и документация (НАЦИД) в областта на висшето образование; - Разработка и внедряване на система за е-архивиране; - Изграждане на Единна информационна система /ЕИС/ за нуждите на Комисията за финансов надзор; - Изграждане на национално решение за електронен обмен на социално осигурителна информация EESSI; - Надграждане на основните системи на Агенция "Митници" за предоставяне на данни и услуги - БИМИС (фаза 3); - Изграждане на Единен публичен регистър по устройствено планиране на територията, инвестиционно проектиране и разрешаване на строителството; - Развитие и въвеждане на архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания; - Развитие на информационната система и публичния регистър на Комисията за защита на конкуренцията; - Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни; - Оптимизация и електронизация на регистрите и работните процеси в БАБХ; - Разработване на електронни административни услуги и внедряване на допълнителни функционалности в автоматизирани информационни системи в МВР; - Изграждане на система за управление на собствеността, включително единен регистър на държавната и общинската собственост; - Създаване, надграждане и интеграция на информационни системи и регистри на НАЦИД, за подобряване на процеса по предоставяне на административни и справочни; - Изграждане и развитие на информационните системи и регистри на КРС за подобряване на дейностите по регулиране и контрол и повишаване на качеството на административното обслужване; - Надграждане на основните системи на Агенция "Митници" за предоставяне на данни и услуги – БИМИС (фаза 2); - Реализиране на приоритетни мерки от Пътната карта за изпълнение на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България;	Диск

	- Надграждане и развитие на Държавен хибриден частен облак за нуждите на електронното управление; - Надграждане на хоризонталните и централни системи на електронното управление.	
17.	Писмо по ел. поща от 01.08.2023 г. до ръководителя на одитния екип относно одит ПНИИДИТ от началник сектор „Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“	Диск
17.1	Отговор по въпрос 1 от писмото; Заповед № РД-14-395 от 14.09.2023 г. на министъра на иновациите и растежа за утвърждаване на План за 2023 и 2024 г. за изпълнение на ИСИС, приложение № 1	
17.2	Отговор на въпрос за предоставяне на документи от писмото	
17.3	<i>В папка приложения юли:</i> Заповед № РД-02-16-1346/30.06.2023 г. на ръководителя на УО на ПНИИДИТ за утвърждаване на Описание на действащите функции и процедури на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021 – 2027 (ПНИИДИТ)	
18.	Работен документ на службите на Комисията – Изпълнение, мониторинг и оценка на ЕФРР и ФСП през 2021-2027 г. (2 документа- един на български и един на английски език)	Диск
19.	Споразумение за партньорство, версия 1.1 с Решение № С(2022)4607 от 06.07.2022 г. на ЕК за одобряване на споразумението	Диск
20.	Други документи (доклади)	Диск
20.1	Доклад на Съвместен изследователски център, служба за наука и знания на Европейската комисия „Стратегическа оценка на българските центрове за върхови постижения и центрове за компетентност и препоръки за тяхното развитие“ 2021 г.	
20.2	Доклад на Световната банка от 2020 г. „Увеличаване на приноса на публичните научни изследвания в България към иновациите: Диагностичен анализ на база извършено проучване“	
20.3	Окончателен доклад „Преглед на публичните разходи в България в областта на науката, технологиите и иновациите“ на Световната банка, м. декември 2021 г.	
20.4	Специален доклад 19/2016 г. „Европейска Сметна палата „Изпълнение на бюджета на ЕС чрез финансови инструменти - поуки от програмния период 2007 - 2013 г.“ и „Подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие за конкурентоспособността на МСП - недостатъци при планирането на мерките за подпомагане намаляват ефективността на финансирането“ - 2022 г.	
20.5	Специален доклад 8 на ЕСП „Подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие за конкурентоспособността на МСП - недостатъци при планирането на мерките за подпомагане намаляват ефективността на финансирането“ -2022 г.,	
20.6	3 бр. екранни снимки от портал за обществени консултации относно тематично отключващо условие	
20.7	Доклад за България за 2019 г., включващ задълбочен преглед относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси и Доклад за България за 2020 г. придружаващ съобщение на комисията до европейския парламент, европейския съвет, съвета, европейската централна банка и Еврогрупата	
20.8	Доклади: - България: Оценка на нуждите на страната и на комбинацията от политики в областта на науката технологиите и иновациите, септември 2020; - Споразумение за предоставяне на консултантски услуги относно преглед на публичните разходи в областта на науката, технологиите и иновациите и подкрепа за изграждане на основан на доказателства подход за Националната стратегическа рамка за 2030 г. на български и английски език	
21.	Писмо по ел. поща на 13.07.2023 г. до ръководителя на одитния екип относно поискана информация от началник сектор „Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“	Диск
21.1	Справка за числеността на структурните звена в Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ в Министерството на иновациите и растежа за периода от 28.02.2022 г. до 31.12.2022 г., с функции по ПНИИДИТ	
22.	Договори ОПДУ с удължен срок и прекратени; Фонд Вътрешна сигурност със документи: изграждане на елементи кибер (Анекс № 2 към договор № 812108-47/12.08.2019 г. изменен с Анекс № 1 рег. № 812108-49/19.08.2021 г. за изпълнение на проект „Изграждане на елементи от националната система за киберсигурност“ по сключен договор за БФП в рамките на фонд „Вътрешна сигурност“; екселски файл с 2 процедури по оперативна програма фонд „Вътрешна сигурност“; Анекс № 1 към договор № 812108-47/ 12.08.2019 г. за изпълнение на проект „Изграждане на	Диск

	елементи от националната система за киберсигурност“ по сключен договор за безвъзмездна финансова помощ в рамките на фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС) 2014-2020 и екранна снимка от ИСУН 2020 от 10 юли 2023 г.) и център за мониторинг (Писмо с рег. № 812100-3623 от 01.03.2022 г. до министъра на електронното управление относно заложените дейности по изпълнение на проект „Изграждане на елементи от националната система за киберсигурност“ и проект „Изграждане на център за мониторинг и реакция на киберинциденти в стратегически обекти от заместник министър на вътрешните работи)	
23.	Приемо-предавателен протокол между Управляващия орган на ПНИИДИТ и одитния екип относно допълнителни документи	7
24.	Писма по електронна поща от 13.07.2023 г., 09.08.2023 г. и 11.08.2023 г. на Министерството на иновациите и растежа и Изпълнителна агенция „Програма образование“ с коментари и бележки по проекта на одитния доклад с факти, констатации, заключения и препоръки и Работни документ за документирани на проведеното с ръководството на одитираната организация обсъждане на отразените в проекта на доклада факти, констатации, заключения и препоръки № РД-Д-04 от 11.08.2023 г.	Диск
25.	Становище на заместник-министър на иновациите и растежа, вх. № 04-22-7#4 от 20.06.2024 г. по представен проект на одитен доклад № 0300200422 за извършен Одит на изпълнението „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“, за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г., с допълнително предоставени към него електронни копия на: - Писмо № С(2023)5961 final от 29.8.2023 г. на ЕК, за извършена оценка на тематичното отключващо условие „1.1. Добро управление на национална или регионална стратегия за интелигентна специализация“; - Наръчник на ПНИИДИТ, утвърден със Заповед на РУО № РД-02-16-1478 от 10.08.2023 г.; - Представени от МЗ – МЕУ и ИАПО проекти на Наръчници за изпълнение на съответните приоритети на ПНИИДИТ; - Утвърден СУК на ПНИИДИТ	Диск